

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

«__» _____ 202_ року

Київ

№ _____

Про затвердження змін до Випуску 2 «Сільське господарство та пов'язані з ним послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників

Відповідно до підпункту 67 пункту 4, пункту 8 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124, пунктів 3 та 4 Розділу I Порядку розроблення та затвердження кваліфікаційних характеристик, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 31 травня 2017 року № 918, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 червня 2017 року за № 784/30652, з метою урахування змін і доповнень до кваліфікаційних характеристик, які виникли у зв'язку з впровадженням нових технологій, нових методів в організації виробництва та праці, нових вимог до якості сільськогосподарської продукції

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити зміни до Випуску 2 «Сільське господарство та пов'язані з ним послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, впровадженого наказом Міністерства аграрної політики України від 07 червня 2004 року № 212, виклавши його в новій редакції, що додається.

2. Українському науково-дослідному інституту продуктивності агропромислового комплексу забезпечити подальше ведення та підтримку в актуальному стані Випуску 2 «Сільське господарство та пов'язані з ним послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра аграрної політики та продовольства України згідно з розподілом обов'язків.

Міністр

Микола СОЛЬСЬКИЙ

UB
Міністерство аграрної політики та продовольства України
№2002 від 17.11.2023
КЕП: Сольський М. Т. 17.11.2023 15:02
58E2D9E7F900307B04000008E823400DEB9A100

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства аграрної
політики та продовольства України
17 листопада 2023 року № 2002

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРОДУКТИВНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

ДОВІДНИК

**КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК
ПРОФЕСІЙ ПРАЦІВНИКІВ**

**Випуск 2
Сільське господарство та пов'язані
з ним послуги**

Київ – 2023

УДК 631:331.542(035)

ББК 4 я 2+65.240 я 2

Д58

Автори: В. М. Івченко, О. М. Носіков, О. С. Філоненко

Рецензенти: В. А. Ткачук, доктор економічних наук, професор;
Г. І. Чепурко, доктор соціологічних наук.

Схвалено вченою радою НДІ «Укراгропромпродуктивність»
(протокол № 2 від 30.03. 2023 року).

Затверджений до впровадження наказом Міністерства
аграрної політики та продовольства України від 2023 року №
за погодженням з Міністерством економіки України.

Довідник кваліфікаційних характеристик професій
працівників (ДКХП Вип.2 «Сільське господарство та пов'язані з
ним послуги») / Івченко В.М., Носіков О.М., Філоненко О.С. –
Київ.: НДІ «Украгропромпродуктивність», 2023. 280 с.

ISBN 966-7803-95-3

Кваліфікаційні характеристики професій працівників
обов'язкові для встановлення кваліфікаційних розрядів на
підприємствах усіх галузей економіки, де є зазначені у цьому
випуску виробництва та види робіт, а також у різних сферах
управління персоналом відповідно до чинного законодавства
України.

УДК 631:331.542(035)

© Івченко В. М., Носіков О. М.,
Філоненко О. С., 2023

Вступ.....	4
Загальні професії сільського господарства.....	6
Керівники.....	6
Професіонали...	18
Фахівці.....	38
Технічні службовці.....	55
Робітники.....	56
Рослинництво. Овочівництво. Садівництво.....	80
Керівники.....	80
Професіонали.....	99
Фахівці.....	133
Робітники.....	137
Тваринництво.....	186
Керівники.....	186
Професіонали.....	195
Фахівці.....	204
Робітники.....	216
Абетковий покажчик назв професій.....	276

Вступ

Випуск 2 «Сільське господарство та пов'язані з ним послуги», Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (ДКХП) (далі – випуск 2 ДКХП), розроблений відповідно до Методичних рекомендацій щодо формування кваліфікаційних характеристик професій працівників, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України та Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 16.12.2011 № 547/1438. У кожній із 137 кваліфікаційних характеристик, що містяться у цій редакції випуску 2 ДКХП враховані нові вимоги до розробки кваліфікаційних характеристик і одночасно збережені наступність, традиції застосування та особливості побудови випусків, що видавалися раніше. До випуску 2 ДКХП відповідно до стандартів професійної класифікації, включено професійні назви робіт, які в кожному розділі ДКХП виділені в професійні угруповання: «Керівники», «Професіонали», «Фахівці», «Технічні службовці» та «Робітники». Новизна випуску 2 ДКХП полягає в тому, що до нього включено дванадцять кваліфікаційних характеристик на нові професії: сільськогосподарський дорадник, сільськогосподарський експерт-дорадник, ідентифікатор тварин, технолог з ідентифікації та реєстрації тварин, майстер з комплексного обслуговування об'єктів бджільництва, робітник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва, машиніст-оператор дощувальних машин та агрегатів, інспектор фітосанітарний, лаборант хіміко-бактеріологічного аналізу з бджільництва, оператор птахофабрик та механізованих ферм, технолог зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва, технолог-дослідник зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва, введення яких обумовлені аграрною та освітянською реформами в Україні, а також ініціативою роботодавців агропромислового комплексу. Крім того, було проведено повне оновлення змісту кваліфікаційних характеристик професій «Бджоляр» та «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва». Усі професії (посади) випуску 2 ДКХП містяться у Національному класифікаторі України «Класифікатор професій» ДК003:2010 (із змінами) (далі – КП). Відповідні зміни (унесення нових професій,

скасування застарілих, зміна назви професії тощо) вносяться до випуску 2 ДКХП після їх затвердження у КП у відповідності до прийнятого порядку.

Кваліфікаційні вимоги до усіх професій (посад) працівників за усіма розділами КП, що містяться у цьому Випуску, складені та застосовуються з урахуванням діючих на поточний момент розгляду нормативно-законодавчих актів України, зокрема : Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту від 1 липня 2014р. № 1556-VII), Закону України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 року № 2745-VIII, Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР .

Кваліфікаційні характеристики професій робітників розроблені відповідно до шестирозрядної тарифної сітки кваліфікаційних розрядів. Розряди встановлені згідно з їх складністю.

Особи, які не мають відповідної освіти або стажу роботи, встановлених кваліфікаційними вимогами, але мають достатній практичний досвід та успішно виконують у повному обсязі покладені на них завдання та обов'язки, можуть бути, як виняток, залишені на займаній посаді або призначені на відповідні посади за рекомендацією атестаційної комісії, якщо інше не передбачено актами, що мають вищу юридичну силу.

Усі працівники, крім завдань, обов'язків та знань, передбачених відповідними кваліфікаційними характеристиками, повинні знати та додержуватись правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки, виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку, підготовчі та завершальні роботи на початку і в кінці робочого дня (зміни).

Порядок застосування кваліфікаційних характеристик, встановлення і підвищення розрядів, внесення змін і доповнень викладено в «Загальних положеннях» випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників.

ЗАГАЛЬНІ ПРОФЕСІЙНІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

КЕРІВНИКИ

1. ГОЛОВА КОЛЕКТИВНОГО ГОСПОДАРСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Визначає, формулює, планує, здійснює і координує всі види діяльності підприємства. Організовує роботу й ефективну взаємодію виробничих одиниць, структурних підрозділів підприємства, спрямовує їх діяльність на досягнення високих темпів розвитку і удосконалення виробництва, його відповідності кращим світовим зразкам. з метою підвищення продуктивності праці, ефективності виробництва і якості продукції на основі широкого впровадження нової техніки та прогресивної технології, наукової організації праці, виробництва й управління. Без доручення діє від імені підприємства, представляє його інтереси в органах державної влади й органах місцевого самоврядування, інших організаціях, у відносинах з юридичними особами та громадянами, формує адміністрацію підприємства і вирішує питання його діяльності в межах та порядку, визначених установчими документами. Забезпечує виконання підприємством усіх обов'язків перед державним бюджетом, постачальниками, замовниками, банками та приватними особами. Організовує виробничо-господарську діяльність підприємства на основі застосування методів науково обґрунтованого планування, нормативів матеріальних, фінансових і трудових затрат, поширення передового досвіду. Вживає заходів щодо підготовки кваліфікованих кадрів для підприємства, найповнішого використання знань і досвіду робітників, створення безпечних і сприятливих умов для їх праці, дотримання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Здійснює заходи із соціального розвитку колективу підприємства, організовує розроблення, укладання і виконання колективного договору. Забезпечує поєднання економічних та адміністративних методів керівництва, матеріальних і моральних стимулів підвищення ефективності виробництва. Вирішує всі питання в межах наданих

йому прав та повноважень і доручає виконання окремих виробничо-господарських функцій іншим посадовим особам – заступникам голови, керівникам виробничих та функціональних підрозділів. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств, керівні матеріали, що стосуються діяльності підприємства; технології виробництва продукції підприємства; спеціалізацію та структуру підприємства, перспективи його розвитку; вітчизняні та світові тенденції технологічного, технічного, економічного та соціального розвитку галузі та підприємства; можливості ефективного використання виробничих потужностей підприємства; порядок укладання та виконання господарських договорів; досягнення науки і техніки у галузі сільського господарства України та за кордоном і досвід кращих сільськогосподарських підприємств; економіку, організацію виробництва, праці й управління; основи ринкової економіки, трудового і земельного законодавства; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ¹. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи на посадах керівників нижчого рівня – не менше 5 років.

---

¹(тут і далі) Кваліфікаційні вимоги до професій (посад) працівників, що відносяться до розділів 1-4 Національного класифікатора України «Класифікатор професій ДК 003:2010» передбачають наявність вищої освіти відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста, бакалавра, молодшого спеціаліста (для кандидатів, які здобули вищу освіту до набрання чинності Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014р. № 1556-VII) або відповідного рівня вищої освіти за освітнім ступенем магістра, бакалавра, молодшого бакалавра (для кандидатів, які здобули вищу освіту після набрання чинності зазначеним Законом), Закону України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 року № 2745-VIII. Кваліфікаційні вимоги до професій робітників, що відносяться до розділів 5-9 Національного класифікатора України «Класифікатор професій ДК 003:2010» враховують положення Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР.

2. ГОЛОВА КООПЕРАТИВУ (ТОВАРИСТВА, КОЛЕКТИВНОЇ ФЕРМИ І Т. П.)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює оперативне керівництво справами кооперативу відповідно до функцій, визначених статутом кооперативу. Забезпечує виконання рішень загальних зборів. Відповідає за виробничо-фінансову діяльність кооперативу. Є матеріально відповідальною особою за основні засоби виробництва, обігові кошти, устаткування та все майно кооперативу. Без доручення діє від імені кооперативу, представляє його інтереси в органах державної влади й органах місцевого самоврядування, інших організаціях, у відносинах з юридичними особами та громадянами, формує адміністрацію кооперативу і вирішує питання його діяльності в межах та порядку, визначених установчими документами. Підписує та затверджує разом з бухгалтером грошово-видаткові документи, баланс кооперативу. Забезпечує провадження бухгалтерського обліку в установленому порядку і відповідає за його правдивість згідно із затвердженим положенням та чинним законодавством. Здійснює формування доходу кооперативу за рахунок надходжень від господарської діяльності, а також його використання на сплату податків та інших обов'язкових платежів, на погашення кредитів, покриття збитків, проведення відрахувань у фонди кооперативу, кооперативні виплати, виплату частки доходу на паї. Підготує та провадить загальні збори членів кооперативу. Розробляє та здійснює заходи із соціального розвитку колективу кооперативу, забезпечує розроблення, укладання і виконання колективного договору. Вносить пропозиції на загальні збори кооперативу щодо припинення діяльності кооперативу в установленому порядку за умови його збитковості та порушення чинного законодавства. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки. Забезпечує виконання законодавства з охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств колективної власності, статут кооперативу, терміни підготовки і проведення загальних зборів членів кооперативу, засідання правління кооперативу; результати виробничо-фінансової й господарської діяльності кооперативу та виконання договірних зобов'язань; організацію і технологію виробництва; вимоги до якості сировини та продукції кооперативу; діючі державні стандарти та технічні умови; системи, методи і засоби технічного контролю якості сировини; досвід передових підприємств та основи ринкової економіки; виробничі зв'язки в ринкових умовах; трудове законодавство; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи на посадах керівників нижчого рівня – не менше 3 років.

3. ГОЛОВНИЙ ІНЖЕНЕР (СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організує роботу із впровадження комплексної механізації, автоматизації, електрифікації і передових методів організації сільсько-господарського виробництва з метою прискорення темпів зростання виробництва і продуктивності праці. Забезпечує постійне підвищення рівня механізації технологічних процесів з виробництва сільськогосподарської продукції, скорочення затрат праці на її виробництво і ефективне використання виробничих засобів. Організовує правильну експлуатацію, технічне обслуговування, своєчасний планово-запобіжний і поточний ремонт машинно-тракторного й автомобільного парку, енергетичного, електротехнічного, слабкострумового устаткування, а також електромережі господарства та інших основних засобів для підтримки їх у стані постійної технічної готовності. Розробляє

перспективні й поточні плани з механізації та автоматизації виробничих процесів, трудомістких ручних робіт і транспортних операцій. Залучає до розробки та впровадження проектів і засобів комплексної механізації та автоматизації виробництва спеціалізовані організації, контролює виконання ними робіт. Організовує зберігання машин і устаткування у неробочий період відповідно до затверджених правил. Забезпечує впровадження прогресивних форм ремонту і технічного обслуговування техніки, аналізує показники використання машин та устаткування. Бере участь в удосконаленні організації, нормування й оплати праці робітників служби механізації і електрифікації. Організовує ведення технічної документації, своєчасне і правильне подання встановленої звітності. Вживає заходів з економного витрачання електроенергії, запасних частин, паливно-мастильних і ремонтних матеріалів. Організує роботу з раціоналізації та винахідництва, пропаганди і впровадження досягнень науки та передового досвіду, підготовки і підвищення кваліфікації механізаторських кадрів, забезпечення і дотримання робітниками служби механізації трудової дисципліни. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, накази, інструкції та інші керівні матеріали з питань сільського господарства, які регулюють діяльність підприємства; профіль, спеціалізацію і особливості структури підприємства та перспективи його розвитку; виробничі потужності та правила їх технічної експлуатації; технологію виробництва; економіку, організацію виробництва, праці й управління; системи оплати праці і матеріального заохочення; основи науково обгрунтованого нормування; досвід передових вітчизняних і зарубіжних підприємств у галузі сільськогосподарського виробництва; основи земельного і трудового законодавства; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи на посадах керівників нижчого рівня – не менше 5 років.

4. ДИРЕКТОР (КЕРІВНИК) МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Визначає, формулює, планує, здійснює і координує всі види діяльності підприємства. Забезпечує виконання підприємством усіх обов'язків перед державним бюджетом, постачальниками, замовниками, банками та приватними особами. Без доручення діє від імені підприємства, представляє його інтереси в органах державної влади й органах місцевого самоврядування, інших організаціях, у відносинах з юридичними особами та громадянами, формує адміністрацію підприємства і вирішує питання його діяльності в межах та порядку, визначених установчими документами. Організовує роботу й ефективну взаємодію виробничих одиниць, спрямовує їх діяльність на досягнення високих темпів розвитку й удосконалення виробництва, його відповідності кращим світовим зразкам з метою підвищення продуктивності праці, ефективності виробництва та якості продукції на основі широкого впровадження нової техніки і прогресивної технології, наукової організації праці, виробництва й управління, удосконалення економічного механізму діяльності підприємства. Здійснює заходи із соціального розвитку колективу підприємства, забезпечує розроблення, укладання і виконання колективного договору. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств, керівні матеріали, що стосуються діяльності підприємства; технологію виробництва продукції підприємства; виробничі потужності підприємства, особливості його структури; діючі в галузі та на підприємстві стандарти і технічні умови; системи, методи та засоби технічного контролю; організацію обліку, порядок і терміни складання звітності; основи ринкової економіки, організації праці, виробництва й управління; трудове законодавство; основні принципи роботи на комп'ютері та

відповідні програмні засоби, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти або рівень фахової передвищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр, фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи за професійним спрямуванням для: бакалавра – не менше 3 років; фахового молодшого бакалавра – не менше 5 років.

5. ЗАВДУВАЧ ГОСПОДАРСТВА ПІДСОБНОГО СІЛЬСЬКОГО

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує діяльністю працівників щодо ефективної експлуатації підвідомчих об'єктів господарства. Забезпечує утримання в чистоті території господарства, належну роботу побутових приміщень, своєчасний ремонт і прання спецодягу, догляд за зеленими насадженнями. Розробляє та впроваджує заходи з благоустрою, озеленення і прибирання території підприємства. Організовує роботу з архітектурно-художнього оформлення фасадів будинків, виробничих об'єктів, прохідних і території господарства. Вживає заходів щодо забезпечення господарства устаткуванням і механізмами, в тому числі вантажно-розвантажувальними машинами для своєчасного вивезення відходів виробництва і прибирання територій, а також господарським інвентарем і матеріалами. Забезпечує повне завантаження і правильну експлуатацію устаткування, продуктивну роботу всіх підлеглих працівників господарства, запобігає простоям у роботі та усуває їх причини. Визначає виробничі завдання бригадирам і окремим працівникам. Впроваджує заходи з механізації виконання робіт, передові способи й методи праці. Перевіряє якість прибирання адміністративно-господарських і побутових приміщень, справність інвентарю, водопостачання, опалювальних та освітлювальних систем. Аналізує результати господарської діяльності, контролює використання фонду оплати праці, інвентарю, електроенергії, забезпечує правильне і своєчасне оформлення первинних документів з обліку робочого часу,

продуктивності, заробітної плати. Оформляє списання устаткування, матеріалів і своєчасно подає до бухгалтерії господарства звітну документацію. Складає заявки на придбання для господарських потреб матеріалів, інвентарю та інших матеріально-технічних засобів. Організовує зберігання, експлуатацію устаткування й інвентарю. Забезпечує виконання необхідних заходів з охорони навколишнього природного середовища, ґрунту і водойм від забруднення стічними водами та відходами виробництва. Забезпечує виконання в керованих колективах і підрозділах правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств сільського господарства; структуру господарства, його устаткування; порядок укладання і оформлення договорів із сторонніми організаціями з обслуговування; основи ринкової економіки, організації виробництва і праці; норми і розцінки на роботи; діючі положення про оплату праці; основи законодавства про працю; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр) та стаж роботи за професійним спрямуванням – не менше 1 року.

6. ЗАВДУВАЧ ДВОРУ (КІННОГО, МАШИННОГО)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботу працівників кінного (машинного) двору, доводить завдання до виконавців і здійснює їх розстановку по робочих місцях. Забезпечує догляд (зберігання) коней (машин) згідно з вимогами державних стандартів і впроваджує передові технології догляду (зберігання). Здійснює облік коней (машин) за актами здавання-приймання, інвентарними картками, спеціальним журналом. Веде

звітну документацію про роботи, виконувані на кінному (машинному) дворі. Забезпечує своєчасну підготовку коней (машин) до польових робіт. Організовує розробку і здійснення заходів з впровадження досягнень науки і передового досвіду в практику догляду (зберігання) коней (машин) з метою підвищення їх роботоздатності, зростання продуктивності кінно-ручних (механізованих) робіт, виконання на цій основі поставлених завдань. Складає заявки на матеріали, устаткування тощо, застосовувані на кінному (машинному) дворі. Контролює якість проведення капітального і поточного ремонту та приймає виконані ремонтні роботи. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, виконання ними посадових інструкцій. Забезпечує впровадження науково обґрунтованих норм часу (продуктивності), своєчасний їх перегляд у встановленому порядку, сприяє розвитку ініціативи передових робітників і новаторів виробництва з перегляду діючих норм трудових затрат. Організовує та провадить навчання з робітниками кінного (машинного) двору з вивчення правил охорони праці, технології догляду (зберігання) коней (машин), виробничої санітарії і протипожежного захисту. Провадить інструктаж робітників кінного (машинного) двору, перевіряє і контролює знання і додержання правил охорони праці, виробничої санітарії, протипожежного захисту під час виконання робіт на кінному (машинному) дворі, не допускає до роботи осіб, які порушують ці правила. Стежить за утриманням у належному стані об'єктів і територій кінного (машинного) двору, здійснює заходи з охорони навколишнього природного середовища. Керує працівниками кінного (машинного) двору.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: постанови, розпорядження, накази та інші керівні матеріали органів вищого рівня, що стосуються діяльності кінного (машинного) двору; стандарти, нормативні та інші керівні матеріали з питань догляду (зберігання, регулювання та ін.) коней (машин); основні технологічні процеси догляду (зберігання) коней (машин); досягнення науки і передовий вітчизняний та зарубіжний досвід у галузі конярства (зберігання

машин); основи ринкової економіки, організації виробництва, праці й управління; рекомендації з впровадження прогресивних форм організації, нормування і оплати праці працівників кінного (машинного) двору; основи трудового законодавства; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки .

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр) та стаж роботи за професійним спрямуванням – не менше 1 року.

7. ЗАВДУВАЧ ПІДСОБНОГО ВИРОБНИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує виробничо-господарською діяльністю підсобного виробництва. Забезпечує організацію і розвиток власної промислової бази та випуск продукції високої якості згідно з обсягами і термінами, зазначеними в бізнес-плані та договорах, освоєння виробництва нової продукції, яка за своїми техніко-економічними показниками не поступається кращій вітчизняній й зарубіжній продукції. Розробляє пропозиції щодо розвитку допоміжного виробництва, його річні та квартальні бізнес-плани, складає заявки на нову техніку. Аналізує виробничу діяльність підсобного виробництва. Контролює виконання встановлених завдань на виготовлення продукції та її якість. Визначає потребу в матеріалах, напівфабрикатах і запасних частинах. Організовує вивчення і впровадження передового вітчизняного та зарубіжного досвіду. Забезпечує своєчасну і правильну звітність про роботу підсобного виробництва. Контролює додержання виробничої і трудової дисципліни, а також правил охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту. Підбирає і розставляє персонал, провадить організаційну роботу в колективі.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності

підприємств сільського господарства, інші керівні матеріали з питань виробничого планування й оперативного управління виробництвом; номенклатуру вироблюваної продукції, види виконуваних робіт; основи технології виробництва; порядок розробки виробничих програм і календарних графіків випуску продукції; організацію складського господарства, транспортних і вантажно-розвантажувальних робіт; організаційну техніку і засоби механізації оперативного обліку та регулювання перебігу процесу виробництва; основи економіки, організації виробництва, праці й управління; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр) та стаж роботи за професійним спрямуванням – не менше 1 року.

8. КЕРУЮЧИЙ ВІДДІЛЕННЯМ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує виробничо-господарською діяльністю відділення. Бере участь у розробці планових завдань з виробництва та реалізації сільсько-господарської продукції і забезпечує їх виконання. Забезпечує виконання заходів з інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, ефективного використання землі, трудових і матеріальних ресурсів, техніки, виробничих приміщень та інших засобів виробництва, раціонального використання та охорони земельного фонду. Організовує впровадження інтенсивних технологій виробництва в галузях рослинництва і тваринництва, передових методів вирощування сільськогосподарських культур та продуктивних порід тварин, науково обґрунтованої системи добрив з метою підвищення врожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тварин, зростання продуктивності праці й зниження собівартості продукції. Забезпечує механізацію виробничих процесів, виявляє і використовує резерви підвищення продуктивності праці, забезпечує розвиток раціоналізації і

винахідництва. Організовує впровадження заходів з наукової організації праці, підвищення її ефективності та зменшення затрат ручної праці. Планує і втілює заходи з економії трудових та матеріальних ресурсів на виробництво одиниці продукції. Забезпечує впровадження науково обґрунтованих норм продуктивності, застосування діючих положень з оплати праці. Організовує планування, облік і складання документів установленої звітності з виробничої діяльності відділення. Бере участь в організації підготовки і підвищення кваліфікації персоналу. Організовує комунально-побутове обслуговування працівників. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки. Забезпечує виконання законодавства з охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств сільського господарства, та інші керівні матеріали з виробничої діяльності відділення; технологію сільськогосподарського виробництва; досягнення науки і передовий досвід у галузі; економіку, організацію виробництва, праці й управління; економічні методи управління в умовах розширення господарської самостійності; діючі положення про оплату праці й основи її нормування; діючі ціни та стандарти на сільськогосподарську продукцію; законодавство про працю й земельне законодавство; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки; законодавство про охорону навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр) та стаж роботи за професійним спрямуванням – не менше 1 року.

ПРОФЕСІОНАЛИ

1. ІНЖЕНЕР З ДІАГНОСТУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ МАШИННО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Забезпечує якісне виконання планових завдань з діагностування машинно-тракторного парку, ефективно використання стаціонарних та пересувних контрольно-діагностичних засобів, призначених для оцінки технічного стану машин, агрегатів, вузлів. Контролює додержання технологічних процесів діагностики, технічного обслуговування та ремонту машинно-тракторного парку на дільницях або пунктах технічного обслуговування та діагностики. Забезпечує впровадження наукової організації праці, прогресивних технологічних процесів діагностування, найдоцільніше використання контрольно-діагностичного устаткування. Бере участь у налагодженні роботи пунктів технічного обслуговування машинно-тракторного парку всіх видів господарств, виконанні складних технологічних операцій з діагностування й усунення виявлених при цьому несправностей машин та устаткування, атестації і раціоналізації робочих місць, підвищенні конкурентоспроможності машинно-тракторного парку. Організовує навчання з підвищення кваліфікації персоналу, який обслуговує контрольно-діагностичні засоби. Забезпечує правильне та своєчасне оформлення документів з обліку робочого часу і продуктивності, заробітної плати, витрати запасних частин, матеріалів та інструменту. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств сільського господарства, інші керівні матеріали з питань діагностування технічного стану машинно-тракторного парку, а також досягнення науки і передовий досвід; технологічний процес діагностування, технічного обслуговування та ремонту машинно-тракторного парку; технологічне устаткування для діагностування, технологічного обслуговування та ремонту машин;

технічні умови на діагностування, ремонт та технічне обслуговування машин; нормативи витрат матеріалів, запасних частин, палива, енергії; правила оформлення технічної документації на діагностування; основи економічного управління в умовах ринкової економіки та нових форм власності; основи законодавства про працю, порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Стаж роботи на посаді інженера з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку I категорії – не менше 2 років.

Інженер з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Стаж роботи на посаді інженера з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку II категорії – не менше 2 років.

Інженер з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку – не менше 2 років.

Інженер з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр), без вимог до стажу роботи.

2. ІНЖЕНЕР З ЕКСПЛУАТАЦІЇ МАШИННО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує правильну експлуатацію і технічне обслуговування машинно-тракторного парку, своєчасний та якісний його ремонт. Розроблює і впроваджує

заходи з поліпшення експлуатації і якості ремонту та підвищення рівня технічної готовності машин й устаткування. Вивчає умови роботи сільськогосподарських машин та устаткування, окремих деталей і вузлів з метою виявлення їх передчасного спрацювання. Бере участь у розробці планів робіт машинно-тракторного парку та його ремонту, графіків технічних обслуговувань, планів випробувань машин і устаткування, а також заходів з поліпшення їх експлуатації та якості ремонтних робіт. Бере участь у складанні заявок на придбання нових тракторів, комбайнів, сільськогосподарських машин, знарядь, устаткування, запасних частин, ремонтних матеріалів. Забезпечує впровадження прогресивних методів виконання механізованих робіт, ремонтів та обслуговування сільськогосподарської техніки, відновлення деталей, економії паливно-мастильних матеріалів. Забезпечує ведення технічної документації, обліку і документів звітності з технічної експлуатації машинно-тракторного парку, ефективно застосування діючих норм продуктивності, умов оплати праці, коштів на експлуатацію машинно-тракторного парку. Контролює проведення ремонту, додержання інструкцій з експлуатації та технічного обслуговування машинно-тракторного парку. Проводить роботу з підвищення рівня технічних знань механізаторів. Бере участь у впровадженні заходів з наукової організації праці, атестації і раціоналізації робочих місць, підвищення конкурентоспроможності. Забезпечує додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств сільського господарства, та інші керівні матеріали з питань експлуатації машинно-тракторного парку; призначення та основні техніко-експлуатаційні характеристики сільськогосподарських машин і устаткування, засобів технічного обслуговування; правила технічної експлуатації машинно-тракторного парку; правила виконання механізованих робіт; основи економічних методів управління, ринкової економіки,

організації праці і виробництва, оплати праці; основи законодавства про працю; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер з експлуатації машинно-тракторного парку: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з експлуатації машинно-тракторного парку I категорії – не менше 2 років.

Інженер з експлуатації машинно-тракторного парку I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з експлуатації машинно-тракторного парку II категорії – не менше 2 років.

Інженер з експлуатації машинно-тракторного парку II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з експлуатації машинно-тракторного парку – не менше 2 років.

Інженер з експлуатації машинно-тракторного парку: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

3. ІНЖЕНЕР З ЕЛЕКТРИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує і керує роботами з електрифікації виробничих процесів та експлуатації електроустаткування. Розробляє заходи та подає на затвердження проекти планів з електрифікації виробничих процесів і об'єктів. Розробляє графіки проведення ремонтних і профілактичних оглядів електроустаткування та установок і забезпечує їх виконання. Своєчасно впроваджує заходи з електрифікації виробничих процесів, організовує ефективне використання електроустаткування та установок, забезпечує їх технічну

справність. Подає заявки на придбання устаткування для електрифікації підприємства, запасних частин та ремонтних матеріалів. Перевіряє технічний стан і якість роботи устаткування, що надходить на підприємство, за потреби подає матеріали для складання актів рекламацій. Забезпечує ощадливе витрачання електроенергії, матеріалів та коштів, наданих для електрифікації виробничих процесів і об'єктів підприємства, правильне проведення первинного обліку використання електроенергії установок і устаткування. Проводить облік роботи електриків та оформляє наряди на виконані роботи. Складає акти на списання електроустаткування і подає їх для затвердження адміністрації підприємства. Здійснює інструктажі керівників, фахівців та працівників виробничих підрозділів підприємства з правил експлуатації електроустановок. Контролює додержання правил експлуатації і охорони праці під час використання електроенергії, ремонту електроустановок, устаткування, а також електромережі підприємства. Своєчасно інформує енергопостачальні організації про технічні несправності електромережі. Складає річні звіти, провадить аналіз ефективності використання електроустаткування й установок, а також електроенергії на виробничі потреби. Впроваджує у виробництво досягнення науки і передовий досвід з електрифікації та ремонту електроустаткування і установок. Постійно підвищує свою кваліфікацію й організовує технічне навчання електриків. Керує підлеглими працівниками. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств сільського господарства, та інші керівні матеріали з експлуатації електроустановок, устаткування і організації роботи з електрифікації виробничих процесів; технічні характеристики, конструктивні особливості, призначення, режими роботи електроустаткування, правила його технічної експлуатації і технологію проведення ремонтів; досягнення науки, передовий вітчизняний і зарубіжний досвід у галузі електроенергетичного обслуговування виробництва; основи ринкової економіки, організацію виробництва, праці й управління; законодавство про

працю; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер з електрифікації сільськогосподарського підприємства: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з електрифікації сільськогосподарського підприємства I категорії – не менше 2 років.

Інженер з електрифікації сільськогосподарського підприємства I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з електрифікації сільськогосподарського підприємства II категорії – не менше 2 років.

Інженер з електрифікації сільськогосподарського підприємства II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з електрифікації сільськогосподарського підприємства – не менше 2 років.

Інженер з електрифікації сільськогосподарського підприємства: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

4. ІНЖЕНЕР З ТЕПЛОФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Контролює стан теплових мереж і пунктів та тепловикористовуючих установок (їх обладнання, утримування і режим роботи), раціональне використання теплової енергії споживачами. Подає пропозиції щодо усунення виявлених порушень. Забезпечує тваринницькі та інші приміщення підприємства водою, теплом і технологічною парою, житлові будинки холодною та гарячою водою, теплом. Контролює додержання графіків ремонтів і технічного обслуговування теплосилового устаткування. Забезпечує

експлуатацію та ремонт теплотехнічного, водопровідно-каналізаційного устаткування, ощадливе і раціональне використання палива, тепла, пари на підприємстві та в його підрозділах. Приймає в експлуатацію змонтоване котельне устаткування. Організовує ремонт і промивання системи опалення в житлових будинках, а також водопроводу й каналізації. Проводить облік, складає звітну документацію з теплоенергетики й паливного господарства у встановленому порядку, а також стежить за зберіганням і правильним оформленням технічної документації. Складає акти на списання устаткування і подає їх для затвердження. Контролює роботу об'єктів держнагляду, у тому числі парових котлів, а також каналізаційної станції і системи каналізації, свердловин усіх відділків, системи теплотрас. Забезпечує технологічну дисципліну на котельних, додержання діючих норм і правил щодо збереження тепла та роботи устаткування теплового господарства. Контролює додержання підлеглими працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки, збереження навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств сільського господарства, та інші керівні нормативні матеріали, що стосуються діяльності теплової інспекції; правила технічної експлуатації теплових мереж і котельних установок; правила використання теплової енергії; схеми підключення об'єктів до теплових мереж; основи ринкової економіки, організацію виробництва та законодавства про працю; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки, збереження навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер з теплофікації сільськогосподарського підприємства: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з теплофікації

сільськогосподарського підприємства I категорії – не менше 2 років.

Інженер з теплофікації сільськогосподарського підприємства I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з теплофікації сільськогосподарського підприємства II категорії – не менше 2 років.

Інженер з теплофікації сільськогосподарського підприємства II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з теплофікації сільськогосподарського підприємства – не менше 2 років.

Інженер з теплофікації сільськогосподарського підприємства: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

5. ІНЖЕНЕР-ДОСЛІДНИК ІЗ ЕНЕРГЕТИКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Провадить безпосередньо або під керівництвом відповідального виконавця наукові дослідження і розробки з виробництва енергоносіїв, раціонального використання електричної енергії, тепло-, водо- та газопостачання підприємств за окремими розділами (етапами, завданнями) теми відповідно до затверджених методик. Вивчає науково-технічну і патентну інформацію з досліджуваної проблеми. Здійснює монтаж двигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури. Здійснює збирання, нагромадження і опрацювання наукової інформації в межах поставлених завдань. Бере участь у підготовці наукових звітів та інших інформаційних документів за результатами досліджень. Здійснює нагляд за правильним та безпечним використанням засобів вимірювальної техніки, комп'ютерної техніки, лабораторного устаткування, матеріалів. Бере участь у впровадженні результатів наукових досліджень у виробництво. Контролює додержання підлеглими працівниками

правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони і постанови уряду з питань агропромислового комплексу; накази, розпорядження, інструкції, інші керівні матеріали в галузі енергетики; організаційні форми проведення наукових досліджень; джерела науково-технічної і патентної інформації; методи планування експерименту, обробки й аналізу експериментальних даних; основні положення стандартів щодо оформлення результатів наукових досліджень; методику складання заяв на винаходи; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; основи законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер-дослідник із енергетики сільського господарства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-дослідника із енергетики сільського господарства I категорії – не менше 2 років.

Інженер-дослідник із енергетики сільського господарства I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-дослідника із енергетики сільського господарства II категорії – не менше 2 років.

Інженер-дослідник із енергетики сільського господарства II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-дослідника із енергетики сільського господарства – не менше 1 року.

Інженер-дослідник із енергетики сільського господарства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

6. ІНЖЕНЕР-ДОСЛІДНИК ІЗ МЕХАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розробляє програми і методики досліджень механізації технологічних процесів

виробництва і переробки сільськогосподарської продукції, стану технічних засобів. Досліджує й аналізує операційні механізовані технології виробництва сільськогосподарської продукції, виробничу та технічну експлуатацію техніки. Прогнозує потребу у комплексах машин для виробництва сільськогосподарської продукції та машинно-тракторного парку. Проводить моніторинг, аналізує, контролює та забезпечує експлуатацію технічних засобів для виробництва і переробки сільськогосподарської продукції. Вивчає та розробляє методи діагностування, технічного обслуговування та ремонту техніки й устаткування. Складає прогнози і пропозиції з питань планування та контролю за використанням паливно-мастильних матеріалів. Вивчає, аналізує та забезпечує підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, економію енергетичних ресурсів, поліпшення умов праці робітників, охорону праці та навколишнього природного середовища. Розробляє інформаційну базу механізованих виробничих сільськогосподарських процесів, техніки та устаткування, машинних агрегатів, комплексів машин з метою їх раціонального використання та обслуговування, визначення ділянок основних та допоміжних робіт і операцій з механізації, автоматизації, експлуатації і ремонту засобів виробництва та обґрунтування необхідності використання нових машин та засобів механізації сільськогосподарського виробництва. Розробляє плани механізації рослинництва, тваринництва та переробних галузей, проектує енергозберігаючі технології і системи автоматизації сільськогосподарського виробництва. Обґрунтовує й пропонує виконання заходів з підвищення ефективності зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції і паливно-мастильних матеріалів. Впроваджує нові технології та організовує монтаж, налагодження, ремонт і введення в експлуатацію засобів механізації та автоматизації в тваринництві, рослинництві, переробних галузях. Приймає від постачальників нові або відремонтовані засоби виробництва. Розробляє технічну документацію з монтажу, демонтажу та контролю за технікою і засобами для забезпечення її подальшого використання і зберігання тощо. Веде технічну документацію з використання паливно-мастильних матеріалів. Вивчає з працівниками нову техніку та

засоби механізації, їх правильне використання, технічне обслуговування та ремонт. Відповідає за організацію раціоналізаторської роботи, атестації робочих місць. Дотримує інструкцій з використання техніки і технологій, законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Контролює додержання підлеглими працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони й постанови уряду з питань охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки агропромислового комплексу; постанови, розпорядження, накази керівних органів та інших установ; методичні та нормативні матеріали, що стосуються виробничо-господарської діяльності підприємства; технологію та організацію механізованих робіт; методику обґрунтування потреби в техніці та засобах виробництва, обслуговування та ремонту машин; конструктивні особливості і призначення засобів механізації та автоматизації; сертифікацію і паспортизацію техніки та засобів виробництва; моделювання і правила виробничої та технічної експлуатації машин і устаткування; методи оцінки якості нафтопродуктів, способи їх застосування, режими роботи і правила експлуатації нафтоустаткування, правила їх технічного обслуговування; порядок виконання монтажних та пусконаладжувальних робіт; основи організації виробництва, праці й управління; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; організацію і проведення досліджень у лабораторних та польових умовах; основи земельного і трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер-дослідник із механізації сільського господарства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-дослідника із механізації сільського господарства I категорії – не менше 2 років.

Інженер-дослідник із механізації сільського господарства I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на

посаді інженера-дослідника із механізації сільського господарства II категорії – не менше 2 років.

Інженер-дослідник із механізації сільського господарства II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-дослідника із механізації сільського господарства – не менше 1 року.

Інженер-дослідник із механізації сільського господарства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

7. ІНЖЕНЕР-КОНСТРУКТОР МАШИН ТА УСТАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює проектування машин та устаткування для механізації виробничих процесів у сільському господарстві, технологічних процесів сервісних та ремонтних служб. Виконує технічні завдання на проектування об'єкта; ескізні, технічні й робочі проекти машин, механізмів, їх вузлів та робочих органів; здійснює технологічні, кінематичні, енергетичні та міцнісні розрахунки. Бере участь в оцінці рівня надійності машин та устаткування, розробленні інструкцій з їх експлуатації, технічного обслуговування та ремонту, складанні пояснювальних записок до них. Бере участь у підготовці та плануванні конструкторської й технологічної документації на виробництво макетних і серійних зразків; проведенні оцінки з дотриманням вимог стандартизації, уніфікації та взаємозамінності машин й устаткування сільсько-господарського виробництва. Розробляє технічну документацію з експлуатації, технічного обслуговування, ремонту, монтажу, демонтажу та контролю за технікою і засобами для забезпечення її подальшого використання та зберігання. Вивчає перспективні інформаційні та новітні технології, напрями розвитку галузі та можливість їх застосування у вітчизняному виробництві. Веде технічну документацію під час підготовки та подання документів на патенти, винаходи, ліцензії у разі оформлення нових технічних рішень. Проводить комплектацію нормативними документами під

час налагоджувальних робіт і підготовки машин до експлуатації. Визначає технічний стан машин, агрегатів, вузлів і деталей, встановлює причини дефектів та відмов, визначає методи і способи забезпечення необхідної їх якості. Бере участь у визначенні впливу роботи машин та устаткування, технологічних процесів сільськогосподарського виробництва на навколишнє природне середовище; розробленні зразків техніки з використанням сучасних технологій, з урахуванням вимог законодавства з охорони праці, виробничої санітарії, протипожежного захисту та охорони навколишнього середовища. Бере участь в організації раціоналізаторської роботи, атестації робочих місць. Контролює додержання підлеглими працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: постанови, розпорядження, накази керівних органів та інших установ, методичні та нормативні матеріали, що стосуються виробничо-господарської діяльності підприємства; технологію та організацію виробництва сільськогосподарської техніки; правила розроблення ескізних, технічних і робочих проектів машин, механізмів, їх вузлів та робочих органів; правила користування засобами комп'ютерної графіки; конструктивні особливості й призначення, будову та регулювання, правила технічного обслуговування та ремонту, виробничої і технічної експлуатації машин та устаткування; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; основи організації виробництва, праці й управління; основи трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила й норми охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер-конструктор машин та устаткування сільськогосподарського виробництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на

посаді інженера-конструктора машин та устаткування сільськогосподарського виробництва I категорії – не менше 2 років.

Інженер-конструктор машин та устаткування сільськогосподарського виробництва I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-конструктора машин та устаткування сільськогосподарського виробництва II категорії – не менше 2 років.

Інженер-конструктор машин та устаткування сільськогосподарського виробництва II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-конструктора машин та устаткування сільськогосподарського виробництва – не менше 1 року.

Інженер-конструктор машин та устаткування сільськогосподарського виробництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

8. ІНСПЕКТОР З КАРАНТИНУ РОСЛИН

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Надає всім суб'єктам підприємницької діяльності державні правові гарантії на визначення фітосанітарного стану і проведення сертифікації продукції, що підлягає карантину. Вживає заходів щодо охорони території України від занесення організмів з карантинної зони в регіони України, де вони відсутні. Видає фітосанітарні та карантинні сертифікати на рослини і рослинні продукти, що експортуються, а також вивозяться з карантинних зон. Здійснює державний контроль за дотриманням карантинного режиму і проведенням заходів з карантину рослин під час вирощування, заготівлі, вивезення, ввезення, транспортування, зберігання, перероблення, реалізації та використання підкарантинних матеріалів. Вивчає видовий склад, біологію та екологію

карантинних організмів, розробляє програму їх поширення з метою запобігання ввезенню. Проводить карантинний огляд і лабораторну експертизу підкарантинних матеріалів об'єктів, які переміщуються через кордон України та карантинні зони, у тому числі тих, що надходять у багажі, поштових відправленнях і ручній поклажі пасажирів. Організовує оздоровлення, знезаражування підкарантинних матеріалів та об'єктів, які переміщуються через державний кордон України та карантинні зони. Здійснює державний контроль за проведенням карантинних заходів. Організовує і проводить систематичні та контрольні обстеження сільськогосподарських і лісових угідь, місць зберігання та переробки рослин і рослинних продуктів, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території. Визначає відповідно до Закону України "Про карантин рослин" порядок ввезення, вивезення та використання рослин і рослинних продуктів за погодженням з карантинними службами держав, згідно з міжнародними угодами України і здійснює контроль за діяльністю інтродукційно-карантинних розсадників, державних сортодільниць, оранжерей і теплиць, що провадять карантинну перевірку насіння рослин та садивного матеріалу, завезених із-за кордону. Проводить державний контроль за виробництвом, заготівлею, транспортуванням, зберіганням, переробкою, використанням та реалізацією рослинних продуктів. Контролює проведення фумігаційними загонами Державної служби з карантину рослин країни, підприємствами, установами й організаціями незалежно від форм власності знезараження підкарантинних матеріалів та об'єктів, які переміщуються через державний кордон та карантинні зони. Вживає термінових заходів щодо локалізації та ліквідації карантинних організмів, запобігає їх поширенню згідно з вимогами законодавства. Здійснює контроль за проведенням карантинних заходів відповідно до міжнародних договорів України. Вносить пропозиції до органів виконавчої влади відповідних видань про запровадження або скасування карантинного режиму. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, карантину та захисту рослин; загальні положення, розділи і статті Закону України «Про карантин рослин», інших законодавчих актів України, що стосуються фітосанітарної безпеки держави; сучасний стан поширення карантинних шкідливих організмів у країнах світу; карантинні та споріднені види шкідливих організмів, їх морфологічні ознаки, біологічні особливості розвитку; підкарантинні матеріали й об'єкти, на які поширюються карантинні обмеження; фітосанітарні обмеження; фітосанітарні вимоги до підкарантинних матеріалів, умови використання імпоротної підкарантинної продукції; шкодочинність та економічну небезпеку адекватних карантинних шкідливих організмів для рослинних ресурсів країни; організацію фітосанітарного контролю підкарантинних матеріалів на Державному кордоні України; порядок та технологію проведення фітосанітарного контролю імпорتنних підкарантинних вантажів на Державному кордоні України, що надходять морським та річковим шляхами, у залізничних вагонах, автомобілях, контейнерах, поштовими відправленнями, у ручній поклажі та продовольчих запасах екіпажів і пасажирів усіх видів транспорту; проведення фітосанітарного контролю під час транзиту підкарантинних вантажів через територію України; міжнародну термінологію, використовувану під час імпорту та експорту підкарантинної продукції; фітосанітарні вимоги до країн-експортерів рослинної продукції з карантинних зон на територію України; умови транспортування, зберігання, переробки та реалізації підкарантинної продукції; порядок перевірки імпортного насінневого та садивного матеріалу в інтродукційно-карантинних розсадниках, оранжереях, ботанічних садах та державних сортовипробувальних станціях; систему державних карантинних заходів із запобігання завезенню та розповсюдженню карантинних організмів; методи лабораторного аналізу і порядок проведення карантинної експертизи рослинної продукції; порядок оформлення фітосанітарних документів згідно з міжнародними стандартами; організацію обстеження сільськогосподарських та лісових угідь, місць зберігання продукції рослинного походження на виявлення

карантинних організмів та встановлення фітосанітарного стану території; порядок фітосанітарного контролю під час експорту підкарантинної продукції; фітосанітарні заходи під час відвантаження та транспортування експортної рослинної продукції; основні методи знезараження підкарантинної продукції; фізикохімічні властивості фумігантів, дози й устаткування, що використовується час під фумігації; перелік карантинних шкідливих організмів та фітосанітарні вимоги країн-членів Європейської організації захисту рослин; державні стандарти України, що стосуються фітосанітарної сертифікації підкарантинної продукції; міжнародні стандарти в галузі карантину рослин; угоди в галузі карантину між урядом України та урядами країн-торговельних партнерів; фітосанітарні вимоги до рослинної продукції Європейського Союзу і Всесвітньої торговельної організації; специфіку сертифікації товарів, зовнішньоекономічної діяльності як системи міжнародного обліку і статистики; наукові основи організації праці, виробництва й управління; правила експлуатації і можливості застосування сучасних ПЕОМ в агрохімічній роботі; вітчизняні та зарубіжні досягнення науки і передового досвіду з карантину рослин; методи і способи боротьби з шкідниками та хворобами; технологію обробки сільськогосподарських культур і насіння пестицидами; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інспектор з карантину рослин: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора з карантину рослин I категорії – не менше 2 років.

Інспектор з карантину рослин I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора з карантину рослин II категорії – не менше 2 років.

Інспектор з карантину рослин II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора з карантину рослин – не менше 1 року.

Інспектор з карантину рослин: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

9. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ДОРАДНИК

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботу з підвищення рівня знань та вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення господарства керівників і працівників особистих селянських та фермерських господарств, господарських товариств, інших сільськогосподарських підприємств усіх форм власності та господарювання в умовах ринкової економіки, а також сільського населення. Надає їм дорадчі послуги з питань економіки, технологій, управління, врегулювання відносин власності на землю і майно, маркетингу, обліку, податків, права, екології тощо. Консультує органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування з питань підготовки й реалізації планів соціально-економічного розвитку, застосування відповідних законодавчих та нормативно-правових актів. Поширює та сприяє впровадженню у виробництво сучасних технологій, новітніх досягнень науки і техніки та надає поради або консультації щодо їх впровадження у виробництво. Сприяє: організації мережі збуту сільськогосподарської продукції шляхом надання дорадчих послуг зі створення сільських агромагазинів, сільськогосподарських кооперативів, кредитних спілок, агроторгових домів; розвитку несільськогосподарського підприємництва в сільській місцевості, у тому числі сільського зеленого туризму, зайнятості сільського населення; розробці та реалізації молодіжних програм на селі тощо. Поширює інформацію про ціни і кон'юнктуру ринків, переваги та загрози їх розширення при вступі України до міжнародних організацій і регіональних угруповань. Досліджує соціально-економічні проблеми сільської місцевості та розробляє варіанти їх розв'язання. Організовує демонстраційні покази форм і методів роботи та проводить навчальні заходи для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості: семінари, демонстрації тощо. Готує презентації, інформаційні листи, рекомендації, письмові запити з питань своєї діяльності. Складає перспективні та поточні плани і програми роботи.

Розраховує вартість дорадчих послуг. Проводить анкетування та визначає потреби клієнтів у дорадчих послугах.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: законодавчі акти, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють діяльність підприємств сільського господарства; основи законодавства про виробничі об'єднання громадян та кооперативи; основи андрагогіки; методологію роботи з окремими людьми, групами громадян та громадськими організаціями; методологію організації навчальних заходів: консультацій, семінарів, демонстрацій тощо; основи економічної політики сільськогосподарського виробництва; ситуативний аналіз та конфліктологію; особливості роботи дорадчих служб у провідних країнах світу; роль освіти та суть теорії змін, філософські та етичні аспекти дорадчої діяльності; основи екології; основи комплексного розвитку сільської місцевості та розвитку територіальних громад; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; етику ділового спілкування; трудове законодавство; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Наявність кваліфікаційного свідоцтва встановленого зразка сільськогосподарського дорадника. Підвищення кваліфікації один раз на 5 років. Стаж роботи в аграрному секторі економіки – не менше 3 років.

10. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ЕКСПЕРТ-ДОРАДНИК

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Надає дорадчі послуги та кваліфіковані експертні висновки з питань економіки, технологій, управління, маркетингу, обліку, податків, права, екології на запит дорадчих служб. Проводить експертні дослідження на науковій і практичній основі з визначених напрямів у межах відповідної спеціальності. Бере участь у розробленні проектів нормативних та організаційно-методичних документів та рекомендацій; у проведенні наукових досліджень і експериментів, проведенні аналізу стану виробничих та соціально-економічних умов

господарювання підприємства чи його структурних підрозділів. У межах своєї компетенції бере участь у роботі з проведення експертних оцінок визначення якості продукції сільськогосподарського виробництва, вартості сировини, майна тощо. Консультує органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування з питань підготовки та реалізації планів соціально-економічного розвитку, застосування відповідних законодавчих та нормативно-правових актів. Поширює інформацію щодо сучасних технологій та їх впливу на довкілля, новітніх досягнень науки і техніки та надає поради (консультації) щодо їх впровадження у виробництво. Досліджує соціально-економічні проблеми сільської місцевості та розробляє варіанти їх розв'язання. Дотримується конфіденційності в роботі зі службовими документами відповідно до вимог чинного законодавства.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: законодавчі акти, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади й місцевого самоврядування, які регулюють діяльність підприємств сільського господарства; основи законодавства про виробничі об'єднання громадян та кооперативи; основи андрагогіки; методологію роботи з окремими людьми, групами громадян та громадськими організаціями; методологію організації навчальних заходів: консультацій, семінарів, демонстрацій тощо; основи економічної політики сільськогосподарського виробництва; ситуативний аналіз та конфліктологію, особливості роботи дорадчих служб у провідних країнах світу; роль освіти та суть теорії змін; філософські й етичні аспекти дорадчої діяльності; основи екології; основи комплексного розвитку сільської місцевості та розвитку територіальних громад; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; етику ділового спілкування; трудове законодавство; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Наявність кваліфікаційного свідоцтва встановленого зразка сільськогосподарського експерта-дорадника. Підвищення кваліфікації один раз на 5 років. Стаж роботи в аграрному секторі економіки або в закладах науки та освіти – не менше 3 років.

ФАХІВЦІ

1 ІНСПЕКТОР ІЗ ЗАХИСТУ РОСЛИН

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ.

Виконує контрольно-наглядові функції щодо захисту сільськогосподарських культур. Здійснює контроль підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян (далі – підприємств та громадян), діяльність яких пов'язана із захистом рослин щодо додержання законодавства про захист рослин. Відвідує з метою перевірки додержання законодавства про захист рослин - підприємства та громадян, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, а також з реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та сільськогосподарської продукції і сировини рослинного походження. Відбирає в установленому порядку зразки ґрунту, води, насіння, рослин, сільськогосподарської продукції і сировини рослинного походження та інших матеріалів для проведення фітосанітарної діагностики. Обмежує у межах наданих йому повноважень, забороняє або припиняє діяльність підприємств та громадян у разі порушення ними вимог технології та нормативно-правових актів з питань захисту рослин. Визначає і регулює обсяги робіт, пов'язані із захистом рослин, відповідно до фітосанітарного стану. Забороняє реалізацію засобів захисту рослин, які не відповідають вимогам щодо їх якості. Вимагає відсторонення від робіт осіб, діяльність яких безпосередньо пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин, а також працівників підприємств, установ та організацій усіх форм власності, фізичних осіб - підприємців, що організовують виконання таких робіт, які не мають допуску та посвідчення на право проведення робіт, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин. Погоджує (засвідчує) санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що

забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин. Одержує від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, підприємств та громадян необхідну інформацію з питань захисту рослин. Видає обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про проведення підприємствами та громадянами профілактичних і винищувальних заходів щодо захисту рослин. Прогнозує розвиток і поширення шкідливих організмів. Своєчасно інформує органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, а також підприємства та громадян, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням, реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження, про фітосанітарний стан, строки та методи проведення захисних заходів. Здійснює контроль за виконанням загальнодержавних, міждержавних, регіональних цільових програм захисту рослин. Впроваджує безпечні для здоров'я людини та охорони довкілля інтегровані та інші системи захисту рослин. Визначає обставини, межі території, час введення особливого режиму захисту рослин та заходи щодо локалізації і ліквідації особливо небезпечних шкідливих організмів. Залучає в установленому законодавством порядку для цих цілей ресурси держави, а також ресурси підприємств та громадян з попереднім відшкодуванням їм понесених ними витрат. Вносить упродовж однієї доби до відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування подання про запровадження особливого режиму та відповідних заходів захисту рослин. В межах компетенції веде баланс потреб у засобах захисту рослин за асортиментом і обсягами їх виробництва в Україні та закупівлі за імпортом.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: постанови Уряду з питань агропромислового комплексу, накази, розпорядження та інші директивні матеріали, що стосуються виробничої діяльності (закони України: «Про захист рослин», «Про карантин рослин», «Про пестициди і агрохімікати», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону праці»); діагностичні ознаки хвороб сільськогосподарських культур та пошкодження рослин шкідниками; методи ідентифікації видового складу збудників хвороб, шкідників і бур'янів; біологічний захист рослин, карантин рослин, хімічні та інші засоби захисту рослин, що

включені в «Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні», їх застосування під час обробки насіння, садивного матеріалу, догляду за посівами сільськогосподарських культур в період вегетації та під час зберігання врожаю; методи проведення фітопатологічної та ентомологічної експертизи насіння і садивного матеріалу; правила і норми охорони праці та виробничої санітарії під час застосування засобів захисту рослин, запобігання виробничому травматизму, професійним захворюванням. досягнення науки і техніки у галузі сільського господарства України та за кордоном і досвід кращих сільськогосподарських підприємств; економіку, організацію виробництва, праці й управління; основи ринкової економіки, трудового і земельного законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Інспектор із захисту рослин I категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора із захисту II категорії – не менше 1 року.

Інспектор із захисту рослин II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора із захисту рослин – не менше 2 років.

Інспектор із захисту рослин: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Без вимог до стажу роботи.

2. ІНСПЕКТОР ДЕРЖАВНИЙ ІЗ ЗАКУПІВЛІ ТА ЯКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОДУКТІВ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Провадить державний контроль за діяльністю заготівельних організацій та підприємств незалежно від їх відомчої підпорядкованості і форми власності щодо закупівель сільськогосподарських продуктів відповідно до державного замовлення та договорів контрактації; за роботою з

укладання договорів контрактації заготівельними і торговельними організаціями та підприємствами з колективними сільськогосподарськими, селянськими (фермерськими) господарствами та іншими товаровиробниками для формування ресурсів продовольства. Здійснює систематичний нагляд за виконанням державного замовлення і договорів контрактації закупівлі сільськогосподарських продуктів; за додержанням договірної дисципліни; за виконанням поставок сільськогосподарських продуктів згідно з міжурядовими та міжобласними угодами; за додержанням товаровиробниками та заготівельними організаціями встановленого порядку закупівлі і якості сільськогосподарських продуктів та правильним проведенням розрахунків за них. Проводить нагляд за роботою обласних та районних інспекцій, за правильністю визначення ними якості сільськогосподарських продуктів і розрахунків за них; за додержанням заготівельними та переробними підприємствами державних стандартів, технічних умов та встановлених методів оцінки якості під час закупівлі сільськогосподарських продуктів. Розглядає скарги товаровиробників про неправильну оцінку заготівельними організаціями кількості та якості сільськогосподарських продуктів. Допомагає сільськогосподарським підприємствам та заготівельним організаціям удосконалювати роботи з підвищення якості та зменшення втрат сільськогосподарських продуктів під час купівлі, транспортування, зберігання. Контролює умови зберігання сільськогосподарських продуктів. Узагальнює і розповсюджує передовий досвід роботи сільськогосподарських, заготівельних та переробних підприємств з удосконалення форм і методів заготівлі, підвищення якості сільськогосподарських продуктів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності підприємств, та інші керівні матеріали з питань заготівлі й підвищення якості сільськогосподарських продуктів; діючі положення, що регламентують роботу; необхідні державні стандарти, технічні умови, преїскуранти; технологічні процеси

виробництва сільськогосподарських продуктів; правила перевірки сільськогосподарських продуктів під час їх закупівлі та методику розрахунків за них; вимоги споживачів до якості продуктів; основи ринкової економіки; передовий досвід закупівлі продуктів; напрями поліпшення якості сільськогосподарських продуктів, їх зберігання; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки..

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Інспектор державний із закупівлі та якості сільськогосподарських продуктів I категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора державного із закупівлі та якості сільськогосподарських продуктів II категорії – не менше 1 року.

Інспектор державний із закупівлі та якості сільськогосподарських продуктів II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора державного із закупівлі та якості сільськогосподарських продуктів – не менше 1 року.

Інспектор державний із закупівлі та якості сільськогосподарських продуктів: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Без вимог до стажу роботи.

3. ІНСПЕКТОР З ЯКОСТІ ХЛІБОПРОДУКТІВ, ПЛОДООВОЧЕВИХ, ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР І ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Провадить постійний нагляд за правильним визначенням якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва під час їх закупівлі заготівельними, торговельними та переробними підприємствами в сільськогосподарських формуваннях та в інших товаровиробників.

Контролює підготовку матеріально-технічної бази до приймання. Приймає, раціонально розміщує, додержує порядку зберігання хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва. Організовує роботу заготівельних організацій із скорочення втрат продукції під час транспортування і зберігання. Бере участь у розробці нормативних положень з питань поліпшення якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва. Сприяє впровадженню наукових досягнень і передового досвіду роботи сільськогосподарських підприємств та заготівельних організацій із зазначених питань. Забезпечує сільськогосподарські підприємства діючими положеннями, стандартами, преїскурантами, технічними умовами, доповненнями та змінами до них. Контролює виконання та додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності заготівельних підприємств; накази Державної інспекції із заготівлі та якості сільськогосподарської продукції, методичні та керівні матеріали, що стосуються заготівлі сільськогосподарської продукції; державні стандарти, технічні умови на якість хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва; правила перевірки якості цієї продукції та правильності розрахунків за неї під час закупівлі заготівельними та переробними підприємствами; передовий досвід роботи з удосконалення закупівлі сільськогосподарської продукції, її зберігання та переробки; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Інспектор з якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва I категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді

інспектора з якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва II категорії – не менше 1 року.

Інспектор з якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва II категорії: перший вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації: Стаж роботи на посаді інспектора з якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва – не менше 1 року.

Інспектор з якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Без вимог до стажу роботи.

4. ІНСПЕКТОР ФІТОСАНІТАРНИЙ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічні заходи щодо захисту сільськогосподарських культур у господарствах різних форм власності, контролює якість їх проведення. Організовує обстеження сільськогосподарських та інших угідь, посівів, насаджень, рослинності захищеного ґрунту, продукції рослинного походження на заселеність та зараження їх шкідливими організмами. На основі результатів визначення фітосанітарного стану посівів дає екологічне та економічне обґрунтування доцільності захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів. Визначає згідно з технологічними картами вирощування сільськогосподарських культур потребу в хімічних, біологічних засобах захисту рослин від шкідливих організмів. Складає календарні плани проведення заходів щодо захисту рослин і забезпечує їх виконання, визначає спеціальні машини й устаткування для виконання робіт, готує робочі розчини та бакові суміші пестицидів і агрохімікатів для проведення профілактичних обприскувань рослин проти шкідливих організмів, контролює своєчасне та якісне їх використання. Забезпечує проведення комплексу профілактичних і спеціальних робіт із захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур'янів з

використанням організаційно-господарських, агротехнічних, селекційно-насінневих, хімічних, біологічних та інших заходів. Створює спеціальні ланки, бригади із захисту рослин і контролює якість виконаної ними роботи. Здійснює фітопатологічний та ентомологічний контроль за якістю насінневого і садивного матеріалу, проводить профілактичні заходи з його знезараження. Забезпечує своєчасне проведення профілактичних та винищувальних заходів проти шкідників і хвороб у місцях зберігання запасів продукції рослинного походження. Обстежує сільськогосподарські угіддя і сівозміни на виявлення карантинних об'єктів. У разі виявлення внаслідок обстежень шкідників, хвороб рослин і бур'янів подає їх на підтвердження в зональну карантинну лабораторію, вживає заходів до локалізації та ліквідації виявленого вогнища, запобігає їх проникненню в регіони країни, де вони відсутні. Обстежує на території прикордонного пункту складські приміщення та місця зберігання імпортованих підкарантинних матеріалів; у разі виявлення карантинних об'єктів вилучає, знищує або направляє на технічну переробку підкарантинні матеріали. Відбирає зразки рослин, насіння, продукції рослинного походження та інших матеріалів для проведення експертизи згідно із законодавством. Здійснює контроль за дотриманням особливого карантинного режиму і проведення експертизи з карантину рослин під час вирощування, заготівлі, вивезення, перевезення, зберігання, переробки, реалізації та використання підкарантинних матеріалів та об'єктів. Організовує постачання пестицидів та біологічних засобів захисту в господарство, здійснює контроль за дотриманням правил і норм екологічної безпеки у процесі їх транспортування, зберігання, застосування, знешкодження, ліквідації та захоронення. Надає консультативну допомогу колективним господарствам та фермерам у проведенні заходів із захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів, інспектує якість придбаних засобів захисту рослин та дотримання технології їх застосування з метою недопущення забруднення продукції рослинного походження і довкілля пестицидами й агрохімікатами. Визначає потребу в матеріально-

технічних засобах, спецоодязі, засобах індивідуального захисту для роботи з пестицидами, здійснює контроль за додержанням робітниками правил охорони навколишнього природного середовища, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки, забезпечує необхідні умови праці. Пропагує знання із захисту рослин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: постанови Уряду з питань агропромислового комплексу, накази, розпорядження та інші директивні матеріали, що стосуються виробничої діяльності (закони України: «Про захист рослин», «Про карантин рослин», «Про пестициди і агрохімікати», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону праці»); діагностичні ознаки хвороб сільськогосподарських культур та пошкодження рослин шкідниками; методи ідентифікації видового складу збудників хвороб, шкідників і бур'янів; біологічний захист рослин, карантин рослин, хімічні та інші засоби захисту рослин, що включені в «Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні», їх застосування під час обробки насіння, садивного матеріалу, догляду за посівами сільськогосподарських культур в період вегетації та під час зберігання врожаю; методи проведення фітопатологічної та ентомологічної експертизи насіння і садивного матеріалу; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці та виробничої санітарії під час застосування засобів захисту рослин, запобігання виробничому травматизму, професійним захворюванням.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Інспектор фітосанітарний I категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора із захисту II категорії – не менше 1 року.

Інспектор фітосанітарний II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інспектора із захисту рослин – не менше 2 років.

Інспектор фітосанітарний: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Без вимог до стажу роботи.

5. ТЕХНІК-МЕХАНІК ІЗ МЕЛІОРАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Забезпечує оптимальні режими роботи меліоративної, будівельної сільськогосподарської техніки, технологічного устаткування, раціональне розміщення та оснащення робочих місць і устаткування та безпечні умови роботи на них. Розробляє плани і графіки високопродуктивного використання меліоративних, будівельних і сільськогосподарських машин, устаткування ремонтної бази та засобів механізації, проводить їх діагностування, технічне обслуговування, ремонт і зберігання. Розраховує і визначає оптимальні регульовальні та технологічні параметри, здійснює налагодження машин, устаткування, оцінює якість і ефективність їх роботи, забезпечує виконання механізованих робіт, операцій, процесів. Вивчає конструкцію нових машин, устаткування і технічних комплексів, обґрунтовує їх придбання, впровадження у виробництво. Формує парк машин для підприємств і організацій. Здійснює контроль якості машин, устаткувань, вузлів, деталей. Подає претензії і висуває вимоги до служб сервісу з питань якості і надійності машин та механізмів. Розробляє і веде технічну документацію, впроваджує прогресивні форми організації праці з використанням сучасної обчислювальної техніки і персональних комп'ютерів. Сприяє підвищенню кваліфікації працівників, розвиває раціоналізаторський рух, використовує в роботі інформацію науково-технічних і періодичних видань. Аналізує показники використання техніки, визначає економічну ефективність її використання. Веде первинний облік та подає необхідну звітність, визначає економічні показники роботи підпорядкованої дільниці. Контролює якість ремонтних робіт і з'ясовує причини браку. Складає документацію на списання машин і механізмів, непридатних для використання. Організовує технічне обслуговування і ремонт техніки, виконує слюсарні, діагностичні й регульовальні роботи. Обслуговує меліоративні, будівельні та сільськогосподарські машини,

трактори й автомобілі. Здійснює заходи щодо запобігання травматизму, професійним захворюванням, а також з охорони навколишнього природного середовища. Виконує інженерні розрахунки деталей машин, контролює прості механізми й устаткування. Забезпечує на закріпленій ділянці виконання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу та виробничої діяльності; прийоми й методи впровадження новітніх технологій водогосподарського виробництва; прогресивну технологію водогосподарського й сільськогосподарського виробництва; призначення, конструкцію, технологічні процеси, параметри машин і механізмів, сферу їх застосування у водогосподарському й сільськогосподарському виробництві; шляхи забезпечення ефективного використання меліоративних, будівельних і сільськогосподарських машин, методи підвищення їх надійності; організаційно-технічні заходи щодо раціонального використання паливно-мастильних матеріалів, технічних рідин, електричної енергії, а також ощадливого використання і охорони навколишнього природного середовища; основні положення стандартизації, взаємозамінності і методи контролю в машинобудуванні; вимоги до оформлення конструкторської та технологічної документації; економіку галузі, підприємства; основи планування й управління водогосподарським виробництвом; економічні методи господарювання; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; основи правознавства й управлінської діяльності; правила безпеки дорожнього руху; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технік-механік із меліорації сільськогосподарського виробництва I категорії: фахова передвища освіта відповідного

напряму підготовки (фаховий молодший бакалавр).. Стаж роботи на посаді техника-механіка із меліорації сільськогосподарського виробництва II категорії – не менше 1 року.

Технік-механік із меліорації сільськогосподарського виробництва II категорії: фахова передвища освіта відповідного напряму підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді техника-механіка із меліорації сільськогосподарського виробництва – не менше 2 років.

Технік-механік із меліорації сільськогосподарського виробництва: фахова передвища освіта відповідного напряму підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

6. ТЕХНІК-ЗЕМЛЕВПОРЯДНИК

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технічні заходи у сфері землепорядкування, земельного кадастру і проектно-пошукових робіт об'єктів державного, приватного та колективного призначення. Проводить топографо-геодезичні зйомки за матеріалами зйомок минулих років, геодезичні зйомки і перенесення проектів землеустрою в натуру. Виконує обстежувальні роботи та описує попередники сільськогосподарських культур. Відновлює межі землекористувань і землеволодінь. Здійснює технічне проектування, дешифрування аерофотоматеріалів, прив'язку аерофотознімків. Веде земельно-кадастрову документацію та статистичну звітність. Відводить земельні ділянки у власність або користування, відмежовує на місцевості вилучені (випушені) і відведені земельні ділянки. Готує документи, що засвідчують право власності або право користування землею, провадить облік, оцінку та аналіз використання земель. Здійснює роботу щодо ефективного використання земель та їх охорони, контролює дотримання земельного законодавства, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань використання земельних ресурсів; основні напрями розвитку земельного кадастру;

землекористування та землевпорядкування; сучасні технології топографо-геодезичних, землевпорядних робіт та виготовлення планово-картографічного матеріалу; методика приватизації та роздержавлення земель; економіку; організацію землевпорядних робіт, праці й управління; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; основи трудового і земельного законодавства; законодавство про охорону навколишнього природного середовища; системи протиерозійних заходів; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технік-землевпорядник I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр).. Стаж роботи на посаді техника-землевпорядника II категорії – не менше 1 року.

Технік-землевпорядник II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді техника-землевпорядника – не менше 2 років.

Технік-землевпорядник: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

7. ТЕХНІК-ЕЛЕКТРИК

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Забезпечує ефективну експлуатацію електроустаткування та засобів автоматизації, раціональне використання електроенергії з метою підвищення ефективності виробництва, переробки, зберігання і реалізації сільськогосподарської продукції встановленої якості. Бере участь у розробленні планів електрифікації підприємства й графіків споживання електроенергії виробничими підрозділами та окремими об'єктами. Розробляє і подає на затвердження головному енергетику підприємства графіки проведення профілактичних оглядів, технічного обслуговування і ремонту електроустаткування та засобів автоматизації і організовує їх практичне виконання. Бере участь у розробленні та впровадженні науково обґрунтованих норм продуктивності для електротехнічного персоналу, досягнень науки

і передового досвіду з експлуатації електроустаткування. Бере участь у складанні замовлень на придбання нового електроустаткування, засобів автоматизації, контрольно-вимірювальних приладів, захисних засобів, інструментів, запасних частин тощо. Проводить приймально-здавальні та післяремонтні випробування електроустаткування і введення його в експлуатацію. Здійснює роботи з діагностування, огляду та експертизи електроустановок у складі спеціалізованих підрозділів. Забезпечує зберігання електроустаткування та засобів автоматизації з дотриманням вимог діючих нормативних документів та рекомендацій заводів-виробників. Складає акти на списання електроустаткування та засобів автоматизації і подає їх у встановленому порядку на затвердження керівництву підприємства. Бере участь у підбиванні підсумків діяльності електротехнічної служби підприємства, виявляє й усуває недоліки в її роботі. Бере участь у підготовці та підвищенні кваліфікації електротехнічного персоналу, своєчасно розглядає пропозиції і скарги, приймає щодо них відповідні рішення. Забезпечує ведення передбаченої діючими нормативними документами технічної документації, складання звітів та подання їх керівництву підприємства у встановленому порядку. Проводить інструктажі з охорони праці та забезпечує дотримання працівниками електротехнічної служби правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; діючі нормативні документи з питань улаштування і технічної експлуатації електроустановок споживачів; правила безпечної їх експлуатації; правила користування електричною енергією; діючі положення про оплату праці та нормування; основи підприємництва, менеджменту та маркетингу; основи екології; технологію виробництва і переробки сільськогосподарської продукції; основи механіки машин і механізмів; основи водо- і теплопостачання сільськогосподарських підприємств; теоретичні основи електротехніки; електроніку та мікросхемотехніку; технічні засоби зв'язку; контрольно-вимірювальні прилади й основи метрології; комп'ютери і комп'ютерні технології; електричні машини й апарати; електричне

освітлення і опромінення; електронагрівання та електротехнології; теоретичні основи автоматики; основи електроприводу та електропостачання; основи технічної експлуатації електроустаткування; діагностування електроустаткування; основи організації виробництва, порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; праці й управління; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технік-електрик I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр).. Стаж роботи на посаді техника-електрика II категорії – не менше 1 року.

Технік-електрик II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді техника-електрика – не менше 2 років.

Технік-електрик: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

8. ТЕХНІК-МЕХАНІК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Забезпечує комплексну механізацію виробничих процесів у рослинництві й тваринництві. Здійснює вибір та раціональне комплектування машинно-тракторних агрегатів, оптимальне розміщення і оснащення робочих місць та устаткування, безпечні умови роботи на них. Організовує й забезпечує безаварійну та надійну роботу техніки і технологічного устаткування, їх своєчасний та якісний ремонт, підготовку планів-графіків технічного обслуговування і ремонту техніки, огляд та перевірку устаткування, замовлення на централізоване виконання технічних обслуговувань і капітальних ремонтів, одержання запасних частин, інструментів тощо. Бере участь у прийманні та встановленні нового устаткування, впроваджує засоби механізації трудомістких робіт. Забезпечує і проводить налагодження машин, устаткування, оцінює якість та ефективність їх роботи. Організовує і забезпечує виконання механізованих робіт, операцій, процесів. Вивчає конструкцію

нових машин, устаткування і технічних комплексів, обґрунтовує їх придбання, впровадження у виробництво. Формує парк машин для підприємств і організацій та проводить контроль якості машин, устаткувань, вузлів, деталей, розробляє і веде технічну документацію. Впроваджує прогресивні форми організації праці. Користується сучасною обчислювальною технікою й персональним комп'ютером. Сприяє підвищенню кваліфікації членів колективу, розвиває раціоналізаторський рух, використовує в роботі інформацію науково-технічних і періодичних видань. Аналізує показники використання техніки й устаткування, визначає його економічну ефективність. Веде первинну документацію з обліку та звітності. Визначає економічні показники роботи підпорядкованої дільниці, впроваджує у виробництво новітні технології в галузях рослинництва, тваринництва й переробки сільськогосподарської продукції. Контролює якість ремонтних робіт і з'ясовує причини браку. Складає документацію на списання машин та механізмів, непридатних для використання. Організовує технічне обслуговування і ремонт техніки, виконує слюсарні, діагностичні та регульовальні роботи. Керує тракторами, автомобілями та самохідними сільськогосподарськими машинами. Здійснює заходи щодо запобігання травматизму, професійним захворюванням, а також охорони навколишнього природного середовища. Виконує інженерні розрахунки деталей машин, простих механізмів і устаткування. Забезпечує на закріпленій ділянці виконання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони України, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади й місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу та виробничої діяльності; прийоми і методи впровадження новітніх технологій у галузях рослинництва й тваринництва; призначення, конструкцію, технологічні процеси, параметри машин і механізмів, сферу їх застосування в сільськогосподарському виробництві; шляхи забезпечення ефективного використання техніки й устаткування, методика підвищення їх надійності; організаційно-технічні заходи щодо раціонального використання паливно-мастильних матеріалів, технічних рідин, електричної енергії, а також методи ощадливого

використання й охорони навколишнього природного середовища; основні положення стандартизації, взаємозамінності деталей і агрегатів; вимоги до оформлення конструкторської та технологічної документації; економіку галузі, підприємства; основи планування та управління сільськогосподарським виробництвом; економічні методи господарювання; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; основи правознавства й управлінської діяльності; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила безпеки дорожнього руху; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежої безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технік-механік сільськогосподарського виробництва I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді техніка-механіка сільськогосподарського виробництва II категорії – не менше 1 року.

Технік-механік сільськогосподарського виробництва II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи за посадою техніка-механіка сільськогосподарського виробництва – не менше 2 років.

Технік-механік сільськогосподарського виробництва: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

Примітка. У разі керування трактором, автомобілем або іншою сільськогосподарською машиною повинен мати відповідне посвідчення на право керування.

ТЕХНІЧНІ СЛУЖБОВЦІ

1. ПРИЙМАЛЬНИК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОДУКТІВ ТА СИРОВИНИ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Приймає і сортує сільськогосподарські продукти і сировину від постачальників (здавальників). Перевіряє їхню кількість, обсяг, вагу, сортність, правильність і наявність маркування. Звіряє відповідність стандартам, технічним умовам, супровідним документам. Перевіряє органолептично якість сільськогосподарських продуктів і сировини, вираковує дефектну, нестандартну. Проводить заміри, зважування, відбирає проби. Здає в торговельну мережу, на бази, склади, одержувачам. Транспортує, засипає, складає, штабелює в місцях подальшого зберігання та відправлення сільськогосподарські продукти і сировину. Виконує роботи з навантаження, вивантаження, перекачування, зливання, наливання. В процесі зберігання підтримує необхідну температуру, вологість повітря, зачищає сільськогосподарські продукти і сировину. Передає зачистки для утилізації. Приймає, штабелює, складає тару (ящики, мішки, пляшки тощо), відправляє постачальникам. Складає приймально-здавальну документацію, веде звітність, облік у встановленому порядку. Складає акти на бій, брак, некондиційність, втрату ваги при зберіганні. Чистить і миє місткості. Забезпечує на закріпленій ділянці виконання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: державні стандарти і технічні умови на сільськогосподарські продукти і сировину, що приймаються; основні властивості, призначення, режими і правила зберігання; правила приймання, здавання, асортимент сільськогосподарських продуктів і сировини; стандарти і вимоги до якості, зовнішнього вигляду; правила оформлення документації на приймання і видавання; норми витрат і втрат при зберіганні; правила зважування, вимірювання, проведення замірів; складські місткості, тару; будову і принципи будови насосів, контрольно-вимірювальних приладів; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Без вимог до стажу роботи.

РОБІТНИКИ

1. ЗАГОТІВЕЛЬНИК ПРОДУКТІВ І СИРОВИНИ

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Закупує сільськогосподарські та інші продукти й сировину у населення. Організовує збирання і здавання на заготівельні пункти вторинної сировини, яка утворюється на підприємствах, у закладах та організаціях. Збирає й здає дикорослу лікарсько-рослинну сировину. Організовує збирання й здавання харчових відходів тваринницьким відгодівельним підприємствам. Провадить роз'яснювальну роботу щодо значення заготовлюваних продуктів та сировини. Оформлює приймальні квитанції або відомості в установленому порядку.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила закупівлі продуктів та сировини; якісні їх ознаки; збирання й здавання вторинної сировини підприємствами та організаціями; правила, порядок збирання й здавання дикорослої лікарсько-рослинної сировини та харчових відходів; правила розрахунку за заготовлені продукти та сировину; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

2. КОНТРОЛЕР ТЕХНІЧНОГО СТАНУ АВТОМОТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (СІЛЬСЬКО- ТА ЛІСОГОСПОДАРСЬКІ УСТАНОВКИ)

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Контролює і перевіряє технічний стан автомобілів, причепів, мотоциклів, моторолерів, механізмів, змонтованих на базі тракторів та дорожніх машин, що

повертаються з лінії на місце стоянки, а також після технічного обслуговування і ремонту. Оформляє належну технічну та нормативну документацію на пошкодження і заявки на ремонт або усунення несправностей з їх відповідною реєстрацією. Контролює, приймає вузли й агрегати автомобілів, причепів, мотоциклів, моторолерів, механізмів, змонтованих на базі тракторів та дорожніх машин, після ремонту і остаточного складання з виконанням усіх робіт, передбачених технічними вимогами.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову автомобілів, причепів, мотоциклів, моторолерів, механізмів, змонтованих на базі тракторів і дорожніх машин; правила і технічні вимоги до приймання цих транспортних засобів після повернення з лінії і проведення ремонту їхніх вузлів та агрегатів; оформлення рекламацийних документів на якість технічного обслуговування транспортних засобів, ремонту вузлів і агрегатів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 4-го розряду – не менше 1 року.

Примітка. В автотранспортних підприємствах (цехах, гаражах), що мають у своєму складі менш як 100 автомобілів, посаду контролера технічного стану автотототранспортних засобів не запроваджують.

3. МАЙСТЕР-НАЛАГОДЖУВАЛЬНИК З ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МАШИННО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Налагоджує, перевіряє й регулює складні вузли й агрегати тракторів, комбайнів та інших сільськогосподарських машин, використовуючи в роботі стандарти, технічні умови і вимоги, технічну й технологічну документацію. Виконує складні операції з технічного обслуговування тракторів за допомогою стаціонарних, пересувних засобів технічного обслуговування і переносних діагностичних комплектів приладів. Надає допомогу та консультації механізаторам під час виконання складних операцій з технічного обслуговування. Діагностує

складні механізми та вузли тракторів, комбайнів й інших сільськогосподарських машин. Бере участь у технологічному налагодженні машин і машинних агрегатів та виконує складні установчі регулювання робочих органів і механізмів.

Читає та використовує у своїй роботі електричні, кінематичні, технологічні та інші схеми. Разом з інженерно-технічними працівниками бере участь у визначенні якості технічного обслуговування, налагодження тракторів, комбайнів та інших сільськогосподарських машин.

За дорученням керівника інженерно-технічної служби підприємства контролює виконання оперативного плану технічного обслуговування тракторів, комбайнів і сільськогосподарських машин. Організовує обкатку машин, що надходять на підприємство. Контролює дотримання режимів обкатки і технічного обслуговування машин відповідно до технічних вимог. Бере участь у веденні поточної документації з технічного обслуговування та зберігання машин. Заповнює технічні паспорти, облікові картки, акти виконання робіт з технічного обслуговування і діагностування машин, їх агрегатів і вузлів. Керує підлеглими йому робітниками, контролює дотримання ними технологічних режимів з технічного обслуговування машинно-тракторного парку, санітарно-гігієнічних вимог.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: Основні положення Закону України «Про охорону праці», будову базових моделей і марок вітчизняних тракторів, комбайнів і сільськогосподарських машин, їх модифікації, конструкційні особливості; їх будову, принцип роботи та правила використання устаткування для технічного обслуговування і діагностування машин; основні показники технічних умов на складання та регулювання механізмів і систем сільськогосподарської техніки; методику й режими випробування тракторів та сільськогосподарських машин; способи усунення несправностей в процесі налагодження; причини зношення деталей, способи їх виявлення й усунення; правила використання сучасних стаціонарних і мобільних засобів діагностування й обслуговування сільськогосподарської техніки; методи технічного обслуговування машин і технологію діагностування основних агрегатів тракторів і комбайнів;

технологію технічного обслуговування тракторів, комбайнів і сільськогосподарських машин; слюсарну справу в обсязі робіт слюсаря з ремонту сільськогосподарських машин 5-го розряду; основи ринкової економіки й організації виробництва; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки в ремонтно - обслуговуючому виробництві.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 5-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Визначення фактичної потужності двигуна для прийняття рішення щодо його подальшої експлуатації чи ремонту.

2. Регулювання муфт зчеплення, усунення несправностей гідромеханічних коробок передач тракторів.

3. Контроль, налагодження і регулювання гідравлічних систем тракторів та комбайнів.

4. Перевірка технічного стану та регулювання гальм тракторів і комбайнів.

5. Контроль, налагодження і регулювання систем живлення, охолодження, мащення.

6. Контроль, налагодження і регулювання рульового керування, силової передачі, електроустаткування, контрольно-вимірювальних приладів тракторів і комбайнів.

7. Контроль, налагодження і регулювання молотильних і подрібнювальних апаратів, систем сепарації комбайнів.

8. Контроль технічного стану трубокомпресорів.

4. РОБІТНИК З КОМПЛЕКСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

1-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує низькокваліфіковані й допоміжні роботи на виробничих сільськогосподарських дільницях, будівельних майданчиках, складах, коморах тощо. Навантажує і вивантажує, транспортує вантажі вручну або на візках (вагонетках), штабелює вантажі, що не потребують особливої обережності (матеріал у рулонах, пачках, ящиках, діжках,

пилотматеріал тощо), а також сипкі пилоподібні матеріали (пісок, щебінь, вугілля, сміття, тирса, металева стружка та ін.). Білить і прибирає виробничі, складські та санітарно-побутові приміщення, території, дороги, під'їзні шляхи. Миє підлогу, вікна, тару, посуд, деталі і вироби та промиває стелажі. Бере участь у зоотехнічних, ветеринарних заходах під керівництвом фахівців, фіксує тварин і птицю під час ветеринарних обробок. Поправляє рослини після розпушування міжрядь, виконує інші польові роботи без застосування кінної тяги і засобів механізації, виконує інші підсобні роботи.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: норми та правила навантаження, транспортування, вивантаження вантажів, які не потребують особливої обережності; види тари; способи закріплення вантажів; способи затарювання сільськогосподарської продукції різних видів; правила поведінки з тваринами; ранцевий інструмент, способи і прийоми роботи з ним; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Навантажує і вивантажує, транспортує вручну і на візках (вагонетках), укладає вантажі, які потребують особливої обережності (скло, пляшки, пляшки з рідиною, вогнебезпечні й отруйні речовини, добрива тощо) і пилоподібні матеріали (розсипний цемент, молоте вапно, гіпс та ін.). Перевозить усі види вантажу на візках і на кінній тязі. Годує та напуває коней за встановленими нормами відповідно до затвердженого розпорядку дня. Засипає насіння в бункери насінноочисних, калібрувальних, дражувальних машин, трієрів. Подає зерно на скребкові транспортери зерноочисних машин, ланцюгових транспортерів. Відносить, зав'язує або зашиває мішки. Збирає овочі вручну, сортує їх за фракціями згідно з вимогами.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: способи навантаження, розвантаження, переміщення й укладання вантажів, які потребують особливої обережності, і пиловидних матеріалів; порядок сортування

вантаж; правила завантаження бункерів насіннеочисних, дражувальних, калібрувальних машин, трієрів насінням, подавання зерна в зерноочисні машини та транспортери; норми годівлі і напування, правила використання робочої худоби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією робітника з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва 1-го розряду – не менше 0,5 року.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Збирає овочі за допомогою засобів механізації, сортує їх за фракціями згідно з вимогами. Завантажує насінням та добривами овочесаджалки, сівалки зернові й овочеві. Контролює рівномірність висівання, садіння. Саджає розсаду овочевих культур за допомогою розсадосадильних машин. Скиртує сіно, солому. Сортує картоплю та інші коренеплоди за допомогою сортувальних пунктів, пристроїв. Закладає їх в овочесховища, тару, кагати, вкриває їх соломою, землею. Навантажує, розвантажує і транспортує вантажі, які потребують особливої обережності, на візках, вагонетках та електрокарах. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила навантаження, розвантаження, переміщення й укладання вантажів, які потребують особливої обережності; способи їх закріплення і затарювання; техніку для збирання врожаю овочевих культур; технологію приготування насінневого матеріалу до висівання, садіння; підготовку до внесення добрив; правила заправки сівалок, саджалок насінням та добривами; технологію сортування овочів, картоплі, коренеплодів; норми і правила скиртування сіна, соломи; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією робітника з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва 2-го розряду – не менше 1 року.

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботу з підготовки ґрунту. Обробляє отрутохімікатами садильний матеріал; виконує окремі польові роботи. Завантажує, перевертає та розвантажує луб'яні культури у водоймищах та мочилах, вибирає плосконі і перебирає матірки коноплі. Проводить улаштування оголовків тимчасових зрошувачів і водоспускних борозен, опрацює їх після нарізки. Обкошує косою або ручною косаркою посіви та посадки. Подає сіно, соломку на стіг або скирту та укладає їх на автотранспорт і тракторні причепа зі стогів і скирт, закладає силос із застосуванням органічних кислот. Очищує від замулювання, сміття, болотяної і водяної рослинності й проводить дрібний ремонт іригаційної сітки та лісоосушувальних каналів. Проводить дезінфекцію і знезаражування транспорту, інвентарю, тари, апаратури, машин, ґрунту в захищеному ґрунті і приміщеннях. Проводить вантажно-розвантажувальні роботи різних виробничих вантажів, що вимагають особливої обережності (пальне, мастильні матеріали, гноївка, ліс круглий, стовпи, шпали та ін.).

ПОВИНЕН ЗНАТИ: норми та правила навантаження, вивантаження різних виробничих вантажів, що вимагають особливої обережності; правила обробітку ґрунту; види, особливості добрив і дезінфікуючих речовин, способи їх застосування; основи санітарії і гігієни; правила завантаження луб'яних культур у водоймища і мочила та способи перевертання в період їх вимочування і вивантаження; правила завантаження трести льону в сушарку, способи сушіння трести льону та інших культур; способи очищення від замулювань, сміття, болотяної і водяної рослинності; правила користування ручною косаркою; способи та правила закладання силосу; способи укріплення схилів біля гідроспоруд; правила улаштування оголовків тимчасових зрошувачів і водоспускних борозен, способи опрацювання їх після нарізки; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією робітника з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва 3-го розряду – не менше 1 року.

Сертифікат на право виконання робіт із внесення добрив та застосування засобів хімічного захисту рослин.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з приготування та внесення добрив у ґрунт, підготовки та обробки ґрунту до сівби. Обриває волоті рослин материнських форм, здійснює поливні роботи сільськогосподарських культур. Проводить косовицю за допомогою ручних косарок з механічним приводом та виконує роботи з формування скирт та укладання сіна, соломи за допомогою стогомета та преса (підбирача). Проводить вантажо-розвантажувальні роботи важких, громіздких вантажів, що вимагають особливої обережності, як-от: сільськогосподарські машини, скло, вироби із скла, вулики, електролампи, кислоти і луги в посуді, трупи загиблих тварин, фекалії, отрутохімікати, гербіциди, аміачна вода тощо.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила підготовки, внесення добрив та обробітку ґрунту до сівби; особливості обривання волоті рослин материнських форм; норми та правила навантаження, розвантаження різних важких, громіздких вантажів та вантажів, що вимагають особливої обережності; машини та знаряддя для виконання робіт (підбирання та пресування грубих кормів), їх регулювання, налагодження та усунення несправностей; правила технічної експлуатації та обслуговування машин для укладання грубих кормів; способи та правила поливу сільськогосподарських культур; правила користування знаряддями праці; норми і правила укладання сіна, соломи; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією робітника з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Використовує знаряддя праці та проводить вегетаційне поливання всіх сільськогосподарських культур, промивне і вологозарядне по борознах, напуском по смугах. Проводить косовицю вручну полеглих ділянок посівів

зернових та зернобобових культур і посівів на схилах та ущільнення компосту вібромашиною шляхом трамбування.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила, способи та особливості поливання сільськогосподарських культур; способи та правила користування технікою для поливання сільськогосподарських культур; способи виконання робіт із збирання врожаю зернових культур; напрями та методи підвищення продуктивності праці, нормування, організації та оплати праці при збиранні полеглих зернових культур; правила користування знаряддями праці та особливості косіння вручну полеглих ділянок посівів зернових та зернобобових культур і посівів на схилах; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією робітника з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва 5-го розряду – не менше 1 року.

5. РОБІТНИК ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує сільськогосподарські, меліоративні та інші механізовані роботи на колісних і гусеничних тракторах категорій (А1,А2,Н) з відповідною потужністю двигуна до 73.5 кВт (до 100 к.с.) і понад 73.5 кВт (понад 100 к.с.) включно, сільськогосподарських і меліоративних машинах, що агрегатуються з цими тракторами, включаючи бульдозери, відповідно до вимог агротехніки й агротехнології. Підготовляє, висіває, висаджує посівний та садивний матеріал (зернові, кормові, технічні, овочеві, плодоягідні культури тощо). Комплектує машинно-тракторні агрегати. Виконує транспортні роботи на тракторах, автомобілях категорій В і С з дотриманням правил дорожнього руху та правил перевезення вантажів. Проводить технічне обслуговування тракторів, автомобілів, сільськогосподарських і меліоративних машин, технологічні регулювання робочих органів сільськогосподарських і меліоративних машин та пристроїв до них. Визначає та усуває

несправності тракторів, сільськогосподарських машин, автомобілів. Ремонтує, складає та регулює вузли й агрегати середньої складності сільськогосподарських машин, тракторів із заміною окремих вузлів і деталей. Проводить технічне обслуговування, ремонт, налагодження та регулювання простих машин і устаткування тваринницьких ферм та комплексів. Читає нескладні машинобудівні креслення, схеми, користується інструкціями з експлуатації машин. Готує транспортні засоби та сільськогосподарські машини до зберігання. Контролює витрати паливно-мастильних матеріалів на виконувану роботу. Оформляє первинні документи з обліку робіт на машинно-тракторних агрегатах, шляхові документи. Веде інші документи первинного бухгалтерського обліку (за умови самостійного ведення господарства). Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за коровами та іншим поголів'ям великої рогатої худоби. Годує та випасає тварин, птицю. Доїть корів. Видаляє гній, прибирає приміщення. Бере участь у проведенні профілактичних заходів щодо запобігання захворюванням тварин. Сортує, пакує яйця. Зважає, навантажує та відправляє тварин на переробні підприємства. Додержує правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила, способи й особливості виконання сільськогосподарських і меліоративних робіт машинно-тракторними агрегатами відповідно до вимог агротехніки й агротехнології, перевезення різноманітних вантажів; основи агротехніки й агротехнології сільськогосподарських культур; будову, принцип дії, експлуатаційні регулювання колісних та гусеничних тракторів категорій (A1,A2) з відповідною потужністю двигуна до і понад 73.5 кВт включно, сільськогосподарських і меліоративних машин, основних груп механізмів автотранспортних засобів категорій В і С, устаткування тваринницьких ферм та комплексів; технологічні регулювання сільськогосподарських машин; вимоги до комплектування машинно-тракторних агрегатів для виконання механізованих робіт; ознаки та причини основних несправностей тракторів, сільськогосподарських і меліоративних машин та автомобілів, способи їх усунення; системи технічного

обслуговування та ремонту тракторів, сільськогосподарських і меліоративних машин, автомобілів; особливості обслуговування машин під час застосування хімічних засобів захисту рослин; правила дорожнього руху і перевезення вантажів; вимоги до зберігання та способи захисту від корозії тракторів, автомобілів і сільськогосподарських машин; основні властивості і норми витрат паливно-мастильних матеріалів; норми продуктивності; зміст і правила оформлення первинних документів щодо обліку роботи тракторів, автомобілів; основні відомості про призначення і властивості металів та їх сплавів, неметалевих матеріалів, що застосовуються для виготовлення та ремонту деталей машин; способи і правила виконання слюсарних робіт; основи ринкової економіки та первинного бухгалтерського обліку (за умови самостійного ведення господарства); основи трудового законодавства; правила догляду, випасання тварин, доїння корів, сортування та пакування яєць; найбільш поширені захворювання тварин та основні прийоми надання ветеринарної допомоги; основні корми, вітамінні препарати та мінеральні добавки, що застосовуються в годівлі тварин; методи вирощування та інтенсивної відгодівлі молодняку; вимоги зоогієни та ветеринарії щодо утримання, догляду та годівлі тварин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року. Кваліфікаційна атестація на право керування тракторами (категорії А 1, А 2 ,Н), автомобілями (категорії В і С), виконання слюсарних робіт з ремонту сільськогосподарських і меліоративних машин та устаткування (3-й розряд), догляду за сільськогосподарськими тваринами, птицею (3-й, 4-й розряди), доїння корів (4-й розряд). Сертифікат на право виконання робіт з внесення добрив та застосування засобів хімічного захисту рослин.

6. ТРАКТОРИСТ-МАШИНІСТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Керування машинами категорії А 1

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує сільськогосподарські та інші механізовані роботи на колісних і гусеничних тракторах з потужністю двигуна до 73,5 кВт (до 100 к. с.), сільськогосподарських машинах, що агрегатуються з тракторами цієї потужності згідно з вимогами агротехніки та агротехнології. Комплектує машинно-тракторні агрегати. Виконує транспортні роботи на тракторах з дотриманням правил дорожнього руху та правил перевезення вантажів. Виконує щозмінне технічне обслуговування тракторів, сільськогосподарських машин, на яких працює. Визначає несправності тракторів, причіпних і начіпних знарядь та інших машин, що з ними агрегатуються, усуває їх. Виконує технологічні регулювання робочих органів сільськогосподарських та інших машин і пристроїв до них. Читає нескладні машинобудівні креслення, схеми, користується інструкціями з експлуатації машин. Раціонально використовує паливно-мастильні, гумо-технічні та інші експлуатаційні матеріали і запасні частини. Виконує слюсарні роботи середньої складності з технічного обслуговування та ремонту тракторів, сільськогосподарських та інших машин, що з ними агрегатуються. Ремонтує, складає і регулює вузли та агрегати середньої складності тракторів і сільськогосподарських машин із заміною окремих частин і деталей. Готує трактори, сільськогосподарські та інші машини і знаряддя до зберігання. Дотримується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила, способи й особливості виконання сільськогосподарських та інших робіт машинно-тракторними агрегатами згідно з вимогами агротехніки та агротехнології; будову, принцип дії колісних і гусеничних тракторів; вимоги до комплектування машинно-тракторних агрегатів для виконання механізованих робіт; ознаки та причини основних несправностей тракторів, сільськогосподарських та інших машин і способи їх усунення; системи технічного обслуговування, ремонту тракторів, сільськогосподарських та

інших машин; правила дорожнього руху та перевезення вантажів; правила зберігання та способи захисту від корозії тракторів, сільськогосподарських та інших машин; основи організації, оплати праці й соціально-трудова відносин у сільськогосподарському виробництві; основні властивості паливно-мастильних матеріалів та охолоджувальних рідин; способи виконання слюсарних робіт під час технічного обслуговування та ремонту тракторів, сільськогосподарських та інших машин, що з ними агрегатуються; методи виявлення і способи усунення дефектів у роботі машин та окремих агрегатів, зміст і правила оформлення первинних документів з обліку роботи машин (облікового листа тракториста-машиніста, шляхового листа та інших документів); норми продуктивності і витрати паливно-мастильних матеріалів на виконання основних механізованих робіт; шляхи зниження собівартості виконуваних робіт, методи та засоби підвищення продуктивності праці; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки під час експлуатації й обслуговування тракторів, сільськогосподарських та інших машин, вимоги законодавства з питань охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії А 1. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування тракторами цієї категорії. Без вимог до стажу роботи.

Керування машинами категорії А 2*

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує сільськогосподарські та інші механізовані роботи на колісних і гусеничних тракторах з потужністю двигуна понад 73,5 кВт (понад 100 к.с.), сільськогосподарських машинах, що агрегатуються з тракторами цієї потужності відповідно до вимог агротехніки та агротехнології.

---

* Завдання та обов'язки і теоретичні знання викладені скорочено, решта завдань та обов'язків і теоретичних знань викладені для категорії А 1.

Виконує щозмінне технічне обслуговування тракторів, сільськогосподарських машин, які експлуатує. Визначає несправності тракторів, причіпних знарядь і машин, що з ними агрегатуються, усуває їх. Виконує технологічні регулювання робочих органів сільськогосподарських та інших машин і пристроїв до них. Виконує слюсарні роботи середньої складності з технічного обслуговування та ремонту тракторів, сільськогосподарських та інших машин, що з ними агрегатуються.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: способи і особливості виконання сільськогосподарських та інших робіт машинно-тракторними агрегатами відповідно до вимог агротехніки й агротехнології; експлуатаційні регулювання тракторів, сільськогосподарських та інших машин, що агрегатуються з тракторами цієї категорії; будову, принцип дії, вимоги до комплектування машинно-тракторних агрегатів для виконання механізованих робіт; ознаки та причини основних несправностей тракторів, сільськогосподарських та інших машин і способи їх усунення; системи технічного обслуговування та ремонту тракторів, сільськогосподарських та інших машин; правила дорожнього руху та перевезення вантажів; способи виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування і ремонту тракторів, сільськогосподарських та інших машин; технологічні регулювання сільськогосподарських та інших машин, що агрегатуються з тракторами цієї потужності; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії А 2. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування тракторами цієї категорії. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії А 1 – не менше 1 року.

**Керування машинами
категорії В 1**

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує сільськогосподарські

(збиральні) роботи на самохідних зерно- і кукурудзозбиральних комбайнах згідно з вимогами агротехніки та агротехнології. Виконує слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту комбайнів. Дотримується правил дорожнього руху та правил технічної експлуатації самохідних зерно- і кукурудзозбиральних комбайнів. Додержується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила, способи і особливості виконання збиральних робіт на зерно- і кукурудзозбиральних комбайнах згідно із сучасними вимогами агротехніки та агротехнології; будову, принцип дії, правила їх технічної експлуатації; шляхи та засоби запобігання втратам зерна під час збирання врожаю; способи виконання слюсарних робіт під час технічного обслуговування та ремонту зерно- і кукурудзозбиральних комбайнів; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії В 1. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цієї категорії. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії А 1 – не менше 1 року.

Керування машинами категорії В 2

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує збиральні роботи на кормозбиральних комбайнах, а також з технічне обслуговування та ремонт кормозбиральних машин. Проводить щозмінне технічне обслуговування кормозбиральних машин. Додержується правил і норм з охорони праці, виробничої дотриманням вимог агротехніки та агротехнології. Запобігає втратам сировини під час заготівлі різних видів кормів. Проводить технологічні регулювання, налагодження та ремонт кормозбиральних машин. Виконує слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації

кормозбиральної техніки. Дотримується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила, способи і особливості виконання збиральних робіт на самохідних кормозбиральних машинах згідно з вимогами агротехніки та агротехнології; будову, принцип дії та правила їх технічної експлуатації; конструктивні особливості та правила експлуатації кормозбиральних машин різних типів і модифікацій; способи виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних комбайнів; шляхи та засоби запобігання втратам кормової сировини під час збирання врожаю; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії В 2. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цієї категорії. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії А 1 – не менше 1 року.

Керування машинами категорії В 3

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує сільськогосподарські (збиральні) роботи на самохідних машинах для збирання коренеплодів, картоплі, овочів, плодів та ягід з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології. Проводить технологічні регулювання, налагодження та ремонт самохідних машин для збирання коренеплодів, картоплі, овочів, плодів та ягід. Виконує слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту комбайнів для збирання коренеплодів, картоплі, овочів, плодів та ягід. Проводить їх щозмінне технічне обслуговування. Запобігає втратам врожаю під час збирання цих культур. Додержується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила, способи та особливості

виконання збиральних робіт на самохідних машинах для збирання коренеплодів, картоплі, овочів, плодів та ягід з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології; будову, принцип дії та правила їх технічної експлуатації; способи виконання слюсарних робіт на самохідних комбайнах для збирання коренеплодів, картоплі, овочів, плодів та ягід; конструктивні особливості будови та експлуатації самохідних машин цієї категорії; правила і способи проведення технологічних регулювань, налагоджень і ремонту самохідних машин цієї категорії; шляхи та засоби запобігання втратам під час збирання врожаю коренеплодів, картоплі тощо; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії В 3. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цієї категорії. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії А 1 – не менше 1 року.

Керування машинами категорії С

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує дорожньо-будівельні роботи на самохідних дорожньо-будівельних машинах з причіпними і начіпними зняряддями, що агрегатуються з ними. Виконує дорожньо-будівельні роботи на самохідних котках різних конструкцій і землерийно-фрезерних машинах. Дотримується правил технічної експлуатації дорожньо-будівельних машин, правил дорожнього руху, правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни, пожежної безпеки, охорони навколишнього природного середовища. Виконує щозмінне технічне обслуговування дорожньо-будівельних машин, на яких працює. Виконує технологічні регулювання робочих органів дорожньо-будівельних машин. Ремонтує, складає і регулює вузли й агрегати середньої складності дорожньо-будівельних машин із заміною окремих частин і деталей. Виконує слюсарні роботи

середньої складності з технічного обслуговування та ремонту дорожньо-будівельних машин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову, принцип дії та правила технічної експлуатації самохідних дорожньо-будівельних машин; конструктивні особливості будови дорожньо-будівельних машин різних типів та модифікацій; правила та способи виконання дорожньо-будівельних робіт; способи виконання слюсарних робіт з технічного обслуговування та ремонту дорожньо-будівельних машин; правила дорожнього руху, правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії С. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цієї категорії. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії А1 – не менше 1 року.

Керування машинами категорії D 1

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує одноковшовими екскаваторами залежно від об'єму (місткості) ковша (D 1 – до 4 м³) під час розробляння ґрунтів у процесі будівництва об'єктів і споруд різного призначення, різних каналів, гребель, захисних земельних дамб, інших аналогічних за складністю виконання споруд; улаштування виїмок, насипів, резервів, кавальєрів і банкетів, котлованів під фундаменти, опор ліній електропередач і контактної мережі; копання траншей для підземних комунікацій, водовідвідних кюветів, нагірних і забанкетних канав тощо. Застосовує змінне робоче устаткування. Виконує роботи: з розроблення ґрунтів вище або нижче стояння машини; у складних обмежених умовах; з навантажування сипких та шматкових матеріалів, планування поверхонь, копання колодязів, чищення ставків; грейферні, навантажувальні та монтажно-кранові; із

забивання палів; з руйнування та розпушування твердих і мерзлих ґрунтів, різання мерзлих ґрунтів, утворення щілин методом «стінка в ґрунті», прокладання дренажів тощо. Проводить роботи з технічного обслуговування та ремонту екскаваторів різних типів і модифікацій. Виконує роботи з техобслуговування та ремонту гідравлічної системи екскаваторів різних типів. Проводить поточний ремонт, монтаж і демонтаж основних робочих органів на тракторах з різною потужністю двигуна та об'ємом ковша. Додержується правил технічної експлуатації, правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки під час робіт з використанням екскаваторів різних типів і марок.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила технічної експлуатації, технічного обслуговування та ремонту екскаваторів різних типів і марок; будову, технічні характеристики машини, якою керує; принцип роботи механічної, гідравлічної, пневматичної, електричної, комбінованої, а також гальмівної й контрольно-захисної систем; причини виникнення несправностей і способи їх усунення; правила розроблення ґрунтів різних категорій на різній глибині забою як нижче, так і вище рівня стояння машини з дотриманням визначених профілів і відміток за робочими кресленнями або позначками майстра; умови пального кріплення рестелів, мереж підземних комунікацій; правила застосування та використання змінного робочого устаткування; монтаж і демонтаж робочого устаткування; режими змащування, норми витрат паливних і мастильних матеріалів та способи їх економії; правила дорожнього руху, способи виконання слюсарних робіт з технічного обслуговування та ремонту екскаваторів; правила та норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії D 1. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цієї категорії. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії A1 – не менше 1 року.

Керування машинами категорій Е 1, Е 2

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує тракторними навантажувачами і розвантажувачами, вагононавантажувачами та усіма спеціальними вантажозахоплювальними механізмами і пристроями під час навантаження, відвантаження, переміщення та укладання в штабелі різних вантажів. Виконує вантажно-розвантажувальні роботи на виробництві із застосуванням навантажувачів різних типів і модифікацій залежно від їх вантажопідйомності та потужності двигуна (Е 1 – до 147 кВт, Е 2 – понад 147 кВт). Проводить слюсарні роботи середньої складності під час технічної експлуатації, техобслуговування та ремонту навантажувачів різних типів і модифікацій. Дотримується правил проведення стропування та розстропування вантажів різних видів. Дотримується правил технічної експлуатації, правил дорожнього руху, правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки під час експлуатації, техобслуговування та ремонту навантажувачів різних типів і модифікацій. Додержується правил безпечного навантаження та розвантаження легкозаймистих вантажів, мінеральних добрив, засобів захисту рослин та інших токсичних речовин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову, принцип дії та правила технічної експлуатації навантажувачів різних типів і модифікацій, які застосовуються при виконанні вантажно-розвантажувальних та інших робіт; класифікацію та типи вантажів; конструкційні особливості будови навантажувачів різних типів і модифікацій; правила дорожнього руху, технічної експлуатації та ремонту навантажувачів; правила проведення вантажно-розвантажувальних робіт; особливості навантаження, розвантаження легкозаймистих вантажів, мінеральних добрив, засобів захисту рослин та інших токсичних речовин; способи виконання слюсарних робіт з технічного обслуговування, ремонту навантажувачів різних типів і модифікацій; правила користування індивідуальними засобами захисту під час навантаження та розвантаження вантажів хімічної промисловості та інших токсичних речовин; правила та норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта. Професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами

підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорій Е 1, Е 2. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цих категорій. Сертифікат на право виконання робіт з навантаження та розвантаження легкозаймистих вантажів, мінеральних добрив, засобів захисту рослин та інших токсичних речовин. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов: для отримання права керування машинами категорії Е 1 – стаж роботи на машинах категорій А 1 або А 2 – не менше 1 року; для отримання права керування машинами категорії Е 2 стаж керування машинами категорії Е1 (за умови роботи на тракторному навантажувачі потужністю від 73, 5 кВт (понад 100 к.с.) до 147 кВт (до 200 к. с.) стаж роботи – не менше 1 року.

Керування машинами категорій G1, G2*

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує бульдозерами з потужністю двигуна відповідно до 73,5 і понад 73,5 кВт. Виконує роботи під час розроблення, переміщення та планування ґрунтів, улаштування силосних споруд, споруд для зберігання коренебульбоплодів та ін. Проводить роботи з очищення доріг від снігу, поверхневого поліпшення лук і пасовищ, під час заготівлі силосу, сінажу. Виконує землевпоряджувальні роботи під час ремонту сільських та польових доріг сільськогосподарських підприємств різних форм власності. Проводить землевпоряджувальні роботи під час озеленення сільських територій, вкриття землею сховищ коренебульбоплодів, гноєсховищ тощо. Виконує монтажні та демонтажні роботи під час навішування та зняття лопати з трактора відповідної потужності. Проводить слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, техобслуговування та ремонту бульдозерів. Виконує щозмінне технічне обслуговування бульдозера, бере участь у його планово-запобіжному ремонті. Дотримується правил дорожнього

---

* Решта завдань та обов'язків викладені в кваліфікаційній характеристиці «Машиніст бульдозера (будівельні роботи)». Вип. 64 ДКХП, розділ 2 Робітники. Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи.

руху, правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки, охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову, принцип дії, технічні характеристики, правила монтажу, демонтажу навісного устаткування бульдозера; правила технічної експлуатації, техобслуговування та ремонту бульдозерів; причини виникнення, способи виявлення та усунення несправностей; техніку виконання робіт під час розроблення, переміщення та планування ґрунтів при улаштуванні силосних споруд, споруд для зберігання коренебульбоплодів тощо; техніку і правила очищення доріг від снігу, проведення поверхневого поліпшення лук і пасовищ; способи та прийоми проведення землевпоряджувальних робіт під час озеленення сільських територій; вкриття землею споруд для зберігання коренебульбоплодів; способи проведення слюсарних робіт під час експлуатації, техобслуговування та ремонту бульдозерів; техніку і режими змащування; норми витрат паливно-мастильних матеріалів та способи їх економії; правила дорожнього руху, охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки, охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорій G 1, G 2. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цих категорій. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії A 1 – не менше 1 року.

Керування машинами категорії H

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує сільськогосподарські роботи на самохідних машинах для боротьби з хворобами та шкідниками сільськогосподарських культур згідно з вимогами агротехніки та агротехнології. Виконує меліоративні роботи на самохідних меліоративних машинах. Проводить технологічні

регулювання та техобслуговування самохідних машин для боротьби з хворобами і шкідниками сільськогосподарських культур, меліоративних та інших машин, які не включені до попередніх категорій. Виконує слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, техобслуговування та ремонту самохідних машин для боротьби з хворобами і шкідниками сільськогосподарських культур, меліоративних та інших машин, які не включені до попередніх категорій. Дотримується правил дорожнього руху та правил технічної експлуатації самохідних машин для захисту сільськогосподарських культур від хвороб і шкідників, меліоративних та інших машин, які не включені до попередніх категорій. Дотримується правил виробничої санітарії, особистої гігієни під час внесення пестицидів та інших засобів захисту рослин і меліоративних роботах. Правильно користується індивідуальними засобами захисту під час внесення хімічних засобів захисту рослин. Додержується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила, способи та особливості виконання робіт з внесення пестицидів та інших засобів захисту рослин на самохідних машинах для боротьби з шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур, меліоративних та інших робіт; будову, принцип дії та правила технічної експлуатації самохідних машин із захисту рослин, меліоративних та інших машин, які не включені до попередніх категорій; особливості обслуговування машин під час застосування хімічних засобів захисту рослин; правила дорожнього руху; способи виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту самохідних машин із захисту рослин від шкідників та хвороб, меліоративних та інших машин, які не включені до попередніх категорій; конструктивні особливості будови та експлуатації самохідних машин із захисту рослин від хвороб і шкідників, меліоративних та інших машин, які не включені до попередніх категорій; правила та способи проведення технологічних регулювань, налагоджень і ремонту самохідних машин із захисту рослин від хвороб та шкідників, меліоративних та інших машин, які не включені до попередніх категорій; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни, пожежної безпеки під час внесення хімічних засобів захисту рослин, меліоративних та інших робіт.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта. Професійна (професійно-технічна) освіта або професійне (професійно-технічне) навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами, які не ввійшли до попередніх категорій. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування машинами цієї категорії. Сертифікат на внесення хімічних засобів захисту рослин від хвороб та шкідників. У разі професійної підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи. За інших умов – стаж керування машинами категорії А 1 – не менше 1 року.

П р и м і т к и:

1. Роботи з технічної експлуатації та керування тракторами, додержання правил дорожнього руху та інші роботи, загальні для всіх категорій тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва і названі у кваліфікаційній характеристиці категорії А1, виконують трактористи-машиністи сільськогосподарського виробництва всіх кваліфікаційних категорій.

2. Для роботи на нових тракторах, самохідних сільськогосподарських, меліоративних і дорожньо-будівельних машинах тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва повинен пройти цільове навчання у закладах професійно-технічної освіти.

3. У разі підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва на конкретній марці машин в особливих відмітках посвідчення зазначається вид і марка машини.

4. Під час навчання трактористів-машиністів кваліфікаційних категорій D 2, F 1, F 2 (екскаватори з об'ємом (місткістю) ковша понад 4 м³, автогрейдери з масою до 18 т понад 18 т) використовувати кваліфікаційні характеристики «Машиніст одноковшового екскаватора» 4-8-й розряди, «Машиніст автогрейдера» 5-7-й розряди, вміщені у Вип. 64 ДКХП розділ 2 «Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи».

5. До категорії Н включають інші машини, які підлягають реєстрації у Держпродспоживслужбі, що не увійшли до попередніх категорій.

РОСЛИННИЦТВО. ОВОЧІВНИЦТВО. САДІВНИЦТВО

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

КЕРІВНИКИ

1. ГОЛОВНИЙ АГРОНОМ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво в галузі рослинництва. Організовує розробку й освоєння науково обґрунтованих систем землеробства, виконання заходів з інтенсифікації виробництва в галузі, ефективного використання землі, основних фондів, трудових і матеріальних ресурсів, впровадження інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та підвищення їх ефективності з метою збільшення виробництва і поліпшення якості продукції, зниження її собівартості і витрат на одиницю продукції, зростання продуктивності праці й виконання на цій підставі планів та завдань з виробництва і продажу продукції рослинництва. Забезпечує розробку і впровадження агротехнічних та організаційно-економічних заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунту, зміцнення зернового господарства, створення міцної кормової бази для тваринництва. Організовує вдосконалення технологій вирощування зернових та інших сільськогосподарських культур, проведення сільськогосподарських робіт у визначені строки і на належному рівні агротехніки. На підставі вивчення біологічних особливостей вирощуваних культур, сортів, властивостей ґрунту, кліматичних умов розробляє і впроваджує науково обґрунтовані системи сівозмін, захисту ґрунту від ерозії, його обробітку, застосування добрив, захисту посівів від шкідників, хвороб і бур'янів. Організовує проведення меліорації земель, забезпечує раціональне використання земельного фонду, машинно-тракторного парку, палива і засобів хімізації. Організовує роботу з насінництва, розмноження районованого, перспективного і дефіцитного насіння, прискореного проведення сортозміни та сортооновлення, забезпечення господарства високоякісним сортовим насінням і правильного його застосування. Бере участь у

розробці перспективних і річних планів розвитку господарства та встановлених завдань підрозділам. Розроблює технологічні карти, виробничі програми і робочі плани з рослинництва. Контролює якість і своєчасність проведення сільськогосподарських робіт, використання техніки, якість вироблюваної продукції, затрати праці і матеріально-грошових засобів у галузі, вживає заходів для запобігання збиткам. Бере участь у складанні розрахунків і заявок на придбання мінеральних добрив, машин, устаткування та інших матеріально-технічних засобів для рослинництва, у розгляді і виборі проектів будівництва виробничих об'єктів та споруд для галузі і в приймальних комісіях по введенню їх в експлуатацію. Підготовляє й укладає договори продажу продукції рослинництва. Забезпечує розробку і впровадження заходів з наукової організації праці, атестації та раціоналізації робочих місць, провадить роботу з розвитку і впровадження системи контролю за використанням матеріально-технічних засобів, науково обґрунтованих норм продуктивності, ефективного застосування діючих положень про оплату і стимулювання праці, пропаганди та впровадження досягнень науки і передового досвіду. Організовує роботу з ведення книги історії полів, земельної шнурової книги та інших облікових документів, своєчасного складання звітів і подання їх у вищі органи. Бере участь в організації підготовки, підвищення кваліфікації і переатестації кадрів. Контролює роботу відділків, сільськогосподарських дільниць у галузі рослинництва, керує агрономічною службою. Встановлює виробничо-економічні зв'язки галузі рослинництва з обслуговуючими та переробними підприємствами (організаціями) агропромислового комплексу. Контролює додержання працівниками рослинництва виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки. Забезпечує виконання законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, виробничої діяльності підприємства; інтенсивні технології сільськогосподарського виробництва, селекцію і насінництво, біологічні особливості культурних рослин

та агротехніку їх вирощування; досягнення науки і передовий досвід роботи вітчизняних і зарубіжних підприємств у галузі рослинництва; економіку, організацію виробництва, праці й управління; економічні методи управління в ринкових умовах господарювання; діючі положення про оплату праці й основи її нормування; діючі стандарти на продукцію рослинництва; земельне і трудове законодавство; правила експлуатації і можливість застосування комп'ютерних систем в агрономічній роботі; законодавство про охорону навколишнього природного середовища; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр²). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж агрономічної роботи: для магістра – не менше 2 років, бакалавра – не менше 3 років.

2. ГОЛОВНИЙ АГРОНОМ ІЗ ЗАХИСТУ РОСЛИН

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво роботою по боротьбі із шкідниками, хворобами сільськогосподарських рослин і бур'янами, яку провадять на підприємствах. Виявляє разом з представниками станції захисту рослин динаміку чисельності й розвитку основних шкідників та хвороб сільськогосподарських культур. Подає пропозиції для укладання угод із сільськогосподарськими формуваннями на виконання заходів із захисту рослин. Розроблює річні та календарні плани заходів із захисту рослин і забезпечує їх виконання. Організовує роботи з наземного обслуговування авіації при застосуванні засобів захисту рослин, забезпечує своєчасне надходження в господарства запланованих пестицидів та їх правильне використання. Забезпечує раціональне комплектування агрегатів, визначає оптимальний режим їх роботи. Бере участь у роботі комісії для визначення якості виконаних робіт із захисту

---

² (тут і далі) або спеціаліст – для кандидатів, які здобули вищу освіту до набрання чинності Закону України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту».

рослин. Організовує зберігання машин для захисту рослин відповідно до вимог держстандартів і технічних умов. Контролює виконання заходів із захисту рослин на підприємствах. Забезпечує впровадження досягнень науки і передового досвіду із захисту рослин від шкідників, хвороб та бур'янів. Бере участь у розробці та впровадженні заходів з наукової організації праці, використанні діючих положень про оплату праці, досягнень науки і передового досвіду. Організовує підготовку та перепідготовку кадрів масових професій із захисту рослин. Бере участь в атестації і раціоналізації робочих місць. Налагоджує раціональні виробничо-економічні зв'язки з обслуговуваними підприємствами. Контролює додержання правил охорони навколишнього природного середовища, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки під час роботи з хімічними засобами захисту рослин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, захисту рослин; наукові основи економіки праці, організації виробництва й управління; правила експлуатації і можливості застосування комп'ютерної техніки в агрохімічній роботі; вітчизняні та зарубіжні досягнення науки і передового досвіду в галузі; методи і засоби боротьби з шкідниками та хворобами; технологію обробки сільськогосподарських культур і насіння пестицидами; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж агрономічної роботи: для магістра – не менше 2 років, бакалавра – не менше 3 років.

3. ГОЛОВНИЙ АГРОХІМІК

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво роботами з ефективного застосування добрив і засобів хімізації в сільському господарстві. Організовує та бере участь у проведенні аналізів мінеральних та органічних добрив, хімічних меліорантів і торфу, польових дослідів з добривами. Визначає потребу в матеріально-технічних засобах, спецодязі й засобах індивідуального захисту. Контролює якість та своєчасне виконання аналізів. Веде установлену документацію, облік та звітність. Бере участь у складанні перспективних і річних планів хімізації, в укладанні договорів з підприємствами і в розробленні виробничих програм, забезпечує їх виконання. Установлює раціональні виробничо-економічні зв'язки з обслуговуваними підприємствами. Бере участь у розробці проектно-кошторисної документації з ефективного застосування мінеральних і органічних добрив, з хімічної меліорації ґрунтів. Вивчає передовий досвід, нові методи аналізу та сприяє впровадженню їх у виробництво. Бере участь у розробленні та впровадженні заходів з розвитку наукової організації праці, ефективного застосування діючих положень про оплату праці. Організовує роботу з атестації і раціоналізації робочих місць. Контролює й забезпечує додержання виробничої та трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; накази та розпорядження, що стосуються виробничої діяльності; агрохімію, технологію транспортування, зберігання і внесення добрив; методи аналізу добрив; стандарти на добрива; наукові основи ринкової економіки, праці, організації виробництва й управління; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом: для магістра – не менше 2 років, бакалавра – не менше 3 років.

4. ГОЛОВНИЙ БІОЛОГ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційне і методичне керівництво з виробництва і застосування біологічних засобів захисту рослин, визначення рівня гібридності насіння. Визначає потребу в біологічних засобах захисту рослин, їх асортимент, організовує облік корисних ентомофагів у природних умовах, підтримку й оновлення чистих маточних культур корисних комах і мікроорганізмів, заявки на промислові біопрепарати та забезпечує їх раціональне застосування в господарствах. Вивчає, пропагує та впроваджує досягнення науки і передовий досвід вирощування сільськогосподарських культур без застосування хімічних засобів, прогресивні технології виробництва та ефективні біологічні засоби захисту рослин. Бере участь у виконанні завдань з науково-методичних розробок. Вивчає біологічні особливості вирощування рослин. Узагальнює результати проведених обстежень сільськогосподарських культур на виявлення зараженості хворобами й шкідниками, визначає їх шкідливість, готує висновки та допомагає організувати розробку ефективних заходів боротьби з ними. Контролює додержання працівниками правил охорони навколишнього природного середовища, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, з біологічного захисту рослин; ентомологію та фітопатологію; технологію виробництва мікроорганізмів; морфологічні особливості основних видів шкідників, біологію їх розвитку, стандарти на них; методичні та нормативні документи з державного контролю за рівнем гібридності, типовості насіння, насінництва, заготівлі, зберігання,

використання і реалізації гібридного насіння та батьківських форм; основні положення державних і міжнародних стандартів та методи визначення рівня гібридності, типовості насіння; основи сучасного економічного механізму виробництва й управління; матеріали, що визначають напрям розвитку біологічного захисту рослин і економіки в цілому; селекцію сільськогосподарських культур та сортовивчення; чинне законодавство з охорони навколишнього природного середовища, трудове і земельне законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом: для магістра – не менше 2 років, бакалавра – не менше 3 років.

5. ГОЛОВНИЙ ГРУНТОЗНАВЕЦЬ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво в об'єднанні та в сільськогосподарських формуваннях району. Розробляє заходи з підтримання й підвищення родючості ґрунтів на підприємствах і забезпечує їх виконання. Організовує і бере участь у агрохімічному обстеженні сільськогосподарських угідь обслуговуваної зони, відбиранні зразків ґрунтів для аналізу. Контролює якість і своєчасність виконання аналізів. Вивчає і впроваджує у виробництво досягнення науки, передовий досвід та нові методи аналізу ґрунтів. Сприяє впровадженню наукової організації праці, ефективному застосуванню діючих положень про оплату праці. Веде встановлену документацію, облік та звітність. Бере участь в укладанні договорів з підприємствами, в розробці виробничих програм, у складанні агрохімічних картограм. Контролює додержання правил охорони навколишнього природного середовища, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів

державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу і ґрунтознавства; агрохімію, методи відбирання зразків ґрунтів та їх аналізу; основи ринкової економіки, управління, нормування, організації та оплати праці; можливості застосування комп'ютерних систем в агрономічній роботі; трудове та земельне законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила охорони навколишнього природного середовища; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом: для магістра – не менше 2 років, бакалавра – не менше 3 років.

6. ГОЛОВНИЙ МЕЛІОРАТОР

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює керівництво виконанням меліоративних і культуртехнічних робіт у підприємстві, об'єднанні, управлінні. Розроблює та впроваджує заходи з ефективного використання меліорованих земель, прогресивні технології та передовий досвід зрошування сільськогосподарських культур з метою підвищення урожайності, зростання продуктивності праці, зниження витрат на виробництво продукції рослинництва. Організовує раціональне використання водних ресурсів господарства, об'єднання. Бере участь у розробці перспективних і річних планів використання меліорованих земель, а також технологічних карт та встановлених завдань підрозділам. Складає план водокористування, графіки зрошування сільськогосподарських культур і контролює їх виконання. Керує підрозділами, які провадять меліоративні та культуртехнічні роботи, експлуатують і ремонтують меліоративну мережу та гідротехнічні споруди. Забезпечує необхідний режим зрошування полів згідно з розробленими графіками, а на осушених землях – необхідний режим осушування, який забезпечує оптимальну вологість ґрунту. Бере участь у складанні планів з будівництва, реконструкції й капітальних ремонтів зрошувальних, осушувальних та обводнювальних систем, проведення

культуртехнічних робіт на землях, що не потребують осушення, і контролює їх виконання. Бере участь у розробці проектно-кошторисної документації на ремонт внутрішньогосподарської зрошувальної, осушувальної та обводнювальної мереж, залучає до її розробки спеціалізовані проектні організації та контролює їх роботу. Забезпечує своєчасний та якісний ремонт і очищення внутрішньогосподарської меліоративної мережі з метою підтримання її постійної технічної справності. Бере участь у прийманні в експлуатацію меліорованих земель, а також робіт з докорінного поліпшення земель, капітального планування полів та культуртехніки. Забезпечує збереження меліоративної мережі та гідротехнічних споруд, контролює правильність зберігання й експлуатації меліоративних машин і зрошувальної техніки. Забезпечує виконання вимог законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Здійснює роботу з впровадження наукової організації праці, науково обґрунтованих норм продуктивності. Забезпечує ефективне застосування діючих положень про оплату праці. Пропагує та впроваджує досягнення науки і передового досвіду, сприяє розвитку винахідництва та раціоналізації. Забезпечує раціональну організацію виробничо-економічних зв'язків з меліоративними підприємствами й організаціями в умовах ринкової економіки. Контролює ведення відповідного обліку та звітності. Бере участь в організації підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Контролює додержання робітниками виробничої і трудової дисципліни, державних та галузевих стандартів, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу і меліорації земель; технологію провадження меліоративних та культуртехнічних робіт; машини і устаткування служби; досягнення науки та передового вітчизняного і зарубіжного досвіду у галузі здійснення меліоративних та культуртехнічних робіт, використання меліорованих земель; основи ринкової економіки, організацію виробництва, праці, управління; діючі положення про оплату праці

й основи її нормування; земельне, водне та трудове законодавство; законодавство з охорони навколишнього природного середовища; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом: для магістра – не менше 2 років, бакалавра – не менше 3 років.

7. ЗАВДУВАЧ КАБІНЕТУ (АГРОХІМІЧНОГО)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює керівництво роботою агрохімічного кабінету. Забезпечує відбір і підготовку проб ґрунту, кормів, продукції рослинництва, мінеральних і органічних добрив, вапнякових матеріалів та іншої хімічної продукції, яку постачають сільському господарству. Організовує проведення ґрунтової, тканинної і листкової діагностики мінерального живлення сільськогосподарських культур з метою з'ясування потреби і коригування доз добрив під час основного внесення і підживлення, визначення вмісту нітратів, нітритів та їх сполук у кормах і сільськогосподарській продукції. Контролює забруднення ґрунтів, кормів і рослинної продукції шкідливими домішками тощо. Контролює визначення якості мінеральних та органічних добрив, хімічних меліорантів, кормових добавок і консервантів. Організовує визначення в кормах і продукції рослинництва масової частки гігроскопічної та загальної вологи, каротину, сирого клітковини, сирого жиру, азоту, фосфору, кальцію, вуглеводнів, мікроелементів, амінокислот і вітамінів. Забезпечує проведення аналізу одержуваних хімічних засобів захисту рослин, протруювачів насіння, регуляторів росту рослин. Здійснює апробацію нових методик хімічного аналізу, стандартів, методів випробування, способів атестації приладів і устаткування. Організовує вивчення і впровадження передового вітчизняного і зарубіжного досвіду з хімізації сільськогосподарського виробництва. Організовує навчання фахівців і механізаторів з питань застосування засобів хімізації сільського господарства.

Забезпечує своєчасне і правильне складання звітності про роботу агрохімічного кабінету. Керує діяльністю його працівників. Контролює додержання ними трудової і виробничої дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки .

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; норми, стандарти, гранично допустимі концентрації, інструкції та інші нормативно-технічні документи для виконання аналітичних робіт; устаткування лабораторії, правила його технічної експлуатації; методи апробації нових методик хімічного аналізу, випробування, способи атестації приладів і устаткування; програми підвищення кваліфікації кадрів з питань застосування засобів хімізації сільського господарства; питання матеріального забезпечення і фінансування кабінету; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки під час роботи з пестицидами.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом – не менше 1 року.

8. ЗАВДУВАЧ ПОЛЯ (ЗНЕШКОДЖУВАННЯ ТА КОМПОСТУВАННЯ, ДОСЛІДНОГО)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботу на полі (знешкоджування та компостування, дослідного). Складає календарні (робочі) плани провадження робіт. Забезпечує виконання робіт відповідно до вимог державних стандартів, сучасних технологій, методик. Контролює агротехнічні способи виконання робіт. Вивчає і впроваджує нові методи виконання робіт. Визначає потребу і подає заявки на придбання устаткування, матеріалів, інвентарю, спецодягу тощо. Веде встановлену документацію, облік і звітність. Добирає і розставляє кадри робітників та спеціалістів, провадить організаційну та виховну роботу в колективі. Контролює додержання працівниками трудової і

виробничої дисципліни, правил охорони навколишнього природного середовища, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки .

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, виробничої діяльності; державні стандарти на добрива; технологічні вимоги проведення робіт на полі (знешкоджування та компостування, дослідного), досягнення науки і передовий досвід у цій галузі; основи ринкової економіки, організації виробництва, праці та управління; основи земельного і трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом – не менше 1 року.

9. ЗАВДУВАЧ РОЗСАДНИКА (РОЗПЛІДНИКА)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує виробничо-господарською діяльністю розсадника (розплідника). Розробляє перспективні і поточні бізнес-плани виробничої діяльності розсадника (розплідника). Забезпечує виконання робіт з догляду (утримання) за саджанцями (маточного поголів'я і молодняку). Організовує вирощування саджанців. Забезпечує відповідність продукції розсадника (розплідника) вимогам діючих стандартів на цю продукцію. Організовує облік і звітність про виробничу діяльність розсадника (розплідника). Забезпечує впровадження передової техніки і технології, ефективне використання матеріальних і трудових ресурсів. Організовує забезпечення устаткуванням, інвентарем, матеріалами та ін. Вивчає і впроваджує передовий вітчизняний та зарубіжний досвід організації робіт у розсадниках (розплідниках). Забезпечує ефективне використання механізмів і устаткування. Організовує роботу з розвитку раціоналізації і винахідництва. Керує працівниками розсадника (розплідника). Контролює дотримання працівниками трудової та

виробничої дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, виробничо-господарської діяльності розсадника (розплідника); технологію вирощування (розведення) різних видів саджанців (тварин); діючі стандарти на продукцію та вимоги споживачів до її якості; вітчизняний і зарубіжний досвід організації робіт у розсадниках (розплідниках); економіку, організацію виробництва, праці й управління; діючі положення про оплату праці, форми матеріального і морального заохочення працівників; основи трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом – не менше 1 року.

10. ЗАВДУВАЧ СТАНЦІ ЗАХИСТУ РОСЛИН

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботу із захисту рослин від шкідників, хвороб та бур'янів. Здійснює державний контроль за своєчасним і якісним вжиттям рекомендованих заходів із захисту рослин всіма землевласниками і землекористувачами, а також за додержанням ними діючих регламентів та правил зберігання, перевезення, застосування хімічних та біологічних засобів захисту рослин. На підставі заявок сільськогосподарських підприємств з урахуванням прогнозу з появи і розвитку шкідників, хвороб рослин і забрудненості, фактичного фітосанітарного стану полів сільськогосподарських культур визначає та забезпечує потребу обслуговуваної зони в хімічних, біологічних засобах захисту рослин і техніці з їх застосування. Забезпечує ефективне використання й збереження основних фондів, іншого державного майна, що перебуває в користуванні станції. Організовує розробку найбезпечніших і найефективніших методів боротьби зі шкідниками, хворобами та бур'янами стосовно місцевих умов,

пропагує їх впровадження у сільськогосподарське виробництво. Контролює та забезпечує раціональне використання хімічних та біологічних засобів захисту рослин, наземних машин та іншої техніки. Сприяє впровадженню прогресивних форм організації та оплати праці, обґрунтованих норм, проведенню атестації і раціоналізації робочих місць у підрозділах, що здійснюють роботи із захисту рослин. Вивчає досягнення науки і передовий досвід із захисту рослин. Організовує навчання кадрів, підготовку і перепідготовку спеціалістів сільськогосподарських підприємств з питань захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб та бур'янів. Контролює додержання працівниками трудової і виробничої дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування; методи сортовипробування на державних станціях та сортодільницях; ентомологію, фітопатологію; методи і способи боротьби із шкідниками, хворобами та бур'янами; біологічні особливості культурних рослин і агротехніку їх вирощування; технологію обробки сільськогосподарських культур та насінневого матеріалу пестицидами і біопрепаратами; вимоги до технології під час зберігання, транспортування та застосування хімічних, біологічних засобів; стандарти на засоби захисту рослин; земельне та трудове законодавство, законодавство з охорони навколишнього природного середовища; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом – не менше 2 років.

11. ЗАВДУВАЧ СТАНЦІ НАСІННИЦЬКОЇ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює загальне керівництво насінницькою станцією. Організовує і контролює

сортооновлення і сортозміну в районах, закріплених за станцією, згідно з прийнятою системою насінництва, розмноження репродукційного насіння районованих сортів. Здійснює керівництво організацією виробництва сортового насіння у насінницьких господарствах в обсягах, що забезпечують проведення планової сортозміни (сортооновлення). Виконує державні програми випробування нових сортів, розробляє рекомендації товаровиробникам для ефективного використання сортових ресурсів. Удосконалює методики державного випробування сортів рослин. Забезпечує агрохімічне обслуговування насінницьких господарств, заготовляє, очищає, розподіляє насіння. Провадить заходи із зниження затрат праці, собівартості та підвищення економічної ефективності виробництва насіння у насінницьких господарствах, на станціях. Спільно із спеціалістами вивчає і впроваджує передовий досвід у насінницьких господарствах, закріплених за станцією, в галузі сортовипробування. Проводить підбір та розстановку кадрів. Забезпечує високоефективне використання і збереження земельних ресурсів, основних фондів, іншого державного майна, що перебуває в користуванні станції. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування; методи сортовипробувань; біологічні особливості культурних рослин та агротехніку їх вирощування; землеробство, агрохімію, насінництво; діючі показники якості основних сортів; методичні, нормативні та інші керівні матеріали з організації насінництва, заготівлі, очищення, зберігання і реалізації сортового насіння; основи ринкової економіки, організації виробництва праці й управління; основи трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр).

Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж агрономічної роботи – не менше 2 років.

12. КЕРУЮЧИЙ ДІЛЬНИЦЕЮ (СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює керівництво виробничо-господарською діяльністю дільниці. Бере участь у розробці бізнес-планів, планових завдань з виробництва і продажу сільськогосподарських продуктів і забезпечує їх виконання. Забезпечує проведення заходів з ефективного використання землі, трудових і матеріальних ресурсів, техніки, виробничих приміщень та інших засобів виробництва. Вивчає і впроваджує вітчизняний та зарубіжний досвід вирощування сільськогосподарської продукції, впроваджує інтенсивні технології виробництва в галузях, підпорядкованих дільниці, науково обґрунтованих систем добрив з метою підвищення врожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тварин, зростання продуктивності праці та зниження собівартості продукції. Організовує впровадження заходів з наукової організації праці і підвищення її ефективності. Забезпечує впровадження науково обґрунтованих норм продуктивності, ефективне застосування діючого положення з оплати праці. Організовує планування, облік і складання встановленої звітності про господарську діяльність дільниці. Бере участь в організації підготовки і підвищенні кваліфікації кадрів. Організовує житлово-побутове обслуговування працівників. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; технологію сільськогосподарського виробництва; досягнення науки, вітчизняний та зарубіжний досвід сільськогосподарського виробництва; економіку, організацію виробництва, праці та управління; діючі положення з оплати праці й основи її нормування; діючі стандарти на сільськогосподарську

продукцію; правила експлуатації і можливості застосування комп'ютерної техніки; земельне й трудове законодавство; законодавство з охорони навколишнього природного середовища; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж агрономічної роботи – не менше 1 року.

13. НАЧАЛЬНИК ВИПРОБУВАЛЬНОЇ СТАНЦІЇ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Керує виробничо-господарською діяльністю випробувальної станції і відповідає за роботу з оцінки якості випробуваних сортів зернових, технічних, кормових, овочевих, плодкових та інших культур. Бере участь у розробці перспективних і поточних завдань діяльності станції. Здійснює керівництво роботами з оцінки якості сортів різних сільськогосподарських культур. Забезпечує визначення борошномельних, хлібопекарських, круп'яних, пивоварних, консервних та інших якостей. На підставі проведених аналізів затверджує висновок про ступінь придатності культури даного сорту як сировини для переробних галузей промисловості. Забезпечує ефективне використання основних засобів і лабораторного устаткування, необхідні умови праці. Координує роботу фахівців та служб станції. Добирає і розставляє кадри робітників і фахівців, провадить організаційну та виховну роботу в колективі станції. Забезпечує підвищення кваліфікації працівників, навчання безпечним методам роботи. Забезпечує ведення обліку і звітності за встановленими формами. Спільно з фахівцями впроваджує передовий досвід з оцінки якості сортів різних сільськогосподарських культур. Затверджує заявки на матеріально-технічні засоби, спецодяг тощо. Контролює додержання працівниками трудової і виробничої дисципліни; правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази,

розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; основні положення державного сортовипробування; методики оцінки якості і технологію зберігання й переробки зернових, овочевих, плодкових, технічних та інших сільськогосподарських культур; діючі стандарти та основні види показників якості сортів і методи їх контролю; основи ринкової економіки, організацію виробництва, праці й управління, аналіз господарської діяльності; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки..

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом на посадах керівників нижчого рівня – не менше 2 років.

14. НАЧАЛЬНИК МЕХАНІЗОВАНОГО ЗЕРНОСХОВИЩА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує виробничо-господарською діяльністю зерносховища. Забезпечує своєчасне і якісне виконання робіт з приймання зерна з автомобільного, залізничного та водного транспорту, формування партій зерна за технологічними якостями, розміщення його залежно від якості, зберігання, обробку, сушіння, підготовку млинних партій згідно з державними стандартами (на примлинових елеваторах), відпускання зерна в переробку, відвантаження на залізничний, водний та автомобільний транспорт, повну схоронність зерна і не допускає його псування, правильну експлуатацію устаткування та інших основних засобів на зерносховищі й виконання графіків їх ремонту, безпечні умови праці, впровадження заходів з підвищення продуктивності праці і рівня рентабельності виробництва, зниження трудомісткості робіт та ліквідації втрат у виробництві. Очолює роботи з атестації й раціоналізації робочих місць, удосконалення організації процесу праці, технології виробництва, механізації та автоматизації у зерносховищі. Організовує планування, облік і складання звітності про виробничу діяльність зерносховища, роботу з поліпшення нормування праці,

правильного застосування форм і систем оплати праці та матеріального стимулювання, узагальнення й поширення передових способів та методів праці, розвитку раціоналізаторства й винахідництва. Координує роботу майстрів зерносховища. Добирає кадри робітників і фахівців й раціонально розставляє їх по робочих місцях. Проводить інструктаж з безпечного ведення робіт. Контролює додержання працівниками трудової та виробничої дисципліни, правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, виробничо-господарської діяльності зерносховища; правила організації й провадження технологічного процесу на елеваторах та хлібоприймальних підприємствах; державні й галузеві стандарти на зерно та насіння інших культур; перспективи технологічного розвитку елеваторної промисловості; передовий досвід зберігання й обробки зерна; устаткування зерносховища та правила його експлуатації; положення про атестацію і раціоналізацію робочих місць; методи економічних розрахунків; діючі положення з оплати праці та форми матеріального стимулювання; основи ринкової економіки, організації праці, виробництва й управління; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за фахом на посадах керівників нижчого рівня – не менше 2 років.

ПРОФЕСІОНАЛИ

1. АГРОНОМ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво в галузі рослинництва. З огляду на конкретні виробничо-екологічні умови провадить роботу з впровадження й освоєння науково обґрунтованої системи землеробства та подальшої інтенсифікації рослинництва з метою збільшення виробництва і підвищення якості продукції галузі. Організовує виконання заходів з підвищення урожайності сільськогосподарських угідь, родючості ґрунтів, раціонального використання робочої сили, сільськогосподарської техніки, правильного застосування органічних та мінеральних добрив, пестицидів, регуляторів росту рослин. Бере участь у розробці технологічних карт вирощування сільськогосподарських культур. Веде книгу історії полів. Впроваджує інтенсивну технологію і передовий досвід вирощування сільськогосподарських культур, заготівлі, реалізації і зберігання продукції землеробства. Бере участь у розробці річних та перспективних планів і завдань розвитку рослинництва і забезпечує їх виконання. Визначає терміни та порядок проведення всіх сільськогосподарських робіт у рослинництві. Бере участь в організації реалізації продукції рослинництва в умовах ринкової економіки. Веде технічну документацію, організовує ведення обліку і встановленої звітності. Бере участь у проведенні атестації і раціоналізації робочих місць. Контролює додержання робітниками правил охорони навколишнього природного середовища, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу та виробничої діяльності в галузі рослинництва; агротехніку і передову технологію вирощування сільськогосподарських культур; насінництво; системи добрив; методи захисту рослин від шкідників, хвороб та бур'янів; стандарти на товарну продукцію рослинництва; досягнення науки і передовий досвід у галузі рослинництва; основи ринкової економіки, організації виробництва, праці й управління; основи трудового і земельного

законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний агроном: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома I категорії – не менше 2 років.

Агроном I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи за на посаді агронома II категорії – не менше 2 років.

Агроном II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома – не менше 2 років.

Агроном: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

2. АГРОНОМ АЕРОДРОМУ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво з догляду за рослинним покривом аеродрому в стані, необхідному для виконання робочих польотів. Організовує роботу з обробітку ґрунту, забезпечує посівним матеріалом, добривами, засобами захисту рослин від хвороб та шкідників. Визначає оптимальні терміни сівби, проведення агрономічних заходів з догляду за посівами. Здійснює своєчасне скошування травостою з метою отримання високоякісного трав'яного покриву аеродрому. Розроблює та здійснює заходи по інтенсифікації робіт з обслуговування аеродромного поля, ефективного використання основних засобів, трудових і матеріальних ресурсів, впровадження досягнень науки і передового досвіду з метою підвищення якості аеродромного поля, продуктивності праці обслуговуючого персоналу, виконання на цій підставі планів роботи аеродрому з обслуговування всіх господарств регіону по захисту рослин від хвороб та шкідників і внесення мінеральних добрив. Організовує заготівлю насіння трав,

використання скошеної зеленої маси. Веде агрономічну документацію. Бере участь у атестації і раціоналізації робочих місць. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань виробничої діяльності; землеробство, агротехніку та технологію вирощування злакових культур, їх біологічні особливості; основи захисту рослин та системи добрив; методи збереження й підвищення родючості ґрунтів; діючі положення про оплату праці, організацію, нормування; досягнення науки і передового досвіду у галузі рослинництва; основи ринкової економіки, організації виробництва та управління; основи трудового і земельного законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний агроном аеродрому: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома аеродрому I категорії – не менше 2 років.

Агроном аеродрому I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді агронома аеродрому II категорії – не менше 2 років.

Агроном аеродрому II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома аеродрому – не менше 2 років.

Агроном аеродрому: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

3. АГРОНОМ-ДОСЛІДНИК

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Здійснює формування та вирішення завдань, які виникають під час виконання науково-

дослідної і виробничої діяльностей та тих, що вимагають поглиблених професійних знань. Досконало володіє та застосовує сучасні методології і методики організації наукових досліджень. Вибирає необхідні методи досліджень, модифікує існуючі й розробляє нові, виходячи з конкретних завдань. Вивчає науково-технічну інформацію, вітчизняний та зарубіжний досвід з досліджуваної теми. Складає програми досліджень, організовує і проводить польові, вегетаційні дослідження та лабораторні дослідження, розробляє заходи з підвищення урожайності сільськогосподарських культур. Визначає пріоритетні напрями науково-технічного прогресу в умовах конкретних регіонів, окремих агроформувань. Виявляє можливі, адаптовані до конкретних умов, актуальні теми науково-дослідної роботи з проблем агрономії. Веде бібліографічну роботу із залученням сучасних інформаційних технологій. Узагальнює результати проведеної роботи: складає звіти, готує реферати, статті, оформлені відповідно до існуючих вимог із залученням сучасних засобів редагування та друку. Впроваджує результати досліджень і розробок у виробництво. Оцінює стан агроecosystem та розробляє заходи і способи їх сталого розвитку. Аналізує методи та технології виробництва продукції рослинництва і відтворення родючості ґрунтів, що використовуються в сучасних системах землеробства. Вивчає та впроваджує у виробництво новітні технології у галузі рослинництва. Складає прогнози і пропозиції щодо технологій вирощування сільськогосподарських культур, первинної переробки та зберігання рослинної сировини. Розробляє моделі управління умовами формування запланованого біологічно повноцінного врожаю. В навчальному закладі виконує обов'язки викладача навчальної дисципліни агрономічного циклу, а в адміністративній структурі – обов'язки менеджера в галузі агрономії. Дотримує законодавства про використання земель та охорону навколишнього природного середовища. Контролює виконання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони і постанови уряду з питань агропромислового комплексу; накази, розпорядження, інструкції та інші керівні матеріали органів державного управління в галузі;

комп'ютерну техніку, інформаційні технології; сучасний стан, досягнення, передовий досвід у сільськогосподарському виробництві; кон'юнктуру ринку різних видів рослинницької продукції; державні стандарти на продукцію рослинництва; основи педагогіки, психології, земельного і трудового законодавства; ринок праці та землі; організацію виробництва в аграрному секторі в умовах ринкової економіки; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний агроном-дослідник: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома-дослідника I категорії – не менше 2 років.

Агроном-дослідник I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома-дослідника II категорії – не менше 2 років

Агроном-дослідник II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома-дослідника – не менше 1 року

Агроном-дослідник: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

4. АГРОНОМ З НАСІННИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботу з вирощування високоякісних сортів насіння і садивного матеріалу, а також створення в необхідній кількості насінневого фонду господарства. Забезпечує найоптимальніші терміни закладання насінницьких ділянок, проведення агрономічних заходів і догляду за ними з метою одержання високоякісного насіння. Провадить апробацію сортових посівів. Організовує своєчасне збирання насінницьких посівів, засипання, обробку насіння після збирання і

доведення його до високих посівних кондицій. Здійснює контроль за правильним його зберіганням, а також використанням сортового насіння з насінневою метою. Організовує виробниче випробування нових сортів. Провадить роботу із сортозаміни та сортооновлення. Забезпечує впровадження у виробництво нових високоякісних сортів і гібридів. Складає заявки на придбання насіння та садивного матеріалу необхідних сортів і гібридів, забезпечує своєчасне їх одержання. Розробляє заходи з поліпшення насінництва, збільшення виробництва насіння дефіцитних і перспективних сортів, переведення насінництва зернових культур на промислову основу. Веде документацію з насінництва, книгу обліку насіння, а також облік і установлену звітність з насінництва. Бере участь у впровадженні інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур, розробці і впровадженні заходів з наукової організації праці, науково обґрунтованих норм продуктивності. Бере участь в атестації і раціоналізації робочих місць. Контролює готовність, технічний стан та якість роботи застосовуваних у насінництві машин. Своєчасно відбирає зразки партій насіння, направляє їх у державну насінневу інспекцію. Систематично підвищує свою кваліфікацію. Контролює додержання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування в галузі насінництва; методи апробації та оцінки посівних якостей насіння; агротехніку; способи і методи поліпшення якості насіння, технологію його виробництва й обробки; досягнення науки і передовий досвід у галузі насінництва; закупівельні ціни та сортові надбавки на насіння; державні стандарти на насіння і садивний матеріал; економіку, організацію виробництва, праці й управління; діючі положення про оплату праці та основи її нормування; основи трудового і земельного законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний агроном з насінництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома з насінництва I категорії – не менше 2 років.

Агроном з насінництва I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді агронома з насінництва II категорії – не менше 2 років.

Агроном з насінництва II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома з насінництва – не менше 2 років.

Агроном з насінництва: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

5. АГРОНОМ ІЗ ЗАХИСТУ РОСЛИН

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботу по боротьбі з шкідниками, хворобами сільськогосподарських рослин і бур'янами. Проводить систематичне обстеження сільськогосподарських угідь господарства, визначає площі, ступінь зараження їх шкідниками і хворобами та конкретні методи боротьби з ними. Складає карту забур'яненості полів. Забезпечує проведення комплексу профілактичних і винищувальних заходів із захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб і бур'янів агротехнічними, хімічними, біологічними та іншими засобами. Контролює додержання правил і вимог зберігання, транспортування та застосування пестицидів. Визначає економічну ефективність заходів із захисту рослин. Впроваджує науково обґрунтовану технологію і передовий досвід боротьби з шкідниками, хворобами рослин і бур'янами з метою збільшення виробництва сільськогосподарської продукції та запобігання втратам врожаю. Бере участь у впровадженні інтенсивної

технології вирощування сільськогосподарських культур. Забезпечує контроль за етнофітопатологічним станом насінневого і садивного матеріалу та проведенням робіт із захисту рослин. Складає календарні (робочі) плани проведення комплексу заходів із захисту рослин і забезпечує їх виконання. Вивчає потребу в матеріально-технічних засобах, спецодязі, засобах індивідуального захисту при роботі з пестицидами. Організовує завезення, правильне зберігання і облік пестицидів, забезпечує раціональне використання засобів захисту рослин. Проводить інструктаж робітників, які виконують роботи з отрутохімікатами, перевіряє наявність і справність інвентарю та спецодягу. Бере участь у перевірці готовності до роботи сільськогосподарських машин, апаратури й інвентарю. Систематично вивчає біологічні особливості вирощування культур, фітосанітарний стан посівів і насаджень з метою вжиття ефективних заходів по боротьбі із шкідниками, хворобами і бур'янами в конкретних умовах господарства. Бере участь у розробці та впровадженні комплексної механізації і прогресивних форм організації праці на роботах, пов'язаних із захистом рослин. Контролює додержання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань, що стосуються виробничої діяльності; ентомологію, фітопатологію; методи і засоби боротьби з шкідниками, хворобами та бур'янами; технологію обробки сільськогосподарських культур і насіння пестицидами; агротехніку; досягнення науки і передовий досвід у галузі захисту рослин; основи економіки, організацію виробництва, праці й управління; основи трудового і земельного законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний агроном із захисту рослин: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома із захисту рослин I категорії – не менше 2 років.

Агроном із захисту рослин I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді агронома із захисту рослин II категорії – не менше 2 років.

Агроном із захисту рослин II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома із захисту рослин – не менше 2 років.

Агроном із захисту рослин: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

6. АГРОНОМ-ІНСПЕКТОР

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює державний насінневий контроль за додержаннями виробниками державних стандартів та інших нормативних документів. Вивчає досягнення науки й передового досвіду і впроваджує їх для підвищення ефективності насінневого контролю. Бере участь у розробці заходів з поліпшення насінництва, збільшення виробництва насіння перспективних сортів і гібридів. Веде контрольний примірник нормативно-технічної документації з інспекторської роботи та насінництва. Бере участь у здійсненні методичного керівництва і проведенні аналізів для визначення посівних якостей насіння сільськогосподарських культур. Узагальнює результати аналізів і готує висновки про відповідність якості насіння вимогам державних стандартів. Бере участь у підготовці пропозицій щодо вдосконалення технологій виробництва насіння і законодавства з насінництва. Контролює додержання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань насінневого контролю, насінництва, заготівлі, зберігання, використання і реалізації насіння; технологію виробництва насіння; основні положення державних і міжнародних стандартів та методи

визначення посівних якостей насіння; основи сучасного економічного механізму виробництва й управління; основи трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний агроном-інспектор: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома-інспектора I категорії – не менше 2 років.

Агроном-інспектор I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді агронома-інспектора II категорії – не менше 2 років.

Агроном-інспектор II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома-інспектора – не менше 2 років.

Агроном-інспектор: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

7. АГРОХІМІК

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ: Розроблює і впроваджує агрохімічні заходи щодо підвищення родючості ґрунту та врожайності сільськогосподарських культур. Враховуючи біологічні особливості вирощування рослин та ґрунтово-кліматичні умови району, забезпечує ефективність використання органічних і мінеральних добрив, засобів хімізації, найсприятливіших для сільськогосподарських культур. Бере участь у складанні сівозмін, плану потреби і використання добрив та хімічних засобів. Контролює заготівлю і зберігання, а також правильність внесення в ґрунт добрив. Бере участь у впровадженні інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур, розробці і впровадженні заходів з наукової організації праці, науково

обґрунтованих норм продуктивності, атестації і раціоналізації робочих місць. Керує агрохімічною лабораторією господарства. Веде установлену документацію, облік та звітність. Контролює додержання працівниками правил охорони навколишнього природного середовища, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу і виробничої діяльності; агрохімію; досягнення науки та передовий досвід у галузі застосування добрив, отрутохімікатів та гербіцидів у сільському господарстві; основи економіки, організації виробництва, праці й управління; основи земельного і трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний агрохімік: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агрохіміка I категорії – не менше 2 років.

Агрохімік I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді агрохіміка II категорії – не менше 2 років.

Агрохімік II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агрохіміка – не менше 2 років.

Агрохімік: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

8. ГРУНТОЗНАВЕЦЬ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розробляє й організовує виконання заходів із збереження і підвищення родючості ґрунтів. Організовує агрохімічні обстеження сільськогосподарських земель, бере участь у них, а також у відбиранні зразків ґрунтів для аналізів.

Контролює якість і своєчасність виконання аналізів. Сприяє впровадженню у виробництво передового досвіду та нових методів аналізу ґрунтів, продукції, добрив. Рекомендує господарствам способи застосування органічних та мінеральних добрив, засобів хімізації. Здійснює методичне керівництво проведенням біо-, фізико-хімічних та технологічних аналізів, бере участь у лабораторних дослідженнях і польових дослідах, науково-методичних роботах з оцінки якості ґрунтів та вирощеної продукції. Складає характеристики ґрунтів, бере участь у розробці систем добрив. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань, що стосуються хімізації сільського господарства; ґрунтознавство, агрохімію; методи відбирання проб ґрунтів, добрив, продукції рослинництва; правила експлуатації лабораторного устаткування та приладів; правила ведення документації; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний ґрунтознавець: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді ґрунтознавця I категорії – не менше 2 років.

Ґрунтознавець I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді ґрунтознавця II категорії – не менше 2 років.

Ґрунтознавець II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді ґрунтознавця – не менше 2 років.

Ґрунтознавець: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

9. ДОСЛІДНИК ІЗ АГРОХІМІЇ ТА ҐРУНТОЗНАВСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розробляє програми, методики досліджень ринку добрив, послуг, методів управління вирощуванням урожаю та його якістю. Вивчає застосування добрив та інших засобів хімізації, елементи нових технологій вирощування культур, способи збереження і підвищення родючості ґрунтів, заходи щодо зменшення антропогенного навантаження на ґрунт. Аналізує результати досліджень ґрунтів, продукції, застосування засобів хімізації, агрохімічного забезпечення й обслуговування, визначення ринку добрив і послуг, розроблення нових технологій. Досліджує стан ґрунтів, обмінні процеси, чинники управління процесами збереження, підвищення родючості деградованих і рекультивованих ґрунтів. Проводить моніторинг ґрунтів і навколишнього природного середовища, паспортизацію земель, визначає їх якість, розробляє рекомендації щодо використання. Складає прогнози і пропозиції щодо раціонального використання земель, вирощування та перероблення продукції, сировини. Розробляє методи діагностики ґрунту і рослин, контролює умови застосування добрив, пестицидів, якість агрохімічного обслуговування і забезпечення, умови використання земель. Встановлює субстрати й розчини живлення, розробляє нові методи контролю і управління умовами вирощування врожаю. Створює інформаційну базу хімічних показників ґрунту, ефективності застосування агрохімікатів, елементів технологій вирощування культур. Проводить сертифікацію і розробляє стандарти на продукцію й умови її вирощування. Створює моделі управління біологічними процесами в ґрунті, умовами формування запланованого біологічно повноцінного врожаю. Впроваджує нові досягнення науки й передового досвіду, досліджує наслідки інноваційної діяльності, визначає агрохімічну, економічну й екологічну ефективність застосування агрохімікатів, освоєння земель, агрохімічного забезпечення і обслуговування, наслідки виробничої діяльності. Дотримує законодавства про використання земель, застосування пестицидів і агрохімікатів та охорону навколишнього природного середовища. Додержує виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, розпорядження, накази, інші керівні та нормативні матеріали в галузі агрохімічного обслуговування; методику й техніку планування і проведення досліджень ринку товарів та послуг; методи застосування і вивчення нових добрив та елементів технологій виробництва добрив і вирощування культур, захисту ґрунтів, проведення моніторингу ґрунтів і навколишнього природного середовища та паспортизації земель; управління вирощуванням планованого біологічно повноцінного врожаю; сертифікацію і паспортизацію продукції; моделювання й методи збереження та підвищення родючості деградованих і рекультивованих земель; економіку, організацію й управління агрохімічним забезпеченням та обслуговуванням; організацію і проведення досліджень у лабораторіях, відділах і фірмах; основи земельного й трудового законодавства; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний дослідник із агрохімії та ґрунтознавства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із агрохімії і ґрунтознавства I категорії – не менше 2 років.

Дослідник із агрохімії та ґрунтознавства I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із агрохімії і ґрунтознавства II категорії – не менше 2 років.

Дослідник із агрохімії та ґрунтознавства II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із агрохімії і ґрунтознавства – не менше 1 року.

Дослідник із агрохімії та ґрунтознавства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

10. ДОСЛІДНИК ІЗ ЗАХИСТУ РОСЛИН

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Формулює і вирішує завдання, що виникають під час виконання науково-дослідної роботи в галузі захисту рослин від шкідливих організмів, та ті, які вимагають поглиблених професійних знань. Обирає необхідні методи досліджень у галузі захисту рослин, моделює і модифікує існуючі та розробляє нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження. Розробляє програми, методики досліджень ринку пестицидів, біопрепаратів захисту рослин, послуг, методів управління врожаєм та якістю. Вивчає застосування пестицидів та інших засобів захисту рослин, елементи нових технологій захисту рослин від шкідливих організмів. Досліджує й аналізує види інформації щодо прогнозу появи та поширення хвороб, шкідників і бур'янів, проводить моніторинг шкідливих організмів, встановлює їх життєздатність і шкодочинність. Складає рекомендації стосовно доцільності використання пестицидів, біопрепаратів та інших засобів захисту рослин залежно від фітосанітарного стану посівів сільськогосподарських культур, оздоровлення навколишнього природного середовища, вирощування, збереження і переробки екологічно чистої продукції, сировини. Обґрунтовує ступінь впливу фізичних, механічних, біофізичних, агротехнічних, господарських та інших заходів на регуляцію чисельності шкідливих організмів. Аналізує результати застосування ентомофагів, мікробів-антагоністів, збереження і підвищення їх ефективності в біологічному захисті рослин. Розробляє методи діагностики проявлення шкідливих організмів на рослинах. Контролює умови та регламенти застосування пестицидів і біопрепаратів, стан забезпеченості ними, якість проведення захисних заходів. Досліджує шляхи обмеження резистентності шкідливих організмів до засобів захисту рослин. Проводить наукові дослідження і розробки з виявлення, вивчення та впровадження ефективних заходів проти поширення та розвитку карантинних організмів, з проведення профілактичних і винищувальних заходів. Досліджує впровадження стійких проти хвороб і шкідників сортів та гібридів сільськогосподарських культур, їх роль в оздоровленні фітосанітарної обстановки,

підвищенні якості продукції, оздоровленні довкілля. Провадить наукове обґрунтування і розробляє екологічно безпечні технології захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур'янів при інтенсивних технологіях вирощування. Аналізує результати застосування різних методів в інтегрованому захисті рослин від шкідливих організмів. Створює інформаційну базу пестицидів, показників ефективності їх застосування, елементів технологій вирощування культур. Проводить сертифікацію і розробляє стандарти на продукцію, умови її вирощування, допустимі рівні вмісту препаратів в об'єктах навколишнього середовища. Впроваджує нові досягнення науки й передового досвіду, досліджує наслідки інноваційної діяльності, визначає біологічну, економічну й екологічну ефективність застосування засобів захисту рослин, розробляє рекомендації щодо дотримання регламентів зберігання, транспортування та утилізації пестицидів. Визначає пріоритетні напрями науково-технічного прогресу в умовах конкретних регіонів, окремих агроформувань. Виявляє можливі, адаптовані до конкретних умов актуальні теми науково-дослідної роботи з проблем захисту рослин. Дотримує законодавства про захист і карантин рослин, застосування пестицидів й агрохімікатів, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Додержує правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони й постанови уряду з питань агропромислового комплексу; накази, розпорядження, інструкції, інші керівні матеріали в галузі захисту рослин; основи земельного й трудового законодавства; закони України «Про захист рослин», «Про карантин рослин»; посадові інструкції і розпорядження; комп'ютерну техніку, інформаційні технології; методику й техніку планування та проведення досліджень ринку засобів захисту рослин і послуг; методи й регламенти застосування пестицидів, проведення моніторингу шкідливих організмів і навколишнього природного середовища; регулювання кількості шкідливих організмів в агробіоценозах; сертифікацію і паспортизацію продукції; моделювання та методи збереження корисної фауни під час захисту рослин; об'єкти зовнішнього та внутрішнього карантину рослин; економіку, організацію й управління

матеріально-технічним забезпеченням у сфері захисту рослин і обслуговування; організацію і проведення лабораторних та польових досліджень у галузі захисту рослин; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; основи законодавства про охорону навколишнього природного середовища; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології;; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний дослідник із захисту рослин: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із захисту рослин I категорії – не менше 2 років.

Дослідник із захисту рослин I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із захисту рослин II категорії: – не менше 2 років.

Дослідник із захисту рослин II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із захисту рослин – не менше 1 року.

Дослідник із захисту рослин: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

11. ДОСЛІДНИК ІЗ ПЛОДООВОЧІВНИЦТВА ТА ВИНОГРАДАРСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розробляє, удосконалює та впроваджує сучасні технології виробництва, зберігання і переробки продукції плодоовочівництва та виноградарства. Формулює та вирішує завдання, що виникають під час виконання науково-дослідних робіт у галузі плодоовочівництва та виноградарства. Аналізує сучасний стан методичного забезпечення науково-дослідних робіт у плодоовочівництві та виноградарстві. Застосовує сучасні методики під час проведення наукових досліджень. Проводить апробацію нових методик для проведення наукових досліджень в умовах виробництва. Здійснює патентний

пошук, аналізує та систематизує дані літературних джерел, обґрунтовує проведення наукових досліджень. Організовує роботи з проведення досліджень, спостережень та обліку на дослідних ділянках. Вивчає та використовує в практичній роботі методики наукових досліджень з плодоовочівництва й виноградарства. Проводить навчально-виховну роботу у колективі та з підвищення кваліфікації фахівців. Розробляє програми наукових досліджень та здійснює контроль за їх виконанням. Контролює психологічну ситуацію в колективі та вживає заходів щодо її оптимізації. Забезпечує впровадження новітніх технологій, дотримання законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Додержує виробничої та трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативні і правові акти органів державної влади та місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу і галузі рослинництва; інструктивні матеріали органів вищого рівня щодо перспектив розвитку галузі плодоовочівництва і виноградарства; сучасні технології вирощування, збирання, первинної переробки й зберігання плодів, ягідних, овочевих культур та винограду, доцільність застосування цих технологій в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах; стан і проблеми науково-технічного прогресу в галузі; тенденції розвитку науково-технічної діяльності в Україні та у світі; сучасні методи та засоби планування й організації навчального, наукового і виробничого процесів; основи менеджменту та маркетингу; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; основи трудового законодавства; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний дослідник із плодоовочівництва та виноградарства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із плодоовочівництва та виноградарства I категорії – не менше 2 років.

Дослідник із плодоовочівництва та виноградарства I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на

посаді дослідника із плодоовочівництва та виноградарства II категорії – не менше 2 років.

Дослідник із плодоовочівництва та виноградарства II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із плодоовочівництва та виноградарства – не менше 1 року.

Дослідник із плодоовочівництва та виноградарства: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

12. ДОСЛІДНИК ІЗ СЕЛЕКЦІЇ ТА ГЕНЕТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Збирає, обробляє і досліджує науково-технічну інформацію теоретичного та методичного спрямування про загальний стан селекційної роботи, генетичних досліджень і досягнень із селекції та генетики. Прогнозує напрям і результати селекції. Розробляє плани та програми селекційної роботи. Визначає напрям і завдання генетичних та селекційних досліджень відповідно до запитів виробництва. Вибирає і обґрунтовує методи селекційної роботи. Підбирає вихідний матеріал, який відповідає завданням селекції та використовує його. Створює базу даних інформаційних джерел з генетики, селекції та насінництва. Використовує базу даних інформаційних джерел у селекційній роботі. Виконує дослідження генетичного і селекційного напрямів для підвищення ефективності селекції різних сільськогосподарських культур. Визначає принципи роботи із селекції залежно від біологічних особливостей культури. Розраховує обсяг селекційного матеріалу та площі земельних ділянок для проведення досліджень. Розробляє модель сорту і визначає показники та їх параметри для конкретних екологічних умов. Використовує нові методи селекції: соматональну мінливість, трансгенез, генну інженерію, злиття протопластів. Планує, організовує і виконує селекційну роботу в різних ланках селекційного процесу. Бере участь у виконанні робіт із сортозаміни та сортооновлення. Забезпечує впровадження нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур у виробництво. Здійснює

контроль за вирощуванням, збиранням, очищенням, зберіганням селекційного та насінневого матеріалу. Визначає шляхи і методи створення вихідного матеріалу для ведення селекційного процесу, підбирає пари для гібридизації та розраховує обсяги схрещувань. Вивчає і використовує методи експериментального мутагенезу в селекції. Аналізує гібриди і мутанти, проводить добори, веде первинну документацію, статистично обробляє дані, складає звіти. Розробляє та впроваджує ефективні агротехнічні прийоми в різних ланках селекційного процесу. Веде спостереження, облік та оцінку селекційного матеріалу в польових та лабораторних умовах. Бере участь в організації та веденні первинного насінництва сортів і гібридів у господарствах науково-дослідних установ та впровадженні інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур. Аналізує результати випробування сортів й гібридів сільськогосподарських культур на сортодільницях та сортостанціях. Використовує сучасні методи, математичне моделювання, інформаційні технології у селекційно-генетичних дослідженнях, селекційному процесі та системі насінництва. Аналізує генетичні ресурси рослин світу, виділяє донори корисних ознак. Досліджує в польових і лабораторних умовах генетичні й селекційні колекції рослин і використовує їх в екологічній та адаптивній селекції високоврожайних сортів. Постійно працює над підвищенням своєї кваліфікації в галузі генетики та селекції. Сприяє підвищенню кваліфікації працівників свого колективу. Представляє результати досліджень у звітах та наукових публікаціях. Дотримується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони й постанови уряду з питань агропромислового комплексу; накази, розпорядження, інструкції, інші керівні матеріали в галузі генетики, селекції та насінництва; комп'ютерну техніку, інформаційні технології; загальну і молекулярну генетику, спеціальну генетику рослин як наукову основу селекції і насінництва; спеціальну селекцію сільськогосподарських культур; сучасний стан, досягнення, передовий досвід у галузях генетики, селекції та насінництва, генної інженерії та біотехнології; методи апробації сортів і оцінки насінневого матеріалу; сучасні методи селекційно-генетичних досліджень; кон'юнктуру ринку

насіння; державні стандарти на насіння і садивний матеріал; основи земельного і трудового законодавства; ринок праці й землі; організацію виробництва в аграрному секторі на умовах ринкової економіки; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; посадові інструкції і розпорядження; основи законодавства про охорону навколишнього природного середовища; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний дослідник із селекції та генетики сільськогосподарських культур: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із селекції та генетики сільськогосподарських культур I категорії – не менше 2 років.

Дослідник із селекції та генетики сільськогосподарських культур I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із селекції та генетики сільськогосподарських культур II категорії – не менше 2 років.

Дослідник із селекції та генетики сільськогосподарських культур II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді дослідника із селекції та генетики сільськогосподарських культур – не менше 1 року.

Дослідник із селекції та генетики сільськогосподарських культур: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

13. ІНЖЕНЕР З МЕЛІОРАЦІЇ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розробляє науково обґрунтовану технологію проведення агро меліоративних робіт, спрямованих на боротьбу з несприятливими природними умовами, які перешкоджають одержанню високих і сталих урожаїв. Розробляє та впроваджує заходи з ефективного використання меліорованих земель. Впроваджує інтенсивні технології і передовий досвід поливання сільськогосподарських культур з

метою підвищення урожайності, зростання продуктивності праці та зниження собівартості продукції рослинництва. Організовує раціональне використання водних ресурсів господарства. Складає плани водокористування, графіки поливів сільськогосподарських культур і контролює їх виконання. Забезпечує необхідний режим зрошення відповідно до графіка поливання, а на осушених землях – необхідний режим осушення, підтримуючи оптимальну вологість ґрунту. Бере участь у розробці перспективних та річних планів з використання меліоративних земель, складає плани будівництва і реконструкції зрошувальних, осушувальних та обводнювальних систем, проведення культуртехнічних робіт на землях, що не потребують осушування, і контролює їх виконання. Організовує розробку проектно-кошторисної документації на ремонт внутрішньогосподарської зрошувальної, осушувальної і обводнювальної мереж, залучає до її розробки спеціалізовані проектні організації і контролює виконання цих робіт. Бере участь у прийманні в експлуатацію меліорованих земель та в роботах з докорінного поліпшення земель, капітального їх планування і культуртехніки. Забезпечує своєчасний та якісний ремонт і чищення внутрішньогосподарської меліоративної мережі з метою підтримування її в постійній технічній справності. Забезпечує збереження меліоративної мережі та гідротехнічних споруд. Контролює правильність зберігання й експлуатації меліоративних машин та поливної техніки, ведення обліку і звітності. Забезпечує виконання законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу і меліорації земель; накази розпорядження та інші керівні матеріали, що стосуються виробничої діяльності підприємства; технологію провадження меліоративних і культуртехнічних робіт; машини і устаткування для меліорації; вітчизняні та зарубіжні досягнення науки і передовий досвід з питань проведення меліоративних та культуртехнічних робіт і використання меліорованих земель;

основи ринкової економіки, організації виробництва, праці й управління; земельне і трудове законодавство; законодавство з охорони навколишнього природного середовища; основи водного законодавства України; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер з меліорації: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з меліорації I категорії – не менше 2 років.

Інженер з меліорації I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді інженера з меліорації II категорії – не менше 2 років.

Інженер з меліорації II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера з меліорації – не менше 2 років.

Інженер з меліорації: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

14. ПРОФЕСІОНАЛ З ПЛОДООВОЧІВНИЦТВА І ВИНОГРАДАРСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розробляє, удосконалює і впроваджує сучасні технології виробництва, зберігання й переробки продукції плодоовочівництва і виноградарства. Здійснює патентний пошук, аналізує та систематизує дані літературних джерел, обґрунтовує проведення наукових досліджень. Організовує роботи з проведення досліджень, спостережень та обліку на дослідних ділянках. Вивчає і використовує у практичній роботі методики наукових досліджень з плодоовочівництва і виноградарства. Проводить навчально-

виховну роботу у колективі та навчання з підвищення кваліфікації фахівців. Розробляє програми наукових досліджень та здійснює контроль за їх виконанням. Контролює психологічну ситуацію в колективі та вживає заходів щодо її оптимізації. Організовує впровадження новітніх технологій. Забезпечує дотримання законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Контролює додержання працівниками виробничої й трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади та місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу і галузі рослинництва; інструктивні матеріали органів вищого рівня щодо перспектив розвитку галузі плодоовочівництва і виноградарства; сучасні технології вирощування, збирання, первинної переробки і зберігання плодів, ягідних, овочевих культур та винограду, доцільність їх застосування в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах; стан і проблеми науково-технічного прогресу в галузі; тенденції розвитку науково-технічної діяльності в Україні та у світі; сучасні методи і засоби планування й організації навчального, наукового і виробничого процесів; основи менеджменту та маркетингу; способи використання комп'ютерних технологій в галузі; основи трудового законодавства; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний професіонал з плодоовочівництва і виноградарства: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді професіонала з плодоовочівництва і виноградарства I категорії – не менше 2 років.

Професіонал з плодоовочівництва і виноградарства I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи

на посаді професіонала з плодоовочівництва і виноградарства II категорії – не менше 2 років.

Професіонал з плодоовочівництва і виноградарства II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, для бакалавра – стаж роботи на посаді професіонала з плодоовочівництва і виноградарства – не менше 2 років.

Професіонал з плодоовочівництва і виноградарства: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

15. ТЕХНОЛОГ-ДОСЛІДНИК ЗІ ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРВИННОЇ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Досліджує і впроваджує в практику післязбиральну доробку, зберігання та первинну переробку продукції рослинництва, інноваційні технології та продукти. Забезпечує експлуатацію існуючої матеріально-технічної бази післязбиральної доробки, зберігання, первинної переробки продукції рослинництва та впроваджує автоматизовані технології у рослинництво. Вивчає передовий вітчизняний та світовий досвід з технології післязбиральної доробки продукції рослинництва, овочівництва, садівництва. Розробляє та ініціює реалізацію заходів з ефективності проведення післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва. Застосовує сучасні методи проведення експериментальних досліджень з різних напрямів у галузі зберігання та переробки продукції рослинництва, проводить дослідницьку роботу, спрямовану на впровадження інноваційних технологій. Впроваджує методи одержання екологічно безпечної, конкурентоспроможної на внутрішньому і світовому ринках продукції рослинництва. Розробляє науково обґрунтовані рекомендації з технологічного і технічного переоснащення галузі. Бере участь у розробленні концептуальних напрямів виробництва конкурентоспроможної продукції рослинництва та продуктів її переробки, у підготовці загальнодержавних програм з питань галузі рослинництва,

забезпечує реалізацію цих програм. Організовує перепідготовку фахівців-технологів, бере участь у виставках, конкурсах, аукціонах. Проводить розроблення та впровадження заходів з наукової організації праці, атестації і раціоналізації робочих місць, вносить пропозиції до положення про оплату праці, її стимулювання. Бере участь у розробленні ліцензійних паспортів, заявок на винаходи, замовлень на технологічне устаткування. Під час підготовки і прийняття проектних рішень прогнозує вплив виробництва продукції рослинництва та продуктів її переробки на довкілля і враховує його можливі наслідки на здоров'я людей та тварин. Контролює й дотримується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки, забезпечує виконання законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Застосовує новітні методи інформаційно-комунікаційних технологій і наукових досліджень.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, розпорядження та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу й галузі зберігання та переробки продукції рослинництва; методи економічного аналізу і прогнозування ефективності роботи сільськогосподарських підприємств; напрями підвищення якості продукції й зниження її собівартості; стандарти на продукцію рослинництва та їх застосування; методи хіміко-технологічного, мікробіологічного, санітарно-гігієнічного контролю якості продукції; методики визначення якості продукції рослинництва та продуктів її переробки; наукові основи сучасних безвідходних технологій; методики закладання продукції на довготривале зберігання; кількісно-якісний облік продукції під час проведення післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції; систему сертифікації продукції й атестації умов виробництва; чинні положення з оплати та нормування праці; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; ; основи трудового законодавства, правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього середовища під час виконання робіт з доробки, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний технолог-дослідник зі зберігання та первинної

переробки продукції рослинництва: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Стаж роботи на посаді технолога-дослідника зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва I категорії – не менше 2 років.

Технолог-дослідник зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва I категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр) Стаж роботи на посаді технолога-дослідника зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва II категорії – не менше 2 років.

Технолог-дослідник зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва II категорії: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр) Стаж роботи на посаді технолога-дослідника зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва – не менше 1 року.

Технолог-дослідник зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва: другий рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр). Без вимог до стажу роботи.

16. ТЕХНОЛОГ ЗІ ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРВИННОЇ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИНИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує і здійснює післязбиральну доробку, короткотермінове, довготривале зберігання та первинну переробку зернових мас, плодоовочевої продукції, технічної сировини. Забезпечує збереження якісних показників продукції рослинництва під час транспортування до місць реалізації, зберігання та первинної переробки. Планує виробничу діяльність згідно з технологічними процесами проведення післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва, розраховує витрати на проведення таких заходів. Розробляє, організовує і впроваджує систему заходів із запобігання втрат у кількості та якості продукції рослинництва під час післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки. Контролює дотримання підлеглими працівниками технологічних інструкцій. Проводить аналіз рекомендацій із забезпечення технічного переоснащення галузі, впровадження інноваційних технологій та продуктів. Бере участь в організації робіт із сертифікації сховищ та виробленої й призначеної для реалізації продукції рослинництва відповідно до

вимог стандартів ISO. Веде документацію з обліку та звітності за вимогами технологічного процесу післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва; вивчає чинники, що впливають на якість продукції. Забезпечує роботу лабораторії з оцінки якості продукції рослинництва за нормативно-технічною документацією під час приймання, післязбиральної доробки, зберігання, первинної переробки і транспортування продукції. Забезпечує розроблення та впровадження заходів з наукової організації праці, атестації і раціоналізації робочих місць, вносить пропозиції до положення про оплату праці щодо її стимулювання. Контролює і дотримується виконання правил і норм з охорони праці та навколишнього природного середовища. Застосовує в роботі методи інформаційно-комунікаційних технологій. Здійснює популяризацію знань з питань післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, розпорядження та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу в галузі зберігання та переробки продукції рослинництва; маркетинг продукції рослинництва в Україні та за кордоном; агротехніку й сучасні технології вирощування сільськогосподарських культур і їх біологічні особливості; основні хвороби, шкідників продукції рослинництва та умови їх поширення; напрями підвищення якості продукції та зниження її собівартості; організацію збирання врожаю, контролю якості продукції рослинництва; характеристику об'єктів з післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції; основні вимоги до конструктивних особливостей сховищ та їх підготовку до приймання нового врожаю; матеріально-технічну базу підприємства з доробки продукції; енерго- та ресурсозберігаючі екологічно безпечні технології ведення післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва; досягнення науки, вітчизняний і зарубіжний досвід з питань післязбиральної доробки, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва; основи ринкової економіки, складання бізнес-плану; чинні положення з оплати і нормування праці, організацію збуту продукції; стандарти на продукцію рослинництва та їх застосування; правила експлуатації і можливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій з післязбиральної

доброби, зберігання та первинної переробки продукції рослинництва; трудове законодавство; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний технолог зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Стаж роботи на посаді технолога зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва I категорії – не менше 2 років.

Технолог зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр); для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді технолога зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва II категорії – не менше 2 років .

Технолог зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Стаж роботи на посаді технолога зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва – не менше 1 року.

Технолог зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

17. ФАХІВЕЦЬ ІЗ АГРОХІМІЇ ТА ҐРУНТОЗНАВСТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Визначає ґрунти, умови їх використання, розробляє заходи щодо збереження і підвищення родючості ґрунтів, отримання планової врожайності та біологічно цінної продукції. Складає агрохімічні картографи, проводить агрохімічну паспортизацію, моніторинг ґрунтів, розробляє проектно-кошторисну документацію. Розробляє заходи з рекультиватії земель, використання і збереження деградованих земель. Обґрунтовує і застосовує добрива, засоби захисту рослин, біологічно активні речовини. Визначає ефективність нових добрив, засобів хімічної меліорації, елементів технологій їх застосування, реакцію нових сортів на застосування агрохімікатів і нових

технологій. Проводить ґрунтову і рослинну діагностику за умови різних способів вирощування рослин, контролює умови формування врожаю і якості продукції рослинництва та сировини для промисловості. Розробляє моделі родючості ґрунтів і управління обсягом та якістю продукції, використовуючи інформаційні системи. Розробляє технології виробництва й застосування нових агрохімікатів, визначає агрохімічну, економічну та екологічну їх ефективність. Організовує виробництво, застосування нових добрив, меліорантів та інших засобів хімізації і біологізації землеробства, переробку відходів агропромислового комплексу на добрива. Проводить кадастрову оцінку земель, визначає організацію земельної території, елементи ґрунтозахисної системи обробітку ґрунту й вирощування культур. Визначає залишки пестицидів, рівень радіоактивного та техногенного забруднення територій. Організовує роботу агрохімічних лабораторій, обласних проектно-технологічних центрів охорони родючості ґрунтів і якості продукції рослинництва, екологічних лабораторій. Здійснює управління якістю продукції рослинництва, проводить її сертифікацію, а також агрохімікатів, виконує арбітражні аналізи. Організовує системний контроль за якістю ґрунтів, продукції рослинництва, регламентом застосування агрохімікатів. Організовує агрохімічне забезпечення й обслуговування, визначає ефективність діяльності підрозділів державного органу з організації агрохімічного забезпечення. Визначає ресурсний потенціал підприємств, його раціональне використання. Бере участь у визначенні ринку і партнерів, визначає економічні показники діяльності. Використовує результати менеджменту, маркетингу, агрохімічного забезпечення й обслуговування. Визначає технологічний і економічний попит на агрохімікати, машини та механізми, здійснює агрохімічне забезпечення й обслуговування товаровиробника, способи і методи використання інформаційних систем для реклами товарів та послуг. Бере участь в управлінні інноваційними процесами в агрохімічній службі, впровадженні досягнень науки і передового досвіду, визначенні асортименту товарів і послуг агрохімічного сервісу. Проводить експертизу додержання законодавства про пестициди й

агрохімікати, охорону та збереження родючості ґрунтів. Контролює радіологічний стан ґрунтів, якість агрохімічних і технологічних послуг. Складає план виробничої і підприємницької діяльності сфери агрохімічної служби, підрозділів державного органу з організації агрохімічного забезпечення пунктів хімізації. Готує висновки за експортними, імпортними, лізинговими договорами на постачання і збут агрохімікатів. Вживає заходів щодо охорони педосфери, атмосфери й гідросфери агроєкосистем. Готує експертні висновки щодо додержання регламенту використання агрохімікатів. Бере участь у створенні безпечних технологій виробництва сільськогосподарської продукції і сировини. Додержує виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, розпорядження, накази, інші керівні та нормативні матеріали в галузі агрохімічного обслуговування; положення земельного кадастру; ґрунтову і рослинну діагностику; заходи збереження і підвищення родючості деградованих і рекультивованих земель; методи складання рекомендацій та їх використання; нові добрива, методи хімічної меліорації, біологічно активні речовини, елементи нових технологій; основи складання планів розвитку підприємств; організацію, управління й економіку агрохімічного забезпечення та обслуговування; методику проведення стандартизації та сертифікації продукції і ґрунтів; досягнення науки та передового досвіду; проектно-кошторисну документацію, планування і визначення агрохімічної, економічної та екологічної ефективності застосування агрохімікатів і наслідків виробничої діяльності; контроль якості застосування агрохімікатів, продукції і сировини, радіологічного стану ґрунтів, використання земель, агрохімічного забезпечення й обслуговування; основи земельного і трудового законодавства, охорони навколишнього природного середовища; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний фахівець із агрохімії та ґрунтознавства: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж

роботи на посаді фахівця із агрохімії та ґрунтознавства I категорії – не менше 2 років.

Фахівець із агрохімії та ґрунтознавства I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації: для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді фахівця із агрохімії та ґрунтознавства II категорії – не менше 2 років.

Фахівець із агрохімії та ґрунтознавства II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді фахівця із агрохімії та ґрунтознавства – не менше 1 року.

Фахівець із агрохімії та ґрунтознавства: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

18. ФАХІВЕЦЬ ІЗ СЕЛЕКЦІЇ ТА ГЕНЕТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Прогнозує напрями і результати селекції сільськогосподарських культур. Складає плани, програми, визначає принципи селекційної роботи. Розраховує обсяги селекційного матеріалу та земельних ділянок. Розробляє для конкретних ґрунтово-кліматичних умов модель сорту і найважливіші її показники. На основі досягнень в галузі молекулярної генетики та біотехнології планує використання в селекції соматоклональної мінливості, трансгенезу, генної інженерії, культури клітин і тканин. У лабораторних та польових умовах оцінює селекційний матеріал самозапильних та перехреснозапильних видів рослин, плануючи використання різних методів добору: масового, індивідуального, родинно-групового, індивідуально-родинного. Бере участь у розробленні планів вирощування насінневого матеріалу з високими посівними та врожайними властивостями на різних етапах насінницького процесу (первинне, елітне і репродукційне насінництво) та розрахунку площ посівів і обсягу виробництва насіння. Прогнозує в умовах конкретних регіонів ринки збуту насіння, сортів та гібридів, складає перспективні плани реалізації сортів та гібридів. Здійснює заходи з виконання програм у селекції та насінництві.

Складає програми і плани селекційних робіт у різних ланках селекційного процесу. Організовує та веде селекційну роботу з різними видами рослин. Проводить роботу із сортозаміни і сортооновлення, забезпечує впровадження нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур у виробництво. Здійснює контроль у польових, лабораторних та комірних умовах за вирощуванням, збиранням, очищенням, зберіганням селекційного та насінневого матеріалу. Вибирає методи створення вихідного матеріалу для ведення селекційного процесу, підбирає пари для гібридизації та розраховує обсяги схрещувань. Аналізує гібриди та проводить добори, веде селекційну документацію, здійснює статистичну обробку даних, складає звіти. Бере участь у впровадженні інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур. Розробляє агротехнічні прийоми відповідно до етапів селекційного процесу, проводить спостереження, облік та оцінку селекційного матеріалу в польових та лабораторних умовах. Аналізує результати випробування сортів і гібридів сільськогосподарських культур на сортодільницях та сортостанціях. Бере участь у організації виробництва насіння високих репродукцій у науково-дослідних установах, насінницьких господарствах, сільськогосподарських підприємствах. Контролює збереження сортової чистоти, біологічних та урожайних якостей насіння. Організовує й проводить сівбу сільськогосподарських культур у різних ланках селекційного і насінницького процесу, догляд за посівами, гібридизацію, фенологічні спостереження, біометричні виміри, аналіз структури врожаю. Здійснює нагляд у різних ланках селекційно-насінницького процесу за дотриманням працівниками трудової дисципліни. Бере участь в атестації і раціоналізації робочих місць, підвищенні кваліфікації кадрів. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони і постанови уряду з питань агропромислового комплексу; накази, розпорядження, інструкції, інші керівні матеріали в галузі селекції та насінництва; загальну, молекулярну, спеціальну генетику як наукову основу селекції і насінництва; методи апробації та оцінки насінневого матеріалу; агротехніку, засоби й методи селекційної роботи; досягнення науки та передовий досвід у галузях генетики, селекції і насінництва, генної інженерії, біотехнології; кон'юнктуру ринку насіння, ціни на

нього, державні стандарти на насіння і садивний матеріал; економіку, організацію виробництва, праці й управління в умовах ринкової структури діяльності аграрного сектору; організацію, нормування, оплату та мотивацію праці; основи земельного й трудового законодавства, ринок праці і землі; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний фахівець із селекції та генетики сільськогосподарських культур: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді фахівця із селекції та генетики сільськогосподарських культур I категорії – не менше 2 років.

Фахівець із селекції та генетики сільськогосподарських культур I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Для магістра – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи на посаді фахівця із селекції та генетики сільськогосподарських культур II категорії – не менше 2 років.

Фахівець із селекції та генетики сільськогосподарських культур II категорії: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді фахівця із селекції та генетики сільськогосподарських культур – не менше 1 року.

Фахівець із селекції та генетики сільськогосподарських культур: перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

ФАХІВЦІ

1. АГРОНОМ ВІДДІЛЕННЯ (БРИГАДИ, СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЛЬНИЦІ, ФЕРМИ, ЦЕХУ)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво в галузі рослинництва відділення (бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху). Проводить роботу з впровадження і освоєння науково обґрунтованої системи землеробства та подальшої інтенсифікації рослинництва з метою збільшення виробництва і поліпшення якості продукції. Організовує виконання заходів з підвищення врожайності сільськогосподарських угідь, родючості ґрунтів, раціонального використання робочої сили, техніки, правильного застосування органічних та мінеральних добрив, пестицидів, біорегуляторів росту, впровадження інтенсивної технології та передового досвіду вирощування й збирання сільськогосподарських культур. Веде книгу історії полів. Бере участь у розробці технологічних карт, річних та перспективних планів і завдань з рослинництва та забезпечує їх виконання. Бере участь у розробці заходів з наукової організації праці та науково обґрунтованих норм продуктивності і впроваджує їх. Забезпечує ефективне застосування діючих умов оплати й стимулювання праці. Бере участь у проведенні атестації і раціоналізації робочих місць. Веде технічну документацію, організовує ведення обліку й установлені звітності. Проводить роботу з підвищення кваліфікації кадрів, виховну роботу в колективі. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, виробничої діяльності; агротехніку і насінництво вирощуваних сільськогосподарських культур;

стандарти на продукцію рослинництва; положення про оплату праці й основи її нормування; досягнення науки і передовий досвід у галузі рослинництва; основи економіки, організації виробництва, праці й управління; основи трудового і земельного законодавства; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Агроном відділення (бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху) I категорії: фахова передвища освіти відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома відділення (бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху) II категорії – не менше 1 року.

Агроном відділення (бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху) II категорії: фахова передвища освіти відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агронома відділення (бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху) – не менше 2 років.

Агроном відділення (бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху): фахова передвища освіти відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

2. АГРОТЕХНІК

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво в галузі рослинництва сільськогосподарського підприємства. Проводить роботу із впровадження й освоєння науково обґрунтованої системи землеробства та поліпшення якості продукції. Застосовує нові способи агротехніки зернових, зернобобових і технічних культур. Бере участь у розробленні заходів щодо підвищення врожайності

сільськогосподарських угідь, родючості ґрунтів, раціонального використання робочої сили, техніки, правильного застосування органічних та мінеральних добрив, засобів захисту сільськогосподарських культур, біостимуляторів росту, впровадження інтенсивної технології та передового досвіду вирощування і збирання сільськогосподарських культур. Організовує забезпечення виробництва рослинницької продукції засобами виробництва, аналізує та оцінює врожайність сільськогосподарських культур, забезпеченість рослин елементами живлення, технології виробництва рослинницької продукції. Забезпечує проведення робіт з обробітку ґрунту. Бере участь у розробленні технологічних карт, системи внесення добрив, інтегрованої системи захисту, агротехнічних заходів з догляду і збирання врожаю сільськогосподарських культур. Застосовує прийоми агротехніки вирощування сільськогосподарських культур у зоні радіоактивного забруднення. Забезпечує підготовку рослинницької продукції до зберігання, реалізації. Контролює процеси виробництва, посівні та сортові якості насіння, стан посівів і насаджень, ведення документації. Забезпечує належне комплектування агрегатів та технологічне налагодження сільськогосподарських машин. Враховує особливості агротехніки різних сільськогосподарських культур під час використання імпортової техніки та міні-техніки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, виробничої діяльності; агротехніку й насінництво вирощування сільськогосподарських культур; особливості агротехніки зернових, зернобобових і технічних культур при звичайних та інтенсивних технологіях вирощування; агротехніку вирощування та збирання сільськогосподарських культур у зоні радіоактивного забруднення; прийоми агротехніки зниження вмісту радіонуклідів у продукції рослинництва; стандарти продукції рослинництва; досягнення науки й передовий досвід у галузі рослинництва; будову і правила експлуатації нової техніки та міні-техніки для сівби, вирощування та збирання сільськогосподарських культур; основи економіки, організації виробництва, праці й управління; організацію, нормування, оплату

та мотивацію праці; основи трудового і земельного законодавства; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії, протипожежного захисту та захисту навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Агротехнік I категорії: фахова передвища освіти відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агротехніка II категорії – не менше 1 року.

Агротехнік II категорії: фахова передвища освіти відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді агротехніка – не менше 2 років.

Агротехнік: фахова передвища освіти відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

РОБІТНИКИ

1. ВІНОГРАДАР

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи на живому тяглі і вручну з підготовки ділянок та ґрунту до садіння винограду. Готує чубуки та інший садивний матеріал винограду до садіння, щеплення, пасинкування. Виконує роботи із запобігання приморозкам, піднімає лозу перед відкриванням, знімає її зі шпалер, підв'язує до шпалер, кілець, сітки, заводить лозу на підтримки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію роботи на живому тяглі з підготовки ділянок та ґрунту до садіння винограду; агротехніку і технологію ручних робіт у розсадниках та виноградниках з підготовки садивного матеріалу (чубуків, саджанців, відсадників), добору пар чубуків для машинного щеплення винограду; порядок догляду за щепами, сортування садивного матеріалу під час стратифікації; способи підготовки виноградної лози до зимівлі та запобігання приморозкам, знімання лози з шпалер, догляду за розсадниками та плантаціями винограду; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Розпушування, розбивання грудок та розрівнювання ґрунту перед садінням.
2. Планування ділянки всередині плантації під садіння і встановлення шпалер на рівному рельєфі.
3. Підправлення рослин після механізованого садіння саджанців винограду.
4. Штучне запилення винограду.
5. Прищипування (пінцирування), пасинкування, обламування зелених пагонів винограду.
6. Підв'язування до шпалер, кілець, сіток, заведення на підтримки виноградної лози.
7. Запобігання приморозкам (установлення захисних засобів і складання каркасів).

8. Замочування чубуків підщепи й прищепи з укладанням у місткості та виймання з них.
9. Добір пар чубуків для машинного щеплення винограду.
10. Борознування кори чубуків винограду.
11. Закладання чубуків на кільцювання, виймання їх з траншей.
12. Догляд за щепами під час стратифікації і кільцювання чубуків.
13. Укладання щеп у стратифікаційні ящики.
14. Подавання ящиків у стратифікаційні камери та на закопування.
15. Підправлення земляного вала під час укриття і відкривання кущів винограду.
16. Піднімання лози перед відкриванням, знімання її зі шпалери.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні, кінно-ручні та механізовані польові роботи в розсадниках і виноградниках з підготовки садивного матеріалу винограду, садіння та підсаджування винограду чубуками, відсадками, омолодження винограду, захисту від шкідників, збирання врожаю. Підвищує якість вищої продукції (садивного матеріалу та винограду).

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи агротехніки та технологію виконання робіт на живому тяглі, механізованих агрегатах та ручних робіт з обробітку ґрунту, внесення мінеральних і органічних добрив, виготовлення компостів, садіння та підсаджування винограду, сортування й підготовки садивного матеріалу, захисту від шкідників, щеплення, нарізування на чубуки та зрізування грон; основи ринкової економіки; вимоги споживача до якості продукції; нормування, організацію та оплату праці; формування прибутку і собівартості; порядок сплати податків; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією виноградаря 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

1. Розрівнювання ділянки з перекиданням землі (планування).
2. Розпланування ділянки всередині плантації під садіння і встановлення шпалер на схилах з улаштуванням та ремонтом терас.
3. Подрібнення та просіювання мінеральних добрив і вапна.
4. Викопування чубуків, що вкоренилися, для садіння.
5. Сорткування і підготовка садивного матеріалу винограду.
6. Садіння і підсаджування винограду чубуками, відсадками.
7. Укладання лози винограду для вирощування відсадків.
8. Омолоджування винограду (спилування штамбів) в основі крони, зрізування куців на заданій висоті.
9. Запобігання приморозкам (укривання на зиму з улаштуванням каркасів і без них).
10. Затруєння рівчачків на виноградниках отрутохімікатами.
11. Зрізування, збирання та сорткування грон з укладанням у тару.
12. Заготівля виноградної лози із зв'язуванням у пучки і вкладанням на зберігання, перевірка стану лози під час зберігання, нарізування на чубуки з очищенням від листя, пасинків, вибракування некондиційного матеріалу.
13. Калібрування вручну чубуків підщепи і прищепи та оновлення зрізів перед щепленням. Калібрування чубуків підщепи та прищепи на калібрувальних машинах і напівавтоматах.
14. Контроль та підрахунок щеплень.
15. Парафінування, обв'язування щеплень з піднесенням і без нього.
16. Катарування і розгортання земляних валиків у розсадниках і на виноградниках.
17. Свердління свердловин ручним гідробуром чи пробивання ломом для садіння винограду.
18. Обстеження виноградників на зараженість філоксерою з відкопуванням коріння.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Використовує машини й знаряддя на виконанні робіт з внесення в ґрунт органо-мінеральних сумішей, органічних та мінеральних добрив, захисту рослин від хвороб, шкідників та бур'янів, підживлення рослин та догляду за ними. Підвищує якість продукції. Додержує вимог споживача до якості продукції та державних стандартів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: чинне земельне законодавство; основи ринкової економіки; нормування, організацію та оплату праці; сучасну агротехніку й технологію вирощування винограду; машини і знаряддя для виконання робіт, їх регулювання, налагодження та усунення дефектів і несправностей; методи захисту рослин від шкідників та хвороб; систему добрив; вимоги споживача до якості продукції; державні стандарти та сорти винограду; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією виноградаря 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Підживлення рослин, внесення в ґрунт органо-мінеральних сумішей, органічних і мінеральних добрив.
2. Формування і обрізування кущів винограду.
3. Садіння і підсаджування винограду саджанцями.
4. Щеплення виноградних чубуків вручну.
5. Ремонт (оновлення) маточників та виноградників саджанцями і зеленими відсадками.
6. Обстеження виноградників на зараженість філоксерою.
7. Захист розсадників та виноградників від шкідників і хвороб обприскуванням та обпилюванням їх.
8. Загортання чубуків під час садіння.

2. ГРИБОВОД

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Веде технологічний процес вирощування їстівних грибів (печериця двоспорова (шампінйон), глива звичайна, кільцевик тощо). Виконує роботи з вирощування грибів у відкритому і захищеному ґрунті. Проводить підготовку

культивуваційних приміщень для вирощування грибів. Готує різні субстрати-компости. Проводить компостування, пастеризацію, ферментацію, кондиціонування компостів залежно від вибраної технології приготування компосту. Стежить за температурою, вологістю, концентрацією діоксиду вуглецю в камерах. Завантажує компости в ящики, контейнери, стелажі, поліетиленові мішки. Проводить інокуляцію (сівбу) компосту міцелієм, під час культивування грибів покриває папером, зволженим 1%-вим формаліном, готує розчини. Вкриває покривною ґрунтосумішню поверхню компосту. Поливає грядки. Доглядає за грибами. Проводить санітарні зачищення. Підготовляє тару для збирання грибів. Проводить збирання грибів. Сортує за стандартами. Фасує плодове тіла в тару. Готує культивуваційні споруди до нового циклу вирощування грибів. Готує продукцію до реалізації, переробки, зберігання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: види грибів і способи їх вирощування у відкритому і захищеному ґрунті; основи біології їстівних грибів; технологію вирощування грибів, технологічну послідовність і способи виконання робіт, підготовки грядок, стелажів, камер для вирощування грибів; правила обслуговування машин і механізмів під час приготування компостів, покривного ґрунту; принцип роботи контрольно-вимірювальних приладів; способи сівби грибниці; правила компостування, інокуляції, приготування ґрунтової суміші, поливання, підтримання необхідної температури, регулювання тепла, світла, вологості, концентрації діоксиду вуглецю; строки і способи збирання врожаю, сортування, визначення якості готування до реалізації; пакування та зберігання грибів; хвороби грибів, запобігання їх появі; способи дезінфекції ґрунту, тари, камер, споруд для вирощування і тимчасового зберігання зібраних грибів; технічні умови на посівний матеріал і готову продукцію; основи санітарії й гігієни; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Заготівля компонентів для компосту (солома зернових культур, кінський гній, курячий послід, мінеральні добавки тощо).
2. Підготовка та приготування компосту.
3. Закладання компосту в контейнери, стелажі, ящики, лотки, поліетиленові мішки.
4. Підготовка міцелію до сівби.
5. Інокуляція, накривання папером під час культивування грибів, щоденне зволоження компосту.
6. Знімання паперу.
7. Підготовка покривної ґрунтової суміші.
8. Приготування розчинів.
9. Покривання компосту ґрунтової сумішшю.
10. Щоденне поливання.
11. Збирання врожаю, сортування грибів.
12. Видалення компосту.
13. Дезінфекція приміщень, тари.
14. Обприскування грибів проти шкідників і хвороб.

3. ЕФІРООЛІЙНИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує ручні та нескладні роботи на живому тяглі з вирощування ефіроолійних культур. Керує робочою худобою під час затримування снігу і талих вод та обробітку ґрунту (боронує, шлейфує, коткує, мульчує). Здійснює ручні роботи з підготовки органічних та мінеральних добрив до внесення їх у ґрунт. Виконує підготовчі роботи із сійцями, саджанцями та розсадою до їх висаджування в ґрунт. Доглядає за насадженнями та посівами (мульчує, розпушує ґрунт у міжряддях, пінцирує, пасинкує, вершкує зелені пагони троянди, лаванди, м'яти, меліси). Збирає урожай: видаляє бутони троянди, зрізує зелену масу герані, васильків, м'яти, меліси та суцвіття шавлії мускатної тощо.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію роботи на живому тяглі із затримування снігу і талих вод, обробітку ґрунту та догляду за посівами; агротехніку й технологію ручних робіт з підготовки ґрунту до сівби, садіння, приготування добрив для внесення у

грунт, догляду за посівами, збирання врожаю герані, васильків, м'яти, меліси та суцвіть шавлії мускатної; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

Робота на живому тяглі:

1. Розвезення та розставлення щитів у полі для затримування снігу.
2. Улаштування валиків плугом чи підгортальником для затримування талих вод.

3. Мульчування ґрунту з транспорту.

Ручні роботи:

1. Затримування талих вод.
2. Розпушування, розбивання грудок та розрівнювання землі перед садінням.
3. Розпланування ділянок усередині плантації під садіння і встановлення шпалер.
4. Оправлення, накривання буртів, кагатів та куп добрив.
5. Розбивання, подрібнення талого гною, торфу і землі.
6. Просіювання торфу, попелу, землі та інших сипких мас.
7. Тимчасове прикопування саджанців перед садінням.
8. Маркування поля під садіння.
9. Пікірування сіянців у ящиках, на стелажах і в шкільці.
10. Набирання, піднесення та розкладання сіянців, саджанців, живців та іншого садивного матеріалу.
11. Поливання рослин з лійки, відра чи шланга під час садіння і догляду за ними.
12. Обрізування коріння та крони саджанців, сіянців, дичок тощо перед садінням.
13. Обробка стимуляторами росту живців перед садінням.
14. Пінцирування, пасинкування, вершкування, обламування зелених пагонів троянди, лаванди, м'яти, меліси та ін.; вирізування пагонів потовщення, відрізування верхечків рослин ручною косою.
15. Видалення бутонів троянди та квітоносів лаванди.

16. Обрізування квітконіжок троянди, зрізування зеленої маси герані, базиліку Євгенольського, м'яти, меліси та суцвіть шавлії мускатної.

17. Пакування листя м'яти перцевої, меліси у тюки.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує ручні, кінно-ручні та механізовані польові роботи з вирощування троянди, лаванди, м'яти, меліси та інших ефіроолійних культур. Готує компости, розчини рідких органічних та мінеральних добрив. Заготовляє живці для прищеплення та окулірування. Сортує садивний матеріал, садить та підсаджує сіянцями, живцями, пагонами. Виконує роботи з омолодження троянди, лаванди, м'яти, меліси. Збирає квіти троянди, суцвіття лаванди. Обмолочує і очищає насіння ефіроолійних культур. Володіє основами нормування та оплати праці.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: сучасну технологію вирощування ефіроолійних культур; агротехнічні способи роботи на живому тяглі, виконання ручних робіт, робіт з обслуговування механізованих агрегатів на посівних роботах, під час садіння, догляду за посівами, підготовчих робіт із захисту рослин від шкідників та хвороб, збирання врожаю; основи ринкової економіки; шляхи підвищення продуктивності праці, поліпшення якості продукції; вимоги споживачів до неї; основи нормування, оплати й організації праці; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією ефіроолійника 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

Робота на живому тяглі:

1. Розорювання снігу кінним плугом або підгортальником.
2. Дискування, лушення, культивуація суцільна.
3. Розвезення гною по полю з розкиданням.
4. Маркування поля для садіння.
5. Розбивання поля на ділянки плугом, підгортальником.

6. Підрізування коренів у сіянців скобою.
  7. Улаштування мережі дрібних канавок плугом-під-гортальником чи борозноутворювачем.
- Ручні роботи:*
1. Перекопування ґрунту.
  2. Вирівнювання ділянки з перекиданням землі (планування).
  3. Розбивання ділянки всередині плантації під садіння та встановлення шпалер на схилах з улаштуванням терас.
  4. Подрібнення та просіювання мінеральних добрив і вапна.
  5. Змішування декількох видів мінеральних добрив.
  6. Виготовлення компостів, розчинів рідких органічних та мінеральних добрив.
  7. Заготівля живців для прищеплень, окулірування та садіння.
  8. Сортування і підготовлення садивного матеріалу.
  9. Садіння і підсаджування сіянцями, дичками, живцями.
  10. Укладання гілок троянди та інших культур для ви-рощування відводок.
  11. Омолодження троянди, м'яти, меліси, лаванди (зрізування кущів на заданій висоті).
  12. Збереження від приморозків (укривання на зиму з улаштуванням і без улаштування каркасів).
  13. Збирання квітів троянди, зрізування м'яти, меліси, суцвіть лаванди.
  14. Обмолочування й очищення насіння ефіроолійних культур.
  15. Ремонт плантацій троянди, лаванди, м'яти, меліси та ін.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Використовує машини та знаряддя на живому тяглі, а також механізовані агрегати під час обробітку ґрунту, сівби, садіння сіянців, саджанців, догляду за насадженнями та посівами на вирощуванні троянди, лаванди, м'яти, меліси та інших ефіроолійних культур. Виконує всі роботи з обробітку ґрунту й підготовки його до сівби, садіння ефіроолійних культур. Висіває та садить. Доглядає за посівами. Збирає урожай вручну.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: передову агротехніку і технологію вирощування троянди, лаванди, м'яти, меліси та інших ефіроолійних культур; машини та знаряддя для виконання робіт; правила регулювання їх робочих органів, встановлення у робоче й

транспортне положення; порядок своєчасного очищення й змачення, провадження дрібних ремонтів і ліквідації незначних несправностей; основи землеробства; методи захисту рослин від шкідників та хвороб; систему застосування мінеральних та органічних добрив; вимоги споживача до якості продукції; державні стандарти на готову продукцію; шляхи та методи підвищення продуктивності праці, поліпшення якості продукції; основи ринкової економіки, собівартості, прибутку; нормування, організацію та оплату праці; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією ефіроолійника 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

Робота на живому тяглі:

1. Оранка суцільна, в міжряддях, на схилах та земель з кущами.
2. Маркування поля для садіння.
3. Обробка гербіцидами та іншими отрутохімікатами.
4. Підорювання та виорювання сіянців, саджанців.
5. Накривання і відкривання чи розорювання накривного валу у розсаднику.

Ручні роботи:

1. Підживлення рослин, внесення в ґрунт органо-мінеральних сумішей, органічних та мінеральних добрив.
2. Садіння та підсаджування саджанцями.
3. Формування та обрізування кущів троянди, лаванди, м'яти, меліси тощо.
4. Приготування сумішей і розчинів отрутохімікатів, гербіцидів, біопрепаратів та отруйних принад.
5. Обприскування та обпилення отрутохімікатами, гербіцидами.
6. Фумігація живців, сіянців, саджанців.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Використовує машини і знаряддя для виконання механізованих робіт із захисту рослин та їх хімічної обробки, підготовки насіння, приготування та внесення добрив, збирання троянди, лаванди, м'яти, меліси та інших ефіроолійних культур. Встановлює машини та знаряддя в робоче і

транспортне положення, своєчасно очищає й змазує їх, правильно регулює робочі органи, усуває невеликі несправності. Виконує всі види робіт відповідно до передової агротехніки та технології механізованого вирощування ефіроолійних культур.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: прогресивні методи сучасної технології вирощування троянди, лаванди, м'яти, меліси та інших ефіроолійних культур; будову та правила експлуатації тракторів, комбайнів, складних сільськогосподарських машин; способи виконання ремонтних робіт та технічні умови на ремонт тракторів, комбайнів та інших сільськогосподарських машин; сучасну передову технологію та агротехніку механізованих робіт з виробництва ефіроолійних культур; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією ефіроолійника 4-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Механізоване приготування та завантаження отрутохімікатів і розчинів.
2. Обпилювання та обприскування механізованим способом посівів, насаджень отрутохімікатами, гербіцидами.
3. Збирання васильків, шавлії мускатної, м'яти, меліси, валеріани, левзеї, вовчуга та інших культур комбайнами, жатками.
4. Підбирання підсушених валків і пресування м'яти, меліси тощо в паки самохідними прес-підбирачами.
5. Збирання суцвіть лаванди комбайнами.

4. КВІТНИКАР

1-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує допоміжні роботи, пов'язані з прибиранням клумб, работок і бордюрів від листя, сміття, снігу тощо. Забезпечує робочі місця садивним матеріалом, добривами й інвентарем. Бере участь у сортуванні різних вантажів і укладанні їх у визначених місцях. Очищає рослини в оранжереях, обмиває й обприскує водою. Очищає гвоздики від сухих листків і

бур'янів у випадку ярусного підв'язування. Готує квіткові рослини до викопування.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила користування ручним садовим інвентарем під час виконання найпростіших робіт у квітниках; норми, правила навантаження і транспортування вантажів; назви вантажів і правила їх укладання; особливості підготовки тари під висівання дрібного квіткового насіння і пікірування рослин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Очищення від листя, сміття, снігу тощо клумб, работок, бордюрів, доріжок.
2. Затаровування, миття, прибирання та укладання у штабелі горщиків, ящиків.
3. Навантаження і розвантаження невідповідальних вантажів.
4. Прибирання кілочків.
5. Рознесення під час садіння саджанців, сіянців, живців.
6. Підготовка до садіння й очищення від землі стелажів і тари.

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує прості роботи з підготовки ґрунту і добрив вручну. Викопує ямки для садіння квіткових культур. Очищує насіння квіткових рослин. Прополує, підпушує квіткові і килимові рослини. Виконує візуальне горизонтальне планування квітників і работок. Пікірує дрібну розсаду пінцетом. Сплітає та влаштовує сітки з шпагату і встановлює металеві рами для підв'язування гвоздики. Знімає дріт з підпор, видаляє залишки ниток, змотує їх у мотки і відносить у визначене місце. Виймає дерев'яні і металеві підпори та виносить їх з теплиць. Укладає дернину навколо клумб і работок. Зрізує та сортує квіти згідно з вимогами діючих стандартів, підраховує, зв'язує у пучки і пакує. Забілює скло оранжереї з гідропульта.

Притіне рослини щитами з піднесенням і закріпленням їх кілками, знімає щити та відносить їх. Збирає і сортує насіння.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила підготовки і способи виконання земляних робіт у міських умовах; найпростіші способи догляду за рослинами; правила поведінки з вантажами, які потребують обережності; техніку зрізування і сортування квітів; способи візуального планування клумб і рабатов; призначення і правила користування садово-городнім інструментом та інвентарем; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією квітникаря 1-го розряду – не менше 0,5 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Заготівля рослинного ґрунту.
2. Облаштування грядок і борозен для висівання насіння і садіння рослин.
3. Прополювання квітів, підпушування ґрунту.
4. Заготівля дернини вручну.
5. Пікірування дрібної розсади.
6. Зрізування і сортування квітів.
7. Встановлення та влаштування сітки з шпагату для підв'язування гвоздики до металевих рам.
8. Висаджування садивного матеріалу квіткових рослин.
9. Промивання скла в оранжереї, очищення його від снігу.
10. Виготовлення парникових матів, ящиків пікірувальних, етикеток.
11. Розпушування, вирівнювання і прикочування вручну ґрунту під садіння квіткових культур.
12. Укладання в штабелі парникових рам.
13. Прикопування в ґрунт, очищення від зів'ялих листків горщикових квітів.
14. Витягання і винесення з теплиць підпор дерев'яних і металевих.
15. Закріплення кілочків.
16. Забілювання скла з гідропульта, затінювання рослин щитами в оранжереї.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує не дуже складні земляні роботи. Розсіює добрива, провадить маркування і нарізування борозен. Готує насіння і садивний матеріал. Улаштовує клумби, рабатки, бордюри тощо. Сіє, підсіває, закладає насіння руками, садить, підсаджує, висаджує, розкладає в ямки, борозни цибулини, бульби, розсаду тощо. Пікірує розсаду квіткових культур в ящики на стелажах. Здійснює механізоване поливання рослин. Препарує цибулини гіацинтів. Висаджує на пророщування бульбоцибулинні рослини. Розмножує лілеї лусочками, цибулинками і бульбочками. Доглядає за квітковими рослинами за допомогою простих інструментів і пристроїв. Натягує дріт на підпори. Живцює хризантеми, герань та інші квітникові культури. Виконує формувальне стриження і обрізування килимових квітників та бордюрів, пасинкування і прищипування квіткових рослин. Підв'язує до кілків і сіток гілки квіткових рослин. Викопує жоржини й інші бульбові, а також цибулинні квіткові рослини. Відбирає насінники однорічних квітів (левконії, айстри тощо). Зрізує й сортує квіти з урахуванням вимог стандартів, підраховує, складає букети, зв'язує і пакує їх.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: агротехнічні правила догляду за рослинами; способи висівання насіння і висаджування розсади; норми і час поливання рослин; способи садіння і пересаджування рослин; види, особливості добрив і дезінфікуючих речовин, способи їх застосування; правила обробітку ґрунту і виконання підготовчих робіт для садіння рослин; температурні режими в парниках, теплицях і оранжереях; засоби для запобігання захворюванням рослин; способи боротьби з хворобами рослин; правила користування садово-городнім інструментом і інвентарем; правила викопування квіткових рослин і виймання їх з ґрунту; способи затінення оранжерей; способи планування площ під рейки або під шаблон; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією квітникаря 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Планування під рейку або під шаблон квітників, бордюрів.
2. Складання букетів квітів.
3. Садіння та вирощування жоржин, кал.
4. Навантаження і розвантаження квітів.
5. Сорткування за розмірами, садіння, викопування цибулин і бульбоцибулин квіткових рослин.
6. Підготовка до садіння, сорткування, підрахунок, відпускання, пакування та транспортування садивного матеріалу (бульб, цибулин, квіткової розсади тощо).
7. Натягування на парниках і в утепленому ґрунті синтетичної плівки.
8. Приготування розчинів, емульсії.
9. Зрізування, викопування, очищення від землі, коріння і лусочок, підщипування цибулин квітів однорічних та багаторічних.

5. МАШИНІСТ ДРАЖУВАЛЬНИХ МАШИН

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Веде процес дражування посівного матеріалу на машинах. Визначає кількість компонентів для дражування насіння (дозу фунгіциду, води і водно-клеєвої суміші). Зважає та завантажує підготовлений посівний матеріал, стежить за рівномірним завантаженням ним дражувальної машини. Контролює розвантаження та завантаження складів зберігання посівного матеріалу. За допомогою контрольно-вимірювальних приладів веде процес дражування в ручному режимі. Стежить за безперебійною роботою дозаторів та насосів подачі дражувальної маси. Стежить за обертанням котла з додаванням води. Наносить обволікальну масу на поверхню зерна. Контролює якість нарощування шару дражувальної маси на посівному матеріалі. Готує суміш фунгіциду та обволікальної маси. Змішує обволікальну масу та клей. Вносить залишок обволікальної маси. Проводить технічний огляд та перевіряє справність установки. Під час роботи в ручному режимі вмикає та вимикає машину. Додержує правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову та принцип дії дражувальної машини, роботу допоміжного устаткування; технологічну інструкцію, інструкцію з безпечного провадження робіт із захисно-стимулюючими речовинами; процес дражування, дозу фунгіциду, води і водно-клеєвої суміші; правила ручного режиму запуску в роботу та зупинки машини; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Веде процес дражування посівного матеріалу на установці. Визначає кількість компонентів для дражування насіння (дозу фунгіциду, води і водно-клеєвої суміші). Контролює розвантаження та завантаження складів зберігання посівного матеріалу. За допомогою контрольно-вимірювальних приладів веде процес дражування в автоматичному і ручному режимах. Контролює процес автоматичного й ручного режиму вмикання та вимикання машин. Стежить за безперерійною роботою дозаторів і насосів подачі дражувальної маси. Стежить за обертанням котла з додаванням води. Готує обволікальну масу за спеціальними рецептами і наносить її на поверхню зерна. Контролює якість нарощування шару дражувальної маси на посівному матеріалі. Готує суміш фунгіциду та обволікальної маси. Зміщує обволікальну масу та клей. Проводить технічний огляд та перевіряє справність установки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову та принцип дії дражувальної машини, роботу допоміжного устаткування; технологічну інструкцію, інструкцію з безпечного провадження робіт із захисно-стимулюючими речовинами; процес дражування, дозу фунгіциду, води і водно-клеєвої суміші; рецептуру приготування обволікальної маси; правила автоматичного і ручного режиму вмикання та вимикання дражувальних машин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за

професією машиніста дражувальних машин 3-го розряду – не менше 1 року.

6. МАШИНІСТ НАСІННЄОЧИСНИХ МАШИН

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Веде процес очищення насіння зернових, бобових, трав, буряків, льону, конопель, олійних, овочевих та інших культур від домішок на спеціальних машинах. Рівномірно подає продукт. Контролює процес очищення насіння. Здійснює підбирання сит залежно від перероблюваної культури, зерна, насіння і складу домішок. Вивантажує очищене насіння і транспортує його на подальшу переробку. Вибирає відходи. Мие, чистить, змашує устаткування. Веде облік кількості продукту. Усуває дрібні несправності в роботі устаткування.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологічну схему процесу очищення насіння; асортимент очищеного продукту; будову обслуговуваного устаткування; режими очищення; вимоги до якості очищення; способи рівномірного подавання продукту на очищення; склад насінневих і смітєвих домішок; важковідокремлювані домішки; категорії відходів; норми виходу продукту; порядок ведення обліку; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

7. МАШИНІСТ НАСІННЄШЛІФУВАЛЬНИХ МАШИН

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Веде процес шліфування насіння на шліфувальних машинах, яке використовується в сівалках точного висівання. Забезпечує рівномірну і своєчасну подачу насіння з бункера у протиральний барабан машини, де відбувається його шліфування планчастими білами. Дотримує заданого режиму роботи машин. Здійснює підбір і заміну решіт і планчастих бил. Регулює зазори шліфувального вузла. Виявляє й усуває причини відхилень від режиму шліфування. Усуває дрібні

несправності в роботі устаткування. Здійснює органолептичний контроль за процесом шліфування насіння. Контролює роботу транспортних і аспіраційних пристроїв. Чистить і змащує устаткування. Бере участь у ремонті устаткування. Стежить за роботою машин і механізмів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: вимоги до насіння та якості шліфування; будову і правила регулювання шліфувальних машин і сполученого з ним устаткування; принцип дії технологічного устаткування; вимоги до режимів шліфування залежно від виду насіння; призначення й умови застосування простих і середньої складності контрольно-вимірювальних приладів; вимоги до якості шліфування насіння; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

1. Шліфування насіння томатів, перцю, баклажанів, кабачків, гарбузів, патисонів, кавунів, динь тощо.
2. Обслуговування шліфувальних машин.
3. Заміна планчастих бил, решіт.
4. Регулювання шліфувального вузла.
5. Усунення дрібних несправностей шліфувальних машин.
6. Контроль роботи транспортних, аспіраційних пристроїв.
7. Чищення і змащування устаткування.
8. Участь у ремонті устаткування.

8. ОВОЧІВНИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує нескладні ручні, кінно-ручні та механізовані роботи з вирощування овочів. Здійснює роботи з шлейфування, боронування та коткування ґрунту перед висіванням, садінням овочів. Готує насіння та садивний матеріал до висівання та садіння (очищення і сортування насіння, закладання посівного та садивного матеріалу для яровизації: загартування, стратифікація і пророщування, стратифікація та повітряно-теплова обробка, дражування й обробка насіння бактеріальними добривами, мікроелементами тощо).

Пікірує розсаду, прополює овочеві культури. Пасинкує, вершкує, вибирає огірки, помідори, капусту у відкритому ґрунті та зрізує зеленні овочі (салат, шпинат, щавель, цибулю на стебло тощо). Виконує найпростіші роботи з доробки та зберігання овочів (просушування на токах і майданчиках цибулі та насіння овочевих культур, видалення, промивання й просушування насіння овочів, протирання і просіювання насіння, укладання овочів у сховища, перебирання, миття, очищення та сортування овочів). Обслуговує механізовані агрегати під час висівання насіння та садіння розсади. Виконує роботи у захищеному ґрунті з підготовки теплиць і парників до експлуатації (очищення парників і теплиць від снігу, заготівля та перелопачування дернової землі, очищення каркасів теплиць від старої плівки тощо).

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію роботи із затримання снігу і талих вод, обробітку ґрунту та догляду за посівами; агротехніку й технологію ручних робіт з підготовки ґрунту до висівання, садіння, приготування до внесення добрив у ґрунт, підготовки насіння і садивного матеріалу, пікірування розсади та сіянців овочевих культур, збирання урожаю огірків, помідорів, капусти та зеленних культур у відкритому ґрунті, доробки і зберігання овочів; насінництво (закладання посівного та садивного матеріалу, стратифікація, дражування та обробка насіння бактеріальними добривами і мікроелементами); заправку сівалок і саджалок насінням та мінеральними добривами і піднесення садивного матеріалу до розсадосадильних машин; порядок виконання підготовчих робіт у захищеному ґрунті; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Боронування, шлейфування.
2. Руйнування кірки ґрунту ротаційною мотигною, коткуванням.
3. Перевезення вантажів кіньми при виконанні польових робіт.
4. Боронування посівів.

5. Розпушування, розбивання грудок та розрівнювання землі перед садінням.
6. Просіювання торфу, попелу, землі та інших сипких мас.
7. Очищення та сортування насіння.
8. Закладання посівного і садивного матеріалу для яровизації, загартування, стратифікації та пророщування.
9. Стратифікація насіння.
10. Повітряно-теплове обігрівання насіння.
11. Дразування та обробка насіння бактеріальними добривами, мікроелементами, змішування із сипкою масою.
12. Замочування насіння в ямах, діжках.
13. Промивання насіння у соляному розчині.
14. Вибирання садивного матеріалу овочів, коренеплодів з буртів, траншей, сховищ.
15. Різання кореневищ для садіння, розщеплення та стимулювальне надрізування цибулин із сортуванням.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Використовує реманент та знаряддя для виконання робіт з обробітку ґрунту, висівання, садіння, догляду за посівами та насадженнями овочів. Вирощує овочі за сучасною технологією. Виконує ручні роботи та роботи з обслуговування механізованих агрегатів під час обробітку ґрунту, підготовки ґрунту до висівання чи садіння овочів, приготування, змішування мінеральних добрив, приготування компостів, розчинів рідких органічних та мінеральних добрив, догляду за посівами, захисту рослин від шкідників та хвороб, збирання врожаю. Виконує ручні, кінно-ручні та механізовані польові роботи з вирощування овочів. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: сучасну технологію вирощування овочів; основи агротехніки та технологію виконання ручних робіт, робіт з обслуговування машин та знарядь під час обробітку ґрунту, підготовки ґрунту до висівання насіння овочів, садіння та підсаджування розсади; приготування, змішування мінеральних добрив; ручне прополювання, букетування, проріджування та перевірку овочевих культур; сортове прополювання; ручне збирання огірків, помідорів, капусти та відбирання насінників

(маточників) овочевих культур; підготовчі роботи в захищеному ґрунті; способи обслуговування машин для подрібнювання мінеральних добрив та виготовлення торфо-перегнійних горщечків; вибіркове й суцільне збирання овочів за допомогою транспортного візка чи платформи; основи ринкової економіки; нормування, організацію та оплату праці; вимоги споживача до якості продуктів; напрями і методи підвищення продуктивності праці та якості продукції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації і стаж роботи за професією овочівника 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

1. Проведення снігозатримання.
2. Культивуація суцільна, дискування, луцення.
3. Маркування поля для висівання, садіння.

Ручні роботи:

1. Перекопування ґрунту.
2. Вирівнювання (планування) ділянки з перекиданням землі.
3. Перебивання, подрібнення мерзлого гною та землі.
4. Подрібнення та просіювання мінеральних добрив, вапна.
5. Змішування кількох видів мінеральних добрив.
6. Виготовлення компостів, розчинів рідких органічних та мінеральних добрив.
7. Підготовка грядок.
8. Висівання, підсівання, загортання насіння овочів.
9. Садіння цибулин, кореневищ під лопату.
10. Висаджування насінників овочевих.
11. Зрізування суцвіть овочевих культур на насіння із знесенням у купи.
12. Відбирання насінників (маточників) овочевих культур, очищення їх від листя, корінців та землі.
13. Вибирання огірків, помідорів, капусти у теплицях.
14. Вибіркове або суцільне вибирання овочів за допомогою тракторного візка чи платформи.
15. Сорткування помідорів, огірків на сортувальних агрегатах.

16. Доробка овочів на сортувально-очисних пунктах.

17. Механізоване вирізування качанів, шаткування капусти на машинах.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Використовує машини, знаряддя, а також механізовані агрегати для обробітку ґрунту та догляду за посівами і насадженнями овочевих культур, захисту рослин від шкідників та хвороб, збирання урожаю. Виготовляє суміші розчинів отрутохімікатів, гербіцидів та біопрепаратів, отруйних принад. Обробляє отрутохімікатами садивні бульби і цибулини. Виконує ручні, кінно-ручні й механізовані польові роботи та роботи у захищеному ґрунті з вирощування овочів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: сучасну технологію та агротехніку вирощування овочів; агротехніку й сучасну технологію виконання ручних робіт та робіт з обслуговування механізованих агрегатів; основи ринкової економіки, собівартості, прибутку; напрями і методи підвищення продуктивності праці, якості продукції, нормування, організації та оплати праці в овочівництві; основи обробки розчинами отрутохімікатів, гербіцидів та біопрепаратів садивних бульб і цибулин; вимоги споживача до якості продукції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та *пожежної безпеки*.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією овочівника 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Нарізування дернового пласта кінним плугом.
2. Підгортання, культивуація і розпушування ґрунту у міжряддях.
2. Проріджування (букетування) сходів у рядках культиватором.
4. Підживлення рослин.
5. Підорювання та виорювання коренів і кореневищ овочевих культур.

Ручні роботи:

1. Підживлення рослин, внесення в ґрунт органо-мінеральних сумішей, органічних та мінеральних добрив.

2. Обробка отрутохімікатами садивних бульб та цибулин.
3. Виготовлення сумішей і розчинів отрутохімікатів, гербіцидів, біопрепаратів та отруйних принад.

Захищений ґрунт:

1. Монтаж і демонтаж плівкових теплиць з рам.

Роботи з обслуговування механізованих агрегатів:

1. Робота на причіпних машинах та знаряддях.

2. Протруєння насіння овочевих культур.

3. Вибірання овочів комбайнами та спеціальними машинами.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Використовує машини і механізовані агрегати під час виконання робіт з висівання, садіння та догляду за посівами овочевих культур. Виконує роботи з догляду за посівами і захисту рослин від шкідників та хвороб.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: сучасну технологію вирощування овочів; передову агротехніку і технологію виконання робіт на механізованих агрегатах, на висіванні й садінні овочів сівалками, саджалками та розсадосадильними машинами, під час обприскування та обпилення овочевих культур тощо; принципи роботи на сівалках, саджалках, розсадосадильних машинах на висіванні овочевих культур і садінні розсади, з обробки отрутохімікатами та гербіцидами овочевих культур, на роботах під час поливання овочевих культур; основи ринкової економіки у виробництві та реалізації овочів, напрями й методи підвищення продуктивності праці, якості продукції, нормування, організації та оплати праці в овочівництві; вимоги споживача до якості продукції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією овочівника 4-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Обробка гербіцидами й отрутохімікатами овочевих культур захищеного ґрунту.

2. Обприскування та обпилення отрутохімікатами і гербіцидами овочевих культур відкритого ґрунту.

3. Робота на сівалках, саджалках, розсадосадильних машинах на висіванні овочевих культур, садінні розсади.

4. Робота під час поливання овочевих культур.

9. ОПЕРАТОР ЛІНІЇ ЗАМОЧУВАННЯ НАСІННЯ

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Веде технологічний процес замочування насіння (із завантаженням і вивантаженням) у розчинах, що містять мікроелементи. Просушує насіння після замочування шляхом вмикання повітропідігрівача. Регулює, контролює, підтримує заданий технологічний режим за допомогою устаткування і за показаннями контрольно-вимірювальних приладів та результатів аналізів. Бере участь у ремонті обслуговуваного устаткування. Веде змінну та оперативну документацію.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: принципи дії обслуговуваного устаткування і контрольно-вимірювальних приладів; способи усунення можливих несправностей у роботі устаткування; вимоги до технологічних режимів залежно від насінневого матеріалу; технологічну схему обслуговуваного устаткування лінії; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

10. ОПЕРАТОР ЛІНІЇ ПРОТРАВЛЮВАННЯ НАСІННЯ

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Веде процес протруювання насіння зернових, технічних, овочевих, баштанних, кормових і квіткових культур на автоматизованій (механізованій) лінії сухим, напівсухим або дисперсним способом. Забезпечує за допомогою засобів автоматики, контрольно-вимірювальних приладів дотримання технологічних режимів і безперервної роботи машин і устаткування лінії. Регулює роботу (навантаження) лінії. Запобігає відхиленням від встановленого технологічного режиму й усуває причини їх виникнення. Налагоджує основне і допоміжне технологічне устаткування лінії. Готує устаткування для здавання в

ремонт і приймає його з ремонту. Додержує правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову та принцип дії лінії; технологічний процес протруювання насіння; схему налагодження основного і допоміжного технологічного устаткування; способи раціонального регулювання технологічних режимів; правила роботи з пестицидами; застосування контрольно-вимірювальних приладів; правила підналагодження машин лінії; способи виявлення та усунення несправностей у роботі окремих видів устаткування; вимоги до якості протруєного насіння; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

1. Протруювання насіння сухим, напівсухим або дисперсним способом.
2. Спостереження за приладами.
3. Регулювання навантаження лінії.
4. Забезпечення дотримання технологічних режимів і безперервної роботи машин і устаткування за допомогою контрольно-вимірювальних приладів.
5. Налагодження основного і допоміжного технологічного устаткування.
6. Здавання в ремонт і приймання з ремонту устаткування.

11. ПЛОДООВОВЧІВНИК

1-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує основні роботи з підготовки ґрунту до висівання й садіння сільськогосподарських культур (овочевих, плодових, ягідних, розсади). Підготовляє і вносить у ґрунт органічні та мінеральні добрива. Виконує роботи з вапнування ґрунту. Підготовляє й висіває чи садить овочі, саджанці, сіянці плодово-ягідних культур. Виконує всі роботи з догляду за овочевими чи плодово-ягідними культурами, боротьби з хворобами та шкідниками, підготовки отрутохімікатів для оброблення посівів і насаджень, збирання урожаю, з перероблення

овочів, плодів і ягід та зберігання продукції згідно з діючими стандартами.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи агротехніки і технології овочевих та плодово-ягідних культур, вирощуваних у даній зоні (висівання, садіння, догляд за посівами, насадженнями, збирання урожаю); терміни і техніку виконання робіт з вирощування овочів у відкритому і захищеному ґрунті та плодово-ягідних культур; техніку, способи обрізування плодових культур, формування крон; основні районовані сорти, їх господарську характеристику (урожайність, терміни дозрівання, стійкість проти хвороб тощо); види добрив, способи і терміни їх внесення в ґрунт; види хвороб і шкідників сільськогосподарських культур, вирощуваних у даній зоні, способи боротьби з ними; види отрутохімікатів і правила їх зберігання й використання; діючі стандарти на овочеву і плодово-ягідну продукцію; правила сортування, пакування, транспортування плодово-ягідної та овочевої продукції, способи її перероблення; основи економічної ефективності вирощування культур; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні, кінно-ручні та механізовані роботи з вирощування овочів, плодів, ягід, сіянців, живців та саджанців. Доглядає за посівами овочів та насадженнями плодових дерев і ягідників. Високопродуктивно використовує сільськогосподарську техніку та знаряддя під час обробітку ґрунту, посівних робіт та догляду за посівами і насадженнями, захисту рослин, збирання та реалізації урожаю. Виконує роботи з перероблення овочів, плодів та ягід.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: агротехніку та технологію виконання роботи на живому тяглі, ручних робіт, робіт з обслуговування механізованих агрегатів під час підготовки ґрунту до висівання, садіння, догляду за посівами, насадженнями; техніку, способи обрізування плодових культур, формування крон; насінництво, закладання посівного та садивного матеріалу на зберігання;

стратифікацію, дражування і оброблення насіння бактеріальними добривами та мікроелементами; правила сортування, пакування, транспортування плодово-ягідної та овочевої продукції, способи її перероблення; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією плодоовочівника 1-го розряду – не менше 0,5 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

Роботи на живому тяглі:

1. Керування робочою худобою на польових роботах (ведення за недоуздок).
2. Маркування поля для висівання, садіння.
3. Розбивання поля на ділянки плугом чи підгортальником.
4. Висівання овочевих культур кінною сівалкою.
5. Мульчування ґрунту з транспорту.
6. Підгортання, культивування та розпушування ґрунту в міжряддях.
7. Прорідження сходів у рядках культиватором, підживлення рослин.
8. Підорювання та викопування овочевих, плодкових сіянців, саджанців.

Ручні роботи в насінництві:

1. Очищення і сортування насіння.
2. Закладання посівного і садивного матеріалу для загартування, стратифікації і пророщення.
3. Стратифікація насіння.
4. Повітряно-теплове прогрівання насіння.
5. Дражування й оброблення насіння бактеріальними добривами та мікроелементами, змішування насіння із сипкою масою.
6. Замочування насіння.
7. Промивання насіння в соляному розчині.
8. Маркування поля під висівання й садіння, прокладання посівних борозен та викопування ямок.
9. Висівання, підсівання і загортання насіння.
10. Висаджування насінників овочевих культур.

11. Пікірування розсади і сіянців овочевих, плодкових культур, квітів у ящиках, на стелажах.
12. Садіння й підсаджування розсади.
13. Обрізування коріння й крони саджанців, сіянців, дичок та декоративних кущів перед садінням.
14. Обмочування коріння саджанців, сіянців у гнойово-глиняній бовтанці, рознесення і розкладання біля ямок.
15. Обробка стимуляторами росту живців.
16. Садіння і підсаджування плодово-ягідних культур сіянцями, саджанцями.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Використовує машини та знаряддя для виконання роботи з обробітку ґрунту, висівання, садіння, догляду за посівами і насадженнями овочів, плодів, ягід. Володіє сучасною технологією вирощування овочів та плодів, агротехнічними способами роботи на живому тяглі, ручних робіт, робіт з обслуговування машин і знарядь під час механізованого обробітку ґрунту, висівання й садіння, догляду за посівами та насадженнями, збирання урожаю. Виконує ручні, кінно-ручні та механізовані польові роботи з вирощування овочів і плодів, з перероблення овочів, плодів та ягід.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: агротехніку та технологію виконання робіт на живому тяглі, ручних робіт, робіт з обслуговування механізованих агрегатів під час підготовки ґрунту до сівби й садіння, приготування та змішування органічних і мінеральних добрив, підготовки насіння, садіння й підсаджування розсади, сіянців, саджанців, живців та іншого садивного матеріалу, догляду за посівами і насадженнями; техніку, способи обрізування плодкових культур, формування крон; правила сортування, пакування, транспортування плодово-ягідної та овочевої продукції, способи її перероблення; доробку, зберігання й реалізацію овочів, ягід, плодів; основні напрями підвищення продуктивності праці та поліпшення якості вироблюваної продукції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна

підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації і стаж роботи за професією плодоовочівника 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Нарізування дернового пласта кінним плугом.
2. Нарізування та загортання борозен плугом під час садіння саджанців, сіянців, кореневищ.
3. Оброблення гербіцидами та іншими отрутохімікатами плодових і декоративних культур.
4. Підорювання та виорювання сіянців, саджанців, овочевих кореневищ.
5. Закривання, відкривання та розорювання накривного валу у плодорозсадниках.
6. Висівання овочевих культур кінними сівалками.
7. Садіння та насаджування плодово-ягідних культур сіянцями, саджанцями.
8. Зрізування дичок сіянців на колючку та вічко.
9. Вирізування колючок в однорічних сіянців та в кроні саджанців.
10. Проріджування сходів рослин у рядках.
11. Підгортання, культивування, розпушування ґрунту в міжряддях.

12. РИСІВНИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розбиває площі для нарізування тимчасової зрошувальної мережі. Очищає канали від бур'янів. Відводить талі води з рисової системи. Очищає поле від стерні та бур'яну, просушує і спалює їх. Просушує насіння на повітрі та вигріває його на сонці. Підбирає стебла та волоті полеглого після комбайнів рису. Збирає рис у валки після ручного косіння. Перевертає валки й складає їх у копиці.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: призначення і правила користування ручним інструментом та інвентарем; правила розбивання площ для нарізування тимчасової зрошувальної мережі; правила виконання підготовчих робіт для висівання рису; правила підготовки насіння до сівби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Очищення від бур'янів каналів.
2. Розбивання площі рисового поля для нарізування тимчасової зрошувальної мережі.
3. Очищення від післяжнивних решток поля.
4. Виведення талих вод з рисової системи.
5. Просушування і спалювання бур'янів, післяжнивних решток.
6. Просушування і вигрівання насіння.
7. Підбирання стебел та волотей полеглого рису.
8. Збирання у валки скошеного косою рису, перевертання валків та складання у копиці.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Скошує бур'яни на зрошувальних каналах і згрібає їх у купи. Обкошує канали. Копає ґрунт лопатою і навантажує на транспортні засоби. Поправляє валики після грейдера по сухому і залитому полю. Підсипає схили каналів або валиків по сухому полю. Перекопує ґрунт у кутах чеків. Копає ями для встановлення оголовків. Перекидає землю і трамбує її. Засипає ями з установленими спорудами і трамбує ґрунт. Переносить ґрунт на носилках. Виготовляє шандорки. Змащує гвинтопідіймачі. Витягує труби водовипусків і дільничних каналів. Очищає труби головної споруди. Поправляє хрестовини на валиках після скрепера. Підносить добрива. Підготовляє майданчики на полі для мінеральних добрив. Підносить насіння рису. Прополює посіви рису. Виконує сортове та видове прополювання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: агротехнічні правила догляду за рослинами; правила підготовки до земляних робіт і способи їх виконання; способи очищення труб головної споруди; способи підготовки майданчиків на полі для мінеральних добрив; способи поправлення валиків; правила змащування гвинтопідіймачів; правила поведінки з вантажами, які потребують обережності; правила вивантаження вантажів; назви вантажів і правила їх

укладання; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації і стаж роботи за професією рисівника 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

1. Скошування бур'янів косою в каналах.
2. Поправляння після грейдера валиків.
3. Підсипання схилів каналів або валиків.
4. Перекопування ґрунту, копання ям для встановлення оголовків у кутах чеків.
5. Виготовлення шандорок.
6. Поправляння на валиках після скрепера хрестовини.
7. Змашування гвинтопідіймачів.
8. Очищення труб головної споруди.
9. Піднесення добрив.
10. Піднесення насіння рису.
11. Прополювання у посівах рису бур'янів.
12. Сортове прополювання посівів рису.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Очищає зрошувальні та дренажні канали від мулу і поправляє схили під шаблон. Очищає канали від бур'янів, зрізуючи ґрунт з дамби та дно каналів, розрівнюючи ґрунт на бровці. Виготовляє вивідні борозни. Поправляє бровки валиків тимчасових зрошувачів після нарізування рокопачем; оголовки тимчасових зрошувачів, під'єднуючи їх до розподільних каналів; вивідні борозни після нарізування рокопачем у разі поливання по борознах або по смугах; оголовки вивідних борозен, під'єднуючи їх до тимчасових зрошувачів; оголовки поливних борозен. Виготовляє тимчасові зрошувачі у незручних місцях. Вимощує бутовим каменем дно і схили каналів. Демонтує вимощене дно і схили каналів. Закладає прориви у каналах. Зарівнює й ущільнює землю на дамбах, каналах після підсипання бульдозером. Нарощує підпірні споруди і облицьовує їх цементним розчином. Облицьовує цементним розчином кам'яні відмостки. Укріплює схили біля гідроспоруд з

каменю на цементному розчині. Установлює і знімає гвинтопідіймачі (щити, шпильки). Вставляє трубчасті водовипуски у водовипуски на дільничних каналах. Вставляє залізні хлопавки. Влаштує тимчасові замки та ущільнює їх. Монтує або демонтує щитки-регулятори. Знімає рослинний шар зі схилів каналів. Очищає від мулу та бруду дно каналу. Закладає оголовки, трамбує і підносячи землю. Переносить хрестовини і закидає їх землею. Виготовляє земляні валики на воді. Прокопує рівчачки для відведення і спускання води. Виконує ремонтні роботи на головній споруді, на чекових оголовках. Обкошує зрошувальні й заливні канали, міжчекові валики. Скошує і виносить бур'ян. Розкидає гній по полю. Вносить мінеральні добрива по сухому полю і по воді. Обробляє насіння розчином сірчанокислового амонію. Сіє рис вручну по воді.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи агротехніки вирощування рису; строки і техніку виконання робіт з вирощування рису, а також вимоги до їх якості; способи очищення зрошувальних та дренажних каналів від мулу та бур'яну; види добрив, способи і строки їх внесення в ґрунт; способи виготовлення вивідних борозен; способи поправлення бровок валиків і оголовків тимчасових зрошувачів тощо; правила виготовлення тимчасових зрошувачів та вимощення бутовим каменем дна і схилів каналів; способи закладання проривів у каналах та нарощування підпірних споруд; способи укріплення схилів біля гідроспоруд; порядок встановлення і знімання гвинтопідіймачів; порядок встановлення трубчастих водовипусків; способи влаштування тимчасових замків; порядок монтажу або демонтажу щитків-регуляторів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією рисівника 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Очищення від мулу та бур'яну зрошувальних та дренажних каналів.
2. Прокопування вивідних борозен.
3. Поправлення після нарізування ровокопачем бровок валиків, оголовків, вивідних борозен тимчасових зрошувачів.
4. Поправлення оголовків вивідних, поливних борозен.

5. Виготовлення тимчасових зрошувачів.
6. Вимощування і демонтаж дна та схилів каналів бутовим каменем.
7. Закладання проривів у каналах.
8. Зарівнювання і ущільнення землі на дамбах та каналах після підсипання бульдозером.
9. Нарощування підпірних споруд.
10. Облицювання цементним розчином кам'яних відмостків.
11. Укріплення схилів біля гідроспоруд.
12. Установлення та знімання гвинтопідіймачів.
13. Встановлення трубчастих водовипусків.
14. Улаштування й ущільнення тимчасових замків.
15. Монтаж та демонтаж щитків-регуляторів.
16. Очищення від мулу дна каналу.
17. Перенесення і закидання землею хрестовин.
18. Виготовлення земляних валиків на воді.
19. Прокопування рівчачків для відведення і спускання води.
20. Виконання на головній споруді й чекових оголовках ремонтних робіт.
21. Обкошування зрошувальних і заливних каналів, міжчекових валиків.
22. Скошування і винесення бур'янів.
23. Передпосівна обробка насіння.
24. Сіяння рису вручну по воді.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виготовляє цементний розчин. Ремонтує схили цементним розчином. Укладає чекові оголовки й обштукатурює їх. Ремонтує цегляну кладку. Скошує очерет і бур'ян та виносить їх по воді. Заливає рис і регулює шар води поливальником. Скошує стебла полеглого, дуже полеглого й покрученого рису. Жне рис серпом по воді або по сухому полю і виносить його на валки. Обкошує кути у чеках неполеглого і полеглого рису. Прокошує косою проходи навколо рисових чеків.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: агротехнічні особливості вирощування рису; види хвороб і шкідників рису та засоби боротьби з ними; виконання всіх робіт з догляду за рисом; правила підготовки і способи виконання ремонтних робіт; правила заливання рису та

способи регулювання шару води; правила обробки посівів рису пестицидами; правила експлуатації та обслуговування механізмів; способи виконання робіт із збирання врожаю та зберігання рису; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією рисівника 4-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Виготовлення цементного розчину.
2. Ремонт цементним розчином схилів.
3. Укладення й обштукатурення чекових оголовків.
4. Ремонт цегляної кладки.
5. Скошування очерету і бур'янів.
6. Заливання посівів рису і регулювання шару води поливальником.
7. Скошування стебел полеглого і покрученого рису.
8. Обкошування кутів у чеках неполеглого і полеглого рису.
9. Прокошування косою проходів навколо рисових чеків.

13. РОБІТНИК ПЛОДООВОЧЕВОГО СХОВИЩА

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Розвантажує картоплю, овочі, плоди з вагонів, барж, автомобілів вручну або за допомогою машин і механізмів. Сортує продукцію за термінами зберігання та іншими встановленими ознаками. Зважує і закладає на зберігання плоди, овочі та картоплю. Стежить за станом продукції у процесі зберігання. Провадить обпилення картоплі протирастковим препаратом. Оброблює сховище вапном. Утеплює люки зберігання. Підготовляє плоди, овочі і картоплю до реалізації: перебирає вручну або на машині, зважує, затарує продукцію і відходи, укладає для відправлення. Навантажує продукцію на автомобіль.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: асортимент продукції і правила її зберігання; способи подовження термінів зберігання продукції; правила сортування і фасування продукції; будову і правила експлуатації обслуговуваних механізмів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Розвантаження з вагонів, барж та автомобілів картоплі, овочів, плодів.
2. Утеплення люків зберігання.
3. Обробка вапном сховища.
4. Сортування і ремонт тари.

14. РОЗВІДНИК ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДИ ДЛЯ КОЛЕКЦІЙ

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Розвідує розташування відкритих та прихованих місць проживання тварин і росту рослин, залягання мінералів, гірських порід, а також місць виявлення скам'янілостей для використання їх у колекціях. Визначає можливу кількість об'єктів у знайденому місці й умови їх збирання. Супроводжує збирачів до місць збирання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: назви і характерні особливості будови розвідуваних об'єктів; характерні ознаки місць проживання тварин і росту рослин, місць виявлення скам'янілостей; час появи в природі окремих стадій розвитку тварин і рослин; способи збирання і первинної обробки зібраних об'єктів; правила користування пристроями та інструментами, необхідними під час збирання об'єктів природи для колекцій; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

15. САДІВНИК

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Розроблює за кресленнями та ескізами планування художнього оформлення газонів, клумб і площ, що підлягають озелененню на територіях підприємств і організацій. Підготовляє садивний матеріал. Садить саджанці, живці, сіянці, дерева, кущі, квіткові рослини. Оброблює ґрунт,

вносить мінеральні добрива і підживлює рослини. Обпилує рослини та обприскує їх дезінфікуючими засобами. Викопає садовий матеріал. Копає ямки і засипає їх після висаджування саджанців. Підгортає, розгортає і поливає насадження. Стриже килимові газони, квітники. Виконує формувальне обрізування (підстригання) крони дерев і кущів. Заготовляє, установлює кілки та підв'язує до них рослини. Утеплює й обмазує дерева вапном, змазує прищеплення та місця пошкоджень дерев садовим варом. Збирає і сортує насіння та розсаду. Вирубує і викорчує сухостійні дерева та кущі. Скошує траву на газонах, обрізує борти садових доріжок. Трамбує ґрунт. Прибирає озеленену територію від листя, скошеної трави і сміття. Спалює сміття. Заготовляє дернину і обдернує поверхні. Організовує і веде оранжерейні та парникові господарства. Провітрює й утеплює парники та оранжереї. Прикриває посіви і рослини. Підготовляє ящики, горщики, стелажі і садить у них рослини. Улаштовує, прополує і шарує грядки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи агротехніки і ботаніки; породи дерев, кущів та інших рослин, їх особливості й властивості; агротехнічні правила догляду за рослинами; способи сівби насіння і висаджування розсади; норми і час поливання рослин; способи садіння, пересаджування та прищеплення рослин; види, особливості добрив і дезінфікуючих засобів, способи їх застосування; способи стрижень дерев і кущів; правила обробітку ґрунту та виконання підготовчих робіт для садіння рослин; температурні режими в теплицях, парниках і оранжереях; заходи із запобігання захворюванням рослин; способи боротьби з хворобами рослин; правила користування садово-городнім інструментом та інвентарем; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

16. САДОВОД

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Збирає, виносить та переробляє на мульчу гілки, кору, листя, сучки у садах, розсадниках, ягідниках і суничних плантаціях. Обв'язує від зайців та інших гризунів молоді дерева. Виконує роботи із запобігання морозам, випріванню. Накриває на зиму з улаштуванням каркасів і без них, знімає та розбирає каркаси. Забезпечує робочі місця садивним матеріалом, добривами та інвентарем. Знімає обв'язки з окуліровок і прищеплень, прикопує живці, саджанці та сіянци на зимове зберігання. Протирає штамби перед окуліруванням. Притінює та трамбує сніг у пристовбурних кругах. Садить плодово-ягідні сіянци, живці, саджанці, дички. Виконує формування крон молодих та обрізує плодоносні дерева. Збирає урожай з дерев зерняткових, кісточкових порід та ягід. Сортує плоди і ягоди.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила користування ручним садовим інвентарем під час виконання найпростіших робіт у плодорозсадниках та садах; правила підготовки саджанців до окулірування, прищеплення та їх проведення, прикопування живців, саджанців на зимове зберігання; правила прищипування (пінцирування) пагонів; формування крон молодих й плодоносних дерев, знімання плодів з дерев зерняткових та кісточкових+++++ порід, збирання ягід; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Набирання, піднесення та розкладання сіянцив, саджанців, живців та іншого садивного матеріалу.
2. Обрізування коріння та крони саджанців, сіянцив, дичок та декоративних кущів перед садінням.
3. Перевірка рослин після механізованого садіння.
4. Вирізування пагонів, підрізання верхівок рослин.

5. Вирізування слабких, сухих і зламаних гілок саджанців плодових та ягідних культур.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Насаджує та підсаджує плодово-ягідні, декоративні культури саджанцями. Формує й обрізує кущі ягідників, троянд, декоративних та лікарських рослин. Зрізує дички й сіянці на колочку та вічко. Зав'язує окуліровки й прищеплення із замазуванням садовим варом. Вирізує колочки в однорічок та в кроні саджанців. Обрізує для формування крони одно- та дворічних саджанців. Викопає і насаджує саджанці великорозмірного садивного матеріалу гідробуром. Виконує всі роботи з вирощування садових та лісових культур. Доглядає за насадженнями. Збирає смородину, агрус, малину та інші ягідні культури за допомогою машин. Обслуговує машини та лінії для товарної обробки плодів. Провадить сортування, калібрування, діагональне, шарове і пряморядне укладання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила користування знаряддями та інвентарем на кінно-ручних роботах; способи високопродуктивного використання машин та знарядь, встановлення їх у робоче чи транспортне положення; способи очищення, змащування і регулювання робочих органів; способи ліквідації невеликих несправностей; прогресивні методи технології садівництва і ягідництва; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією садовода 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

1. Оранка суцільна в міжряддях садів і багаторічних насаджень, на великих схилах, землях, покритих кущами.
2. Нарізування і загортання борозен плугом чи підгортальником під час садіння сіянців, саджанців.
3. Завалювання живців під час садіння.
4. Культивування і розпушування ґрунту в міжряддях.
5. Підорювання та виорювання плодових і лісових сіянців та саджанців.
6. Садіння та підсаджування плодово-ягідних саджанців.

7. Формування та обрізування кущів ягідників, декоративних та інших рослин.

8. Викопування саджанців плодкових, декоративних та лісових культур.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Оброблює гербіцидами та іншими отрутохімікатами плодіві, декоративні і лісові культури. Обприскує й обпилує отрутохімікатами та гербіцидами. Прищеплює, окулірує плодіві, декоративні і субтропічні культури в розсадниках та плодоносних садах. Обрізує крону молодих і плодоносних дерев. Заготовляє горіхи та інші плоди деревних і чагарникових порід з дерев висотою понад 5 м. Проводить роботи з введення і освоєння науково обґрунтованої системи землеробства та інтенсифікації садівництва. Організовує виконання заходів з підвищення урожайності садів, раціонального використання мінеральних добрив, пестицидів, регуляторів росту. Впроваджує інтенсивні технології вирощування і збирання плодкових культур.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: агротехніку вирощування плодкових садів; морфологічні та біологічні особливості плодкових рослин; районовані сорти плодкових культур; прогресивні методи технології виробництва, застосування мінеральних і органічних добрив; методи визначення потреби рослин в елементах живлення; систему заходів боротьби з шкідниками та хворобами плодово-ягідних культур; календар робіт у саду; високопродуктивне використання машин та знарядь, найважливіші показники виробничого завдання; норми продуктивності та діючі умови оплати праці; напрями підвищення продуктивності праці та якості вироблюваної продукції; шляхи зниження витрат матеріалів, енергії; основні поняття про собівартість продукції, прибуток та економічні розрахунки; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією садовода 4-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Робота на сівалках, саджалках, розсадо- та лісосадильних машинах під час садіння сіяньців, саджанців і живців.

2. Робота із забирання аміачної води, розчинів хімікатів та внесення їх у ґрунт під час обробки насаджень.
3. Обрізування крони молодих і плодоносних дерев.
4. Прищеплювання та окулірування плодкових культур у розсадниках і плодоносних садах.
5. Обприскування, обпилювання насаджень гербіцидами та отрутохімікатами.

17. ТЮТЮННИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує ручні та нескладні роботи на живому тяглі й обслуговує механізовані агрегати для вирощування тютюну та махорки, польові роботи з висівання та садіння тютюну і махорки та доглядає за ними, ручні роботи із сушіння, сортування, укладання листя тютюну та махорки. Обслуговує механізовані агрегати під час висівання тютюну, сушильно-ферментаційні установки і рами-вагони. Нанизує листя тютюну на шnurки. Промиває листя тютюну, нанизаного на шnurки, спускає листя з них. Відокремлює сухе листя від стебел.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи агротехніки та технологію робіт на живому тяглі та агрегатах; способи польових робіт з вирощування тютюну й махорки; агротехніку і технологію розкладання листя на транспортерах у випадку вогняного сушіння та переміщення листя тютюну в сушарках; районовані сорти махорки й тютюну; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Заправління сівалок та саджалок насінням і мінеральними добривами.
2. Розкладання листя на транспортері у випадку вогняного сушіння на сушильно-ферментаційній установці.
3. Переміщення у сараї й сушарці сушильних рам-вагонів з листям тютюну.
4. Боронування, шлейфування.

5. Розпушення ґрунтової шкірки кінною (ротаційною) мотигою.
6. Коткування.
7. Укладання тютюну в стоси і перекладання їх.
8. Нанизування листя тютюну на шнурки, промивання листя тютюну, нанизаного на шнурки.
9. Підвішування рослин тютюну в сушильному сараї.
10. В'язання гаванок і гірлянд тютюну й махорки, наколювання на глиці махорки, їх підвішування та знімання.
11. Спускання листу з шнурків, відділення сухих листів тютюну від стебел.
12. В'язання розсортованої махорки в сніпки.
13. Упаковування тютюну й махорки різними способами.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує ручні, кінно-ручні та механізовані польові роботи з вирощування тютюну й махорки. Високопродуктивно використовує машини та знаряддя на живому тяглі, а також механізовані агрегати для обробітку ґрунту, сівби, догляду за посівами, збирання та доробки тютюну. Володіє сучасною технологією й агротехнікою вирощування тютюну та махорки. Підвищує продуктивність праці, якість продукції. Додержує вимог споживача до якості та стандартів продукції.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: сучасну агротехніку і технологію виробництва тютюну; машини та механізовані агрегати для виконання робіт з вирощування і доробки тютюну, їх регулювання, налагодження та прості ремонти; систему добрив; основи землеробства; вимоги споживача до якості продукції; діючі державні стандарти; сорти тютюну та махорки; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією тютюнника 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБИТ:

1. Обслуговування машин для подрібнення мінеральних добрив.

2. Завантаження літаків мінеральними добривами.
3. Внесення мінеральних добрив кінною туковою сівалкою.
4. Розвезення гною кіньми по полю з розкиданням.
5. Букетування (прорідження) сходів у рядках кінним культиватором, підживлення рослин.
6. Збирання тютюну й махорки вручну.
7. Томління листя тютюну й махорки.
8. Пластування (розрізування) стебел махорки.
9. Сушіння тютюну в сушарках і зволоження його.
10. Сорткування тютюну та махорки за товарними сортами.
11. Перебирання і просіювання потерті тютюну.

18. ФЕРМЕР

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює виробничу та комерційну діяльність у фермерському господарстві. Впроваджує передові технології виробництва сільськогосподарської продукції. Проводить роботу, спрямовану на зростання продуктивності господарства. Раціонально використовує землю, сільськогосподарські машини, знаряддя, механізми та інші засоби господарювання. Додержує норми чинного земельного законодавства, вимоги державних стандартів до якості продукції.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: чинне аграрне законодавство; сучасну технологію виробництва сільськогосподарської продукції; основні принципи виконання механізованих, кінно-ручних та ручних робіт у виробництві сільськогосподарської продукції; будову і правила експлуатації тракторів, призначення та принципи роботи технічних засобів для виробництва сільськогосподарської продукції; основи ринкової економіки; ціни та ціноутворення; попит на продукцію та вимоги споживачів до якості продукції; діючі державні стандарти; нормування та оплату праці; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки; правила охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта (кваліфікований робітник). Перепідготовка та стаж

роботи за технологічно суміжними сільськогосподарськими професіями 4-го або 5-го розряду – не менше 1 року.

19. ХМЕЛЯР

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи на живому тяглі з підготовки ґрунту до садіння хмелю (боронування, шлейфування, коткування, планування ділянок під садіння), складування і перекидання гною, компостів, мінеральних добрив та вапна, вкопування стовпів під час влаштування шпалер та їх знімання у хмільниках. Вручну підправляє верхівки хмелю, заводить їх на підпорки та підвішує впалі рослини, підв'язує до шпалер, кілець. Вивільнює та змотує підвісний дріт. Обрізує хміль, зрізує його, збирає головки, шишки із затарюванням.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію робіт на живому тяглі з підготовки ґрунту до садіння хмелю; агротехніку та технологію ручних робіт з догляду за насадженнями хмелю, збиральних робіт та підготовки хмільників до зимівлі; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні, кінно-ручні та механізовані польові роботи з вирощування хмелю. Володіє агротехнічними способами роботи на живому тяглі, ручних та механізованих робіт на обробітку ґрунту, садінні і догляді за насадженнями хмелю, боротьбі з шкідниками, хворобами та бур'янами. Садить і підсаджує хміль. Виконує роботи із збереження хмелю від приморозків. Рамує, збирає, пресує і пакує хміль вручну та гідропресами. Підвищує продуктивність праці та якість продукції, додержує вимог споживача до якості та державних стандартів хмелю.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: агротехніку і технологію виконання робіт на живому тяглі, ручних робіт та робіт з обслуговування механізованих агрегатів для обробітку ґрунту, внесення мінеральних та органічних добрив, виготовленні компостів; способи садіння й підсаджування хмелю, збирання врожаю та збереження хмільників; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією хмеляра 2-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Внесення мінеральних добрив туковою сівалкою.
2. Розвезення гною по полю з розкиданням.
3. Маркування поля під садіння.
4. Планування поля на ділянки плугом.
5. Планування ділянки всередині плантації під садіння.
6. Встановлення шпалер.
7. Садіння й підсаджування хмелю.
8. Рамування (видалення зайвих пагонів) хмелю.
9. Скидання підтримок із стеблами хмелю.
10. Обривання та сортування хмелю.
11. Пресування та пакування хмелю вручну.
12. Пресування і пакування хмелю гідропресом
13. Навішування, прикріплення та натягування дроту і тяжів по стовпах шпалери.
14. Ремонт шпалери.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Високопродуктивно використовує машини, знаряддя й агрегати для виконання кінно-ручних і механізованих робіт із садіння та підсаджування хмелю саджанцями, внесення в ґрунт органо-мінеральних сумішей, органічних й мінеральних добрив, захисту рослин від хвороб, шкідників та бур'янів. Провадить повітряне сушіння зібраних

шишок хмелю. Володіє сучасною технологією та агротехнікою виробництва хмелю, методами підвищення продуктивності праці, якості продукції.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: сучасну агротехніку та технологію виробництва хмелю; знаряддя для виконання складних робіт з вирощування хмелю, їх регулювання, налагодження та усунення дефектів і несправностей; землеробство; методи захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів; систему добрив, збереження та підвищення родючості ґрунту; вимоги споживача до якості продукції; чинне земельне законодавство; основи ринкової економіки; оплати, нормування та організації праці; державні стандарти; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією хмеляря 3-го розряду – не менше 1 року.

ПРИКЛАДИ РОБІТ:

1. Садіння і підсаджування хмелю саджанцями.
2. Обробка гербіцидами та отрутохімікатами.
3. Повітряне сушіння шишок хмелю.
4. Обкурювання хмелю сірчаним ангідридом, який утворюється внаслідок спалювання сірки (сульфітація).

20. МАШИНІСТ-ОПЕРАТОР ДОЩУВАЛЬНИХ МАШИН ТА АГРЕГАТІВ

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Забезпечує полив сільськогосподарських культур дощувальними машинами вітчизняного та іноземного виробництва з фронтальним або круговим поливом із закритої напірної або відкритої зрошувальної мережі. Задає режим роботи машин за допомогою автоматичної системи, забезпечує розрахункову норму поливу за один прохід агрегату. Запобігає виникненню гідравлічного удару під час увімкнення та вимкнення дощувальних машин. Проводить технічне обслуговування і ремонт дощувальних машин та агрегатів. Регулює подання води з відкритої зрошувальної мережі

згідно з технічною характеристикою дощувальних машин і агрегатів, що запобігає перезволоженню, заболоченню, засоленню ґрунту. Запобігає витратам води на скид, витікання та фільтрування. Контролює якість поливу. Збирає та обробляє дані з метеорологічної станції. Готує дощувальні машини та агрегати до зимового зберігання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: режими зрошення і норми поливу сільськогосподарських культур; будову, принцип роботи та правила експлуатації сучасних дощувальних машин і агрегатів, які обслуговує; можливі несправності сучасних дощувальних машин і агрегатів, приладів, апаратури та способи їх усунення; призначення й принципи роботи насосних станцій і метеостанцій, датчиків вологості ґрунту; особливості поливу сільськогосподарських культур із застосуванням мінеральних добрив; заходи боротьби з перезволоженням, заболоченням і засоленням ґрунтів; основи електротехніки, гідравліки; законодавство про працю; слюсарну справу; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта, або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Забезпечує полив сільськогосподарських культур системами краплинного зрошення за допомогою насосних та фільтраційних станцій із закритої напірної або відкритої зрошувальної мережі. Задає режим роботи системам краплинного зрошення за допомогою автоматичної системи, забезпечує розрахункову норму поливу. Запобігає гідравлічному удару під час увімкнення та вимкнення насосних станцій. Контролює і знімає показання витрат води. Проводить технічне обслуговування та ремонт систем краплинного зрошення. Регулює подання води з відкритої зрошувальної мережі згідно з технічною характеристикою системи краплинного зрошення, що запобігає перезволоженню, заболоченню, засоленню ґрунту. Проводить удобрювальні поливи – фертигацію (внесення добрив з поливною водою). Запобігає витратам води на скид, витікання та

фільтрування. Контролює якість поливу. Готує системи краплинного зрошення до зимового зберігання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: режими зрошення та норми поливу сільськогосподарських культур; будову, принцип роботи і правила експлуатації систем краплинного зрошення, які обслуговує; можливі несправності систем краплинного зрошення, приладів, апаратури та способи їх усунення; призначення й принцип роботи насосних і фільтраційних станцій, датчиків вологості ґрунту; особливості зрошення сільськогосподарських культур з одночасним застосуванням мінеральних добрив; основи електротехніки, гідравліки; законодавство про працю; слюсарну справу; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією машиніста-оператора дощувальних машин та агрегатів 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Забезпечує полив сільськогосподарських культур шлангобарабанними дощувальними машинами вітчизняного та іноземного виробництва і системами краплинного зрошення в садівництві та в овочівництві відкритого ґрунту із закритої напірної або відкритої зрошувальної мережі. Задає режим роботи машин вручну або за допомогою автоматичної системи, забезпечує розрахункову норму поливу за один прохід агрегату. Запобігає виникненню гідравлічного удару під час увімкнення та вимкнення дощувальних машин. Проводить технічне обслуговування та ремонт дощувальних машин і агрегатів та систем краплинного зрошення у садівництві та в овочівництві відкритого ґрунту. Збирає та обробляє дані з метеорологічної станції і здійснює моніторинг вологості ґрунту інструментальними методами. Проводить регулювання подачі води з відкритої зрошувальної мережі згідно з технічною характеристикою дощувальних машин і агрегатів, систем краплинного зрошення, що запобігає перезволоженню, заболоченню, засоленню ґрунту. Проводить удобрювальні поливи

– фертигацію (внесення добрив з поливною водою). Запобігає витратам води на скид, витікання та фільтрування. Контролює якість поливу. Готує дощувальні машини та агрегати і системи краплинного зрошення до зимового зберігання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: режими зрошення та норми поливу сільськогосподарських культур; будову, принцип роботи та правила експлуатації дощувальних машин і агрегатів, систем краплинного зрошення, які використовують у садівництві та в овочівництві відкритого ґрунту; їх конструктивні особливості будови та параметри; можливі несправності дощувальних машин і агрегатів, систем краплинного зрошення, приладів, апаратури та способи їх усунення; призначення та принципи роботи насосних станцій і метеостанцій, датчиків вологості ґрунту; особливості поливу сільськогосподарських культур із застосуванням мінеральних добрив; заходи боротьби з перезволоженням, заболоченням і засоленням ґрунтів; основи електротехніки, гідравліки; законодавство про працю; слюсарну справу; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією машиніста-оператора дощувальних машин та агрегатів 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Забезпечує полив сільськогосподарських культур стаціонарними та синхронно-імпульсивними дощувальними системами за допомогою трубопроводів і насосних станцій із закритої напірної або відкритої зрошувальної мережі. Задає режим роботи стаціонарної та синхронно-імпульсивної дощувальної системи за допомогою автоматичної системи, забезпечує розрахункову норму поливу. Запобігає гідравлічному удару під час увімкнення та вимкнення насосної станції. Контролює та знімає показання витрат води. Проводить технічне обслуговування та ремонт дощувальної системи. Регулює подання води з відкритої зрошувальної мережі згідно з технічною характеристикою стаціонарної та синхронно-імпульсивної дощувальної системи, що запобігає перезволоженню,

заболоченню, засоленню ґрунту. Проводить удобрювальні поливи – фертигацію (внесення добрив з поливною водою). Запобігає витратам води на скид, витікання та фільтрування. Контролює якість поливу. Готує дощувальні системи до зимового зберігання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: режими зрошення і норми поливу сільськогосподарських культур; будову, принцип роботи та правила експлуатації стаціонарних і синхронно-імпульсивних дощувальних систем, які обслуговує; можливі несправності дощувальних систем, приладів, апаратури та способи їх усунення; призначення та принципи роботи насосних і фільтраційних станцій, датчиків вологості ґрунту і метеостанцій; особливості поливу сільськогосподарських культур із застосуванням мінеральних добрив; основи електротехніки, гідравліки; законодавство про працю; слюсарну справу; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією машиніста-оператора дощувальних машин та агрегатів 5-го розряду – не менше 1 року.

ТВАРИННИЦТВО

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

КЕРІВНИКИ

1. ГОЛОВНИЙ ЗООТЕХНІК

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво галуззю тваринництва. Організовує розробку і здійснення заходів з інтенсифікації виробництва, переведення його на промислову основу, ефективного використання основних засобів виробництва, трудових і матеріальних ресурсів, підвищення продуктивності худоби і птиці, зниження собівартості продукції, зростання продуктивності праці та рентабельності тваринництва. Забезпечує розробку і впровадження зоотехнічних та організаційно-економічних заходів, спрямованих на поліпшення використання тварин та птиці, тваринницьких приміщень. Бере участь у розробці перспективних і річних планів розвитку господарства та завдань підрозділів, планує рух поголів'я, його відтворення і вирощування молодняку. Проводить роботу зі створення міцної кормової бази, забезпечення тваринництва засобами механізації та автоматизації, обладнаними приміщеннями для худоби і птиці, ремонтними матеріалами, спецодягом, тарою тощо. Організовує розміщення худоби по фермах і в приміщеннях, зимівлю худоби, її літнє утримання та випасання, приймання кормів від підрозділів рослинництва, визначення їх якості та кількості. Забезпечує збереження кормів, підготовку їх до згодовування. Веде контроль за кількістю та якістю продукції, повноцінною годівлею і правильним утриманням худоби та птиці, своєчасною заготівлею, збереженням і використанням кормів, засобами механізації, затратами праці, матеріалів та коштів у галузі. Організовує племінну роботу, спрямовану на поліпшення породних якостей і продуктивності худоби та птиці, бере участь у складанні та проведенні ветеринарно-профілактичних та лікувальних заходів. Бере участь у

розгляді та виборі проектів будівництва виробничих споруд для галузі і в роботах приймальних комісій з введення їх в експлуатацію. Забезпечує розробку і впровадження заходів з наукової організації праці, атестації і раціоналізації робочих місць, обґрунтованих норм праці з обслуговування худоби та птиці, досягнень науки і передового досвіду, положень про оплату і стимулювання праці. Організовує ведення обліку, своєчасне складання звітів з тваринництва. Складає розпорядок дня, раціони годівлі і баланси кормів. Перевіряє і підписує документи з руху тварин, витрати кормів, молока тощо. Бере участь в організації підготовки і підвищенні кваліфікації кадрів. Координує роботу тваринницьких відділень, ферм, керує зоотехнічним персоналом. Контролює дотримання працівниками тваринництва виробничої та трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки. Забезпечує виконання законодавства з охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; технологію виробництва; племінну справу; анатомію, фізіологію, біологічні особливості різних видів свійських тварин, наукові основи їх утримання і годівлі; досягнення науки, передові технології, вітчизняний і зарубіжний досвід з питань зоотехнії; основи ринкової економіки, організації виробництва, праці й управління; діючі положення з оплати і нормування праці; організацію збуту продукції; стандарти на продукцію тваринництва; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; трудове законодавство; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж зоотехнічної роботи – не менше 2 років.

2. ЗАВДУВАЧ ВІВАРІЮ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Організовує роботу віварію з утримання, годівлі і догляду за тваринами-продуцентами і донорами у виробництві сироваток, ендокринних препаратів, антибіотиків та інших препаратів біосинтезу. Контролює дотримання правил підготовки до операцій інструментів, тварин-продуцентів і приміщень; умови стерильної роботи; правила виконання імунізацій, кровопускань, тотальних кровопускань; правила утримання й годівлі тварин-продуцентів і донорів та догляду за ними після імунізацій і кровопускань. Здійснює контроль за своєчасним прибиранням кліток, стаєнь, стійл тощо. Стежить за виконанням зоогігієнічних і ветеринарних правил під час утримання, годівлі тварин та догляду за ними. Організовує проведення дезінфекції і дератизації приміщень віварію. Контролює раціони годівлі тварин, виконання планів заготівлі і правил зберігання кормів. Забезпечує технічну справність приміщень, устаткування, інвентарю та їх своєчасний ремонт. Виконує розрахунки і складає заявки на придбання устаткування, ремонтних матеріалів, приладів, інструментів, тари тощо. Бере участь у складанні дефектних відомостей і заявок на поточний і капітальний ремонт приміщень, контролює та приймає ремонтні роботи. Забезпечує правильне ведення встановленого обліку і звітності. Постійно підвищує свою ділову кваліфікацію, організовує навчання кадрів. Забезпечує утримання віварію у чистоті і порядку. Контролює дотримання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; Закон України «Про ветеринарну медицину», нормативні документи в галузі ветеринарної медицини; зоогігієнічні і ветеринарні правила утримання тварин; правила застосування лікувальних і дезінфікуючих засобів; досягнення науки і передовий досвід у галузі ветеринарної медицини; основи ринкової економіки, організації виробництва, праці й управління; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм

та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Стаж роботи за суміжною професією – не менше 1 року.

3. ЗАВДУВАЧ КУХНІ (ДЛЯ ТВАРИН, МОЛОЧНОЇ)

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботу кухні і забезпечує виконання завдань із своєчасного приготування й доведення до ферм кормосумішей (замінника незбираного молока) високої якості згідно з встановленими раціонами і технологією приготування. Вносить пропозиції з розробки і здійснення заходів з підвищення поживної цінності і приготування кормосумішей (замінника незбираного молока). Бере участь у розробці пропозицій та розгляді проектів будівництва, реконструкції, ремонту і технічного обслуговування кухні. Приймає технологічне устаткування, механізми і приміщення кухні, що здаються в експлуатацію, після монтажу або ремонту. Складає і подає у відповідні служби господарства заявки і розрахунки потреб кормів, кормових добавок, техніки, устаткування тощо для роботи кухні. Здійснює контроль за технічно правильною експлуатацією приміщень, устаткування, механізмів та інших засобів кухні, виконує графіки їх профілактичного обслуговування і ремонту. Контролює якість сировини і ступінь помелу компонентів, що використовуються в кухні для різних статевих-вікових груп тварин; якість комбікормів, які надходять; виконання завдань і дотримання лімітів витрат по кухні; правильне ведення обліку використання компонентів для приготування кормосумішей; виробничу і трудову дисципліну працівників кухні. Своєчасно оформлює заявки на ремонтні роботи і контролює строки та якість їх виконання. Аналізує виконання встановлених завдань з приготування кормосумішей. Веде встановлену документацію і звітність. Забезпечує працівників кухні необхідним спецодягом, інвентарем, мийними й іншими матеріалами за встановленими нормами, оформляє і подає в бухгалтерію акти на їх списання. Стежить за справним станом освітлення, систем опалення, водопостачання, вентиляції тощо. Постійно підвищує свою ділову кваліфікацію,

організовує навчання працівників. Контролює дотримання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; технологічний процес приготування та правила згодовування кормосумішей, комбікормів, заміників незбираного молока, преміксів; положення, стандарти та інструмент з виробництва та контролю за якістю кормосумішей (замінника незбираного молока); особливості підготовки кормів для різних видів і статево-вікових груп тварин; класифікацію, характеристику, поживність та види кормів, їх перетравлюваність і значення для організму тварини; значення різних добавок; потребу тварин у протеїні, вітамінах і мінеральних речовинах; кормові раціони та порядок їх складання для тварин; норми годівлі тварин різних статево-вікових груп; способи визначення якості кормів; основи гігієни годівлі і приготування кормів; будову і правила експлуатації кормоприготувальних машин, агрегатів, дозувальних установок та інших засобів механізації виробничих процесів з приготування кормів; науково обгрунтовані основи годівлі тварин; основи ринкової економіки, організації виробництва, праці і управління; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за суміжною професією – не менше 2 років.

4. ЗАВІДУВАЧ СКОТОБАЗИ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує виробничо-господарською діяльністю скотобази. Бере участь у розробці планів закупівлі худоби від сільськогосподарських підприємств різних форм власності. Забезпечує приймання і визначення вгодованості худоби згідно з вимогами стандартів. Дотримується правил передзабійного утримання худоби, правильних і своєчасних

розрахунків за худобу з підприємствами. Вирішує спірні питання між здавальниками і приймальниками худоби. Розроблює й організовує виконання заходів щодо своєчасної та якісної підготовки матеріально-технічних засобів скотобазы до приймання худоби від підприємств. Забезпечує на базі необхідний рівень санітарії, гігієни і естетики праці, чітке ведення обліку та звітності. Організовує роботу зі створення необхідних санітарно-побутових умов працівникам скотобазы і здавальникам худоби. Добирає й розставляє кадри, провадить з ними виховну роботу. Керує працівниками скотобазы. Забезпечує збереження власності скотобазы. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, які визначають діяльність скотобазы; технічні вимоги до утримання худоби; діючі державні стандарти і технічні умови на худобу; кондиції худоби; порядок вирішення спірних питань під час визначення вгодованості худоби; передовий вітчизняний і зарубіжний досвід у галузі передзабійного утримання худоби; діючі положення з оплати праці і матеріального стимулювання; економіку й організацію виробництва; трудове законодавство; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи на посадах керівників нижчого рівня – не менше 2 років.

5. КЕРУЮЧИЙ ФЕРМОЮ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Керує виробничо-господарською діяльністю ферми. Бере участь у розробці завдань з виробництва та продажу сільськогосподарської продукції і забезпечує їх виконання. Забезпечує проведення заходів з

інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, ефективного використання трудових і матеріальних ресурсів, техніки, виробничих приміщень та інших засобів виробництва, раціонального використання й охорони земельного фонду. Організовує впровадження інтенсивних технологій виробництва у галузі тваринництва, передових способів вирощування продуктивних порід худоби, підвищення продуктивності праці і зниження собівартості продукції. Забезпечує механізацію виробничих процесів, виявлення і використання резервів підвищення продуктивності праці, розвиток раціоналізації і винахідництва. Організовує впровадження заходів з поліпшення організації праці, підвищення її ефективності, скорочення затрат ручної праці. Домагається економії трудових і матеріальних ресурсів на виробництво одиниці продукції. Забезпечує впровадження науково обґрунтованих норм продуктивності, ефективного застосування діючого положення з оплати праці. Організовує облік і складання встановленої звітності з виробничої діяльності ферми. Бере участь в організації підготовки і підвищення кваліфікації кадрів. Забезпечує виконання законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Добирає й розставляє кадри, провадить з ними виховну роботу. Контролює дотримання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; анатомію, фізіологію, розведення і годівлю тварин; технологію сільськогосподарського виробництва, досягнення науки і передовий досвід галузі; економічні методи управління в умовах господарської самостійності; діючі положення з оплати праці та її нормування; ціни і стандарти на сільськогосподарську продукцію; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби; трудове законодавство; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Післядипломна освіта

в галузі управління. Стаж роботи за суміжною професією – не менше 2 років.

6. НАЧАЛЬНИК СКОТОПРОГІННОГО ТРАКТУ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Керує роботою скотопрогінного тракту. Перевіряє справність платформ і помостів для розвантаження худоби, надійність огорожі на шляху переганяння худоби, загонів та ізольованих проходів для працівників, справність засувів на воротах і дверцях загонів, візків, ковшів та підвісних доріг (за їх наявності), напувалок, тари для кормів. Розподіляє робочу силу, корми та інші матеріально-технічні ресурси. Забезпечує необхідні умови роботи скотопрогінного тракту під час підганяння худоби від місця розвантаження чи приймання з пасовища; переганяння її під час сортування; руху худоби на ваги і з них; розташування тварин у загонах. Бере участь у складанні графіків здавання-приймання худоби і планів витрат кормів. Контролює своєчасне підвезення кормів і правильний їх розподіл між групами тварин згідно з установленими раціонами. Організовує періодичні дезінфекції приміщень для передзабійного утримання худоби, а також після проходження партії хворої худоби. Контролює своєчасне прибирання приміщень. Забезпечує очищення, миття, дезінфекцію автотранспорту та вагонів після розвантаження худоби. Виконує розрахунки і складає заявки на придбання устаткування, ремонтних матеріалів, інструменту, тари. Бере участь у складанні дефектних відомостей і заявок на поточні та капітальні ремонти приміщень, загонів, проходів. Контролює і приймає ремонтні роботи. Забезпечує ведення встановленої звітності, складає і своєчасно подає затверджену звітність про роботу підрозділу. Аналізує виконання планів руху поголів'я, виконання завдань, використання виробничих потужностей скотопрогінного тракту і збалансованість кормів. Проводить виховну роботу серед працівників скотопрогінного тракту, своєчасно розглядає пропозиції і зауваження, приймає рішення самостійно або разом із завідувачем скотобази. Контролює дотримання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу, які визначають діяльність скотопротінного тракту; діючі на виробництві стандарти, технічні умови на худобу; раціони годівлі і види кормів; санітарно-гігієнічні норми утримання території; порядок вирішення суперечностей під час визначення вгодованості худоби; порядок ведення обліку тварин, кормів, устаткування, інвентарю; досвід передових вітчизняних і зарубіжних підприємств у галузі передзабійного утримання худоби; діючі положення з оплати праці і матеріального стимулювання; економіку й організацію виробництва; трудове законодавство; основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (бакалавр). Післядипломна освіта в галузі управління. Стаж роботи за суміжною професією – не менше 2 років.

ПРОФЕСІОНАЛИ

1. ЗООТЕХНІК

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Проводить зоотехнічну роботу на фермах, забезпечуючи підвищення продуктивності тварин, зростання виробництва продуктів тваринництва та підвищення їх якості з найменшими затратами праці і засобів. Бере участь у розробці поточних і перспективних планів та завдань щодо тваринництва і забезпечує їх здійснення. Виконує заходи, передбачені планом племінної роботи. Організовує раціональне використання кормів і пасовищ, кормової бази. Забезпечує впровадження на фермах прогресивних методів утримання, годівлі та догляду за поголів'ям тварин, прогресивних систем оплати праці. Веде роботу з підвищення продуктивності тварин. Забезпечує ефективне використання устаткування, приміщень та інших фондів. Бере участь у розробці та впровадженні досконалішої технології виробництва продукції тваринництва, науково обгрунтованих норм обслуговування. Забезпечує ефективне застосування діючих норм з оплати праці, веде технічну документацію, організовує облік та складання встановленої звітності із зоотехнії. Проводить роботу з підвищення кваліфікації кадрів. Контролює дотримання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; анатомію, фізіологію, розведення, гігієну і годівлю тварин; основи ветеринарної медицини; досягнення науки і передовий досвід у галузі тваринництва; технологію виробництва продукції тваринництва; економіку, організацію виробництва, праці й управління; системи оплати праці; державні стандарти на продукцію тваринництва; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний зоотехнік: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка I категорії – не менше 2 років.

Зоотехнік I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка II категорії – не менше 2 років.

Зоотехнік II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка – не менше 1 року.

Зоотехнік другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

2. ЗООТЕХНІК З КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Контролює додержання технології виробництва та якість тваринницької продукції. Впроваджує у виробництво досягнення науки, передовий вітчизняний та зарубіжний досвід. Бере участь у розробці і впровадженні комплексної системи управління якістю праці та продукції. Визначає відповідність продукції вимогам державних стандартів. Бере участь в атестації якості продукції під час її реалізації. Організовує технологічний процес з метою збільшення кількості та поліпшення якості продукції. Контролює додержання технології забою тварин і таврування м'яса, а також строки й графіки реалізації продукції на заготівельних пунктах. У спірних випадках вимагає проведення спеціальної експертизи і одержання висновку державної інспекції з якості. Бере участь у визначенні забійної маси і категорії тварин, що здають на м'ясокомбінат. Контролює додержання працівниками правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань

агропромислового комплексу; анатомію, фізіологію розведення тварин та птиці; вимоги, умови і стандарти на продукцію, особливості годівлі та утримання тварин; методи і техніку оцінки якості продукції; технологію, економіку та організацію виробництва; діючі положення з оплати праці; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний зоотехнік з контролю якості продукції: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка з контролю якості продукції I категорії – не менше 2 років.

Зоотехнік з контролю якості продукції I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка з контролю якості продукції II категорії – не менше 2 років.

Зоотехнік з контролю якості продукції II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка з контролю якості продукції – не менше 1 року

Зоотехнік з контролю якості продукції: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

3. ЗООТЕХНІК З ПЛЕМІННОЇ СПРАВИ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Проводить селекційно-племінну роботу з поліпшення племінних і продуктивних якостей худоби та птиці, вирощування племінного молодняка. Добирає і відбирає тварин для поліпшення породних якостей. Забезпечує підвищення рівня селекційно-племінної роботи і виконання планів з відтворення стада та реалізації племінного поголів'я. Проводить бонітування тварин і визначає їх виробниче призначення. Складає проекти перспективних та річних планів селекційної роботи. Бере участь у розробці планів ветеринарно-санітарних та

профілактичних заходів і контролює їх виконання. Вживає заходів щодо інтенсифікації тваринництва, поліпшення відтворення стада та збільшення виходу молодняка тварин на основі впровадження досягнень науки і передового досвіду, наукової організації праці та науково обґрунтованих норм продуктивності. Забезпечує ведення зоотехнічної документації з племінної справи, готує документи для вписування тварин у Державні племінні книги. Бере участь в атестації і раціоналізації робочих місць, у роботі з підвищення кваліфікації працівників, зайнятих у тваринництві. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; анатомію, фізіологію, годівлю та розведення тварин; досягнення науки та передовий досвід у галузі племінної справи; основи технології виробництва продукції; вимоги до племінних тварин і птиці; діючі стандарти на продукцію тваринництва й племінну худобу; основи ринкової економіки; організацію виробництва, праці та управління; чинне законодавство з охорони навколишнього природного середовища; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний зоотехнік з племінної справи: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка з племінної справи I категорії – не менше 2 років.

Зоотехнік з племінної справи I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка з племінної справи II категорії – не менше 2 років.

Зоотехнік з племінної справи II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки

(магістр, бакалавр). Підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка з племінної справи – не менше 1 року.

Зоотехнік з племінної справи: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

4. ІНЖЕНЕР-ТЕХНОЛОГ З ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво галуззю і селекцію тварин, забезпечує технологію і організацію виробництва та переробки тваринницької продукції. Визначає взаємозв'язок селекційних і технологічних рішень, враховує відповідність біологічних особливостей організму тварин індустріальним умовам виробництва. Вибирає та впроваджує ефективні енерго- та ресурсозберігаючі технології. Ефективно використовує основні засоби виробництва, трудові і матеріальні ресурси. Забезпечує підвищення продуктивності тварин, зниження собівартості продукції, зростання продуктивності праці та рентабельності тваринництва. Вирішує інженерні завдання з проектування, будівництва, експлуатації об'єктів тваринництва і переробки продукції, використовуючи персональні електронно-обчислювальні машини. Обґрунтовує доцільність ведення тваринництва за умов ринкової економіки. Моделює технологічні процеси виробництва і переробки запланованої кількості продукції. Бере участь у розробленні програм розвитку господарства та складанні бізнес-плану з тваринництва. Запроваджує сучасні технології заготівлі, зберігання і підготовки кормів до згодовування, розробляє рецепти повнораціонних комбікормів, кормосумішок на основі деталізованих норм годівлі. Контролює повноцінність годівлі, режими і техніку згодовування кормів тваринам. Забезпечує тваринництво засобами комплексної механізації та автоматизації, розраховує необхідні виробничі потужності та завантаження механізмів і устаткування. Організовує зимівлю худоби, її літнє утримання і випасання. Контролює кількість та якість продукції, її надходження на переробні підприємства. Визначає відповідність виробленого продукту стандартам і вимогам, затрати праці, матеріалів та коштів у галузі. Організовує

племінну роботу, спрямовує її на створення тварин бажаного типу, які добре пристосовані до умов інтенсивного виробництва. Вивчає і впроваджує новітні селекційні програми розведення тварин, ефективні методи та технології відтворення племінних ресурсів, науково-технічні досягнення з питань генетики і селекції. Організовує ведення племінного обліку та документації в обсязі, встановленому нормативними документами. Надає консультативну допомогу з питань селекції, систем годівлі й утримання тварин селянським (фермерським) господарствам. Бере участь у складанні та проведенні ветеринарно-профілактичних та лікувальних заходів. Забезпечує розроблення і впровадження заходів з наукової організації праці, атестації і раціоналізації робочих місць, положень про оплату та стимулювання праці. Забезпечує виконання законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Контролює додержання працівниками тваринництва виробничої та трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативні й правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу і галузі тваринництва; будову та функції органів, систем органів сільськогосподарських тварин, їх біологічні особливості; основні закони успадкування господарсько-корисних ознак, походження, закономірності онтогенезу; племінну справу; способи здійснення генетико-математичного аналізу результатів селекції; технологію виробництва і переробки продукції тваринництва; енерго- та ресурсозберігаючі екологічно безпечні технології виробництва тваринницької продукції; сучасні методи економічного аналізу та прогнозування ефективності роботи сільськогосподарських підприємств; наукові основи сільськогосподарських тварин; досягнення науки, вітчизняний та світовий досвід з питань технології виробництва і переробки продукції тваринництва; основи ринкової економіки, складання бізнес-плану, економічні закони взаємовідносин між суб'єктами підприємництва в країні та на міжнародному рівні; діючі положення з оплати і нормування праці, організацію збуту продукції; стандарти на продукцію тваринництва; правила експлуатації і можливості застосування персональних електронно-обчислювальних машин у зоотехнічній

роботі; трудове законодавство; утримання і годівлю тварин; основи профілактики хвороб і отруєнь; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний інженер-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-технолога з виробництва та переробки продукції тваринництва I категорії – не менше 2 років.

Інженер-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-технолога з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії – не менше 2 років.

Інженер-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді інженера-технолога з виробництва та переробки продукції тваринництва – не менше 1 року.

Інженер-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації.. Без вимог до стажу роботи.

5. ТЕХНОЛОГ-ДОСЛІДНИК З ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Досліджує і впроваджує у практику виробництва та переробки тваринницької продукції новітні безвідхідні технології. Забезпечує експлуатацію існуючих і проектує нові сучасні ферми, тваринницькі та переробні об'єкти, впроваджує автоматизовані технології у тваринництво. Вивчає передовий вітчизняний і світовий досвід з технології виробництва

й переробки тваринницької продукції, розробляє та ініціює реалізацію заходів щодо підвищення ефективності виробництва. Проводить патентні дослідження і розраховує показники технічного рівня проєктованих тваринницьких об'єктів і технологій. Вивчає сучасні методи проведення експериментальних досліджень з різних напрямів у галузі тваринництва, проводить дослідну роботу, спрямовану на впровадження нових технологічних процесів у виробництво і переробку, удосконалення технологій. Прогнозує методи одержання екологічно безпечної, конкурентоспроможної на внутрішньому і світовому ринках продукції тваринництва. Вивчає можливості наявного поголів'я, здійснює його переформування відповідно до потреб ринку, визначає коротко- і довгострокові прогнози відносно запитів ринку. Розробляє науково обґрунтовані рекомендації з технологічного і технічного переоснащення галузі, з напрямів селекції. Забезпечує впровадження у практику тваринництва сучасних методів реалізації генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин і нових біотехнологій. Застосовує новітні методики у створенні нових порід, гібридів і кросів тварин. Бере участь у розробленні концептуальних напрямів розвитку конкурентоспроможного племінного тваринництва, у підготовці загальнодержавних програм селекції, забезпечує їх реалізацію. Організовує перепідготовку фахівців-технологів. Бере участь у виставках, конкурсах, ярмарках та аукціонах племінних ресурсів, у розробленні патентних та ліцензійних паспортів, замовлень на технологічне устаткування, заявок на винаходи. Прогнозує вплив виробництва продукції тваринництва на довкілля, здоров'я людини і тварин та враховує його можливі наслідки при підготовці і прийнятті проєктних рішень. Використовує електронно-обчислювальні машини, персональні комп'ютери, що поліпшують управління технологічними і селекційними процесами, швидко й оперативно забезпечують менеджмент у тваринництві. Дотримує правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки й охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу та галузі тваринництва; біологічні особливості різних видів сільськогосподарських тварин; основні закони успадкування господарсько-корисних ознак, походження, закономірності онтогенезу; методи трансплантації ембріонів, генної та клітинної

інженерії; біоконверсні та комп'ютерні технології; вітчизняні й світові досягнення в аграрному виробництві, галузях тваринництва та можливості їх адаптації до умов ведення вітчизняного сільського господарства; психологічні особливості індивідуума і трудового колективу; основи профілактики хвороб і отруєнь сільськогосподарських тварин; методи біологічних досліджень продукції тваринництва та їх впровадження у сучасному виробництві; світовий досвід застосування нових біотехнологій у тваринництві; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Провідний технолог-дослідник з виробництва та переробки продукції тваринництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді технолога-дослідника з виробництва та переробки продукції тваринництва I категорії – не менше 2 років.

Технолог-дослідник з виробництва та переробки продукції тваринництва I категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді технолога-дослідника з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії – не менше 2 років.

Технолог-дослідник з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді технолога-дослідника з виробництва та переробки продукції тваринництва – не менше 1 року.

Технолог-дослідник з виробництва та переробки продукції тваринництва: другий або перший рівень вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, бакалавр) та підвищення кваліфікації. Без вимог до стажу роботи.

ФАХІВЦІ

1. ЗООТЕХНІК ВІДДІЛЕННЯ (КОМПЛЕКСУ, СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЛЬНИЦІ, ФЕРМИ)

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво тваринництвом відділення (комплексу, сільськогосподарської ділянки, ферми). Забезпечує зростання виробництва продукції тваринництва та поліпшення її якості. Бере участь у розробці та впровадженні заходів з інтенсифікації та переведення тваринництва на промислову основу. Розробляє проекти перспективних і річних планів, завдань з тваринництва і забезпечує їх виконання. Проводить роботу з підвищення продуктивності тварин, поліпшення відтворення стада і збільшення виходу молодняка. Здійснює заходи, передбачені планом племінної роботи. Організовує раціональне використання кормів, пасовищ та інших кормових угідь. Впроваджує на фермах прогресивні методи утримання, годівлі поголів'я та догляду за ним. Забезпечує ефективне використання устаткування, приміщень та інших фондів. Бере участь у розробці та впровадженні заходів з наукової організації праці, науково обґрунтованих норм продуктивності. Забезпечує застосування діючих положень з оплати і стимулювання праці. Бере участь в атестації і раціоналізації робочих місць. Веде зоотехнічну документацію та організовує облік у господарстві з питань тваринництва. Контролює додержання працівниками виробничої й трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу; технологію виробництва продукції тваринництва; анатомію, фізіологію і годівлю тварин; племінну справу; діючі стандарти, ціни на готову продукцію тваринництва; діючі положення з оплати праці та основи її нормування; досягнення науки та передовий досвід у галузі тваринництва; основи ринкової економіки; організацію виробництва, праці та управління; земельне і трудове законодавство; порядок

використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Зоотехнік відділення (комплексу, сільськогосподарської ділянки, ферми) I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка відділення (комплексу, сільськогосподарської ділянки, ферми) II категорії – не менше 1 року.

Зоотехнік відділення (комплексу, сільськогосподарської ділянки, ферми) II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді зоотехніка відділення (комплексу, сільськогосподарської ділянки, ферми) – не менше 2 років.

Зоотехнік відділення (комплексу, сільськогосподарської ділянки, ферми): фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

2. ТЕХНІК З ПЛЕМІННОЇ СПРАВИ

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Веде облік племінної худоби, записує точні дані, що характеризують походження і продуктивність тварин, суворо додержуючи затверджених форм. Забезпечує збереження документації з племінної справи. Бере участь у проведенні бонітування сільськогосподарських тварин і реалізації племінного молодняка. Контролює своєчасне подання первинних документів з виробничо-зоотехнічного обліку. Контролює додержання працівниками виробничої і трудової дисципліни, правил і норм охорони навколишнього природного середовища, охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань

агропромислового комплексу; основи технології племінного тваринництва; діючі форми зоотехнічного та племінного обліку, інструкції з бонітування худоби; ринкові ціни на племінних тварин; діючі умови оплати праці в тваринництві; трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технік з племінної справи I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді технік з племінної справи II категорії – не менше 1 року.

Технік з племінної справи II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді технік з племінної справи – не менше 2 років.

Технік з племінної справи: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

3. ТЕХНІК-ТЕХНОЛОГ З ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Забезпечує дотримання розроблених технологій утримання, годівлі і розведення тварин. Здійснює виконання технологічних процесів та операцій при виробництві тваринницької продукції. Організовує первинну обробку молока, м'яса та іншої продукції. Контролює технологічний процес переробки тваринницької сировини. Веде первинний зоотехнічний і племінний облік. Бере участь у заготівлі кормів. Забезпечує раціональне використання кормів, пасовищ та інших кормових угідь. Проводить роботу з підвищення продуктивності тварин, поліпшення відтворення стада і збільшення виходу молодняку. Замовляє відповідні машини й устаткування для комплексної механізації виробничих процесів, ефективно використовує устаткування приміщень. Збирає, обробляє, аналізує інформацію про результати та ефективність роботи тваринницьких підрозділів з використанням персональних електронно-

обчислювальних машин. Бере участь у розробленні програм розвитку тваринництва. Контролює роботу з обслуговування тваринницьких ферм, цехів, дільниць, переробних об'єктів. Проводить підбір виконавців конкретних робіт, забезпечує трудову і технологічну дисципліну, здійснює атестацію робочих місць та контролює роботу механізмів і устаткування у тваринництві. Надає сервісні послуги суб'єктам племінної справи у тваринництві, зокрема з ідентифікації племінних тварин, достовірного обліку їх походження і продуктивності, офіційної оцінки за типом, якістю нащадків та іншими ознаками. Реєструє новонароджений молодняк, контролює його ріст і розвиток, проводить контрольні доїння, відбирає середні проби молока для його аналізу. Контролює реалізацію планів паруваль "на замовлення", індивідуального підбору бугаїв та використання їх сперми. Надає допомогу спеціальним органам у збереженні тваринного світу України. Контролює додержання правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки й охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу й галузі тваринництва; будову та функції органів, систем органів сільськогосподарських тварин, їх біологічні особливості; технологію виробництва і переробки продукції тваринництва та принципи нормованої годівлі тварин; параметри мікроклімату тваринницьких приміщень та методи проведення їх санітарно-гігієнічної оцінки; технологію заготівлі кормів; прогресивні енерго- та ресурсозберігаючі екологічно чисті технології виробництва і переробки тваринницької продукції; параметри контролю технологічних процесів переробки продукції тваринництва; стандарти, ціни на готову продукцію тваринництва; діючі положення з оплати праці; досягнення науки та передовий досвід у галузі тваринництва; основи ринкової економіки; організацію виробництва, праці та управління; земельне і трудове законодавство; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правове регулювання відносин у трудовому колективі; правила та норми охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технік-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді техника-технолога з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії – не менше 1 року.

Технік-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр) та післядипломна освіта. Стаж роботи на посаді техника-технолога з виробництва та переробки продукції тваринництва – не менше 2 років.

Технік-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

4. ТЕХНОЛОГ З ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Забезпечує підвищення ефективності та рентабельності виробництва і переробки тваринницької продукції у сільськогосподарських підприємствах різних форм власності. Впроваджує енерго- та ресурсозберігаючі технології. Забезпечує підвищення продуктивності сільськогосподарських тварин методом сучасної селекції і біотехнології. Створює біологічно та господарсько обґрунтовані умови експлуатації тварин: повноцінна годівля, програмований рівень вирощування молодняку, сучасні технології, оптимальний мікроклімат. Створює міцну кормову базу. Розраховує потребу в кормах. Розробляє збалансовані раціони, контролює режими і техніку годівлі тварин. Організовує раціональне використання кормів та пасовищ. Впроваджує на фермах прогресивні способи утримання, годівлі та догляду за поголів'ям тварин, сучасні методи матеріального стимулювання. Розробляє та дотримує операційних карт технологічних процесів у тваринництві. Контролює ведення зоотехнічного і племінного обліку. Вживає заходів, передбачених планом селекційно-племінної роботи, проводить бонітування,

відбір і підбір тварин та їх відтворення. Здійснює спрямоване вирощування молодняку. Дотримує вимог щодо ведення племінного обліку, класифікації за типом, генетичної експертизи походження тварин і оцінки їх за власною продуктивністю та якістю потомства з використанням комп'ютерних програм. Контролює дотримання ідентифікації і збереження сперми в умовах, встановлених технологічними та ветеринарно-санітарними вимогами. Оцінює екстер'єр тварин порівняно з бажаним типом конкретної породи. Забезпечує роботу лабораторії з визначення у продукції вмісту поживних речовин та її якості. Бере участь у розробленні та впровадженні безвідхідних технологій виробництва і переробки продукції тваринництва, обґрунтованих норм обслуговування. Надає допомогу з технології ведення тваринництва особистих, підсобних і селянських (фермерських) господарств. Ефективно застосовує діючі положення з оплати праці. Веде документацію, організовує облік та складає звітність з технології тваринництва. Відповідно до вимог держстандартів, використовуючи необхідні прилади, устаткування та методики, проводить розрахунок технологічних процесів виготовлення продукції з незбираного молока, вершкового масла і сирів, а також оцінює їх якість. Здійснює оцінку вгодованості забійних тварин та одержаних від них туш. Оцінює свіжість м'яса органолептичними і лабораторними методами для виготовлення м'ясної продукції високої якості. Проводить розрахунок виходу основної продукції для переробки м'яса і виготовлення натуральних м'ясних продуктів. Визначає втрати сировини та вихід готової продукції при виробництві ковбас та м'ясних консервів. Контролює додержання технологічних вимог під час переробки молока, м'яса та іншої продукції тваринництва. Застосовує контрольно-вимірювальні прилади для оцінки якості продукції і параметрів мікроклімату тваринницьких приміщень. Розробляє заходи з профілактики хвороб і отруєнь сільськогосподарських тварин, запобігає їх падежу. Контролює дотримання працівниками виробничої і технологічної дисципліни, правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу й

галузі тваринництва; будову та функції органів, систем органів сільськогосподарських тварин, їх біологічні особливості; основні закони успадкування господарсько-корисних ознак, походження; методи оцінки екстер'єру тварин, поживності кормів; принципи нормованої годівлі; параметри мікроклімату тваринницьких приміщень; розведення та годівлю сільськогосподарських тварин, зоогігієну; основи ветеринарної медицини; досягнення науки і передовий досвід у галузі тваринництва; технології виробництва і переробки продукції тваринництва; прогресивні енерго- та ресурсозберігаючі екологічно чисті технології виробництва тваринницької продукції; будову та принцип дії контрольно-вимірювальних приладів для оцінки якості продукції і параметрів мікроклімату тваринницьких приміщень; параметри контролю технологічних процесів переробки продукції тваринництва; сучасні методи якісного аналізу продукції тваринництва; державні стандарти на продукцію тваринництва; сучасні методи економічного аналізу та прогнозування ефективності роботи сільськогосподарських підприємств; основи менеджменту та маркетингу у тваринництві; порядок використання комп'ютерних програм та комп'ютерні технології; правове регулювання підприємницької діяльності у тваринництві; правила та норми охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи на посаді технолога з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії – не менше 1 року.

Технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр) Стаж роботи на посаді технолога з виробництва та переробки продукції тваринництва – не менше 2 років.

Технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

5. ТЕХНОЛОГ З ІДЕНТИФІКАЦІЇ І РЕЄСТРАЦІЇ ТВАРИН

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Вивчає нормативно-правові та розпорядчі документи, інструктивні матеріали, що стосуються проведення ідентифікації сільськогосподарських тварин (великої рогатої худоби, коней, свиней, овець і кіз). Аналізує сучасний стан процесу ідентифікації і реєстрації тварин та його матеріальне забезпечення в районі. Організовує роботу ідентифікаторів тварин у закріпленому за ним районі (районах). Контролює та перевіряє виконання завдань і обов'язків ідентифікаторами тварин. Подає на затвердження керівнику філії плани проведення ідентифікації і реєстрації тварин у межах закріпленого району. Ознайомлює ідентифікаторів тварин із затвердженими планами робіт з ідентифікації і реєстрації тварин та контролює їх виконання. Подає заявки щодо забезпечення ідентифікаторів тварин відповідного району товарно-матеріальними цінностями для ідентифікації і реєстрації тварин. Передає відповідним ідентифікаторам тварин під звіт товарно-матеріальні цінності для ідентифікації і реєстрації тварин. Здійснює облік отриманих товарно-матеріальних цінностей та їх залишків у ідентифікаторів тварин відповідного району (районів). Забезпечує власників/утримувачів тварин – суб'єктів господарювання (далі – власників тварин) та ідентифікаторів товарно-матеріальними цінностями для ідентифікації і реєстрації тварин. Здійснює контроль за належним наданням ідентифікаторами тварин послуг з ідентифікації і реєстрації тварин відповідно до затверджених технологічних і виробничих процесів та встановлених термінів. Вивчає та володіє інформацією про ситуацію у галузі тваринництва у закріпленому за ним районі (районів). Здійснює моніторинг перспектив розвитку й подальшого впровадження новітніх вітчизняних і світових технологій у галузі тваринництва та систем ідентифікації і реєстрації тварин на території відповідного району (районів). Проводить роз'яснювально-просвітницьку роботу серед фахівців галузі тваринництва та власників тварин щодо державної політики з ідентифікації і реєстрації тварин із залученням засобів масової інформації, розповсюдженням друкованої продукції. Надає власникам тварин – юридичним та фізичним особам інформацію та

консультації з питань ідентифікації і реєстрації тварин. Бере участь у складанні звітності. Проводить інструктажі з ідентифікаторами тварин районів, надає їм відповідні документи (інструкції, положення, методичні матеріали тощо). Здійснює первинну перевірку документів, які надходять від ідентифікаторів тварин. У межах компетенції вносить на розгляд керівництва пропозиції щодо удосконалення роботи та покращення діяльності філії Агентства з ідентифікації і реєстрації тварин (далі – Агентство). Виконує операції з базами даних на комп'ютерному устаткуванні з необхідним програмним забезпеченням відповідно до затверджених процедур та інструкцій. Вносить інформацію з реєстраційних карток та інших реєстраційних документів до Реєстру тварин, перевіряє та коригує внесені дані. Формує статистичні звіти про кількість проведених реєстрацій тварин за поточний період та в установленому порядку направляє зареєстровані реєстраційні документи до архіву. Представляє інтереси філії в державних установах ветеринарної медицини, в районних управліннях агропромислового розвитку. Бере участь у складанні звітності філій щодо діяльності ідентифікаторів тварин району (районів). Ознайомлює ідентифікаторів тварин району (районів) з нормативно-правовими документами щодо організації та порядку надання послуг з ідентифікації та реєстрації тварин, а також передає для ознайомлення ідентифікаторам тварин районів посадові інструкції та інші внутрішні документи Агентства.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, методичні положення, нормативно-правові документи та інші керівні матеріали щодо організації та порядку надання послуг з ідентифікації та реєстрації тварин: основні положення законів України "Про ідентифікацію та реєстрацію тварин", "Про ветеринарну медицину", методичні положення про ідентифікацію та реєстрацію великої рогатої худоби, коней, свиней, овець і кіз; порядок розроблення та складання планів проведення ідентифікації і реєстрації тварин у межах району; особливості ідентифікації різних видів тварин; інструкцію з обліку товарно-матеріальних цінностей для ідентифікації тварин; основи зоотехнії та ветеринарної медицини; сучасний стан процесу ідентифікації та реєстрації тварин у районі (районах) і його матеріальне забезпечення; правила та способи співпраці з ідентифікаторами тварин у районі (районах); правила ведення облікової документації

з оприбуткування та витрачання матеріальних цінностей і засобів для ідентифікації і реєстрації тварин; порядок заповнення ветеринарної картки до паспорта тварин; особливості ведення ідентифікації і реєстрації тварин на товарно-виробничих та державних племінних підприємствах; правила і способи застосування програмного забезпечення під час реєстрації тварин; особливості проведення ідентифікації і реєстрації тварин у господарствах, неблагополучних на антропозоонози; порядок ведення Реєстру тварин і користування його даними; основи трудового законодавства та законодавства у сфері ідентифікації і реєстрації тварин; способи проведення просвітницької роботи серед населення з питань ідентифікації і реєстрації тварин; порядок та правила виконання робіт щодо надання послуг з ідентифікації і реєстрації тварин на сільськогосподарських підприємствах суб'єктів господарювання та фізичних осіб; форми обліку та звітності, що застосовуються в роботі, порядок їх ведення; тарифи на послуги, що надаються під час проведення ідентифікації і реєстрації тварин; технологічні та виробничі процеси з надання послуг з ідентифікації і реєстрації тварин; вимоги стандартів, що стосуються охорони довкілля; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Технолог з ідентифікації і реєстрації тварин I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді технолога з ідентифікації і реєстрації тварин II категорії – не менше 1 року.

Технолог з ідентифікації і реєстрації тварин II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді технолога з ідентифікації і реєстрації тварин – не менше 2 років.

Технолог з ідентифікації і реєстрації тварин: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

6. ФАХІВЕЦЬ З БДЖІЛЬНИЦТВА

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Здійснює організаційно-технологічне керівництво бджільництвом у господарстві. Організовує його розвиток на основі впровадження інтенсивних технологій, ефективного використання основних засобів виробництва, матеріальних ресурсів, прогресивної технології виробництва продуктів бджільництва з метою їх збільшення, зниження собівартості, підвищення продуктивності та рентабельності. Впроваджує у господарстві новітні методи розведення, годівлі, утримання бджіл, племінної роботи. Розробляє річні й оперативні плани виробництва продукції бджільництва. Розраховує потребу в трудових ресурсах, матеріалах та сировині. Визначає господарську придатність бджолосімей. Бере участь у розробці та впроваджує заходи щодо ефективного використання бджіл на запиленні ентомофільних культур. Узагальнює та впроваджує на пасіках новітні методи підготовки бджіл до медозбору. Розробляє і проводить профілактичні заходи для запобігання захворюванням бджіл та розплоду. Проводить діагностику та лікування бджолосімей від різних видів хвороб. Здійснює заходи щодо запобігання отруєнням бджіл під час обробки рослин отрутохімікатами. Організовує проведення заходів з раціонального забезпечення пасіки кормами, своєчасної підготовки бджіл до зими та її організованого проведення. Забезпечує на пасіці дотримання правил охорони праці та протипожежного захисту; технології переробки воскової сировини та вимог стандартів на бджолосім'ї і продукцію бджільництва. Визначає якість продукції, організовує своєчасне вивезення бджолосімей до масивів квітучих медоносів. Бере участь у розробці та впровадженні заходів з механізації трудомістких процесів на пасіці та оплати праці бджолярів. Веде облік та звітну документацію на пасіці. Проводить роботу з підвищення кваліфікації бджолярів. Контролює дотримання працівниками підприємства виробничої й трудової дисципліни, правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань

агропромислового комплексу та бджільництва; технологію виробництва продуктів бджільництва; племінну справу; біологічні особливості бджолосімей; наукові основи годівлі та утримання бджіл; методи лікувально-профілактичних заходів на пасіці; стандарти та реалізаційні ціни на продукцію бджільництва; досягнення науки та передовий досвід підприємств і організацій у галузі бджільництва; основи економіки, організації виробництва, праці й основи її нормування; основи трудового законодавства; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ.

Фахівець з бджільництва I категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді фахівця з бджільництва II категорії – не менше 1 року.

Фахівець з бджільництва II категорії: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Стаж роботи на посаді фахівця з бджільництва – не менше 2 років.

Фахівець з бджільництва: фахова передвища освіта відповідного напрямку підготовки (фаховий молодший бакалавр). Без вимог до стажу роботи.

РОБІТНИКИ

1. БДЖОЛЯР

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Здійснює поточний ремонт приміщення, огорожі, устаткування та інвентарю. Проводить профілактичний догляд за вуликами та інвентарем. Ремонтує й фарбує вулики, оснащує дротом та навощує рамки. Виконує підсобні й допоміжні роботи з догляду за бджолами та одержання від них продукції. Виставляє вулики із зимівника. Підготовляє вулики з бджолами та перевозить їх на медозбір, розставляє вулики на пасіці. Переробляє продукцію бджільництва. Розпечатує медові стільники, відкачує, очищає мед та переробляє воскову сировину. Вживає профілактичних заходів щодо боротьби з хворобами та шкідниками бджіл. Готує дезінфікуючі розчини і проводить дезінфекцію вуликів та інвентарю, пасічних будівель і території пасіки. Проводить профілактичні й лікувальні обробки бджолиних сімей. Утеплює гнізда. Підгодовує бджіл та складає гнізда на зимівлю. Доглядає бджолині сім'ї в різні періоди пасічницького сезону та поповнює їхні кормові запаси. Веде облік стану бджолиних сімей і планує майбутні роботи з ними. Проводить оцінювання бджолиних сімей щодо поточного стану та перспективи розвитку. Готує пасіку до запилення сільськогосподарських культур бджолами. Використовує технічне оснащення і сучасні технології бджільництва. Виконує заходи із збільшення кількості бджолиних сімей на пасіці. Здійснює протиroyові заходи. Підсаджує бджолиних маток у безматочні бджолині сім'ї. Підтримує належні санітарно-гігієнічні умови на пасіці та в приміщеннях. Дотримується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: склад бджолиної сім'ї; роль матки, робочих бджіл та трутнів, життєдіяльність бджолиної сім'ї протягом року; системи вуликів, які застосовуються при утриманні бджіл; вимоги до вуликів, реманенту, який застосовують під час догляду за бджолами, для відкачування меду та переробки воскової сировини; правила користування інструментом; техніку

виставляння вуликів із зимівника та встановлення їх у зимівник; основи технології розведення бджіл; методи збільшення ефективності запилення бджолами ентомофільних культур; технологічне оснащення зимівника; засоби для організації зимівлі у різних умовах; планування та облік у бджільництві; організацію пасічного виробництва; технологічне оснащення стаціонарних пасік; технологічне обладнання для виробництва, первинної обробки й переробки продукції бджільництва; механізацію та автоматизацію робіт на пасіці, у тому числі, кочові павільйони та платформи; основні вимоги до пасічних приміщень; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту;

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня та професійна (професійно-технічна освіта) або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Застосовує технологію промислового виробництва продуктів бджільництва. Виконує роботи з догляду за бджолами на пасіках різних виробничих напрямків. Застосовує методи дресирування бджіл. Використовує бджіл на медозборі та запилюванні сільськогосподарських культур. Визначає медовий запас місцевості та склад медового балансу. Проводить профілактичні заходи щодо запобігання виникненню хвороб та шкідників бджіл. Виявляє хворі бджолині сім'ї, підготовляє та відправляє на дослідження бджіл і зразки розплоду. Проводить лікувальні заходи проти хвороб бджіл. Доглядає за хворими бджолиними сім'ями на карантинному точку. Використовує методи збирання продуктів бджільництва та супутніх продуктів відповідно до технологій. Перевіряє якість стільників, кількість бджіл у гнізді та меду, наявність у гнізді бджолої матки та її якості, розплоду різного віку та сили сім'ї. Пересаджує сім'ї бджіл. Нарощує бджіл у сім'ях. Готує сім'ї-виховательки та підгодовує їх. Прищеплює личинки. Вибраковує маточники та бджолині матки. Формує нуклеуси для спарювання та підсаджування бджолиних маток. Відбирає плідних маток та

відправляє їх замовникам. Виконує весняну та осінню ревізії бджолосімей. Проводить племінну роботу на пасіці. Виводить та замінює маток природнім та штучним способом. Збирає та садить рій у вулик, застосовує протирйові методи. Формує нові бджолині сім'ї. Здійснює формування пакетів бджіл для пересилання. Відбирає медові стільники з вуликів. Заготовляє корми для бджіл на зимовий та весняний періоди. Веде належний облік на пасіці. Організовує перевезення бджіл на медозбір. Проводить відкачування меду на пасіці з використанням автоматизованої лінії із розпечатування та відкачування медових стільників. Виконує роботу на лінії з фасування меду в тару. Веде процес розфасування готової продукції і виробів на розфасувально-пакувальних машинах, напівавтоматах та автоматах. Веде процес переробки воскосировини та виробництва вощини. Оцінює якість і безпеку технологічного обладнання у процесі виробництва продукції бджільництва. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні напрями спеціалізації бджільництва в Україні; основи підприємництва в бджільництві; основи бізнес-планування та проектування; основи сталого розвитку сільських територій: розвиток малих форм господарювання на селі, розвиток апітуризму, сільського та зеленого туризму в поєднанні з бджільництвом; основи матеріально-технічного забезпечення розвитку виробництва продукції бджільництва; основи інвестиційного забезпечення розвитку бджільництва; організацію обліку і планування на пасіці; основні породи бджіл та їх характеристика; план породного районування бджіл в Україні; технологію промислового виробництва продуктів бджільництва; будову та біологію окремих особин бджіл, склад їхнього корму; методи утримання сильних і високопродуктивних бджолиних сімей, найважливіші медоноси полів, лісів та лукопасовищних угідь; типи медозборів; особливості використання бджіл для запилення різних сільськогосподарських культур; вплив природних умов і агротехніки на нектаропродуктивність рослин; способи розширення гнізд; методи утримання бджіл у типових вуликах; способи підготовки та перевезення вуликів на медозбір; племінну роботу у бджільництві;

методи племінної роботи; масовий відбір у бджільництві, способи виведення та заміни бджолиних маток; міжпородні гібриди на промислових пасіках; методи природнього та штучного виводу бджолиних маток; формування племінного ядра; складання календарного плану з виводу бджолиних маток; способи підсадки маток; бонітування, бракування і мічення маток; організація нуклеусного господарства; загальні правила інструментального осіменіння бджолиних маток; вимоги до лабораторії та обладнання з штучного осіменіння; селекційну справу в бджільництві; способи підготовки бджіл до зимівлі та догляду за ними в зимовий період; фізико-хімічний склад та властивості продуктів бджільництва; способи упакування й зберігання меду, воскової сировини та її переробку; способи одержання й зберігання продуктів бджільництва згідно з технологічними вимогами; правила експлуатації промислового обладнання; технічну характеристику пристроїв та механізмів для роботи в умовах промислової технології; класифікацію технологічного обладнання за призначенням; технічну характеристику та прийоми безпечної експлуатації обладнання при виробництві різних видів продукції бджільництва; обладнання для переробки воскосировини і виробництва вошини; сучасні автоматичні, напівавтоматичні лінії з виробництва та переробки продукції бджільництва; хвороби та шкідники бджіл; клінічні ознаки захворювань; заходи профілактики, діагностики і боротьби із хворобами й шкідниками бджіл; ознаки отруєння, способи ізоляції бджіл при обробці квітучих масивів отрутохімікатами; способи допомоги бджолиним сім'ям при отруєнні, правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією бджоляра 3-го розряду– не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з догляду за бджолами на племінних бджолорозплідниках, племінних заводах, селекційних центрах, матковивідних пасіках, племінних пасіках, бджолофермах, генофондних господарствах. Організовує масову та

індивідуальну селекцію з перевіркою бджолиних сімей за походженням та якістю потомства. Проводить бонітування бджолиних сімей та морфометрію. Виводить та замінює маток різними способами. Працює із селекційними програмами. Виводить племінних трутнів. Створює батьківські сім'ї. Підсаджує бджолиних маток та підставляє маточники у сім'ї. Формує нуклеуси. Проводить профілактичні та лікувальні обробки бджолиних сімей. Використовує методи покращення чистопородності бджіл. Створює типи та лінії бджіл. Веде виробничо-господарську діяльність суб'єктів племінної справи у бджільництві. Оцінює племінний матеріал. Проводить інструментальне осіменіння бджолиних маток. Виявляє хвороби маток. Створює облітники. Здійснює переміщення бджолиних маток і трутнів на облітник. Організовує лабораторні роботи з інструментального осіменіння бджолиних маток. Дотримується правил екологічного виробництва меду. Веде облік та документацію з селекційних робіт. Проводить відкачування меду з використанням автоматизованої лінії: відкачує, фільтрує, гомогенізує мед. Виготовляє крем-мед. Виконує роботу на лінії із фасування меду в тару. Веде процес розфасування готової продукції і виробів на розфасувально-пакувальних машинах, напівавтоматах та автоматах. Веде процес переробки воскосировини та виробництва вощини. Додержується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: нормативно-правову базу в сфері бджільництва; оптимізацію і стандартизацію; основи племінної справи; умови розвитку та кормовий режим маточних личинок; ознаки плідних та неплідних маток; технологію виведення бджолиних маток; правила підсаджування маток та маточників у сім'ї; кормовий режим личинок; техніку формування нуклеусів; пакетне бджільництво, хвороби бджолиного розплоду та дорослих бджіл; ознаки та запобігання отруєнням бджіл отрутохімікатами; заходи щодо профілактики та боротьби з хворобами бджіл, сучасні ветеринарні препарати для лікування та профілактики хвороб бджіл; селекційні програми; методи розведення бджіл: чистопородне схрещування; методи визначення чистопородності за

екстер'єрними, господарсько-корисними ознаками та гігієнічною поведінкою бджіл; фенотип та генотип бджіл; вимоги до племінних заводів з бджільництва, племінних бджолорозплідників, племінних пасік та селекційних центрів з розведення бджіл; специфіку ведення виробничо-господарської діяльності суб'єктів племінної справи з бджільництва; суб'єкти племінної справи у тваринництві; технологічні вимоги до проведення селекційно-племінної роботи в галузі бджільництва; показники комплексної оцінки племінного матеріалу; способи виведення та утримання трутнів; технологію інструментального осіменіння бджолиних маток; критерії ефективності інструментального осіменіння; хвороби маток; порядок створення облітників; правила перевезення бджолиних маток і трутнів на облітник; порядок організації лабораторії з інструментального осіменіння; вимоги до обладнання; технологію ведення ефективного органічного бджільництва; екологічні технології бджільництва; правила екологічного виробництва меду; порядок реалізації меду і супутніх товарів; основні характеристики технічного забезпечення пасіки; технічні характеристики лінії для відкачки меду; технічні процеси механізації відкачування, фільтрації, гомогенізації, виробництво вощини та воску; правила роботи в лабораторії; способи оптимізації процесу відкачування меду та огляду вуликів, автоматизовану технологію розпечатування стільникових рамок; автоматизацію і механізацію для замішування медово-цукрового сиропу, гомогенізатори, кремувалки для меду; ветеринарно-санітарні вимоги до приміщень з переробки продуктів бджільництва; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією бджоляра 4-го розряду– не менше 1 року.

2. ВІЗНИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Керує конем, запряженим у легкий візок для перевезення людей. Запрягає та розпрягає коней. Утримує чистими й неушкодженими обслуговуваний екіпаж та зброю: чистить, мие, змашує їх. Здійснює дрібний ремонт.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила поводження з кіньми та догляду за ними; ветеринарний мінімум; правила вуличного руху і розташування вулиць; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

3. ГОТУВАЧ КОРМІВ (ТВАРИННИЦТВО)

1-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Підігріває воду в кормозапарниках, казанах, чанах та в інших місткостях з пічним опаленням. Стежить за нагріванням води.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: принцип дії та правила експлуатації обслуговуваного устаткування; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує допоміжні й підготовчі роботи з варіння та запарювання кормів. Наповнює місткості водою. Готує пасти, киселі, кисляки, настої, відвари, сінне борошно. Мие, змішує, вапнує, пророщує, дріжджує, консервує корми, харчові відходи, провадить їх хімічну та бактеріологічну обробку, видаляє сторонні предмети з харчових відходів вручну. Подрібнює, розмелює, ріже й рубає грубі, соковиті корми, концентровані та корми тваринного походження на подрібнювачах, машинах з ручним приводом або вручну. Мие, подрібнює, запарює коренебульбоплоди, застосовуючи машини. Провадить вітамінізовану обробку кормів в ямах та траншеях. Завантажує кормові відходи у варильні казани, кормозапарники. Роздає корми за допомогою транспортерів. Виймає корми з башт, ям, траншей, бургтів вручну. Мие посуд, чистить варильні казани, чани. Прибирає кормоприготувальні приміщення. Провадить

гідротермічну обробку кормів і харчових відходів у ямах та траншеях.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: способи й технологію варіння, запарювання та гідротермічної обробки кормів; правила хімічної та бактеріологічної обробок кормів; правила палення казанів; санітарні правила приготування кормів; правила зберігання кормів, вітамінів, антибіотиків та інших препаратів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта. та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією готувача кормів (тваринництво) 1-го розряду – не менше 0,5 року.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Готує корми за рецептами. Запарює, варить, провадить гідротермічну обробку кормів і харчових відходів у кормозапарниках, казанах та чанах. Подрібнює, розмелює, ріже, рубає грубі, соковиті корми, концентровані та корми тваринного походження на машинах з електричним або іншим приводом. Заготовляє з водою корми тваринного і рослинного походження. Дезинфікує приміщення, устаткування, інвентар, тару. Одержує кормові відходи і відпускає готові корми фермам. Провадить облік одержання та витрачання кормів. Виймає корми з башт, ям, траншей, бургтів за допомогою підіймальних пристроїв.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову і правила експлуатації машин та устаткування, виробничого інвентарю, інструментів, вимірювальних приладів, посуду, тари, правила користування та догляд за ними; правила приготування кормів; правила теплової обробки різних компонентів, послідовність їх завантаження; особливості підготовки кормів для різних видів та статево-вікових груп тварин; склад і поживність кормів; потребу тварин та птиці в поживних речовинах; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації і стаж роботи

за професією готувача кормів (тваринництво) 2-го розряду – не менше 1 року.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Готує корми за спеціальними рецептами, а також корми, збалансовані за протеїном та іншими компонентами. Провадить термічну обробку, перемішує кормову масу в казанах. Промиває субпродукти, рибу, харчові відходи тощо. Здійснює технічне обслуговування машин та устаткування у кормоцеху. Провадить розрахунки для приготування потрібної кількості харчових відходів згідно з раціоном.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: види кормів, що застосовуються для тварин, птиці, звірів, їх поживність, перетравність та значення для організму; потребу тварин у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; будову та правила експлуатації варильних казанів, устаткування і машин для підготовки кормів до згодовування; технологію підготовки кормів та режим годівлі; кормові раціони та їх складання для тварин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією готувача кормів (тваринництво) 3-го розряду – не менше 1 року.

4. ГУРТІВНИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Приймає на базах партії худоби, транспортних засобів, необхідного майна, інвентарю. Бере участь у зважуванні, ветеринарній обробці, сортуванні худоби за статтю і вгодованістю. Переганяє худобу до пункту призначення. Випасає, годує та напуває худобу в дорозі. Навантажує худобу у вагони, баржі, автомобілі, вивантажує у пунктах призначення і годівлі. Супроводжує та забезпечує збереження худоби в дорозі. Доглядає за худобою та годує її на збутовій базі. Підготовляє вагони до вичищення після вивантаження худоби. Передає худобу споживачам. Оформлює установлену документацію під час приймання та здавання худоби.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи зоотехнії та ветеринарії; порядок приймання і здавання худоби; оформлення приймально-здавальних документів; способи перегання, транспортування, випасання худоби, раціон і режими годівлі; правила догляду за худобою та її утримання; способи запобігання хворобам, травматизмові, падежу худоби; правила надання першої допомоги; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

5. ДОЯР

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Провадить ручне доїння корів з продуктивністю до 3,5 тис. кг молока на рік. Здійснює ручне доїння кобил, овець та кіз. Масажує й підмиває вим'я та виконує інші операції, які впливають на швидкість і повноту молоковіддачі та чистоту молока. Виконує ветеринарно-санітарні роботи з догляду за вим'ям. Підготовляє та роздає корми. Чистить тварин, стійла та годівниці. Мие і чистить молочний посуд. Виконує заходи з поліпшення утримання тварин, годівлі збалансованими за поживними речовинами кормами з метою підвищення молочної продуктивності тварин, одержання молока високої якості та збільшення виходу телят. Виявляє тварин в охоті та підготовляє їх до штучного осіменіння або парування. Переводить глибокотільних корів та нетелей у визначені строки до родильного відділення. Допомагає ветеринарним працівникам вживати профілактичних заходів щодо запобігання захворюванням тварин, їх лікуванні та проведенні штучного осіменіння. Здійснює первинну обробку молока.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила доїння, годівлі, напування та утримання тварин; методи підвищення молочної продуктивності тварин; комплекс заходів, що забезпечують одержання чистого молока; ознаки охоти у тварин; раціони, норми годівлі та порядок згодовування кормів; потребу корів у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; правила догляду за вим'ям та найчастіші

його захворювання; ознаки бруцельозу, ящуру та інших захворювань; ознаки тільності та наближення родів тварин; строки і методи запуску тварин та підготовки їх до отелення, вижереблення, окоту; правила надання першої допомоги захворілим тваринам; знання про деякі лікарські й дезінфікуючі засоби та їх застосування; техніку штучного осіменіння та правила підготовки маток до нього; витрати, з яких складається собівартість молока, та шляхи їх зниження; правила первинної обробки молока; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта.. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

- у разі ручного доїння корів з продуктивністю понад 3,5 тис. кг молока на рік та в ізоляторі.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта.. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією дояра 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Провадить доїння корів вручну у родильному відділенні. Годує тварин і виконує всі роботи з догляду за ними. Роздоює первісток. Застосовує методи роздоювання корів та первісток, які дозволяють підвищити їх молочну продуктивність. Здійснює ветеринарну обробку новонароджених телят. Надає допомогу тваринам під час отелення. Виконує роботи із забезпечення чистоти родильного відділення.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії та фізіології тварин; будову вим'я; фізіологію молокоутворення та молоковіддачі; ознаки наближення родів і правила приймання новонароджених телят та їх ветеринарної обробки; правила годівлі худоби, догляду за нею в перший період після отелення; методи роздоювання корів та первісток і підвищення їх молочної продуктивності; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією дояра 5-го розряду – не менше 1 року.

6. ЗВІРІВНИК

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Доглядає за звірами на користувальних фермах. Годує і напуває їх. Прибирає, чистить, мие і дезінфікує приміщення, клітки, будиночки, устаткування та інвентар. Замінює підстилку. Здійснює заходи з поліпшення утримання звірів, годівлі збалансованими за якістю кормами з метою поліпшення якості шкурки. Стежить за станом здоров'я звірів і надає їм першу допомогу. Підсаджує самок до самців та виконує інші роботи з проведення гону. Надає допомогу самкам під час щеніння. Відсаджує молодняк від самок, зважує, таврує й доглядає за щенятами. Бере участь у зооветеринарних заходах.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила утримання, годівлі звірів та догляду за ними; якість та норми годівлі; потребу обслуговуваних звірів у поживних речовинах; індивідуальні особливості звірів свого відділку; виробничі цикли на фермі; техніку підготовки та проведення гону; особливості утримання, годівлі та догляду за самками й самцями основного стада; умови одержання та збереження приплоду; особливості утримання та годівлі молодняка; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Доглядає за звірами на племінних фермах. Виконує заходи з поліпшення племінних якостей звірів та збільшення виходу приплоду. Бере участь у відборі звірів на плем'я, бонітуванні поголів'я, відборі звірів та доборі пар, робить записи в документації з племінної справи. Визначає зрілість хутра для вибіркового забою. Комплектує ядро (селекційну групу) та групи продажу іншим господарствам.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: анатомо-фізіологічні та біологічні особливості хутрових звірів, яких розводять у неволі; системи утримання та годівлі звірів на племінних фермах у різні пори року; техніку розведення звірів у неволі; техніку відбору та добору племінних звірів; хвороби звірів, запобігання таким і заходи боротьби з ними; основні способи надання першої допомоги захворілому звірові; товарну якість шкур, їх дефекти, причини виникнення та заходи запобігання таким; особливості вирощування племінного молодняка; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією звірівника 5-го розряду – не менше 1 року.

7. ЗВІРІВНИК ЗООЛОГІЧНИХ БАЗ

1-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з догляду і утримання тварин (свійських, диких) і птиці під керівництвом звірівника вищої кваліфікації: прибирає приміщення, ремонтує клітки і виконує всі технічні роботи. Допомагає готувати корм та бере участь у годівлі тварин і птиці. Додержує правил безпеки переведення тварин у стаціонарні приміщення і вольєри.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні положення з техніки догляду за тваринами та птицею; умови і правила годівлі; правила транспортування тварин і птиці; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з догляду і утримання тварин та птиці. Готує і роздає корми, годує тварин та птицю. Додержує безпечного переведення тварин та птиці у транспортні клітки і на територію зоологічної бази. Виконує вказівки лікаря ветеринарної медицини і зоотехніка. .

ПОВИНЕН ЗНАТИ: техніку утримання; режими і норми годівлі тварин і птиці; технологію приготування кормів; норми поведінки тварин та птиці; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна або базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією зрівнюка зоологічних баз 1-го розряду – не менше 0,5 року.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи із санітарно-ветеринарного догляду за тваринами та птицею під керівництвом дресировальника. Визначає придатність фуражу. Готує корми тваринам і птиці. Підготовляє тварин і птицю до знімання. Визначає за зовнішнім виглядом стан здоров'я тварин та птиці. Провадить дезінфекцію приміщень.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову приміщень для утримання різних видів тварин і птиці; види й способи профілактики найпоширеніших захворювань тварин та птиці; норми годівлі; основи дезінфекції; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації і стаж роботи за професією зрівнюка зоологічних баз 2-го розряду – не менше 1 року.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи із санітарно-ветеринарного догляду за тваринами та птицею. Виконує прості ветеринарні процедури: вимірює температуру, робить штучне дихання тощо. Вирощує молодняк. Складає добовий раціон годівлі тварин та птиці у межах норм.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні знання з фізіології й анатомії тварин і птиці; правила надання першої допомоги тваринам і птиці; допустимі зміни у складі раціону годівлі у разі потреби заміни одних кормів на інші; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією зрівнювача зоологічних баз 3-го розряду – не менше 1 року.

8. ЗООЛАБОРАНТ СЕРПЕНТАРІО

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Розводить, вирощує і доглядає отруйних змій. Годує змій та призначених длязгодування тварин. Чистить клітки, вольєри. Замінює підстилку, прибирає здохлих змій і згодовуваних тварин, екскременти, линовища. Допомогає герпетологу відбирати отруту від отруйних змій. Висаджує змій з кліток, вольєрів, приносить їх до місця відбирання отрути і відносить назад. Вилучає пінцетом вилинялі зуби, оброблює пащу змій лікарськими препаратами, підводить електроди. Виймає з кліток напувалки, годівниці, ванночки та інший інвентар, промиває і дезінфікує його. Миє підлогу. Підтримує режими температури, освітлення, вологості і вентиляції в серпентарії.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову і призначення кліткових і вольєрних систем серпентарію; правила визначення статі отруйних змій; правила і гігієну годівлі та напування змій; санітарні вимоги до робочих місць; призначення, правила і способи проведення дезінфекції; правила і способи регулювання мікроклімату в серпентарії; біологічні особливості кожного виду змій; правила безпеки праці під час роботи із зміями; методи надання першої допомоги постраждалим від укусів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

9. ІДЕНТИФІКАТОР ТВАРИН

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує завдання щодо ідентифікації та реєстрації сільськогосподарських тварин (великої рогатої худоби, коней, свиней, овець і кіз) з власником/утримувачем тварин – фізичною особою (далі – власник тварин). Оглядає поголів'я тварин, визначає тварин, які ще не ідентифіковані. Випишує рахунки-фактури на оплату послуг з ідентифікації. Перевіряє фіксацію тварин. Дезінфікує місце проколу. Насаджує деталі бирки на аплікатор та прикріплює номерні бирки на кожне вухо тварини. Заповнює реєстраційні документи на тварин, забезпечує їх засвідчення власником тварин. Вносить інформацію про ідентифікованих тварин у книгу обліку. Передає до державної установи ветеринарної медицини реєстраційні картки на тварин відповідного виду для заповнення даних, що характеризують стан їх здоров'я. Дотримується правил техніки ведення первинного зоотехнічного обліку в галузях тваринництва. Передає оформлені належним чином реєстраційні картки на тварин на реєстрацію технологу з ідентифікації і реєстрації тварин. Отримує від технолога з ідентифікації і реєстрації тварин паспорти і ветеринарні картки на тварин, надає їх відповідній державній установі ветеринарної медицини для засвідчення. Видає власнику паспорти та ветеринарні картки на ідентифіковану тварину. Передає до бухгалтерії філії оформлений реєстр виданих паспортів та ветеринарних карток, засвідчений підписами власників. Здійснює ідентифікацію імпортованих тварин, що утримуються у господарствах власників. У встановленому порядку забезпечує власників тварин дублікатами бирок. Готує пакет документів про внесення змін до Реєстру тварин при виявленні помилок в ідентифікаційних документах та з обміну ветеринарних карток. Уточнює дані на реєстраційних документах. Веде документацію встановленого зразка. Оформляє й забезпечує засвідчення реєстраційних документів на переміщення тварин. Звітує щомісяця про виконану роботу та надані послуги перед технологом з ідентифікації і реєстрації тварин у встановленому порядку. Отримує за відповідними прибутково-видатковими та іншими документами товарно-матеріальні цінності для проведення ідентифікації та реєстрації тварин. Веде в установленому порядку облік отриманих та використаних бирок у господарствах власників тварин. Проводить періодичну інвентаризацію отриманих товарно-матеріальних цінностей. Здійснює роз'яснювальну роботу серед населення щодо державної політики з питань ідентифікації і

реєстрації тварин. Додержується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни та пожежної безпеки під час проведення ідентифікації та реєстрації тварин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: нормативно-правові документи щодо організації та порядку надання послуг з ідентифікації та реєстрації тварин; правила безпеки під час роботи із засобами ідентифікації; правила й особливості проведення робіт з ідентифікації та реєстрації тварин у різних галузях тваринництва; правила та способи проведення технологічних операцій під час ідентифікації та реєстрації тварин; технологічні процеси проведення ідентифікації і реєстрації різних видів тварин та терміни їх виконання; тарифи на послуги, що надаються під час проведення ідентифікації і реєстрації тварин; правила заповнення реєстраційних карток на тварин; інструкцію з обліку товарно-матеріальних цінностей для ідентифікації тварин; основи зоотехнії та ветеринарної медицини; особливості проведення ідентифікації та реєстрації тварин на сільськогосподарських підприємствах різних форм власності, де поширені інфекційні та інвазійні хвороби тварин; правила й способи проведення первинного племінного обліку та ідентифікації і реєстрації тварин на державних племінних і виробничо-товарних сільськогосподарських підприємствах різних форм власності; методи та способи проведення роз'яснювальної роботи серед населення з питань ідентифікації і реєстрації тварин; вимоги стандартів, що стосуються охорони довкілля; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії, особистої гігієни та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

10. КОНСЕРВУВАЛЬНИК ШКІРЯНОЇ ТА ХУТРЯНОЇ СИРОВИНИ

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Вилучає бруд, навал, хрящі з вух, кістки з хвоста, підшкірну плівку, прирізки жиру та м'яса, не пошкоджуючи шкіряної тканини. Чистить волос тирсою, розчинниками та іншими матеріалами. Відмочує нерозправлені (грудкові) шкури і надає їм відповідної форми.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію первинної обробки й консервування сировини; державні стандарти та технічні умови на невичинені шкури тварин; діючі інструкції для первинної обробки шкур тварин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Обробляє шкіряну та хутряну сировину відповідно до державних стандартів або технічних умов. Розчісує, видаляє дефекти, чистить вручну або з використанням машин. Розправляє шкурки на правилах. Консервує сировину. Повторно виправляє й доводить шкурки хутрових звірів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: державні стандарти і технічні умови на шкіряну та хутряну сировину; ветеринарно-санітарні правила і правила особистої гігієни під час первинної обробки шкіряної й хутряної сировини; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією консервувальника шкіряної та хутряної сировини 3-го розряду – не менше 1 року.

11. КОНЮХ

1-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Доглядає за кіньми та іншими тягловими тваринами. Вичищає та дезінфікує стайні. Годує, напуває і чистить тварин. Підготовляє тварин до виїзду, запрягає та розпрягає. Здійснює дрібний ремонт і припасування збруї та упряжі. Здає візникам і коногонам перед роботою та приймає після роботи від них тяглових тварин. Випасає тяглових тварин у весняно-літній період.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: порядок догляду за тягловими тваринами; способи запрягання тварин; строки перековування

коней; способи захисту зброї та упряжі від псування і правила догляду за ними; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Готує корми й установлює режими годівлі і напування. Бере участь у ветеринарному огляді та лікуванні тяглових тварин. Надає першу допомогу в разі захворювання поголів'я і складає раціони годівлі для тварин за вказівкою ветеринарного лікаря ветеринарної медицини. Одержує й видає фураж і веде його облік. Веде облік роботи тяглових тварин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: раціони годівлі та види кормів; санітарно-гігієнічні норми утримання стаєнь; ветеринарний мінімум; способи механізованого приготування та роздавання кормів; порядок ведення обліку фуражу, інвентарю, зброї, а також роботи тяглових тварин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією конюха 1-го розряду – не менше 0,5 року.

12. КОНЯР

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з догляду за кіньми у нічний час. Годує та напуває коней. Надає першу допомогу кобилам під час жеребіння. Здійснює профілактичні заходи із запобігання захворюванням коней. Додержує встановлений порядок на стайнях та конедворах у нічний час.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні вимоги зоогієни та ветеринарії; способи годівлі та напування коней; правила проведення профілактичних заходів із запобігання захворюванням тварин; правила виявлення охоти у кобил та проведення парування;

правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з догляду за робочими кіньми, кіньми на відгодівлі, дійними кобилами, лошатами та молодняком у робочо-користувальному конярстві. Підкошує трави, підвозить та готує корми. Годує, напуває, чистить тварин. Пасе табуни робочих і продуктивних коней. Готує тварин до парування, штучного осіменіння та жеребіння. Виявляє конематок в охоті та провадить парування. Розчищає й замиває копита, підрізує хвости та гриви. Надає першу допомогу тваринам у випадку захворювання та під час жеребіння. Вирощує молодняк, прибирає приміщення, вивозить та замінює підстилку. Бере участь у проведенні зооветеринарних профілактичних заходів та виконує дрібний ремонт збруї, стаєнь, допоміжних приміщень і водопою. Видає коней та зброю на роботу і приймає їх після роботи.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії, фізіології, зоогієни коней; правила і норми напування, годівлі та випасання; правила ветеринарно-санітарного утримання та надання першої ветеринарної допомоги тваринам; основні види кормів та їх поживну цінність; будову та експлуатацію автонапувалок, транспортного інвентарю та збруї; правила надання першої допомоги у разі захворювань та під час жеребіння; строки статевої зрілості; ознаки прояву охоти; правила проведення парування і штучного осіменіння тварин та підготовки їх до жеребіння; методи вирощування молодняку; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією коняря 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з догляду за племінними кобилами, молодняком та тренованими кіньми на

кінних заводах, державних стайнях, держплемстанціях, іподромах і племфермах, за жеребцями-плідниками на користувальних фермах. Годує, напуває, випасає, прогулює, чистить та купає тварин. Привчає молодняк до поїдання кормів, до недоуздка та збруї. Провадить групове тренування молодняку. Виводжує коней після закінчення тренування. Надає першу допомогу тваринам у разі захворювань та допомагає фахівцям бонітувати, таврувати, промірювати, лікувати і провадити профілактичні та інші заходи. Запрягає й сідає рисистих та верхових коней. Переганяє і навантажує їх для перевезення.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи розведення і вирощування молодняку племінних коней; технологію утримання холостих, жеребних та підсисних кобил; інструкцію й настанови з тренування коней; будову і правила користування тренувальною та транспортною збруєю і пневматичними пристроями для чищення тварин; правила формування табунів і косяків; правила ведення первинного та зоотехнічного обліку; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією коняря 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує роботи з догляду за племінними жеребцями-плідниками. Годує, напуває, випасає, чистить, провадить моціони під сідлом, в упряжі та на механічному водилі. Виявляє кобил в охоті за допомогою жеребця-пробника. Використовує жеребців на легкій роботі. Надає першу допомогу у разі захворювань жеребців-плідників і допомагає фахівцям бонітувати, таврувати, промірювати, лікувати, провадити профілактичні та інші заходи.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила годівлі; технологію утримання і розведення племінних жеребців; основи анатомії та фізіології; будову й експлуатацію механічних водил, пневматичних пристроїв для чищення коней, транспортної та тренувальної збруї; правила керування конем під сідлом та в екіпажі; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією коняря 5-го розряду – не менше 1 року.

13. КРОЛІВНИК

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Доглядає за кролями виробничого стада та на відгодівлі. Годує, напуває, прибирає клітки та вивозить гній. Дезинфікує приміщення, клітки та інвентар, вичісує пух. Підсаджує самок до самців і виконує інші роботи. Заповнює первинні форми обліку результатів парувань, трафаретів самок, самців і молодня. Таврує молодняк. Стежить за станом здоров'я тварин і надає їм першу допомогу у разі захворювань. Вживає профілактичних заходів із запобігання захворюванням та падежу кролів. Зважує, здає кролів на забійний пункт.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила утримання, годівлі, напування і догляду за кролями; норми годівлі, потребу кролів у поживних речовинах; правила комплектування основного стада і відгодівельних груп; строки та правила парування; правила надання першої допомоги у разі захворювань кролів; порядок здавання кролів на забійний пункт і оформлення документації; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Доглядає за кролями на племінних фермах і на кролівницьких комплексах. Годує, напуває тварин, прибирає клітки. Виконує заходи з поліпшення племінних якостей тварин. Добирає групи за статтю, віком та розвитком. Вибраковує основне стадо і комплектує відгодівельні групи. Парує самок, підготовляє гніздо і кролиць до окролу, приймає кроленят під час окролу, відсаджує та вирощує молодняк. Комплектує племінне ядро (селекційну групу) та групи кролів для продажу в інші господарства.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії, фізіології, зоогієни кролів; правила їх годівлі і розведення; техніку відбирання та добору пар; правила проведення парування, підготовки кролиць до окролу; техніку догляду й утримання маточного та племінного поголів'я і молодняку кролів; племінний облік; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією кролівника 4-го розряду – не менше 1 року.

14. ЛАБОРАНТ З ГРЕНАЖУ

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Висипає кокони персе з кліток та ізоляторів, сортує персе, набиває в канари з віднесенням на преси. Підготує та аналізує проби. Миє ступочки з товкачниками, накривне та предметне скло. Миє, просушує, провіює та розфасовує грени. Очищає грени: зіскрібає клейкі породи грени з емульсованих мішечків та листів. Виготовляє емульсований папір та шиє мішечки. Об'єднує партії коконів і засипає в клітки, стелажі, висипає їх, переносить та набиває в мішки. Реєструє температуру, вологість у греносховищі. Проводить зимове зберігання грени. Нанизує мішечки з метеликами у гірлянди, підвішує їх, знімає з гірлянд і сортує кладки грени.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію миття та сушіння грени; способи підготовки проб та випробовування; правила поведження з лабораторним устаткуванням; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Спаровує, розпаровує метеликів, складає їх в ізолятори та мішечки для відкладання грени. Розрізує кокони, виймає й розтирає лялечки. Готує препарати для мікроскопування. Мікроскопує препарати. Поділяє метеликів на частини, укладає їх у ступки, механічно розтирає.

Провадить виробничий контроль. Приймає кокони від шовківників за гатунками, сортує кокони на племінні та сортосуміші. Визначає стать коконів племінної партії на апаратах. Відбирає зразки грени. Пресує кокони персе на механічних пресах з віднесенням, укладанням та маркуванням кіп для експорту. Очищає кокони на здирознімальній машині.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: способи проведення попередніх досліджень лялечок та методи мікроаналізу; правила і методи сортування коконів та визначення їх статі; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією лаборанта з гренажу 2-го розряду – не менше 1 року.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Визначає сортовий склад коконів та провадить попередні дослідження лялечок.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи біології шовковичного шовкопряду; порядок відбирання зразків та їх підготовки до аналізу; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією лаборанта з гренажу 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Оброблює грени літнього заправлення в розчині соляної кислоти.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію обробки соляною кислотою, експозицію обробки; способи приготування робочих та титрованих розчинів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією лаборанта з гренажу 4-го розряду – не менше 1 року.

**15. ЛАБОРАНТ ХІМІКО-БАКТЕРІОЛОГІЧНОГО
АНАЛІЗУ З БДЖІЛЬНИЦТВА
(спеціалізація: ЛАБОРАНТ ХІМІКО-БАКТЕРІОЛОГІЧНОГО
АНАЛІЗУ)**

3 розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує відбір проб і готує їх до випробувань та хіміко-бактеріологічних аналізів з бджільництва. Проводить лабораторні випробування зразків сировини продукції бджільництва. Готує живильні середовища різними способами відповідно до методик. Готує дезінфікуючі розчини. Здійснює дезінфекцію та стерилізацію лабораторного обладнання. Проводить хіміко-бактеріологічні аналізи продукції бджільництва та воскосировини за встановленими методиками. Визначає насіння медоносних культур на схожість, нектаропродуктивність медоносних рослин. Виконує бактеріологічний аналіз продуктів бджільництва. Визначає збудників інфекційних та інвазійних хвороб бджіл. Готує робочі і титровані розчини та проводить їх дослідження. Веде контрольно-облікові записи. Дотримується норм охорони праці, гігієни праці та виробничого середовища, протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні напрями розвитку бджільництва в Україні; основи хімії та основи бактеріології в межах виконуваної роботи; вимоги державних стандартів до проведення хіміко-бактеріологічних аналізів; порядок відбирання зразків та їх підготовки до випробувань; вимоги до стандарту на продукцію бджільництва; методи статистичного опрацювання результатів випробувань; призначення лабораторного устаткування і правила поводження з ним; порядок відбирання та оформлення проб; правила утилізації патологічного матеріалу; види та методи дезінфекції; способи приготування дезінфікуючих розчинів; види стерилізації та методика її проведення; способи приготування живильних середовищ; методи лабораторних досліджень : фізико-хімічні, мікробіологічні, санітарно-бактеріологічні; основні технологічні процеси виробництва та зберігання продукції бджільництва; необхідний обсяг випробувань; способи приготування робочих і титрованих розчинів, правила стерилізації бактеріологічних середовищ; види мікроорганізмів та процес їх життєдіяльності; види збудників інфекційних та інвазійних хвороб

бджіл; правила і норми охорони праці, гігієни праці та виробничого середовища, протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна освіта) або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Без вимог до стажу роботи.

16. МАЙСТЕР З КОМПЛЕКСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ БДЖІЛЬНИЦТВА

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Контролює стан пасіки залежно від сезону. Виконує роботи з догляду за зимівниками у міжсезонний період. Веде процес догляду за бджолиними сім'ями при різних способах зимівлі, організовує збереження стільників у стільникосховищах. Доглядає за бджолами на матковивідних, племінних та запилювально-медових фермах, пасіках. Виводить та замінює маток. Готує сім'ї-виховательки та підгодовує їх. Прищеплює личинки. Вибраковує маточники та бджолині матки. Формує нуклеуси для спаровування та підсаджування бджолиних маток. Відбирає плідних маток для замовників та відправляє їх. Формує нові бджолині сім'ї штучним способом, пакети бджіл для пересилання. Проводить селекційно-племінну роботу з поліпшення племінних і продуктивних якостей бджіл. Здійснює підбір бджолиних сімей для поліпшення господарсько-корисних якостей. Проводить бонітування бджолиних сімей для подальшого їх використання в селекційному процесі. Складає проекти перспективних та річних планів селекційної роботи. Забезпечує ведення документації з племінної справи, готує документи для реєстрації бджолиних сімей у державні племінні книги. Веде облік бджолосімей на пасіці. Визначає медовий запас місцевості та складає медовий баланс пасіки. Використовує бджіл на медозборі та запиленні сільськогосподарських культур. Привчає бджіл до запилюваних культур. Організовує перевезення бджіл на медозбір. Вживає профілактичних заходів щодо боротьби з хворобами та шкідниками бджіл. Виявляє хворі бджолині сім'ї, підготовляє й відправляє на дослідження бджіл і зразки розплоду. Бере участь у розробленні планів ветеринарно-санітарних та профілактичних

заходів і контролює їх виконання. Збирає супутні продукти бджільництва. Організовує зберігання продукції бджільництва відповідно до встановлених норм. Веде облік продукції на пасіці. Складає заявки на придбання для господарських потреб матеріалів, інвентарю та інших матеріально-технічних засобів. Використовує технічне оснащення і сучасні технології бджільництва. Організовує відкачування меду на пасіці з використанням автоматизованої лінії із розпечатування та відкачування медових стільників. Веде процес фасування готової продукції і виробів на фасувально-пакувальних машинах, напівавтоматах, автоматах та в ручному режимі. Веде процес переробки воскосировини. Оцінює якість і безпеку технологічного обладнання у процесі виробництва продукції бджільництва. Організовує роботу з раціоналізації та винахідництва, пропаганди й упровадження досягнень науки і передового досвіду, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Організовує зберігання, експлуатацію устаткування та інвентарю. Здійснює контроль за складанням річних, квартальних і місячних графіків технічного обслуговування і ремонту, а також планів капітального ремонту обладнання, ліній з фасування меду та їх механізмів. Контролює облік виконання ремонту обладнання. Здійснює контроль за обліком роботи та веденням паспортів і технічної документації на машини, механізми та обладнання. Веде облік та документацію на матковивідних і племінних пасіках. Вживає заходів щодо підготовки пасік до роботи відповідно до сезону. Дотримується правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: закони, постанови, накази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування з питань агропромислового комплексу та бджільництва; основи сталого розвитку сільських територій: розвиток малих форм господарювання на селі, розвиток апітуризму, сільського та зеленого туризму в поєднанні з бджільництвом; основи ветеринарно-санітарних правил і ветеринарного законодавства; вимоги до племінних якостей бджолиних сімей і чинні стандарти на продукцію бджільництва; чинне законодавство з охорони навколишнього природного середовища; технологічний процес, будову, безпечні прийоми роботи й аварійну зупинку автоматичних

машин і обладнання; технологічне оснащення стаціонарних пасік; технічну характеристику пристроїв та механізмів для роботи в умовах промислової технології; класифікацію технологічного обладнання за призначенням; технологічне обладнання для виробництва, первинної обробки та переробки продукції бджільництва основні вимоги до пасічних приміщень; вимоги до вуликів, реманенту, що застосовують під час догляду за бджолами, для відкачування меду та переробки воскової сировини; правила користування інструментом; техніку виставляння вуликів із зимівника та встановлення їх у зимівник; планування й облік у бджільництві; організацію пасічного виробництва; типи медозборів; особливості використання бджіл для запилення різних сільськогосподарських культур; вплив природних умов і агротехніки на нектаропродуктивність рослин; фізико-хімічний склад та властивості продуктів бджільництва; основи технології виробництва продукції бджільництва; способи упакування та зберігання меду, воскової сировини та її переробку; способи одержання й зберігання продуктів бджільництва відповідно до технологічних вимог; стандарти та реалізаційні ціни на продукцію бджільництва; способи одержання й збереження маточного молочка, бджолиної отрути, квіткового пилку та прополісу; технології виробництва продуктів бджільництва на промислових пасіках; основи племінної справи; умови розвитку та кормовий режим маточних личинок; ознаки плідних та неплідних маток; способи та техніку виведення бджолиних маток; правила підсаджування маток та маточників у сім'ї; техніку формування нуклеусів; пакетне бджільництво; анатомію, фізіологію, годівлю та розведення бджіл; досягнення науки та передовий досвід у галузі племінної справи; досягнення науки та передового досвіду роботи підприємств і організацій у галузі бджільництва; хвороби бджолиного розплоду та дорослих бджіл; ознаки отруєння бджіл отрутохімікатами; заходи щодо боротьби із хворобами бджіл; правила ведення ветеринарної документації; інструменти, прилади і апарати для проведення аерозольного оброблення бджолиних сімей; порядок організації і проведення масових ветеринарних обробок бджолиних сімей; ветеринарно-санітарні вимоги щодо зберігання, реалізації та транспортування продукції бджільництва; основи трудового законодавство; механізацію та автоматизацію робіт на пасіці, у тому

числі, кочові павільйони та платформи; основи матеріально-технічного забезпечення розвитку виробництва продукції бджільництва; основи інвестиційного забезпечення розвитку бджільництва; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації. Стаж роботи за технологічно суміжною професією 4-го розряду – не менше 1 року. У разі виконання функцій з керівництва бригадою – підвищення кваліфікації з питань управління виробничими групами.

17. НАЇЗНИК

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Заїжджає коней, запряжених в екіпаж, та тренує їх під керівництвом наїзника вищої кваліфікації. Контролює роботу конярів з догляду, утримання та годівлі коней. Одержує зі складу та видає конярям інвентар, фураж і підстилку. Веде таблицю роботи персоналу тренувального відділення, кувальну та фуражну відомості. Одержує зі складу та зберігає медикаменти, використовує їх за вказівкою лікаря ветеринарної медицини. Утримує тренерські екіпажі та збрую в робочому стані.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії, фізіології, зоогієни; правила складання кормових раціонів; кормову цінність різних кормів; правила і техніку годівлі коней залежно від їх віку та виконуваної роботи; правила надання першої ветеринарної допомоги; будову екіпажів, збруї та захисних пристроїв; основні методи тренінгу коней залежно від їх віку; види перегонових екіпажів та правила складання й запрягання в них коней; правила заїжджання, тренування та випробовування рисистих коней; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Заїжджає коней, запряжених в екіпажі. Складає план тренувань коней. Організовує тренування і виконує контрольні роботи за їх результатами. Забезпечує виконання ветеринарно-зоотехнічних правил годівлі, догляду та утримання коней. Стежить за станом їх здоров'я та вгодованістю. Підготовляє коней до випробувань, змагань та супроводжує їх. Підготовляє і показує коней на аукціонах. Веде облік роботи коней. Організовує виведення коней або ветеринарну обробку, бонітування, оцінки під час продажу тощо. Утримує в справному стані закріплення за відділенням стаєнний та тренувальний інвентар. Утримує закріплені приміщення й території в санітарному стані.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила складання щомісячних планів тренувань коней; способи обліку тренувальної роботи; правила підготовки, організації та проведення заводських випробувань, змагань і виведень коней; правила кування коней; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією найзника 5-го розряду – не менше 1 року.

18. ОБРОБЛЮВАЧ ШКУР (ТВАРИННИЦТВО)

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Провадить знімання шкур із туш великої рогатої худоби, коней, свиней, овець, кіз та кролів вручну з використанням пристроїв. Знежирює шкури вручну або за допомогою знежирювальних верстатів. Розбирає та консервує шкури.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: топографію та структуру волосяного покриву і шкірної тканини шкур різних видів тварин; державні стандарти на невичинені шкури тварин; діючі інструкції з первинної обробки шкур тварин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Провадить знімання шкур з тушок кліткових хутрових звірів та каракульських ягнят вручну з використанням пристроїв або на шкуророздиральному верстаті. Виймає сичуг з тушок каракульських ягнят. Знежирює шкурки вручну або за допомогою знежирювальних верстатів. Очищає шкурки від прирізків м'яса та поверхневого жиру вручну або у відкотних барабанах. Засолоє, сушить й очищає шкурки каракульських ягнят від солі, домішок, бруду вручну або за допомогою механізмів. Обробляє сичуг. Виправляє шкурки хутрових звірів на правилах відповідних типів та розмірів. Обробляє шкурки звірів у сушильних камерах, барабанах по міздрі та волосяному покриву. Розчісує, видаляє дефекти, чистить вручну або з використанням машин; повторно виправляє й дороблює шкурки хутрових звірів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: топографію шкурок і структуру волосяного покриву та шкірної тканини різних видів кліткових звірів і каракульських ягнят; державні стандарти на невичинені шкурки хутрових звірів та каракульських ягнят; діючі настанови з первинної прісно-сухої обробки шкурок хутрових звірів та обробки шкурок каракульських ягнят; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оброблювача шкур (тваринництво) 3-го розряду – не менше 1 року.

19. ОПЕРАТОР ІНКУБАТОРНО-ПТАХІВНИЧОЇ СТАНЦІЇ

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує роботи з інкубації яєць сільськогосподарської птиці, виведення і збереження повноцінних курчат. Забезпечує виконання завдань із закладання яєць (контролює приймання, сортування та закладання інкубаційних яєць); безперебійну роботу інкубаторів та

вентиляційних систем. Здійснює контроль за технічно правильною експлуатацією устаткування, механізмів та інших засобів. Перевіряє своєчасність початку та кінця робіт. Контролює і здійснює необхідні заходи щодо запобігання та ліквідації простоїв устаткування. Вживає оперативних заходів щодо запобігання та усунення відхилень від заданих режимів роботи та технологічних процесів, які зашкоджують нормальній роботі цеху інкубації. Разом з лікарем ветеринарної медицини проводить розтин відходів інкубації з метою контролю за життєдіяльністю ембріонів, правильності визначення за статтю. Разом із працівниками зооветслужби аналізує результати розтину та вживає необхідних заходів з поліпшення роботи інкубаційного устаткування. Бере участь в прийманні устаткування, механізмів, приміщень, які здаються в експлуатацію після монтажу або капітального ремонту. Надає керівництву інформацію про хід виконання планів, завдань, наказів, розпоряджень. Дотримує правил виробничої і трудової дисципліни, ветеринарно-санітарних норм та правил.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: Закон України «Про ветеринарну медицину», накази, розпорядження та інші керівні й нормативні документи, що стосуються питань виробничо-господарської діяльності; ветеринарно-санітарні правила виконання робіт; конструктивні особливості, будову, принцип дії та правила технічної експлуатації інкубатора; технічні умови на дрібний ремонт устаткування; технологію інкубування яєць; ознаки інкубаційного та товарного яйця; правила застосування дезінфікуючих засобів; профілактичні методи обробки приміщень та устаткування дезінфікуючими засобами після завершення інкубаційного періоду; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за технологічно суміжною професією 5-го розряду – не менше 1 року.

20. ОПЕРАТОР МАШИННОГО ДОЇННЯ

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Проводить машинне доїння корів двома апаратами з продуктивністю в середньому по групі на фуражну корову понад 3,5 тис. кг молока на рік або трьома і більше апаратами з продуктивністю до 3,5 тис. кг молока на рік. Здійснює

машинне доїння корів, овець. Масажує, підмиває, витирає вим'я і виконує інші операції, які впливають на швидкість та повноту молоковіддачі і чистоту молока. Проводить машинне доїння корів в ізоляторі. Перевіряє на мастит і виконує ветеринарно-санітарні роботи з догляду за вим'ям та профілактику захворювань на мастит. Додержує правил машинного доїння корів. Вмикає й вимикає апарати, перевіряє їх на частоту пульсацій та контролює роботу. Виконує машинне додоювання тварин. Вживає заходів щодо поліпшення утримання тварин, годівлі збалансованими за поживними речовинами кормами з метою підвищення молочної продуктивності, одержання молока високої якості та збільшення виходу телят. Розбирає і складає, промиває й дезінфікує доїльні апарати, проводить технічне обслуговування та усуває несправності. Роздає корми. Чистить годівниці, корів. Миє й чистить молочний посуд та прибирає приміщення. Виявляє тварин в охоті та підготовляє їх до штучного осіменіння або до парування. Допомагає фахівцям ветеринарної медицини під час проведення профілактичних заходів у лікуванні, штучному осіменінні тварин. Додержує ветеринарно-санітарних правил на молочній фермі.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову та правила експлуатації доїльних апаратів; правила розбирання, складання, зберігання доїльних апаратів і користування ними; порядок проведення щоденних та періодичних обслуговувань доїльних апаратів; техніку машинного доїння; правила та норми годівлі, напування й утримання тварин; порядок згодовування кормів; потребу корів у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; методи підвищення молочної продуктивності корів; комплекс заходів, що забезпечують одержання молока високої якості; техніку його охолодження; ознаки охоти у тварин, їх вагітності та наближення отелень, жеребінь та окотів; строки і методи запуску тварин та підготовки їх до отелення, жеребіння та окоту; правила надання першої допомоги захворілим тваринам; правила догляду за вим'ям та ознаки захворювань тварин, що найчастіше трапляються: маститу, бруцельозу, ящуру тощо; основи знань про деякі лікарські дезінфікуючі засоби та їх застосування; основи штучного осіменіння та правила підготовки маток до осіменіння; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора машинного доїння 4-го розряду – не менше 1 року.

4-й розряд

- у разі машинного доїння двома апаратами з продуктивністю в середньому по групі на одну фуражну корову до 3,5 тис. кг молока на рік.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Проводить машинне доїння корів трьома і більше апаратами з продуктивністю в середньому по групі на одну фуражну корову понад 3,5 тис. кг молока на рік і на доїльних майданчиках та інших високопродуктивних доїльних установках. Виконує заходи з підвищення молочної продуктивності корів. Здійснює машинне доїння корів у родильному відділенні та корів-первісток. Привчає корів-первісток до машинного доїння й роздоює їх. Вмикає вакуумний насос та апарати і перевіряє вакуумний режим. Дозує та подає концентровані корми в годівниці за допомогою механізмів. Перевіряє повноту видоювання. Регулює і проводить технічне обслуговування доїльних майданчиків та установок й усуває несправності. Промиває молокопровід, розбирає, промиває та дезінфікує мірні циліндри й доїльні апарати. Вимірює надоене молоко, провадить розрахунки за вимірювальною таблицею. Оброблює вим'я дезінфікуючими препаратами. Виявляє травми вим'я й виконує роботи з профілактики маститу. Виявляє початок родів тварин та приймає новонароджених. Обтирає новонароджених тварин та припікає пуповину. Відносить новонароджених у профілакторій і розміщує в клітці. Оброблює корову та доглядає за нею після отелення. Розтирає вим'я корів, що отелилися, лікувальними препаратами. Видає ліки новонародженим за приписом лікаря. Опромінює новонароджених кварцевою лампою. Чистить корів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову різних типів стаціонарних та пересувних доїльних майданчиків і установок, молокопроводу, вакуумних насосів, холодильних установок, танків для збирання та зберігання молока, правила їх вмикання; правила розбирання, складання, використання та зберігання окремих механізмів доїльних установок; дозування мийних засобів; порядок промивання та дезінфекції доїльних апаратів і установок, молокопроводу; технологію доїння на доїльних установках; правила експлуатації механізмів, доїльних установок; основи анатомії та фізіології тварин; будову вим'я; фізіологію молокоутворення та молоковіддачі; ознаки наближення родів та правила приймання новонароджених тварин; правила ветеринарної обробки, годівлі тварин; правила догляду за тваринами в перший період після отелення; кормову цінність, норми та правила згодовування різних видів кормів; способи підвищення продуктивності тварин та правила первинної обробки молока; технологію виробництва молока на промисловій основі; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора машинного доїння 5-го розряду – не менше 1 року.

21. ОПЕРАТОР СВИНАРСЬКИХ КОМПЛЕКСІВ І МЕХАНІЗОВАНИХ ФЕРМ

2-й розряд
ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Приймає поголів'я свиней, забезпечує їх збереження під час чергування, в разі необхідності забиває тварин. Стежить за роботою механізмів. Викликає чергового слюсаря або електромонтера для ремонту несправних механізмів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні вимоги до умов утримання тварин в умовах повної механізації виробничих процесів; призначення і правила технічної експлуатації засобів механізації; ознаки найбільш поширених хвороб та основні прийоми надання першої допомоги хворим та ушкодженим тваринам; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з утримання та догляду за холостими і поросними свиноматками на тваринницьких фермах в умовах комплексної механізації виробничих процесів. Годує, напуває, видаляє гній, миє та прибирає приміщення. Виявляє в охоті свиноматок. Надає допомогу хворим тваринам. Дозує та розподіляє корми. Усуває прості несправності механізмів. Приймає, зважує і переганяє свиней. Проводить дезінфекцію приміщень.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: біологічні особливості свиней; технологію і прогресивні методи утримання холостих і поросних свиноматок в умовах комплексної механізації виробничих процесів; основні корми та їх поживну цінність; норми годівлі; потребу тварин у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; методи поліпшення заплідненості свиноматок; ознаки появи охоти у свиней; строки парування чи штучного осіменіння; профілактику захворювань свиней та основні вимоги зоогігієни; правила експлуатації машин і механізмів та догляду за ними; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора свинарських комплексів і механізованих ферм 2-го розряду – не менше 0,5 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з утримання та догляду за холостими і поросними свиноматками, ремонтним молодняком і свинями на відгодівлі на тваринницьких комплексах і за ремонтним молодняком та свинями на відгодівлі в умовах комплексної механізації виробничих процесів. Дозує і роздає корми, напуває, видаляє гній, миє та прибирає приміщення. Виявляє свиноматок в охоті. Вживає заходів щодо збільшення виходу приплоду. Веде інтенсивну відгодівлю свиней збалансованими за поживними речовинами, кормами. Додержує умов технології під час виконання робіт. Виконує технічне обслуговування машин і механізмів. Навантажує і відправляє знятих з відгодівлі свиней на м'ясокомбінат.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні питання з анатомії і фізіології свиней; технологію і прогресивні методи обслуговування груп

тварин в умовах повної механізації виробничих процесів; методи підвищення їх продуктивності; зооветеринарні правила; правила застосування антибіотиків, медикаментів і мікроелементів; правила регулювання і технічного обслуговування машин та механізмів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора свинарських комплексів і механізованих ферм 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з утримання та догляду за підсисними свиноматками з приплодом і відлученими поросятами на тваринницьких комплексах; кнурами-плідниками, підсисними свиноматками і відлученими поросятами в умовах комплексної механізації виробничих процесів. Дозує і роздає корми, напуває тварин, видаляє гній. Додержує технології під час виконання робіт. Вживає заходів щодо поліпшення утримання тварин, годівлі збалансованими за поживними речовинами кормами з метою збільшення середньодобових приростів живої маси і збереження молодняка. Проводить регулювання та технічне обслуговування засобів механізації, що застосовуються на свинарських фермах.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: біологічні особливості свиней; основи їх анатомії і фізіології; технології і прогресивні методи утримання підсисних свиноматок з приплодом, відлучених поросят і кнурів-плідників в умовах повної механізації виробничих процесів; ветеринарно-санітарні умови і зоотехнічні вимоги до утримання підсисних свиноматок з приплодом, відлучених поросят і кнурів-плідників; методи збільшення продуктивності молодняка свиней; основні хвороби тварин; будову, правила технічної експлуатації засобів механізації та їх технічне обслуговування; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора свинарських комплексів і механізованих ферм 5-го розряду – не менше 1 року.

22. ОПЕРАТОР ТВАРИННИЦЬКИХ КОМПЛЕКСІВ ТА МЕХАНІЗОВАНИХ ФЕРМ

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Приймає велику рогату худобу та коней і забезпечує їх збереження під час чергування, у разі потреби забиває тварин. Годує, напуває хворих тварин. Стежить за роботою механізмів. Викликає чергового слюсаря або електромонтера для ремонту несправних механізмів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні вимоги до умов утримання тварин при механізації виробничих процесів; правила технічної експлуатації засобів механізації; ознаки найпоширеніших хвороб і основні способи надання першої допомоги захворілим та постраждалим тваринам; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з догляду за відгодівельним та випасним поголів'ям великої рогатої худоби й коней. Проводить інтенсивну відгодівлю тварин, вирощує молодняк високих вагових кондицій. Годує, напуває, випасає, чистить тварин. Постачає, підготовляє та роздає корми. Вичищає гній, замінює підстилку, прибирає приміщення, стійла, проходи. Контролює роботу застосовуваних механізмів. Проводить технічне обслуговування устаткування, підналагоджує механізми та устаткування й усуває дрібні несправності. Надає першу ветеринарну допомогу захворілим тваринам. Приймає, зважає та переганяє худобу. Проводить дезінфекцію приміщень.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила догляду за худобою в умовах механізації; методи інтенсивної відгодівлі та вирощування молодняку високих вагових кондицій; будову та правила технічної експлуатації засобів механізації; найпоширеніші хвороби та основні способи надання першої ветеринарної допомоги захворілим тваринам; способи та правила випасання худоби; порядок та норму згодовування травостою і правила використання пасовищ; основні корми та їх кормову цінність; способи підготовки кормів до згодовування; потребу тварин у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; будову дезінфекційних установок; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора тваринницьких комплексів та механізованих ферм 2-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з догляду за дійними та яловими коровами на комплексах і механізованих фермах, маточним стадом у м'ясному тваринництві, коровами-годувальницями, ремонтним молодняком, телятами профілакторного та молочного періодів віком до 4-6 місяців на механізованих фермах. Вживає заходів щодо підвищення молочної продуктивності корів, збільшення виходу телят та поліпшення їх збереження, годівлі худоби збалансованими за поживними речовинами кормами. Годує, напуває, чистить тварин. Підганяє корів із секцій до доїльної установки. Виганяє їх з доїльної установки. Контролює правильне розміщення корів у секціях. Виявляє охоту у тварин. Виявляє та відсортовує хворих корів. Відгодовує велику рогату худобу та коней на тваринницьких комплексах і відгодівельних майданчиках. Допомогає підганяти корів на пункти штучного осіменіння та відганяти в корівник. Підбирає корів-годувальниць для телят. Допомогає лікувати і провадити ветеринарну обробку тварин, стежить за тільними коровами. Приймає телят і допомагає тваринникам доїти корів під час отелення. Проводить моціон та прогулянки тварин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову застосовуваних на фермах механізмів; порядок проведення щоденних та періодичних технічних обслуговувань механізмів; основні вимоги й прогресивні методи утримання дійного та відгодівельного стада, корів-годувальниць і телят у зимову та літню пору; правила одержання молока високої якості, догляду за тільними та новотільними коровами; правила приймання отелень; особливості технології утримання та вирощування молодняку в приміщеннях різних типів; методи підвищення продуктивності обслуговуваного поголів'я худоби; профілактику захворювання дорослого поголів'я і телят; основні вимоги зоотехнії під час комплектування телят у групи;

правила застосування мікроелементів; правила ведення племінного та зоотехнічного обліку; технологію виробництва продуктів тваринництва на промисловій основі; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора тваринницьких комплексів та механізованих ферм 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з вирощування молодняку та догляду за коровами в родильному відділенні на комплексах. Виконує механізовані роботи з догляду за бугаями. Вживає заходів щодо підвищення середньодобових приростів живої маси молодняку, годує його збалансованими за поживними речовинами кормами. Годує, напуває й чистить тварин. Формує групи молодняку, однорідні за вагою та віком. Готує й подає молоко телятам. Транспортує корми в секції приміщення і роздає їх у годівниці за допомогою транспортерів. Керує автоматизованою системою вентиляції й опалення в приміщеннях. Керує системою механізації під час прибирання гною, транспортування та роздавання кормів. Провадить технічне обслуговування засобів механізації та автоматики, регулює їх, підтримує заданий мікроклімат у приміщеннях комплексу.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії та фізіології молодняку великої рогатої худоби; основні види кормів, їх кормову цінність; раціони, норми та режим годівлі й напування тварин; особливості годівлі та напування в період вирощування тварин; ветеринарно-санітарні умови та зоотехнічні вимоги до утримання молодняку великої рогатої худоби та бугаїв і догляду за ними; основні хвороби тварин; призначення, будову, правила технічної експлуатації засобів механізації та автоматизації; технологічні процеси утримання молодняку великої рогатої худоби та догляду за ним, їх послідовність, циклічність та тривалість; методи підвищення продуктивності обслуговуваного поголів'я худоби; елементарні знання з організації племінного обліку; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за

професією оператора тваринницьких комплексів та механізованих ферм 5-го розряду – не менше 1 року.

23. ОПЕРАТОР ЦЕХІВ ДЛЯ ПРИГОТУВАННЯ КОРМІВ (ТВАРИННИЦТВО)

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Готує за кормовими рецептами корми для тварин та звірів за допомогою апаратів і механізмів. Подає трубопроводом воду, брагу та інші рідини. Обслуговує механізми та пристрої для видалення з харчових відходів сторонніх предметів. Виявляє та усуває несправності в роботі устаткування. Проводить технічне обслуговування. Регулює устаткування.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: склад і поживність кормів, кормові раціони; потребу тварин у поживних речовинах; будову застосовуваних машин та механізмів; техніку і технологію видалення сторонніх предметів з харчових відходів; способи усунення несправностей в роботі устаткування; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Готує корми за раціонами і спецрецептами, а також корми, збалансовані за протеїном та іншими компонентами. Проводить термічну обробку кормової маси, перемішує її в казанах стисненим повітрям. Стежить за тиском пари за допомогою манометра. Подає за допомогою стисненого повітря готові корми в бункер-нагромаджувач. Перевіряє якість кормів і контролює їх підготовку. Підготовляє до згодовування комбікорми, замічник незбираного молока, премікси. Дозує концентровані корми та провадить їх механізоване роздавання.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: анатомію травного тракту та фізіологію травлення у тварин, звірів та птиці, перетравність кормів; потребу в кормі та норми годівлі, загальну поживність раціонів, кількість протеїну, мінеральних речовин та вітамінів для тварин; способи і технологію приготування кормів за спеціальними рецептами; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора цехів для приготування кормів (тваринництво) 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Готує механізованим способом і роздає концентровані, грубі й соковиті корми, фарш із субпродуктів і риби, харчові відходи та інші види кормів. Керує засобами механізації та автоматизації, використовуючи контрольно-вимірювальну апаратуру. Провадить технічне обслуговування кормоприготувальних машин та дозувальних установок і регулює їх. Виявляє несправності машин та агрегатів. Регулює автоматичні пристрої згідно із заданою програмою роздавання кормів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову й правила експлуатації кормоприготувальних машин, агрегатів, дозувальних установок та інших засобів механізації виробничих процесів приготування кормів; правила технічного обслуговування та регулювання устаткування; способи усунення несправностей; технологічний процес приготування кормосумішей, комбікормів, замінників незбираного молока, преміксів та правила їх згодовування; основні захворювання свійських тварин, звірів та птиці, пов'язані з порушенням годівлі; основи ведення тваринництва на промисловій основі; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора цехів для приготування кормів (тваринництво) 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Роздає за допомогою пульта керування грубі та соковиті корми. Обходить і перевіряє механізми кормових ліній. Видаляє з кормових ліній залишки кормів. Заповнює дозатори кормами. Подає та розподіляє корми за секціями згідно з раціоном. Змашує дозатори. Усуває разом із слюсарями-ремонтниками несправності в роботі механізмів.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову й правила експлуатації пультів керування кормових ліній, кормоприготувальних машин, агрегатів, дозувальних установок та інших засобів механізації виробничих процесів приготування й роздавання кормів; правила технічного обслуговування та регулювання устаткування; способи усунення основних несправностей; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора цехів для приготування кормів (тваринництво) 5-го розряду – не менше 1 року.

24. ОПЕРАТОР ІЗ ШТУЧНОГО ОСІМЕНІННЯ ТВАРИН ТА ПТИЦІ

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує підготовчі роботи із штучного осіменіння: готує фізіологічні розчини, розморожує сперму та оцінює її якість, підготовляє медикаменти, мие, дезінфікує і стерилізує інструменти, прилади, посуд. Проводить санобробку тварин і птиці, призначеної до штучного осіменіння. Осіменяє тварин. Підтримує у чистоті пункт осіменіння. Веде облік запліднених тварин і птиці, пере рушники і спецодяг. Опалює та прибирає пункт.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила поведження з устаткуванням і реактивами; строки парування і штучного осіменіння тварин; способи штучного осіменіння; правила санобробки тварин і птиці; методи оцінки якості сперми; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 3-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виявляє маток в охоті після отелення, окоту, опоросів за зовнішніми ознаками. Бере сперму у

плідників. Провадить штучне осіменіння. Веде облік та звітує перед станцією, племінним підприємством.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: методи і основи штучного осіменіння сільськогосподарських тварин та птиці; правила взяття сперми від плідників, оцінки її якості; правила зберігання і транспортування сперми; способи осіменіння тварин; техніку ректальних досліджень; правила поводження з кріогенним устаткуванням та рідким азотом; способи стерилізації інструментів, приладів, посуду; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора із штучного осіменіння тварин та птиці 4-го розряду – не менше 1 року.

25. ОПЕРАТОР ПТАХОФАБРИК ТА МЕХАНІЗОВАНИХ ФЕРМ

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Сортує та калібрує яйця із використанням устаткування. Миє забруднені яйця на яйцемиючих машинах. Маркує, складає та упаковує яйця. Подає тару до місця упакування. Збирає коробки і подає упаковану продукцію до місця штабелювання. Миє устаткування та приміщення.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технічні умови віднесення яєць до тієї чи іншої категорії; правила сортування, маркування, пакування, зберігання і транспортування яєць; будову та умови експлуатації яйцесортувальних та яйцемиючих машин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Відловлює та розміщує птицю в клітках чи ящиках. Підготовляє пташники до відлову птиці; затемнює вікна, встановлює ширми в секціях пташника.

Підносить клітки з птицею та завантажує їх у транспорт. Передає відловлену птицю до іншого цеху або здає її на забій.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: відмінність птиці за статтю та віком, виробничим призначенням стада; способи відлову та завантаження птиці у транспорт; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора птахофабрик та механізованих ферм 2-го розряду – не менше 1 року.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Збирає яйця з контрольних гнізд з відміткою на яйці номера гнізда, номера несучки, дати знесення. Здає яйця на склад. Бере участь у комплектуванні, відборі та кільцюванні групи птиці. Вибраковує птицю. Сортує яйця за державним стандартом. Здійснює напування та годівлю птиці за допомогою відгодівельних машин. Дезинфікує, опромінює та закладає яйця в інкубатор. Підтримує в інкубаторах та приміщеннях встановлений режим температури, вологості та газообміну. Переміщує лотки з інкубаційних у вивідні шафи. Вивантажує лотки з молодняком птиці. Сортує і опромінює виведений молодняк. Підраховує й утилізує слабкий молодняк. Підготовляє ящики та упаковує добових курчат в ящики для відправлення на підприємства. Чистить інкубатор і готує його до нової закладки яєць, мие устаткування, тару та приміщення. Проводить технічні догляди за устаткуванням та механізмами. Проводить дезінфекцію приміщень.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію інкубації яєць різних видів птиці в інкубаторах різних марок, типів та їх будову; техніку керування й обслуговування технологічного устаткування інкубаторію; методи біологічного контролю в інкубації; ветеринарно-санітарні інструкції для інкубаційних цехів; будову дезінфекційних установок; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за

професією оператора птахофабрик та механізованих ферм 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з догляду за дорослим поголів'ям птиці промислового стада, що утримується на підлозі, молодняком промислового стада та бройлерами, напуває та годує птицю. Виконує заходи з підвищення продуктивності птиці, годує її збалансованими за поживними речовинами кормами. Сортує, відбирає та вибраковує птицю. Збирає та здає яйця. Бере участь у проведенні профілактичних та лікувальних заходів. Видаляє послід. Прибирає приміщення, миє напувалки, чистить годівниці. Керує всіма засобами механізації. Налагоджує, регулює та виконує дрібний ремонт устаткування. Регулює повітрообмін, температуру і вологість повітря в приміщеннях для птиці. Веде облік яєць за гніздами несучок, відбір за лініями та породами. Комплектує племінну птицю, зважує та вкладає яйця в інкубаційні лотки за номерами матерів. Зважує молодняк і дорослу птицю. Проводить вибірку з лотків курчат і кільцює. Веде встановлену племінну документацію.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії та фізіології сільськогосподарської птиці; технологію та прогресивні методи утримання молодняка і дорослого поголів'я птиці та вирощування бройлерів на промисловій основі; будову пристроїв та апаратури; методи підвищення продуктивності обслуговуваного поголів'я птиці; правила технічного догляду; основні вимоги до кормових раціонів; способи приготування кормів; норми й порядок згодовування птиці; потребу обслуговуваних видів птиці в протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; ветеринарно-санітарні вимоги в птахівництві; правила ведення документації з племінної справи; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора птахофабрик та механізованих ферм 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує механізовані роботи з догляду за птицею кліткового утримання, племінним

молодняком і птицею батьківського та селекційно-племінного стада. Годує, напуває птицю, видаляє послід. Виконує заходи з поліпшення продуктивності та племінних якостей птиці. Бере участь в бонітуванні. Сортує яйця за породами, кросами лініями. Ділить молодняк за статевими ознаками у добовому віці з одночасним сортуванням за якістю.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію кліткового утримання птиці, племінного молодняку та селекційної птиці в умовах комплексної механізації; методи збільшення продуктивності обслуговуваного поголів'я птиці; будову та догляд устаткування, яке застосовують при клітковому утриманні; особливості вирощування й утримання племінної птиці; основні методи селекційно-племінної роботи; ознаки індивідуальної оцінки та відбору птиці; основні кроси, лінії курей; правила керування засобами механізації освітлення; основи анатомії та фізіології всіх видів сільськогосподарської птиці; зоотехнічні вимоги, які застосовують до сортування молодняку птиці за якістю та статтю; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією оператора птахофабрик та механізованих ферм 5-го розряду – не менше 1 року.

26. ПРОВІДНИК ІЗ СУПРОВОДЖЕННЯ ТВАРИН

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Супроводжує, обслуговує й охороняє тварин та птицю в пунктах відправлення, призначення і під час руху при транспортуванні їх на автомобілях, залізницею та водним транспортом. Приймає на базах партії худоби і переганяє її до пункту призначення. Підвозить або підганяє і навантажує тварин, птицю, інвентар, корми в пунктах відправлення, вивантажує в пунктах призначення. Обладнує та утримує в чистоті приміщення для тварин і птиці на транспортних засобах. Переганяє тварин на заготівельні та забійні пункти. Годує, напуває, додержує туалету тварин та птиці, випасає худобу під час руху. Бере участь у зважуванні, ветеринарній обробці, сортуванні худоби. Надає першу

допомогу травмованим тваринам і птиці. Оформлює установлену документацію та здає тварин і птицю за приймально-здавальним актом.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: порядок приймання, транспортування та здавання тварин і птиці; правила навантаження, обслуговування та розміщення супроводжуваних тварин і птиці у вагоні, автомобілі, плавзасобах; інструкцію із сигналізації залізниць у межах виконуваної роботи; маршрут прямування та правила надання першої ветеринарної допомоги тваринам і птиці; основи зоотехнії та ветеринарної медицини; правила переганняння, випасання худоби; раціон та строки годівлі; правила оформлення приймально-здавальних документів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

- у разі супроводження племінної худоби та птиці.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією провідника із супроводження тварин 3-го розряду – не менше 1 року.

27. ПТАХІВНИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує допоміжні роботи з годівлі та догляду за птицею. Розміщує птицю в клітках, виймає її з кліток і передає на відгодівлю. Стежить за станом птиці після годівлі, своєчасним здаванням її на забій. Доглядає за птицею в нічний час, виділяє й відсаджує слабку та збирає загиблу птицю. Підтримує в приміщеннях заданий температурний та повітряний режим. Випасає птицю. Сортує, калібрує та миє яйця вручну. Маркує, укладає та упаковує їх. Прибирає виробничі приміщення та робочі місця. Чистить, миє кліткове та інше обслуговуване устаткування та інвентар.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила догляду та утримання птиці; ознаки її захворювання; основні зооветеринарні та санітарні вимоги до умов вирощування птиці; правила сортування, маркування та упакування яєць; склад дезінфікуючих розчинів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за дорослим поголів'ям при утриманні на підлозі та за молодняком промислового стада. Готує корми, додає до них мікроелементи та інші добавки і роздає їх. Регулює подавання води у напувалки. Видаляє послід, миє напувалки, чистить годівниці та кубла. Виконує заходи з підвищення продуктивності птиці. Сортує та вибраковує птицю. Збирає, укладає, упаковує та здає яйця. Бере участь у проведенні профілактичних та лікувальних заходів. Регулює повітрообмін, температуру та вологість повітря у приміщеннях для птиці. Очищає піддони при клітковому утриманні птиці.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії та фізіології свійської птиці; технологію утримання на підлозі та кліткового утримання; методи підвищення продуктивності обслуговуваного поголів'я; правила експлуатації технологічного устаткування та догляду за ним; норми годівлі та порядок згодовування кормів; потребу обслуговуваного виду птиці у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією птахівника 2-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні або частково механізовані роботи з догляду за птицею промислового стада кліткового утримання, за племінним молодняком, батьківським та селекційно-племінним стадами. Годує, напуває птицю, вичищає послід. Вживає заходів щодо підвищення продуктивності птиці, годівлі її збалансованими за поживними речовинами кормами.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову кліткових батарей та устаткування при клітковому утримуванні; особливості вирощування та утримання племінної птиці; основні методи селекційно-племінної роботи; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією птахівника 4-го розряду – не менше 1 року.

28. СВИНАР

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує допоміжні роботи з догляду за поголів'ям свиней. Приймає опороси під час чергування. Підгодовує свиноматок та поросят. Надає першу допомогу хворим тваринам та виконує інші роботи з догляду за свинями. Приймає, зважує та переганяє тварин. Стежить за збереженням поголів'я.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила годівлі та утримання свинопоголів'я; правила та способи приймання приплоду і надання першої допомоги під час опоросів та у випадку захворювання тварин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні або частково механізовані роботи з догляду за холостими та поросними свиноматками. Годує, напуває, вчищає гній і прибирає приміщення. Вживає заходів щодо збільшення приплоду. Дотримується зоотехнічних норм утримання тварин на фермах. Виявляє охоту у свиноматок. Проводить парування та бере участь у роботі з штучного осіменіння. Підготовляє свиноматок до опоросу. Надає першу допомогу хворим тваринам і бере участь у проведенні профілактичних та лікувальних заходів із запобігання захворюванням та падежу тварин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила годівлі та догляду; технологію й прогресивні методи утримання холостих та поросних свиноматок; склад кормів, їх поживність та структуру кормових раціонів; порядок згодовування кормів; потребу тварин у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; методи підвищення продуктивності обслуговуваного поголів'я свиней; зоогігієнічні вимоги до умов утримання різних статевих вікових груп тварин;

найпоширеніші хвороби, методи надання першої допомоги хворим тваринам; ветеринарно-санітарні заходи щодо запобігання хворобам; кондиції забійних тварин; строки та ознаки статевої зрілості й техніку розведення свиней; оцінку продуктивності свиноматок; основні причини малоплідності, прохолосту, абортів та заходи боротьби з ними; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією свинаря 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує ручні або частково механізовані роботи з догляду за ремонтним молодняком, свинями на відгодівлі. Годує, напуває свиней, видаляє гній, мис та прибирає приміщення. Виконує заходи щодо поліпшення утримання тварин. Провадить інтенсивну відгодівлю свиней збалансованими за поживними речовинами кормами. Годує збалансованими за поживними речовинами кормами з метою збільшення середньодобових приростів живої маси та збереження молодняку. Усуває нескладні несправності в механізмах. Зважує відгодюваних тварин і відправляє їх м'ясокомбінат.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: біологічні особливості свиней, основи їх анатомії й фізіології; технологію і прогресивні методи утримання та годівлі ремонтного молодняку і свиней на відгодівлі, методи збільшення продуктивності свиней; будову обслуговуваних машин та механізмів, правила їх експлуатації, регулювання і технічного обслуговування; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією свинаря 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за підсисними свиноматками з приплодом, відлученими поросятами у віці до 4 місяців, кнурами – плідниками. Годує, напуває, приймає поросят, видаляє гній, бере

участь у ветеринарних обробках. Виконує заходи щодо поліпшення утримання тварин та годівлі збалансованими за поживними речовинами кормами з метою збільшення виходу приплоду. Проводить парування, моціон тварин. Надає першу допомогу тваринам, прибирає приміщення та виконує інші роботи.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію і прогресивні методи утримання й годівлі підсисних свиноматок з приплодом, відлучених поросят у віці до 4 місяців, ознаки прояву статевої зрілості; правила використання кнурів-плідників і техніку взяття сперми; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією свинаря 5-го розряду – не менше 1 року.

29. СОБАКІВНИК

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Тренує та готує собак до виставок і польових випробувань. Годує цуценят і дорослих собак та надає їм першу ветеринарну допомогу. Контролює пустовання та щеніння. Чистить собак, приміщення та вольєри для них.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи собаківництва і ветеринарної медицини; правила догляду за цуценятами і собаками; правила підготовки і тренування собак до виставок і польових випробувань; породи собак; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно-технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

30. ТВАРИННИК

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує допоміжні роботи з догляду за коровами і кобилами на доїльних майданчиках. Підганяє тварин до місця доїння. Виганяє тварин на прогулянку та пасовище

і заганяє з них. Провадить механізоване або ручне миття молочних фляг та інших місткостей, прибирає і дезінфікує приміщення, пере халати та мішкотару. Додержує зоогігієнічних норм утримання тварин на фермах. Бере участь у проведенні заходів з підвищення молочної продуктивності худоби і профілактичних заходів із запобігання захворюванням тварин. Приймає, зважає і переганяє худобу. Виявляє тварин в охоті та вилучає їх для штучного осіменіння. Стежить за худобою, приймає отелення і виконує інші роботи під час чергування.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основні вимоги зоогігієни та ветеринарної медицини; способи дезінфекції та приготування розчинів; правила проведення профілактичних заходів із запобігання захворюванням тварин; способи виявлення охоти у тварин; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно–технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за відгодівельним і випасним поголів'ям великої рогатої худоби при прив'язному й безприв'язному утримуванні. Провадить інтенсивну відгодівлю тварин, вирощує молодняк високих вагових кондицій. Годує, напуває і випасає тварин. Вичищає гній та замінює підстилку. Прибирає приміщення, чистить тварин, стійла і проходи. Постачає, підготовляє й роздає корми. Переставляє кормові ґрати. Підбирає кормові залишки і поправляє скирти, бурти. Бере участь у проведенні профілактичних і лікувальних заходів із запобігання захворюванням та падежу тварин. Зважає знятих з відгодівлі тварин, навантажує і відправляє їх на м'ясокомбінат.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила догляду за худобою; найпоширеніші хвороби та основні способи надання першої ветеринарної допомоги захворілим тваринам; способи та правила

використання пасовищ; основні корми та їх кормову цінність; потребу тварин у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; способи підготовки кормів до згодовування; методи інтенсивної відгодівлі тварин та вирощування молодняку високих вагових кондицій; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно–технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією тваринника 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за дійним та маточним стадами в спеціалізованому м'ясному скотарстві, за коровами-годувальницями з телятами, телятами профілакторного та молочного періоду і ремонтним молодняком великої рогатої худоби. Виконує заходи із підвищення молочної продуктивності корів, збільшення виходу телят та поліпшення їх збереження. Годує худобу кормами збалансованими за поживними речовинами. Годує, напуває, випасає та чистить тварин. Допомагає лікувати і провадити ветеринарну обробку тварин. Стежить за тільними коровами. Приймає телят і допомагає тваринникам доїти корів під час отелення. Виявляє охоту, приводить корів для осіменіння або парування. Провадить моціони та прогулянки тварин.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію й прогресивні методи утримання дійного стада, корів з підсисними телятами в м'ясному скотарстві і телят у зимову та літню пори; методи підвищення продуктивності обслуговуваного поголів'я худоби; правила одержання молока високої якості; строки статевої зрілості телиць; ознаки появи охоти в корів, телиць; строки парування або штучного осіменіння; правила догляду за тільними коровами й телицями; правила приймання отелень; особливості утримання й вирощування молодняку в приміщеннях різних типів; профілактичні заходи із запобігання захворюванням тварин; основні вимоги зоотехніки до комплектування телят у групи; правила застосування антибіотиків та мікроелементів; будову і

правила експлуатації обслуговуваних механізмів та устаткування; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією тваринника 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за бугаями. Годує, напуває, випасає та чистить тварин. Вживає заходів з поліпшення утримання та годівлі тварин, а також профілактичних заходів із запобігання захворюванням; бере участь у ветеринарних обробках. Відв'язує тварин, виводячи їх на прогулянку або на парування, і прив'язує, повертаючись назад. Допомогає операторам брати сперму від бугаїв.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи анатомії та фізіології; технологію утримання та годівлі бугаїв; норми та порядок годівлі; ознаки виявлення статевої зрілості; умови, що сприяють отриманню якісної сперми; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією тваринника 5-го розряду – не менше 1 року.

31. ТРЕНЕР КОНЕЙ

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Організовує роботи із заїздання і тренування молодняка: сідлання, робота кордового і бичового. Веде облік і контроль тренінгу і фізіологічного стану коней, їх підковування. Складає плани та графіки проведення тренувань і випробувань коней, враховуючи відмінності в навантаженнях за часом, дистанцією, швидкістю руху. Проводить облік і аналіз матеріалів тренувань та випробувань. Регулярно перевіряє спорядження коней. Складає заявки на участь коней в

розиграшах традиційних призів, у групових верхогонах (перегонах) та інших змаганнях. Складає диспозиції їзди на призи. Організовує навантаження і вивантаження коней з транспортних засобів. Керує роботою жокеїв і конярів тренерських відділень з догляду за тваринами.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: анатомію, зоогігієну, фізіологію тренінгу коней; основи ветеринарної медицини; правила підковування, випробування племінних коней на іподромах; технологію вирощування, утримання і годівлі племінних коней; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно–технічна) освіта. Перепідготовка та стаж роботи за технологічно суміжною професією 5-го розряду – не менше 1 року.

32. ЧАБАН

3-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує допоміжні роботи з догляду за поголів'ям овець та кіз. Пригонить маток овець та кіз з пасовищ у родильне відділення. Підвозить корми. Допомагає годувати, напувати молодняк та доглядати за ним у родильному відділенні. Подає овець та кіз на стриження, бонітування та купас їх після стриження в дезінфікуючому розчині. Прибирає та дезінфікує приміщення. Видаляє з кошар гній. Вирізує кізак вручну. Бере участь у проведенні профілактичних заходів із запобігання захворюванням тварин. Стежить за поголів'ям, приймає окоти та виконує інші роботи під час чергування.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: елементарні знання із зоогігієни та ветеринарії; техніку подавання овець на стриження та бонітування; правила купання овець після стриження; будову транспортних засобів та правила перевезення вантажів; правила приймання окотів та догляду за молодняком у родильному відділенні; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Повна загальна середня освіта та професійна (професійно–технічна) освіта або повна загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за переярками, валашками від відлучення до 1,5 року, дорослими валахами на користувальних фермах та за вибраковуваним поголів'ям на племінних фермах. Годує, напуває, випасає тварин. Виконує заходи з поліпшення утримання і годівлі обслуговуваного поголів'я з метою підвищення продуктивності тварин та їх збереження. Відбирає маток та ягнят під час формування сакманів. Приймає новонароджених ягнят. Чистить і прибирає інвентар та приміщення. Надає допомогу захворілим тваринам та під час окотів. Проводить санітарно-гігієнічну обробку вівцематок та ягнят. Доглядає за вівцематками в період окоту. Підсаджує ягнят до інших маток.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: правила годівлі, напування, догляду, утримання та випасання закріпленого поголів'я; основні корми та їх кормову цінність; норми годівлі, потребу тварин у протеїні, вітамінах та мінеральних речовинах; технологію проведення окоту та вирощування ягнят; основи ветеринарної медицини та зоогігієни; методи підвищення продуктивності обслуговуваного поголів'я овець; найпоширеніші хвороби та основні способи надання першої ветеринарної допомоги захворілим тваринам і долікарської допомоги; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією чабана 3-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за маточним поголів'ям овець, кіз, баранів і цапів-плідників, за ярочками (кізочками) від відлучення до 1,5 року на користувальних фермах. Годує, напуває, випасає тварин. Виконує заходи із збільшення приросту живої маси ягнят, настригу вовни та поліпшення збереження поголів'я. Вичісує пухових кіз. Проводить ручне стриження овець та кіз. Допомагає операторам брати сперму в плідників при штучному осіменінні.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: технологію та прогресивні методи утримання маточного поголів'я овець і кіз, баранів, цапів-плідників, молодняку; особливості технології утримання та

виращування молодняка; профілактику захворювання овець та кіз; методи збільшення приплоду ягнят; правила застосування антибіотиків і мікроелементів; правила ведення зоотехнічного обліку; технологію та послідовність стриження вручну; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією чабана 4-го розряду – не менше 1 року.

6-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Виконує ручні та частково механізовані роботи з догляду за маточним поголів'ям овець і кіз, баранів та цапів-плідників, за молодняком від відлучення до 1,5 року на племінних фермах. Годує, напуває, випасає тварин. Виконує заходи з поліпшення племінних якостей маточного поголів'я та збільшення приплоду ягнят.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: особливості технології утримання маточного поголів'я, молодняка та плідників на племінних фермах; методи поліпшення племінних якостей поголів'я овець та кіз; правила ведення племінного та зоотехнічного обліку; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією чабана 5-го розряду – не менше 1 року.

33. ШОВКІВНИК

2-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Заготовляє траву та солому для коконників, постачає їх до червоводень. Виготовляє коконники із соломи на верстатах. Розмотує рулони та нарізує підстилковий папір. Заготовляє, обробляє і постачає до червоводень корм для гусені 3-5 віків. Очищає кокони вручну. Шие та натягує ревендук на стелажах, начіплює завіси тінювих сушарок. Пересипає прийняті кокони в тару заготівельного пункту, відносить їх до місця тимчасового зберігання або до механічних коконосушарок (парових морилок), завантажує у механічні сушарки або в парові морилки та вивантажує з них, відносить заморені, напівсухі кокони на стелажі тінювої сушарки. Затарює сухі кокони в канари і

укладає в бунти, перелопачує кокони на стелажах тіньових коконосушарок, вибирає кокони кара-пачаха.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову й призначення машин та інвентарю, застосовуваного під час вигодовування гусені; технологічний режим заморювання і сушіння коконів; вимоги до якості висушених коконів; будову та призначення коконосушарок; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Базова загальна середня освіта та професійна підготовка на виробництві, без вимог до стажу роботи.

4-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. Збирає, постачає та підготовляє листя шовковиці, годує ним гусінь шовковичного шовкопряда молодших і старших віків. Замінює підстилку, розріджує та вирівнює партії гусені. Підготовляє утеплені камери для об'єднаного вигодовування гусені шовкопряда молодших віків і вигодовує гусінь у цих камерах. Регулює режим температури та вологості на вигодовуваннях, обмін повітря й освітлення у вигодовувальних приміщеннях. Вживає профілактичних заходів з боротьби із захворюваннями гусені шовкопряда. Розкладає на коконники гусінь, готову до опрядання. Знімає кокони з коконників, сортує за якістю та упаковує їх для відправлення. Організовує та провадить великі вигодовування шовкопряда в червоводнях і громадських приміщеннях. Заморює живі та сушить сортові кокони парою в кокономорильних камерах на конвеєрних і ящиккових коконосушарках. Закочує в камеру та викочує візки з коконами з камери. Підтримує в коконосушарці задану температуру і стежить за процесом заморювання та сушіння коконів згідно з режимом.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: будову і призначення машин та інвентарю, застосованого під час вигодовування гусені; умови, необхідні для вирощування великого врожаю коконів; хвороби гусені шовкопряда та заходи боротьби з ними; отрутохімікати, застосовувані для боротьби із захворюваннями гусені шовкопряда; хвороби і шкідники шовковиці та заходи боротьби з ними; види

отрутохімікатів і правила їх застосування; технологічний режим заморювання та сушіння коконів; вимоги до якості висушених коконів; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією шовківника 2-го розряду – не менше 1 року.

5-й розряд

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ. Провадить інкубацію грени. Виготовляє листи. Підтримує задану температуру та вологість в інкубаторії. Знімає оживлену гусінь, підготовує й роздає її шовківникам.

ПОВИНЕН ЗНАТИ: основи біології шовковичного шовкопряда; організацію й технологію інкубації грени; правила підготовування оживленої гусені; правила і норми охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ. Професійна (професійно-технічна) освіта. Підвищення кваліфікації та стаж роботи за професією шовківника 4-го розряду – не менше 1 року.

Абетковий покажчик назв професій

№ з/п	Назва професії	Діапазон розрядів	Стор.	
1	2	3	4	5
	Керівники			
1	Голова колективного господарства		6	
2	Голова кооперативу (товариства, колективної ферми і т. ін.)		8	
3	Головний агроном		82	
4	Головний агроном із захисту рослин		84	
5	Головний агрохімік		86	
6	Головний біолог		87	
7	Головний ґрунтознавець		88	
8	Головний зоотехнік		189	
9	Головний інженер (сільське господарство)		9	
10	Головний меліоратор		89	
11	Директор (керівник) малого підприємства сільськогосподарського		11	
12	Завідувач віварію		191	
13	Завідувач господарства (підсобного сільського)		12	
14	Завідувач двору (кінного, машинного)		13	
15	Завідувач кабінету (агрохімічного)		91	
16	Завідувач кухні (для тварин, молочної)		192	
17	Завідувач підсобного виробництва		15	
18	Завідувач поля (знешкоджування та компостування, дослідного)		92	
19	Завідувач розсадника (розплідника)		93	
20	Завідувач скотобазис		193	
21	Завідувач станції захисту рослин		94	
22	Завідувач станції насінницької		95	
23	Керуючий відділенням		16	
24	Керуючий дільницею (сільськогосподарською)		97	
25	Керуючий фермою		194	
26	Начальник випробувальної станції		98	
27	Начальник механізованого зерносховища		99	
28	Начальник скотопрогінного тракту		196	
	Професіонали			
1	Агроном		101	
2	Агроном аеродрому		102	

1	2	3	4	5
3	Агроном-дослідник		103	
4	Агроном з насінництва		105	
5	Агроном із захисту рослин		107	
6	Агроном-інспектор		109	
7	Агрохімік		110	
8	Грунтознавець		111	
9	Дослідник із агрохімії та ґрунтознавства		113	
10	Дослідник із захисту рослин		115	
11	Дослідник із плодоовочівництва та виноградарства		117	
12	Дослідник із селекції та генетики сільськогосподарських культур		119	
13	Зоотехнік		198	
14	Зоотехнік з контролю якості продукції		199	
15	Зоотехнік з племінної справи		200	
16	Інженер-дослідник із енергетики сільського господарства		25	
17	Інженер-дослідник із механізації сільського господарства		26	
18	Інженер-конструктор машин та устаткування сільськогосподарського виробництва		29	
19	Інженер з діагностування технічного стану машинно-тракторного парку		18	
20	Інженер з експлуатації машинно-тракторного парку		19	
21	Інженер з електрифікації сільськогосподарського підприємства		21	
22	Інженер з меліорації		121	
23	Інженер з теплофікації сільськогосподарського підприємства		23	
24	Інженер-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва		202	
25	Інспектор із карантину рослин		31	
26	Сільськогосподарський дорадник		35	Нова професія
27	Сільськогосподарський експерт-дорадник		36	Нова професія
28	Технолог-дослідник з виробництва та переробки продукції тваринництва		204	
29	Професіонал з плодоовочівництва і виноградарства		123	

1	2	3	4	5
30	Технолог-дослідник зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва		125	Нова професія
31	Технолог зі зберігання та первинної переробки продукції рослинництва		127	Нова професія
32	Фахівець із агрохімії та ґрунтознавства		129	
33	Фахівець із селекції та генетики сільськогосподарських культур		132	
	Фахівці			
1	Агроном відділення (бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху)		136	
2	Агротехнік		137	
3	Інспектор фітосанітарний		44	Нова професія
4	Зоотехнік відділення (комплексу, сільськогосподарської ділянки, ферми)		209	
5	Інспектор державний із закупівлі та якості сільськогосподарських продуктів		40	
6	Інспектор з якості хлібопродуктів, плодоовочевих, технічних культур і продукції тваринництва		42	
7	Інспектор із захисту рослин		39	
8	Технік з племінної справи		209	
9	Технік-землевпорядник		49	
10	Технік-електрик		50	
11	Технік-механік із меліорації сільськогосподарського виробництва		47	
12	Технік-механік сільськогосподарського виробництва		53	
13	Технік-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва		210	
14	Технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва		212	
15	Технолог з ідентифікації і реєстрації тварин		215	Нова професія
16	Фахівець з бджільництва		218	
	Технічні службовці			
1	Приймальник сільськогосподарських продуктів та сировини		56	

1	2	3	4	5
	Робітники			
1	Бджоляр	3-5	220	Повне оновлення змісту
2	Візник	2	225	
3	Виноградар	2-4	140	
4	Готувач кормів (тваринництво)	1-4	226	
5	Грибовод	3	143	
6	Гуртівник	2	228	
7	Дояр	4-6	229	
8	Ефіроолійник	2-5	145	
9	Заготівельник продуктів і сировини	3	58	
10	Звірівник	5-6	231	
11	Звірівник зоологічних баз	1-4	232	
12	Зоолаборант серпентарію	4	234	
13	Ідентифікатор тварин	4	236	Нова професія
14	Квітникар	1-3	150	
15	Консервувальник шкіряної та хутряної сировини	3-4	236	
16	Контролер технічного стану автотранспортних засобів (сільсько- та лісогосподарські установки)	5	58	
17	Конюх	1-2	237	
18	Коняр	3-6	238	
19	Кролівник	4-5	241	
20	Лаборант з гренажу	2-5	242	
21	Лаборант хіміко-бактеріального аналізу з бджільництва	3	244	Нова професія
22	Майстер-налагоджувальник з технічного обслуговування машинно-тракторного парку	6	59	
23	Майстер з комплексного обслуговування об'єктів бджільництва	5	245	Нова професія
24	Машиніст дражувальних машин	3-4	154	
25	Машиніст насіннеочисних машин	4	156	
26	Машиніст насіннєшліфувальних машин	4	156	
27	Машиніст-оператор дощувальних машин та агрегатів	3-6	184	Нова професія
28	Наїзник	5-6	248	
29	Оброблювач шкур (тваринництво)	3-4	249	
30	Овочівник	2-5	157	
31	Оператор інкубаторно-птахівничої станції		250	

1	2	3	4	5
2	Оператор лінії замочування насіння	4	163	
33	Оператор лінії протравлювання насіння	4	163	
34	Оператор машинного доїння	4-6	251	
35	Оператор свинарських комплексів і механізованих ферм	2,4-6	254	
36	Оператор тваринницьких комплексів та механізованих ферм	2,4-6	257	
37	Оператор цехів для приготування кормів (тваринництво)	3-6	260	
38	Оператор із штучного осіменіння тварин та птиці	4,6	262	
39	Оператор птахофабрик та механізованих ферм	2-6	263	Нова професія
40	Плодоовочівник	1-3	164	
41	Провідник із супроводження тварин	3-4	266	
42	Птахівник	2,4-5	267	
43	Рисівник	2-5	168	
44	Робітник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва	1-6	61	Нова професія
45	Робітник плодоовочевого сховища	2	173	
46	Робітник фермерського господарства	4	66	
47	Розвідник об'єктів природи для колекцій	2	174	
48	Садівник	3	174	
49	Садовод	3-5	176	
50	Свинар	3-6	269	
51	Собаківник	3	271	
52	Тваринник	3-6	271	
53	Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва	Категорії A1, A2, B1, B2, B3, C D1, E1, E2, G1, G2, H	69	Повне оновлення змісту
54	Тренер коней	6	274	
55	Тютюнник	2-3	179	
56	Фермер	6	181	
57	Хмеляр	2-4	182	
58	Чабан	3-6	275	
59	Шовківник	2,4-5	274	